THEODORA,
ÎMPÃRÃTEASA
BIZANTULUI
de Michel de Grece

Imperiul la sfârsitul domniei lui lustinian
Capitolul 1
Multã vreme am rãmas hotãrâtã sã pãstrez tãcerea asupra trecutului meu. Si nici mãcar inventi
minciunile care s-au spus despre mine nu m-au împins sã-mi schimb pãrerea. Unii, este
adevãrat, au fãcut din existenta mea un roman rocambolesc si uneori sordid. Adevãrul e
ste mai logic, mai neasteptat si, totodatã, mai neobisnuit. Din atâtea aventuri, tri
umfuri, lovituri spectaculoase, trebuie sã înveti ceva, însã-i las fiecãruia grija de a de
scoperi lectia care i se potriveste.
As putea cosmetiza adevãrul, fie si numai lãsându-i pe cronicarii mei sã mã înfãtiseze ca pe
sfântã. Cã le place sau nu defãimãtorilor mei, eu sunt hotãrâtã sã spun totul. Nu mã tem de
a nimãnui. Cât despre cea a lui Dumnezeu, fiindcã am crezut întotdeauna în El, am si acum
credintã în mila Lui. Prin aceastã povestire, aceastã mãrturisire, las posteritãtii opera me
a cea mai de pret, izbânda mea cea mai scumpã: viata mea.
Familia noastrã este originarã din insula Cipru, ai cãrei fii au faima de a fi vicleni
si nestatornici, desi ei sunt doar abili. Tatãl meu, Acacius, era paznic de ursi
la hipodrom. Mama mea era si ea din popor. Nu am un arbore genealogic, dar când îi vãd
pe aristocratii trufasi, pretentiosi, dispretuitori, trândavi si inutili, prefer
sã nu apartin clasei lor. Sunt o fiicã din popor si sunt mândrã de asta.
M-am nãscut la sfârsitul secolului al V-lea dupã Domnul nostru. stiu prea bine cã am fos
t acuzatã deseori cã îmi ascund adevãrata vârstã. De fapt, nimeni nu-si mai amintea precis a
nul în care am venit pe lume. La nastere, am primit numele Theodora, adicã „darul lui
Dumnezeu", semnificatie pe care mama a uitat-o prea repede.
Mi-a fost întotdeauna greu sã-mi amintesc întâmplãrile neplãcute din viata mea si le urãsc at
de mult pe cele din copilãrie, încât le-am ascuns în coltul cel mai îndepãrtat al memoriei.
Totusi, întrucât am promis sã fiu cinstitã cu mine însãmi, sunt nevoitã sã deschid trapa acea
închisã ermetic vreme de atâtia ani.
Aveam vreo patru sau cinci ani. Eram atât de sãraci, încât mama mã trimitea sã cersesc câteva
resturi de la mãcelar, la una sau douã strãzi de noi. Acestuia, un armean, i se fãcea mi
lã de mine. îmi ghicea rusinea si dorea sã o evite, îmi întindea un pachet de oase de care
mai atârnau câteva bucãtele de carne si îmi zicea: „tine, ia asta pentru câinele mamei tale
." De parcã mama era genul de persoanã care sã tinã un câine, de parcã în cartierul nostru ar
fi existat cineva suficient de bogat încât sã hrãneascã animale de casã.
Locuiam la periferia Constantinopolului, într-o mahala lipitã de zidurile înãltate pe vr
emuri de împãratul Teodosiu. în jurul portii numite a Izvorului, se întindea un labirint
de strãdute sumbre si sordide, unde, într-o vesnicã semiobscuritate, colcãia o lume apa
rte. Ferestrele noastre dãdeau spre un pasaj strâmt, presãrat cu gunoaie si mizerii, cãc
i Constantinopolul, capitala lumii, Orasul de Aur, era murdar. Casa noastrã se spr
ijinea într-o rânã de alte case vechi din lemn care, împreunã, ajungeau sã formeze un fel de
îngrãmãdealã de constructii a cãrei fatadã dinspre strada

principalã era ocupatã de o tavernã. Bineînteles, nu existau nici canalizare, nici apã cur
entã în cartierul acesta, populat de numerosi oameni fãrã ocupatie.
Nu atât mizeria mã dezgusta, cât promiscuitatea. Nu aveam decât douã camere, una folositã ca
bucãtãrie, iar cealaltã ca dormitor, unde ne înghesuiam tata, mama, sora mea, Comito, s
i eu. Alte trei familii locuiau în casa aceasta atât de zgorrtotoasã, atât de indiscretã, în
cât din pricina peretilor subtiri stiam totul despre secretele, iubirile si digest
ia lor.
Decât sã rãmân acasã, ca sora mea, mã repezeam în stradã, fie cã mi se dãdea voie, fie cã nu.
cã asta nu s-a schimbat mult de-atunci. Turmele de oi si capre defilau pe-acolo.
Mirosul lor, amestecat cu cel de urinã si de ceapã, la fel de puternic, îi dezgusta pe
nou-veniti, dar noi eram obisnuiti. Jupânesele strigau unele la altele la ferestr
e, în vreme ce copiii se tãvãleau, în functie de casã, în praf sau în noroi. Mie îmi plãcea m

lt ploaia, cãci primele averse ale anului transformau panta abruptã într-un adevãrat tor
ent, în care mã bãlãceam fericitã.
Eram o fetitã urâtã, slabã, cu pãrul lung si negru. Slãbiciunea si paloarea mea îmi dãdeau un
pect bolnãvicios, dar în realitate eram mult mai rezistentã decât s-ar fi crezut, îmi bãteam
joc de pustoaicele de vârsta mea, fandosite, sperioase si afectate, si îmi plãcea mul
t mai mult tovãrãsia bãietilor. Nu mã puteam abtine sã nu-i provoc. Ne bãteam, si eu îi învin
m deseori, în esentã, eram sãlbaticã, necomunicativã, nu aveam nici un prieten si probabil
cã nici nu încercam sã-mi fac vreunul. Mã întorceam din aceste înfruntãri copilãresti si fer
îngrozitor de murdarã, ametitã, plinã de vânãtãi si cu zdrentele de pe mine mai desirate ca
e obicei.
11

Nu mã întelegeam cu mama, fiindcã ea o prefera pe sora mea mai mare, Comito. Aveam fir
i mult prea asemãnãtoare. Exista însã ceva în mine ce ea nu întelegea, care îi scãpa si care
te o nelinistea. Nu se încredea în mine. Avea dreptate sã mã certe pentru starea lamenta
bilã în care mã întorceam acasã. Scena care urma se repeta atât de des, încât pãrea sã fi int
pertoriul de zi cu zi. în loc sã mã potoleascã, mustrãrile mamei mâ fãceau sã-mi ies din fire
îndreptam toatã fãptura minusculã, mã protãpeam cu mâinile în solduri si, cu ochii scosi din
bite de furie, îi rãspundeam prompt, aruncându-i injurii pe care nici o fatã nu s-ar cuv
eni sã le spunã mamei sale. Mã pocnea. Ieseam din oras, fugeam multã vreme pe câmpuri si m
aidane pãrãsite, pânã la zidul foarte înalt si crenelat al unei vaste proprietãti.
înclinarea solului îmi permitea, într-un anumit loc, sã zãresc grãdina fermecãtoare a unui pa
at vechi. Mã lipeam de un crenel si priveam, desfãtându-mi ochii cu aceste peluze stro
pite cu grijã, gardurile vii tunse frumos, florile minunat întretinute, fântânile care m
urmurau permanent. Locul acesta era pentru mine un fel de paradis de neatins. Ur
mãream cu lãcomie cum se zbenguiau copiii casei, ale cãror vesminte si jucãrii dovedeau
o bogãtie de neînchipuit pentru mine. Ajunsesem sã-i cunosc pe toti dupã prenume. Mica E
udoxia era cam de aceeasi vârstã cu mine. într-o zi, m-a zãrit. Prima ei reactie a fost
de spaimã. si-a strâns pãpusa la piept si s-a dat un pas înapoi. Totusi, ceva din mine a
linistit-o, cãci s-a apropiat de zid si mi-a întins jucãria. Fratele ei mai mare, car
e vãzuse ce s-a întâmplat, a venit în fugã din spatele ei, a prins-o de guler si a tras-o
brusc, dojenind-o pentru imprudenta ei. Pãpusa a cãzut si s-a spart. Eudoxia a izbuc
nit în plâns. Fratele ei mi-a poruncit sã
12

plec si sã nu mã mai întorc niciodatã, altfel voi fi biciuitã. Nu m-am miscat din loc. A a
menintat cã îi cheamã pe sclavi sã punã mâna pe mine, dar hohotele de plâns ale surioarei lui
|-au înduplecat si l-au fãcut sã se ducã la ea, s-o linisteascã. Dupã atâtia ani, n-am uitat
ici un amãnunt din scena aceasta, care pentru mine a cãpãtat o importantã simbolicã, în sear
a aceea, am întârziat la cinã. Sora mea mai mare, Comito, trimisã sã mã caute, m-a gãsit în c
din urmã, la indicatiile trecãtorilor. Nu plecasem de lângã crenel. Contemplam încã grãdina
itã si invadatã de umbre. Când m-a dojenit, i-am zis foarte serioasã: într-o zi, toate aces
tea vor fi ale mele, si chiar mai mult." Mi-a râs în nas.
De atunci, când mama se arãta prea durã cu mine, mã duceam la tatãl meu, la hipodrom. Adop
ta un ton grav ca sã-mi reproseze cã n-am rãmas acasã, dar prezenta mea îi fãcea o plãcere en
rmã.
îmi plãcea sã strãbat hipodromul fãrã spectatori. Atunci mi se pãrea si mai impresionant, iar
marmura strãlucitoare de pe jos aproape mã orbea. Cãlcam pe nisipul imaculat de pe pis
tã, ridicând privirea cãtre obeliscuri si alte monumente provenite din cele mai vechi
timpuri. Mergeam în sus si-n jos pe promenada acoperitã, admirând poporul de statui ca
re o împodobeau, si de fiecare datã mã învârteam în jurul vestitei cvadrige din bronz, capod
operã a artei grecesti. Dar cel mai mult îmi plãcea, când nu mã vedea nimeni, sã mã strecor î
athisma, marea lojã imperialã, mã asezam pe tronul dublu din marmurã si imitam atitudine
a hieraticã pe care o afisa împãratul când asista la spectacole. si erau destule spectac
ole: curse de care, vânãtori, lupte între bãrbati, între fiare sãlbatice, acrobatii, clovni.
..
13

De când existã Constantinopolul, hipodromul a fost dintotdeauna singurul, adevãratul l
oc de divertisment si de eliberare. Este centrul nervos al imperiului, tribuna m

ultimii, barometrul popularitãtii. Acolo si numai acolo poporul se exprimã fãrã nici o r
etinere. Acolo împãratii sunt aclamati sau huliti, adusi la putere sau detronati. Da
cã vrei sã stii ce este Constantinopolul, trebuie sã te duci la hipodrom, mai degrabã de
cât în bazaruri. Ce miscare, ce febrã, ce pasiune în zilele de spectacol! Un conducãtor de
car câstigã, mii de spectatori sunt în pragul delirului. Un altul ajunge în frunte, jumãt
ate de oras e în doliu. Oamenii cei mai calmi, cei mai rezervati încep deodatã sã urle,
sã aclame sau sã înjure. Se strigã unii pe altii, se insultã, se iau la pumni, se strâng de
gât. Se ceartã ca si cum soarta imperiului ar fi în joc. si chiar este uneori, cãci, sub
culoarea sportului este vorba, de fapt, de politicã. Poporul nostru nu se poate a
btine sã nu facã politicã, si la curse chiar. si ce sunt, asadar, vestitele clanuri, A
lbastrii si Verzii, pe care si le disputã amatorii de curse? Echipe sportive ? Nic
i pe departe, sunt factiuni, partide politice, cu milioane de aderenti sau simpa
tizanti. Albastrii, culoarea mãrii, spiritul de aventurã, marinarii; Verzii, culoare
a pãmânturilor fertile primãvara, tãranii, conservatorii. Albastrii, Verzii, în întreg imper
iul, au organizarea lor, ierarhia lor, membrii lor. Nu este exagerat sã spun cã aces
te douã echipe îsi împart imperiul care oscileazã perpetuu între unii si ceilalti, dupã pref
erintele fiecãrui împãrat. Sã-l pãzeascã Dumnezeu pe suveran de unirea Verzilor cu Albastrii
, cãci nimic nu le-ar mai sta în cale! O singurã datã au reusit s-o facã, si atunci imperi
ul a fost la un pas de distrugere.
Nimic nu mã amuza, nu mã atâta mai mult decât culisele hipodromului în zilele curselor de
care. Mã duceam sã asist la alegerea cailor, la tragerea la sorti si la instalarea
14

carelor. Multimea care se plimba prin galeriile subterane lungi si late mã fascina
. Paznicii, usierii, controlorii si antrenorii vorbeau cu personalul din subordi
ne, acei oameni mãrunti de toate neamurile si meseriile care îi slujeau gratuit, din
pasiune pentru curse, pe Albastri sau pe Verzi, între timp, artistii îsi repetau nu
merele pe care aveau sã le prezinte în pauze, iar costumierii, maseurii, angajatii bãi
lor îsi ofereau serviciile. Curtezanele, astrologii si negustorii de amulete se îmbo
gãteau. Aristocratia, Curtea, guvernul se plimbau în mijlocul poporului si se ameste
cau cu acesta fãrã nazuri. Pasiunea curselor desfiinta clasele si treceam pe lângã perso
naje minunat coafate, pline de bijuterii si parfumate. Erau îmbrãtisati pânã la sufocare
cei doi eroi ai zilei: vizitiii-vedetã ai Albastrilor si ai Verzilor. Erau idolii
orasului si, în acest hipodrom care era palatul lor, erau mai venerati decât însusi împãr
atul. Fiarele simteau agitatie în jurul lor si îsi manifestau nervozitatea prin rãgete
, îngrijitorii lor, cu tatãl meu în frunte, le pãrãsiserã ca sã scoatã de la paznicii grajdur
r ultimele ponturi despre curse.
Eu profitam de neatentia tuturor ca sã mã strecor în cusca ursilor, ceea ce-mi era str
ict interzis. Nu-mi era fricã de ei. Experienta avea sã mã învete mai târziu cã brutele uman
e seamãnã cu fiarele si cã, pentru a le tine la respect, este suficient sã nu arãti nici u
n pic de teamã. Ursii mã cunosteau, mã lãsau sã mã apropii de ei, sã-i mângâi, sã le vorbesc
he si sã-i linistesc. O ursoaicã îsi pierduse puiul si avea obiceiul sã mã strângã în labele
puternice. Pericolul din afara custilor era mult mai mare decât cel de dinãuntru. Ad
evãratul pericol nu erau ursii, ci bãrbatii. Erau duri, ei nu fãceau nici o concesie.
Constituiau o amenintare pentru toate femeile, chiar si pentru o fetitã ca mine.
Dupã atâta timp petrecut în preajma ursilor, tatãl meu
15

ajunsese sã le semene: mergea si mormãia ca ei. Nu avea nici educatie, nici finete s
i probabil nici spirit, dar avea o inirnã de aur, mã adora si-mi ierta orice. Când sor
a mea, Comito, avea opt ani si eu sase, tata a murit în urma unei boli scurte si n
easteptate.
îmi amintesc mai ales înmormântarea lui, cu bocitoarele profesioniste care se întreceau în
vaiete, vecinele care arborau expresia potrivitã circumstantelor, curiosii care cãs
cau gura. Desi o datã cu disparitia sotului ei mama si-a pierdut unica si firava s
ursã de venituri, probabil cã se simtea usuratã, cãci avea pretentii nemãrturisite, iar ta
tãl rneu, grosolan si prost crescut, o fãcea sã se simtã stânjenitã. Cât despre Comito, plâng
pur si simplu pentru cã era impresionatã. Eu eram singura care îl regreta.
încã de când tata trãia, aveam putini bani, dar dupã moartea sa n-am mai avut deloc. Supra
vietuiam din mici împrumuturi si chiar din cersetorie. Situatia noastrã, din criticã,

a devenit disperatã. Desi o uram pe mama, trebuie sã recunosc cã s-a sacrificat pentru
 a ne asigura supravietuirea, cãci a început sã primeascã bãrbati, si asta nu din plãcere, în
timpul acestor vizite, ne trimitea afarã, ocazii nesperate pentru mine sã profit de
mai multã libertate.
într-o searã, mama s-a întors acasã la brat cu unul dintre clientii ei cei mai asidui si
 ne-a anuntat cã de-acum aveam un nou tatã. Reusise sã dea lovitura. Se numea Nicetas,
 i se promisese postul de sef al paznicilor de ursi, pe care îl ocupase tatãl meu, s
i consimtise sã se însoare cu ea. Pentru ea, asta însemna odihna binemeritatã si un viit
or asigurat. Imediat dupã aceea, maestrul de dans de la hipodrom, de care depindea
 numirea tatãlui nostru vitreg, a ales un alt candidat, care stiuse sã-l corupã. Pentr
u mama,
16

a fost o catastrofã. Fiind cãsãtoritã, nu-si mai putea vinde nurii, iar sotul ei nu-i ma
i putea asigura pâinea.
Nu si-a pierdut însã capul, dovadã a fortei sale de caracter. Dacã stau sã mã gândesc, nu era
o femeie oarecare si poate cã n-am cunoscut-o niciodatã cu adevãrat. A asteptat urmãtoar
ea cursã de care si, în ziua cu pricina, ne-a pus coroane de flori pe cap si ne-a po
runcit sã o urmãm la hipodrom, îl cunostea ca pe propriul buzunar si se tutuia cu resp
onsabilii de acolo. A obtinut de la seful jocurilor o favoare exceptionalã. Chiar în
ainte de startul primei curse, pânã se asezau carele la locurile lor, Comito si cu m
ine am apãrut pe pista goalã. Mama a fost nevoitã sã ne îmbrânceascã, atât eram de emotionate
e-a ciupit pânã la sânge, ca sã ne facã sã înaintãm si sã ne oblige sã plângem. Ceruse de la
mi arzãtoare, abundente. Eu refuzasem, ea mã amenintase, dacã nu scoteam cele mai sfâsie
toare hohote de plâns, cu cele mai crunte pedepse. Eu si Comito, tinându-ne de mânã, tre
murând, împiedicân-du-ne, ciãtinându-ne de rusine si timiditate, am traversat toatã pista în
ata a treizeci de mii de spectatori. Nu am detestat-o niciodatã pe mama ca în moment
ul acela si doar acest sentiment mã sustinea si-mi dãdea fortã s-o târãsc dupã mine pe Comit
o, mai mult moartã decât vie.
Am o amintire îngrozitoare de spatiu gol, soare orbitor, zumzete, mormãieli si amete
alã. Ajunse la piciorul lojii imperiale, am întins bratele într-un gest de implorare s
i ne-am rugat ca tatãl nostru vitreg, Nicetas, sã fie numit sef al paznicilor ursilo
r. Bineînteles, nu ne auzea nimeni si cineva a coborât din loja imperialã sã ne întrebe ce
 vrem.
Spectatorii ne observaserã, în cele din urmã, si începeau sã dea atentie incidentului. Fãrã n
ci o îndoialã, multimea avea sã se lase înduiosatã de aceste douã fetite
17

cu ghirlande pe cap, singure în mijlocul pistei complet goale, tremurând înspãimântate. Ve
rzii îndeosebi aveau sã ne sprijine, sã ne sustinã cererea, sã-i impunã împãratului sã ne înd
scã rugãmintile. Tatãl meu îi servise toatã viata, iar tatãl meu vitreg, Nicetas, fãcea si el
parte din tabãra lor. Desigur, spiritul de echipã avea sã-si joace rolul. S-a întâmplat ex
act pe dos. Verzii au început sã-si batã joc de noi, sã ne insulte, sã ne strige glume obs
cene. Unii au început chiar sã arunce în noi cu fructe; m-a pocnit o portocalã în umãr, lovi
turã care aproape m-a doborât si mi-a lãsat o vânãtaie care nu s-a vindecat câteva sãptãmâni.
ci, Albastrii ne-au luat apãrarea. Ne-au aclamat si au cerut împãratului sã ne acorde sa
tisfactie. Un crainic imperial a înaintat în fata kathismei si a anuntat cã Nicetas er
a numit sef peste paznicii ursilor. Fãrã a mai astepta altceva, eu si Comito am luat
-o la fugã spre culise, cãutând adãpost, în culmea bucuriei, mama a uitat sã mã pedepseascã p
ru cã nu plânsesem. Era prima datã când nu-si respecta o promisiune neplãcutã la adresa mea.
 Niciodatã nu am uitat chipurile acelea ironice, batjocura, obscenitãtile si râsetele.
.. îmi rãsunã si acum în urechi. Am jurat cã toatã viata mea, cu toate fortele mele, îi voi s
rvi pe Albastri si voi lupta împotriva Verzilor - si mi-am tinut aceste douã promisi
uni, învãtasem ce-i ura.
Tatãl vitreg nu a simtit nici un pic de recunostintã fatã de noi pentru cã îi salvasem slu
jba. Din contrã, pãrea sã ne poarte picã pentru succesul de care ne bucurasem. Era p bru
tã perfectã, cu craniul lui ras, ochii negri, minusculi, falca adusã înainte. Mergea cu
pasi mici, tinând fesele si pumnii strânsi, de parcã ar fi fost în permanentã gata sã se aru
nce în luptã. Mã bãtea des. Nu pentru cã ar fi fost beat sau furios,
18

ci mã bãtea cu sânge rece, metodic, cu premeditare, îndelung. Palmele alternau cu lovitu
ri peste ceafã, astfel încât aveam de multe ori obrajii vineti si simteam cã mi se învârte c
apul. si toate acestea în numele Domnului. Avea o credintã îngustã si fanaticã, vedea pãcatu
l peste tot, în afara lui, fireste. si, dupã pãrerea lui, nu trecea o zi, o orã, fãrã sã-L su
pe acest Dumnezeu, de unde pedepsele purificatoare. Mama, desi nu avea nici un
pic de tandrete pentru mine, nu era de acord cu aceastã cruzime, dar nu îndrãznea sã pro
testeze, cãci Nicetas o teroriza. Nu-mi amintesc sã-l fi vãzut vreodatã lovind-o, dar ur
la, o amenința, tot în numele lui Dumnezeu, iar ea, care fusese cocosul casei cu p
rimul sot, i se supunea celui de-al doilea fãrã sã crâcneascã. Dincolo de brutalitatea sa,
Nicetas era, evident, un las, bruftuluindu-i pe cei mai slabi decât el, dar oricând
dispus sã lingã picioarele celor mai puternici, sã se plece în fata celor mai important
i ca el.
O invidiam pe Comito pentru cã era scutitã de acest tratament. Mama o ajutase sã se an
gajeze la un teatru, unde-si petrecea marea parte a timpului. Era singura scãpare
pentru niste fete ca noi, fãrã bani, fãrã meserie, fãrã sprijin. La teatru nu se cereau nici
recomandãri, nici diplome si se putea face o carierã fructuoasã, dacã nu onorabilã. Desi
noi nu stiam care erau îndatoririle exacte ale lui Comito, ea se întorcea acasã seara
târziu, plinã de povesti mirobolante care o descriau drept principala protagonistã de
pe scena Constantinopolului. Tatãl meu vitreg era impresionat, mama - fermecatã, iar
eu muream de gelozie.
De la moartea tatãlui meu îmi gãsisem un nou refugiu: Biserica Sfânta Mãria a Izvorului, c
onstruitã în urma unui legãmânt în afara zidurilor, la ceva distantã de poarta cu

acelasi nume. Mirosul de tãmâie, luminile candelelor care ardeau zi si noapte în fata
icoanelor si chiar fata bãtrânã, octogenarã, cu aspect de vrãjitoare, care fãcea curãtenie în
nctuar, toate mã duceau într-o lume foarte îndepãrtatã de mizerabila mea realitate. Fermec
atã de penumbra înconjurãtoare, puteam rãmâne.ore întregi nemiscatã în biserica rãcoroasã var
uroasã iarna. Mama si tatãl meu vitreg îl criticau sever pe preot, pãrintele Bartolomeu,
care avusese o purtare scandaloasã, dupã pãrerea lor. într-adevãr, cu foarte mult timp în u
rmã, un patriarh al Constantinopolului avusese o amantã, pe nume Antigona. Când s-a pl
ictisit de ea, a vrut sã o alunge din viata lui, dar ea a amenintat cã-l dã de gol. At
unci, patriarhul a chemat un tânãr cãlugãr descurcãret pe care-l remarcase de ceva timp si
i-a propus sã o seducã pe Antigona, sã o ia de-acolo si sã se însoare cu ea. în schimb, i s
e oferea, în pofida vârstei fragede, o parohie frumoasã. Pãrintele Bartolomeu s-a supus
si de-atunci trãia la Sfânta Mãria a Izvorului împreunã cu Antigona, din ce în ce mai ursuzã
datã cu vârsta si care nu prea se arãta. Cãlugãrul spilcuit de altãdatã se transformase într
bãtrân mãruntel, cu barba si pãrul stufoase, privirea licãrind de voie bunã si zâmbetul plin
de bunãtate. Mã întâmpina întotdeauna cãlduros, îmi oferea dulciuri; mã întreba de sãnãtate s
mpresia cã sunt binevenitã. Niciodatã nu am primit atâta afectiune de la nimeni, iar eu,
la rândul meu, îl idolatrizam.
într-o zi, mi-a declarat cã sunt prea înzestratã ca sã rãmân analfabetã si mi-a promis cã mã
iu si sã citesc. Si în scurt timp am ajuns sã-mi petrec fiecare dupã-amiazã descifrând si co
piindu-i pe Pãrintii Bisericii din volume enorme, sub îndrumarea pãrintelui Bartolomeu
. Munceam cu concentrare si devotament si am fãcut

progrese rapide. Trebuie sã mãrturisesc cã aveam nu atât dorintã de a învãta, cât sete de pre
giul pe care mi l-arfi dat cunostintele mele în ochii locuitorilor cartierului, pe
ntru care oamenii instruiti deveneau personaje importante. Lectiile aveau loc în m
inuscula sacristie, si nu acasã la pãrintele Bartolomeu, cãruia îi era fricã de sotia lui
si se temea cã aceasta ar putea avea ceva împotrivã. Din instinct, si fãrã sã ne întelegem, n
ci el, nici eu n-am zis nimic familiei mele.
Cu toate acestea, într-o searã nu m-am putut abtine si mi-am dezvãluit secretul. Nicet
as, tatãl meu vitreg, îmi spusese cã sunt idioatã. Cã mã bãtea, puteam trece cu vederea, dar
mi insulte inteligenta! Da, poate sunt idioatã, am replicat eu, dar o idioatã care st
ie sã scrie si sã citeascã. Nu ca tine." într-o clipã, toate sentimentele de inferioritate
pe care bruta le adunase de-a lungul vietii s-au concentrat si au rãbufnit într-o f
urie sãlbaticã. De data aceasta, brutalitatea lui nu a fost calculatã. S-a repezit la

mine, lovindu-mã cu pumnii si cu picioarele, repetând fãrã încetare: □Idioato, idioato, te f
ac eu sã-ti piarã cheful de scris si citit!" Cãzusem. Mã târâm, încercând sã mã strecor sub m
bucãtãrie, ca sã mã feresc de loviturile din ce în ce mai puternice. Mama a vrut sã intervi
nã. A fost prima datã când a îndrãznit s-o facã si a fost prima datã când sotul ei a bãtut-o.
tras o palmã cu toatã forta. Am profitat de concertul de urlete si imprecatii care a
urmat ca sã dispar. Pe palier, vecini si vecine, atrasi de ceartã, trãgeau cu urechea
. Am fugit afarã si nu m-am oprit sã-mi trag sufletul decât dupã ce m-am îndepãrtat suficien
t de mult de casã. Eram aproape de Poarta de Aur, în fata vechilor ziduri ale lui Co
nstantin, abandonate de multã vreme. Hotãrârea mea era luatã: nu mã voi mai întoarce niciodа
tã acasã.
M-am gândit mai întâi sã mã refugiez la pãrintele

Bartolomeu, apoi am renuntat, cãci ar fi fost primul loc în care mama ar fi venit sã mã
caute, iar preotul n-arfi putut s-o împiedice sã mã ia acasã. Singura mea solutie rãmãsese C
omito, sora mea. Eram convinsã cã mã va ajuta, cã-mi va oferi adãpost, dar nu m-am gândit ni
ci o clipã cum ar fi putut s-o facã. La ora aceea, era încã la teatru. stiam vag, din po
vestirile ei, unde era situat. Am pornit la drum.
Nu iesisem niciodatã din cartierul nostru si în afarã de hipodrom nu cunosteam Constan
tinopolul si imensitatea lui. Cu toate acestea, hotãrârea mea era mult mai puternicã d
ecât ratiunea. Frigul aspru din seara aceea de iarnã alungase de pe strãzi pe majorita
tea trecãtorilor. Am întâlnit însã câtiva în drumul meu. Se uitau cu groazã la fata aceasta p
de vânãtãi, zbârlitã, murdarã, în zdrente, cu aer ferm si privire ucigasã. Ajunsesem la Mesa,
levardul larg care desparte capitala în douã, si urmându-l traversam for dupã for. îmi târsâi
m picioarele, eram epuizatã atât de loviturile primite, cât si de luni întregi de nemâncar
e. Ajunsã la forul lui Teodosiu, am fãcut dreapta, spre portul Iulian, si acolo m-am
trezit în cartierul tavernelor si al teatrelor. Unde erau multimea elegantã, strãzile
strãlucind de lumini, splendidele teatre cu care se lãuda Comito? Nu zãream decât câtiva
cheflii beti, strãdute aproape la fel de sordide ca a noastrã si clãdiri mizerabile.
Am recunoscut teatrul lui Comito dupã fatada vopsitã complet în rosu care, de altfel,
era dãrãpãnatã si cu vopseaua scorojitã. M-am strecurat în interior fãrã sã fiu opritã. Repre
a tocmai se încheiase. M-am apropiat de un paznic si l-am întrebat unde este loja ma
rii actrite Comito. M-a scrutat buimãcit. Nu era nici o mare actritã cu acest nume.
De altfel, nu exista nici o Comito în acest teatru... Ba

da, da, crede cã era o Comito printre micile figurante de rezervã. Dupã explicatiile l
ui, am trecut prin culise si am intrat într-o încãpere micutã, unde vreo douãzeci de fete
se dezbrãcau si se demachiau. Printre ele, Comito, cu un aer extrem de plictisit,
se contempla într-o oglindã ciobitã. A pãrut foarte stânjenitã sã mã vadã si m-a întrebat sec
t acolo, l-am povestit ce se întâmplase si i-am cerut ajutorul, în loc de consolare, m
i-a poruncit sã mã întorc imediat acasã. M-am apãrat, am argumentat, dar ea a rãmas surdã la
mplorãrile mele.
□ Dacã nu vrei sã te întorci, te duc eu cu forta! mã amenintã ea.
□ Hai, Comito, în starea în care este copila aceasta si dupã tot ce a îndurat, nu ai drept
ul sã o trimiti înapoi.
O actritã cu oarece faimã, pe nume Indaro, tocmai intrase. Mi s-a pãrut femeia cea mai
frumoasã, cea mai elegantã pe care mi-as fi putut-o închipui. Mai în vârstã decât Comito, de
enise totusi prietenã cu ea. La interventia ei, sora mea s-a îmblânzit si i-a explicat
, jenatã, cã nu stie ce sã facã. Indaro a linistit-o:
□ Nu-ti face griji, o gãzduiesc eu.
M-a dus, asadar, la ea acasã, nu departe de teatru, în ceea ce mi se pãrea un palat. E
ra, de fapt, o casã minusculã, bãtrânicioasã, dar admirabil întretinutã de aceastã gospodinã.
arãtat mansarda, care avea sã fie camera mea, apoi, entuziasmul generozitãtii trecându-
i, m-a contemplat cu îngrijorare si, poate, cu dezgust. Mi-a dat mii de indicatii,
cãci aceastã femeiuscã de casã era intransigentã în privinta curãteniei si a ordinii, în sea
aceea s-a încheiat copilãria mea. Aveam treisprezece ani.
M

Capitolul 2

-am transformat în slujitoarea lui Indaro, cu aprobarea ei tacitã, în fiecare searã ajun

geam prima la teatru, îmbrãcatã mereu cu aceeasi tunicã zdrentuitã. Indaro îmi dãduse câteva
ne de-ale ei mai vechi, pe care le ajustasem pe talia mea, dar le pãstram pentru z
ilele importante care, de altfel, habar n-aveam când aveau sã vinã. Tropoteam pe strãzi,
atât eram de grãbitã sã ajung la teatru. Când pãtrundeam înãuntru, acesta era încã gol, în a
rilor care fãceau curãtenie si a câtorva angajati care dereticau. Mã bãgãm într-un colt, îngr
ratã sã nu ies în evidentã, cãci mi-era fricã întotdeauna sã nu deranjez pe cineva sau, mai r
nu fiu alungatã. si asteptam cu nerãbdare sosirea actritelor si chiar a figurantelor
, pe care le salutam mereu în grabã. O ajutam pe Indaro sã se îmbrace, îi aranjam hainele,
îi duceam taburetul când trecea din lojã în lojã ca sã stea la taclale cu prietenele, îi adu
eam paharul cu vin pe care îl bea de fiecare datã înainte de a urca pe scenã, aprindeam
candela în fata icoanei la care se ruga ca un conducãtor de car înainte de a cuceri hi
podromul.
Indaro era, în esentã, o fatã bunã. Depãsise vârsta primei tinereti, dar vitalitatea îi dãdea
aer tineresc, ajutatã de artificii folosite judicios. Cu ochii ei mari, inocenti,
nãsucul în vânt si bustul minunat, atrãgea usor bãrbatii. Totusi, cocheta aceasta visa do
ar sã-si gãseascã un sot bun. Era oricând dispusã sã asculte, sã încurajeze, sã fie mereu de

tatã. Mã trata cu blândete si afisa chiar o oarecare egalitate cu mine.
îmi plãcea sã-i fiu de folos si eram mereu fericitã sã le ajut pe Comito si pe tovarãsele ei
. Prindeam agrafa unei tunici, periam suvitele rebele, cãutam o panã care lipsea, du
ceam mesaje, aduceam rãcoritoare, mergeam sã cer o informatie, nu mã opream niciodatã si
nici o corvoadã nu-mi displãcea. Auzeam fãrã încetare Theodora, vino aici!", Theodora, fã-
un serviciu!", Theodora, te rog!". si galopam de la una la alta. Faptul cã ajutorul
meu era solicitat, chiar si pentru cele mai umile nevoi, mã flata. Mã simteam neces
arã, recunoscutã, nu mai eram stânjenitoare, dispretuitã. Din contrã, lumea avea nevoie de
mine si mã îndrãgea, în acest mediu în care domnesc gelozia, intriga, loviturile pe la sp
ate, aceste fete, aceste femei nu se fereau deloc de mine. Ce amenintare ar fi p
utut reprezenta vrãbiuta firavã care eram, subzistând precar la marginea profesiei lor
? Desi putini ani mã despãrteau de cele mai tinere, aveam încã un aer de copil si nici u
na nu vedea în mine o potentialã rivalã. Din cauza aceasta ascultam confidentele lor c
ele mai intime, chiar si pe cele despre care se fereau sã susoteascã cu prietenele l
or. Ce ucenicie! Cãci ceea ce spicuiam, ceea ce auzeam echivala cu rafturi întregi d
e cãrti de scoalã, însã dedicate unei singure stiinte: viata.
Nu primeam nici un salariu, dar eram hrãnitã cu un castron de legume si peste fiert.
Mi se întâmpla sã-mi chiorãie matele, dar nimic pe lumea asta nu m-ar fi fãcut sã recunosc,
si, dacã mi se ofereau bunãtãti, desi mueam de poftã sã le devorez pe toate, refuzam une
ori din mândrie. Suportam viata aceasta în primul rând pentru cã nu vedeam alta posibilã s
i mai ales pentru cã visam sã urc la rândul meu pe podium într-o bunã zi. Atmosfera din cu
iise mã ametea

complet si rãmâneam treazã cât de târziu puteam. Uneori mi se închideau ochii fãrã sã vreau.
e mã mustrau cu afectiune si îmi porunceau sã mã duc la culcare, dar eu mã încãpãtânam.
Ziua plecam sã-mi descopãr orasul, Constantinopolul. Mergeam neobosit, minunându-mã de a
ceastã aglomerare de biserici, capele, palate, hanuri, spitale, aziluri si academi
i pentru barbari, în care erau primiti strãinii. Alãturi de cartierele mizerabile si dãrãpãn
ate, ca acela în care mi-am petrecut copilãria, se construiau fãrã încetare cartiere noi,
aerisite, bogate. Eram sensibilã la farmecul strãzilor din Constantinopol, la poziti
a admirabil aleasã a orasului, la vederea somptuoasã spre Asia, spre mare, spre malu
rile înverzite ale Bosforului. Ca pretext pentru explorãrile mele foloseam informati
ile spicuite de la actrite despre vreo bisericã unde se afla o icoanã fãcãtoare de minun
i, desi eu nu asteptam nici o minune; despre vreo prãvãlie de flecustete, desi eu nu
-mi permiteam sã cumpãr nici cel mai ieftin lucru. Contemplând vitrinele giuvaergiilor
, ale atelierelor de broderii, ale croitoriilor, adulmecând aromele mâncãrurilor calde
care ieseau din cârciumi, treceam pe lângã o lume inaccesibilã. Desigur, mã rodea pofta,
dar plãcerea de a observa era mai puternicã. Indiferent de vremea de afarã, constantin
opolitanii se plimbã pe sub colonade, care îi adãpostesc iarna de frig si vara de soar
e. Strada este pentru ei locul întâlnirilor privilegiate. Mã uitam cum se îmbrãtisau priet
enii, cum se salutau cei puternici, cum bancherii operau tranzactiile, cum se împãun

au cei eleganti. Si învãtam arta, adusã la un nivel unic de poporul nostru, de a expri
ma sentimentele, de a manifesta curtoazia, de a trata afacerile sau, pur si simp
lu, de a apãrea în public.
26

Marea artã, cu toate acestea, era monopolizatã de cersetori, întindeau cioturi înrosite,
 arãtau rãni hidoase, târau dupã ei copii orbi si acoperiti de muste, rodeau pielea pant
ofilor vechi ca sã-si arate foamea, îsi bãteau cuie în cap, si toate acestea, stiam prea
 bine, erau doar teatru. Ce de actori am admirat printre ei, mult mai buni decât t
oti cei pe care i-am vãzut jucând pe scenã! Jocul meu preferat consta în descoperirea ho
tilor de posete, ceea ce nu era deloc o sarcinã usoarã. Acestia, într-adevãr, se topeau
perfect în multime, se apropiau pe nesimtite de victima vizatã si îi subtilizau geanta
 sau banii, fãrã ca aceasta sã-si dea seama, cu o îndemânare fantasticã, rodul lungilor ani
de antrenament. Erau grupati în bande si purtau dulcea poreclã de „copii ai arhiepisco
pului".
într-o zi, unul dintre ei a pus mâna pe aurul unui judecãtor chiar sub ochii mei. Dupã c
omiterea nelegiuirii, a observat cã-l vãzusem si mi-am dat seama, dupã frica din privi
rea lui, cã se astepta sã-l dau de gol. Am izbucnit în râs, el s-a îndreptat spre mine, mi
-a vârât o monedã de aur în mânã: „Meriti sã împãrtim." M-am întâlnit cu el de mai multe ori
ele. Pãrea respectabil si banal, cu tunica lui bine croitã, dar tocitã, pãrul cenusiu, înfãt
isarea curatã si îngrijitã de functionar sãrac. Nu ne vorbeam, cãci nu aveam acelasi drum.
 Ne multumeam sã ne adresãm mici semne de recunoastere. Am aflat, totusi, cã îl chema Mi
nas. Dupã ce m-a rãsplãtit prima datã pentru tãcerea mea, n-a mai simtit nevoia sã repete ge
stul.
Observarea strãinilor era pentru mine o lectie de geografie, cãci descopeream prin înfãt
isarea lor tinuturi îndepãrtate despre care, bineînteles, nu stiam nici mãcar cum se num
esc. Provinciali isaurieni, anatolieni, iliri sau traci veneau în capitalã sã facã negot
. Servitorii, soldatii erau
27

deseori barbari, germanici sau slavi, huni, bulgari, unguri. Sirienii si egipten
ii care vorbeau putin greaca erau mai ales din rândurile clerului. O mare parte a
mestesugarilor era evreiascã. Italienii, spaniolii, africanii vorbeau între ei în lati
nã, si apoi mai erau armenii si omuletii cu ochi migdalati, khazarii, pecenegii, e
misarii din China si India. Toti dovedeau mãretia imperiului si universalitatea po
poarelor care îl alcãtuiau.
Pasii mã purtau adesea pânã la Augusteum, mãrginit de trei clãdiri care simbolizau cele tr
ei surse traditionale ale puterii imperiale, catedrala Sfânta Sofia, unde împãratul es
te uns cu mirul sfânt fãrã de care nu poate domni, Senatul, rãmãsitã a Romei republicane, îns
inat cu alegerea suveranului, si acolo, în fund, în spatele arcului de triumf, hipod
romul, unde poporul se adunã spontan, liber, pentru a aproba o suire pe tron sau p
entru a pretinde o abdicare. Contemplam îndelung zidurile care apãrau Palatul Sfânt, l
ocuinta împãratului. Mã opream în fata pavilionului de intrare Chalke, de fapt un palat în
 palat, si vedeam în vis giganticele porti de bronz deschizându-se larg în fata mea.
Le însoteam deseori pe Comito si pe tovarãsele ei atunci când se duceau în vizitã la cea m
ai vestitã ghicitoare a cartierului, pe nume Photini. Tremurând de nerãbdare, dar si d
e fricã, întrucât vrãjitoarea avea faima cã deoache, traversam curtea mizerabilã, presãratã c
i vechi si cu plante pe jumãtate uscate, pânã la mica încãpere întunecoasã în care lucra ea.
tru ghicit, practica „omoplatul", care consta în cercetarea aspectului pe care îl ia u
n os de oaie în timpul fierberii, sau „pãsãrile", adicã observarea zborului porumbeilor el
iberati în acest scop. Dacã numãrul tipetelor scoase de aceste pãsãri era impar, domnisoar
ele îsi
28

smulgeau pãrul din cap în fata acestui semn extrem de nefavorabil. Ascultam, eram fa
scinatã, mã amuzam, într-o zi, fetele i-au cerut lui Photini sã-mi citeascã viitorul. Bãtrâna
a ridicat din umeri. Pentru mine a folosit „cochiliile": a aruncat un pumn de coch
ilii în aer si a examinat îndelung modul în care cãzuserã în nisipul de pe jos. Apoi, dintr-
o datã, a ridicat capul, m-a privit cu ochii lãrgiti, cu gura cãscatã, de parcã as fi fost
 un monstru înspãimântãtor. „Ce vezi ? Ce vezi ?" au strigat fetele. Vrãjitoarea a scuturat

din cap, ca si cum nu le-ar fi auzit, si n-a spus nimic. Apoi s-a ridicat greoi,
 încet, s-a apropiat de mine, a îngenuncheat, a apucat poala hainelor mele zdrentuit
e si a sãrutat-o. „Nu vã cer decât o favoare, amintiti-vã de mine mai târziu." A fost singur
a frazã pe care a rostit-o si folosise pluralul de politete. Apoi si-a revenit: „Hai
, stergeti-o de-aici, ajunge pentru azi, nu mai vãd nimic." Din fericire, fetele,
cu usurãtatea vârstei lor, au uitat incidentul. Dar eu mã gândeam deseori la ce se întâmplas
e. Photini era, de asemenea, expertã în elixire de dragoste. Ah! Aceste potiuni mira
culoase, câte n-am preparat dupã retetele vrãjitoarei, pe care mi le spuneau Comito si
 prietenele ei! Prefer sã nu-mi amintesc de ingredientele destul de dezgustãtoare pe
 care trebuia sã le macin si sã le amestec ore întregi. Ucenic vrãjitor era încã una dintre
atributiile mele în culisele teatrului. Am avut o motivatie îndoitã sã muncesc atunci când
 Comito s-a îndrãgostit cu adevãrat. O vreme a pãrut coplesitã si mã acoperea cu mici atenti
i, afirmând cã eram singura cãreia îi reuseau potiunile de dragoste, ceea ce mã umplea de
o nemãrginitã uimire, cãci uitam intentionat un ingredient în decocturile pe care i le dãd
eam, ca sã le fac nefolositoare. Din contrã, aveam mare grijã sã amestec toate ingredien
tele întocmai ca în retetã pentru bãutura pe care o fãceam pe

ascuns ca sã o strecor pe urmã în paharul cu vin pe care i-l duceam curtezanului lui C
omito. îl chema Pharas.
Era un actor fãrã slujbã. Trãise toatã viata în teatru. Am fost sedusã de culoarea ochilor lu
, un albastru cu verde, cafeniu, galben, auriu în acelasi timp, si de vocea lui rãgu
sitã si caldã, în pofida unei origini la fel de nepretentioase ca a mea, avea din inst
inct curtoazie si rafinament, iar manierele lui mã copleseau. Atentiile lui mã lãsau sã
cred cã eram singura care conta pentru el. în ciuda fanfaronadelor lui de comedian s
i a obrãzniciei de licean, era timiditatea întruchipatã si rosea pentru un „da" sau pent
ru un „nu", ceea ce îi dãdea în ochii mei un farmec nemaiîntâlnit. Vulnerabilitatea lui, pe
care eu o ghicisem, îl fãcea irezistibil pentru o adolescentã ca mine. Pe scurt, mã îndrãgos
tisem nebuneste si nu mai suportam sã o vãd pe Comito beatã de fericire, cotcodãcind în dr
eapta si-n stânga ca o gãinã în fata unui ou enorm.
într-o searã, asteptam împreunã cu el sã se termine reprezentatia si sã iasã Comito de pe sce
 Ne aflam pe culoarul din culise, un coridor murdar si îngust, de-abia luminat de
o lampã cu ulei. De când îl iubeam în secret pe Pharas devenisem cochetã, atât cât poate fi o
fatã la paisprezece ani si cu mijloacele pe care le aveam la îndemânã, adicã îmi schimbasem
zdrentele cu vechiturile pe care nu le mai purta Indaro. îmi pieptãnasem pãrul, de obi
cei zburlit si încâlcit, într-o coadã în care prinsesem o floare, un hibiscus mare, rosu.
Sprijinit de perete, cu capul plecat, bratele atârnate, cu un aer mai fragil ca or
icând, Pharas mi-a mãrturisit cã se simtea epuizat, l-am propus sã se odihneascã în loja lui
 Indaro, a cãrei cheie era la mine. l-am deschis usa. S-a aruncat pe pat, cu brate
le încrucisate si ochii închisi. Am îngenuncheat lângã el, am ezitat mult timp, apoi, trem
urând de emotie, cu inima bãtând sã-mi sarã din

piept, l-am sãrutat usor pe frunte. Nu s-a miscat. Atunci m-am ridicat în picioare,
am încuiat usa si m-am întins alãturi de el. Brusc, s-a rãsucit si s-a culcat peste mine
, gura lui cuprinzând-o pe a mea. Mã sufocam sub sãrutãrile lui. Mi-a smuls hainele, îmi f
rãmânta carnea cu mâinile. Graba, brutalitatea acestei initieri, mult diferitã fatã de sce
na pe care o vãzusem de mii de ori în închipuire, mã înspãimântau mai degrabã decât sã mã exc
ea tot corpul, dar nu m-am împotrivit, ca sã nu-i stric plãcerea. Apoi am simtit o dur
ere mult mai vie, mult mai ascutitã în pântece. Aceastã primã experientã n-a trezit voluptat
ea în trupul meu prea tânãr. A lãsat o ranã pe care o viatã întreagã n-a putut sã o cicatrize
haras s-a ridicat, cu un aer detasat, a luat o cârpã si m-a sters. M-a sãrutat nepãsãtor p
e obraz, apoi s-a îmbrãcat. „Hai s-o asteptãm pe Comito", a conchis el. Cel mai rãu era cã e
u mã simteam fericitã. Eram fericitã pentru cã mi-l însusisem pe amantul lui Comito, pentr
u cã îl iubeam pe Pharas.
Se poate numi într-adevãr relatie aventura dintre mine si Pharas ? Ziua ne plimbam,
atunci când el nu era ocupat, cãci acest bãiat fãrã slujbã avea întotdeauna mii de lucruri de
fãcut. Nici el, nici eu nu aveam bani sã plãtim un pahar într-o tavernã si cu atât mai putin
 o masã, nici mãcar modestã. Singurul cadou pe care mi l-a oferit a fost un pandantiv,
 un ochi port-bonheur dm sticlã albastrã, încrustat într-o cruciulitã de metal. Rarele noa

stre momente de intimitate le furam aproape în loja lui Indaro, în timpul reprezenta
tiilor. Pharas continua sã fie iubitul oficial al lui Comito. Culmea e cã ura mea nu
se îndrepta spre el, care mã însela, ci spre Comito, care nu stia cã el o însela cu mine.
Fãrã sã recunosc, aveam senzatia cã mã dispre-

tuleste. Mã credeam urâtã la vremea aceea si eram mândrã sã am un amant pentru care orice .f
emeie m-ar fi invidiat. Pharas nu se putea abtine sã nu facã dragoste, dar o fãcea mer
eu foarte în grabã. Nu stia sã-mi dãruiascã nici un fel de plãcere, si totusi, de fiecare da
tã asteptam nerãbdãtoare, disperatã. Aceastã frustrare ducea dorinta pe care o simteam pen
tru el la exasperare. Sub veselia lui se ascundea o fiintã în esentã tragicã. Ghicisem a
sta, tot asa cum simteam cã este menit nefericirii, esecului, ceea ce mã fãcea sã-l gãsesc
si mai atrãgãtor. Existau în acest bãrbat profunzimi insondabile, care aveau sã-mi fie ve
snic interzise. Glumele lui, spiritul lui drãcesc fãceau ca în compania lui totul sã fie
foarte distractiv. Era plin de sarcasm la adresa familiei si critic fatã de ceila
lti actori. Zeflemisea tot si toate; de fapt, trebuia sã distrugã, nimic nu era bine
în ochii lui. Dacã as fi fost mai experimentatã si mai putin îndrãgostitã, mi-as fi dat sea
ma de amãrãciunea si de gelozia lui. îmi zicea cã mã iubeste. Mi-o arãta foarte rar, dar era
sincer. Cu toatã blândetea nemãsuratã de care era capabil, mã fãcuse sclava lui, cu intenti
a semiconstientã de a înlãtura influenta insesizabilã pe care, prin personalitatea mea u
nicã, o aveam asupra lui. si, dacã mã supuneam lui, o fãceam din cauza fricii constante
si neexprimate de a-l pierde.
înzestratã de naturã cu o memorie puternicã, învãtasem pe de rost toate rolurile pe care le
vãzusem interpretate de Indaro si de tovarãsele ei. Ele jucau în acele comedii desuche
ate despre adulter pentru care era vestit teatrul nostru. Amanti surprinsi de so
ti, sotii geloase, palme, lovituri, cuvinte grele, grimase, dar si despuieri si
chiar act carnal comis pe scenã... Traditiile genului se pãstrau neschimbate de seco
le. La cincisprezece ani împliniti, m-am prezentat în fata directorului teatrului, l
-am rugat sã mã

angajeze si, pentru a-l convinge, i-am dat, fãrã a fi rugatã, câteva exemple ale talentu
lui meu. M-a lãsat sã joc câteva crâmpeie de roluri, apoi s-a strâmbat: Te strãduiesti prea
ult, ai fi mai bunã ca mim." Simteam o dezamãgire cruntã. Mim nu era asa de bine ca ac
tritã, dar însemna, la urma urmei, sã urc pe scenã, ceea ce-mi doream cu înflãcãrare, cu oric
pret.
Mã revãd si-acum în culise. Astept momentul sã intru în scenã. Tracul este însotit de o timid
tate maladivã, care mã paralizeazã adesea si în viata de zi cu zi, si totusi sunt disper
atã de nerãbdare. Aplauzele salutã sfârsitul numãrului precedent. Directorul îmi face semn.
Sar pe scenã. Sunt singurã în fata publicului, sunt regina, împãrãteasa, lumea e la picioare
le mele... Sãrman teatru oribil!... Seamãnã cu un hambar de lemn. Grinzile, stâlpii care
îi sustin acoperisul si chiar bãncile prost asamblate sunt vopsite în culori tipãtoare,
care se scorojesc, la fel ca fatada. Publicul este alcãtuit aproape în întregime din
bãrbati - cheflii lefteri, netrebnici, escroci, scandalagii -, dar în aceastã gloatã se
amestecã uneori bãrbati eleganti si femei elegante veniti la desfrâu. O draperie simplã
desparte scena de culise. Port haine strâmte, bãltate, peste care fluturã un mantou ma
re. Joc cu fata la public si, spre deosebire de actrite, nu port mascã. Sensul rol
urilor mele este si mai imoral, si mai obscen decât comediile jucate de Indaro. In
terpretez aproape toate rolurile si de mai multe ori pe cel al vânzãtoarei de cârnati.
Am sensul comicului, al bufoneriei. Publicul mã apreciazã, cãci mã cere pe scenã si râde în
ohote, îmi place sã-i aud pe spectatori bufnind în râs. Dar mimul nu trebuie doar sã fie a
muzant, trebuie si sã cânte, sã danseze, sã cânte la diverse instrumente. Or, eu n-am învãtat
niciodatã nici flaut,

nici harpã, vocea mea e prea rãgusitã, iar figurile mele de dans sunt bazate mai mult
pe improvizatie, si ce dans! Conform regulilor, trebuie sã mã dezbrac treptat, pânã ajun
g la bustul gol, si sã mã frãmânt în continuare lasciv, în arta goliciunii mã bucur de un suc
es deplin: îmi închipui cã o fatã foarte tânãrã, de-abia nubilã, care se dezbracã provoacã în
aplauze.

Primeam zece foii pe zi, mai putin de douãzeci de solidi, echivalentul salariului
unui muncitor în constructii. Am închiriat douã camere într-o casã insalubrã, mai degrabã dou
ni, fãrã alta luminã în afara rãsuflãtoarei de la pivnitã. Iarna era un frig atroce, larvara
 cãldurã sufocantã. Pãrãsisem confortul si ospitalitatea lui Indaro pentru a-l putea gãzdui
pe Pharas. Fãceam economii si la mâncare, sãrind deseori peste mese ca sã i le pot plãti p
e ale lui.
Minusculul meu succes pe scenã mã încânta, fiindcã îmi închipuiam cã avea sã mã facã mai valo
i lui Pharas. Nu-mi dãdeam seama cã doar faptul de a fi urcat pe scenã îi dezlãntuise gelo
zia, cu atât mai veninoasã cu cât el nu-si gãsise încã de lucru: avea în el ceva nedefinit ca
e îi descuraja pe angajatori. Nu îmi ierta firava reusitã, în pofida blândetii sale, uneor
i se arãta agresiv cu mine. Nu eram fericitã, pentru cã nici el nu era. Am devenit ner
voasã, pentru cã si el era, si totusi eram mai incapabilã ca oricând sã renunt la el. Situ
atia aceasta mã fãcea certãreatã. Pentru un „da", pentru un „nu" mã certam cu fetele celelalt
, apoi, ca sã mã ierte, le cumpãram, rupându-mi de la gurã, dulciuri, rãcoritoare, vin.
Ajunsesem sã cred cã în fata mea se deschidea o carierã mãreatã. Indaro m-a trezit la realit
ate. Mi-a reprosat cã nu încerc sã-mi îmbunãtãtesc jocul si sã-mi lucrez vocea. Dacã voiam sã
esc, trebuia sã studiez. Mi-a propus

sã-mi recomande un profesor care sã mã învete tainele meseriei. Observatiile ei m-au iri
tat, pentru cã, în fond, erau juste, si m-am simtit rãnitã:
— Cum e posibil ca, dupã ucenicia durã prin care ai trecut, sã nu profiti mai bine de su
ccesul tãu pe lângã protectorii tãi bogati ?
S-a supãrat:
— înteleg, n-o sã faci niciodatã vreun efort ca sã devii actritã. stii mãcar ce este o actrit
o artistã ? De fapt, n-ai vrut, încã de la început, decât un singur lucru, sã ai succes nu p
e scenã, ci în viatã.
— Ca sã ai succes în viatã trebuie mai întâi sã te împrietenesti cu cel care porunceste, apo
uccesul vine singur, am replicat eu.
— Dacã asta e filosofia ta..., a comentat ea amar. Exagerasem. Refuzând sã accept realit
atea, atribuiam
lipsa viitorului scenic fizicului meu. Eram prea slabã, prea brunetã la piele si la
pãr; se fãceau destule glume pe seama mea ca sã nu-mi pot uita defectele: „Hai, negreso!
", „Vino încoace, scheletel!", auzeam de multe ori. si le invidiam de moarte pe blon
de si pe nurlii, care erau admirate de bãrbati.
De câteva sãptãmâni aveam greturi frecvente. La sfatul lui Comito, m-am dus la moasa car
tierului, la care mergeau toate fetele din teatru ca sã avorteze la fel de usor cu
m îsi scoteau un dinte. Pentru mine nici vorbã de avort, eram însãrcinatã în trei luni. Eram
 atât de inocentã, încât nu mi-am dat seama mai devreme. Am petrecut trei zile de reflec
tie si neliniste, trei zile înainte de urmãtoarea întâlnire cu Pharas.
Am luat masa împreunã în vãgãuna mea. Cumpãrasem destul de scump o sticlã de vin dulce de Sam
s, ca si cum ar fi fost vorba de o sãrbãtoare. De fapt, o luasem ca

sã-mi dau curaj, îl priveam devorând supa de ceapã, tonul marinat, macroul uscat, mâncãruril
e lui preferate, pe care le pregãtisem special. Luase deja de douã ori din brânza de c
aprã si atacase fructele uscate când am deschis gura. l-am mãrturisit starea mea. S-a
arãtat plin de solicitudine, întrebându-mã imediat dacã mã simteam bine, dacã sufeream, dacã
sa a fost amabilã, dar pe un ton neutru, ca si cum n-ar fi fost cu adevãrat preocupa
t. Fiecare cuvintel al verdictului sãu mi-a rãmas sãpat în memorie:
— Nu pot face nimic pentru tine, Theodora, de-abia mi-am gãsit si eu de lucru, am a
cceptat un rol care mi s-a propus, trebuie sã mã dedic în întregime muncii. O sã întelegi cã
u am nici timp, nici energie, nici bani sã vã iau în grijã pe tine si pe copil. Cel mai
bine ar fi sã nu ne mai vedem. Noroc!
îmi pândea reactia. Eram atât de uluitã, distrusã, încât n-am stiut sã rãspund decât:
— Poate cã ai dreptate.
S-a ridicat, mi-a trântit câte un sãrut pe fiecare obraz si a iesit din viata mea la f
el de usor cum a iesit din locuinta mea în seara aceea.
Am rãmas încremenitã în fata resturilor de mâncare. Am terminat sticla de Samos, apoi am d
at gata si ulciorul de posircã rãmas din ziua precedentã. N-am închis ochii toatã noaptea.

Aveam impresia cã nu mai existã în mine nici un pic de carne, doar un gol întesat cu pânz
e de pãianjen.
A doua zi, arãtam ca un cadavru când am ajuns la teatru. N-am zis nimic, n-am povest
it nimic, dar probabil cã moasa vorbise. Fetele stiau cã eram însãrcinatã si presimteau o
dramã. Simteam privirile încãrcate de milã pe care mi le aruncau pe furis. Expresia mea
feroce ie oprea însã întrebãrile curioase. Când am iesit de pe scenã, dupã numãrul meu, m-a a
dat un bãrbat, probabil unul dintre

acei admiratori care, în fiecare searã, invita fetele la cinã si ale cãror invitatii le
refuzasem de fiecare datã, din cauza lui Pharas. Ochii lui mã mângâiau, iar buzele pline
schitau un surâs îmbietor. Mi-a declarat cã stia de starea mea si mi-a prezis cã nu voi
avea destui bani ca sã supravietuiesc fãrã sã lucrez si sã-mi aduc pe lume copilul. De ac
eea, mi-a propus sã mã ajute pânã nasc. „si în schimb ?" am întrebat, în loc de rãspuns, mi-a
un contract. Subsemnata se angaja sã munceascã fidel si cu scrupulozitate pentru an
gajator si sã-i dea 60% din încasãrile ei. Angajatorul îsi rezerva dreptul de a o revind
e... Asadar, aveam de-a face cu un peste, unul dintre acei proxeneti care bântuie
culisele teatrelor pentru a împinge fetele prea sãrace sau prea slabe spre prostitut
ie. M-a asigurat cã propunerea era foarte serioasã, l-am cerut un rãgaz.
Când m-am întors acasã, moartã de obosealã, în mijlocul noptii, mi-am gãsit locuinta întoarsã
os. îmi furaserã trei castroane smãltuite, mici bijuterii de calitate îndoielnicã si mai a
les crucea pe care mi-o dãruise Pharas. Era singurul obiect care mã lega de el, si t
ineam la ea. Sã mã duc la prefectul de noapte sã-i denunt pe hoti ar fi fost inutil. N
u i-ar fi prins niciodatã.
A doua zi dimineatã, m-am dus la forul Amasium, pe unde-si fãcea veacul Minas, micul
meu hot de buzunare, încãlcând codul nostru tacit, l-am abordat si l-am implorat sã-mi
gãseascã bunurile. Mi-a explicat cã banda, din care fãcea el parte, nu tinea de aceeasi
bandã cu hotii care îmi jefuiserã locuinta. Cu toate acestea, si-a luat angajamentul sã
facã tot ce-i stã în puteri si mi-a dat întâlnire dupã-amiazã, în portul Iulian. Când ne-am v
n nou, m-a anuntat cã hotii se descotorosiserã deja de vesela grosolanã si de mizerabi
lele mele podoabe. Nu mi-a adus decât crucea.

— De ce pãstrezi crucea asta ? Bãrbatul care ti-a dat-o îti poartã ghinion, mi-a zis el, în
tinzându-mi-o.
— De unde stii ? Nici mãcar nu-l cunosti!
— în meseria mea îti dezvolti simturi nebãnuite. Atâta vreme cât ai sã rãmâi cu bãrbatul aces
sã ai decât necazuri si probleme. Fugi de el si scapã de crucea asta.
Fãrã sã-mi mai astepte rãspunsul, a aruncat-o în mare si, fãrã nici un cuvânt, s-a îndepãrtat
Avertismentul lui, în mod curios, mi-a fãcut foarte bine. Mi-am dat seama cã mã aflam la
marginea prãpastiei din motive care nu depindeau de mine, cã nu puteam cãdea mai jos.
Nu trebuia decât sã-mi refac vointa si sã urc iarãsi, pas cu pas.
Chiar în seara aceea am semnat contractul cu pestele. A fost foarte uimit sã descope
re cã eram instruitã si cã n-am trasat o simplã cruce, cum fãceau celelalte fete. Mi-am sc
ris apãsat prenumele, literã dupã literã, în josul acestui document care mã transforma în târ

Capitolul 3

In scurt timp, starea mea m-a obligat sã-mi întrerup numãrul de mimã si, în conformitate c
u contractul încheiat, am început sã încasez de la peste o sumã modestã, care îmi era înmânat
, pânã când aveam sã nasc. în timpul acestei perioade de inactivitate, rãscoalele din 509, s
ub bãtrânul împãrat Anastasius, mi-au oferit o distractie de calitate si prima mea întâlnire
cu politica.
într-o zi, plimbându-mã, am auzit de departe un zumzet, un murmur, strigãte, imprecatii
spre care m-a împins curiozitatea. Ajungând pe Mesa, am fost iuatã pe sus de o multime
furioasã si zgomotoasã, care se repezea în barierele ridicate de armatã. Am vãzut lovitur
i, rãni, sânge tâsnind, urlete de durere, tipete de furie, trupuri care cãdeau în jurul me
u. Am fost îmbrâncitã, aruncatã în dreapta, în stânga, o lance a strãpuns aerul la câteva deg
e capul meu. Totusi, nu mi-era fricã. Din contrã, eram furioasã. Furioasã pe fortele de
ordine, cãci, bineînteles, o sãrmanã ca mine îi sustinea pe rãsculati, oricare ar fi fost ei
. Am sãrit în sus de bucurie când soldatii au dat înapoi si bariera a cãzut. Mai târziu, am
aplaudat când am vãzut casele apropiatilor împãratului incendiate de rãsculati. Am aprecia

t mult mai putin spectacolul înjunghierii si al spintecãrii cãlugãrilor si al preotilor.
 Viata mã învãtase sã mã astept la orice, dar aceastã scenã îmi repugna. Oamenii din jurul me
i-au spus cã era vorba de eretici, de monofiziti, un nume

dificil de pronuntat si incomprehensibil. „Moarte ereticilor!" am strigat cu gloat
a. „Jos Anastasius, abdicarea, jos de pe tron !", aveam sã aud urletele orasului toa
tã noaptea.
A doua zi dimineatã, crainicii au anuntat cã împãratul va vorbi poporului la hipodrom. S
pectacolul promitea sã fie zbuciumat si riscam mult dacã mã duceam acolo cu burta mea
proeminentã. Dar eram prea dornicã sã ajung acolo pentru a asculta vocea prudentei. Ne
cazurile aduceau sare si piper în viata mea temã. De altfel, poporul nostru se dã în vânt
dupã evenimente, în special tragice, fãrã de care se plictiseste. Hipodromul era ticsit
când a apãrut împãratul Anastasius în kathisma. De departe, am vãzut un bãrbat înalt, totusi
mos, foarte drept, în pofida vârstei, aureolat de un pãr lung, alb. Nu-si pusese inten
tionat coroana, în pofida înfãtisãrii sale demne si nobile, a fost imediat luat în primire
 de multime, care l-a batjocorit si i-a cerut sã abdice, l-a lãsat sã zicã ce vor, apoi
a început sã vorbeascã. La început, în gãlãgia generalã, nu se auzea nici un cuvânt din discu
sãu. Dar, încetul cu încetul, rândurile mai apropiate de kathisma au amutit, si miile de
 spectatori au tãcut. Bãtrânul împãrat avea o voce frumoasã, de bas, care se auzea de depart
e. S-a oferit sã se supunã vointei populare si sã abdice, si si-a implorat supusii sã-i
aleagã un succesor. Asistenta asculta cu atentie crescândã. A promis toate concesiile
dorite, în cele din urmã, a fãcut apel la loialitatea poporului. Nici vorbã acum de abdi
care sau de succesiune. Multimea se rãzgândise complet atunci când împãratul, la încheierea
discursului, s-a retras. N-a mers pânã la a striga „Trãiascã Anastasius!", dara pãrãsit hipod
omul în liniste si voie bunã.
A doua zi, Constantinopolul îsi regãsise aspectul obisnuit. Atunci gãrzile s-au nãpustit
 în oras si i-au arestat pe toti cei suspecti cã au participat la rãscoalã, în scurt timp,
 au

urmat executii dupã executii. Am vãzut cu ochii mei la rãspântii si în foruri trupurile ca
re se bãlãngãneau spânzurate pe esafoduri. Ce lectie de politicã! Toate aceste promisiuni
pentru a adormi poporul, apoi pedepse publice pentru a-l intimida. Eram prea tânãrã pe
ntru a aprecia învãtãtura. Din contrã, la vremea respectivã împãrtãseam indignarea popularã,
fel ca ceilalti, am plecat capul, în scurt timp, s-a rãspândit vestea cã un general tânãr si
 viteaz, pe nume Vitalian, se rãsculase în Tracia, cu trupele sale pentru a ne apãra r
eligia amenintatã de împãrat, care îi proteja pe eretici si despre care se bãnuia cã face pa
rte dintre acestia. Nu întelegeam nimic din aceste dispute teologice, totusi inima
 mea era alãturi de Vitalian, care pornea la rãzboi împotriva puterii detestate. Dar T
racia era departe, aveam alte griji pe cap si, dupã o vreme, am uitat de Vitalian,
 pe care aveam sã-l întâlnesc mai târziu, în cu totul alte împrejurãri.
Putin înainte de soroc, Comito a venit sã locuiascã la mine. în ziua primelor dureri, s-
a dus s-o caute pe moasã si pe una dintre prietenele ei. Nasterea n-a fost nici atât
 de dificilã, nici atât de dureroasã cum mã asteptam. Am adus pe lume o fatã foarte rosie
si foarte pãroasã, bebelusul cel mai urât pe care l-am vãzut vreodatã. Comito m-a anuntat
cã mama voia sã vinã sã-si vadã nepotica, l-am interzis sã-i spunã unde locuiam. Nu voiam sã
asez de copil sau sã prind drag de el, cãci stiam dinainte ce aveam de fãcut. Atâtea exe
mple de fete în situatia mea îmi arãtau clar calea de urmat, atâtea sfaturi, de la Indar
o, de la Comito, mã împingeau s-o fac. De altfel, nu aveam nici o altã posibilitate. D
ouã sãptãmâni mai târziu, mi-am asezat, asadar, fiica într-un cos nou, am înfipt în lateral o
ie în care declaram

cã bebelusul nu era botezat si cã as dori sã i se dea numele pãcii: l rina. M-am îndreptat
 spre mãnãstirea Fecioarei Pamakaristos. Când am zãrit în penumbrã zidurile din cãrãmizi vech
easupra cãrora se înghesuiau cupolele capelelor, m-am oprit, întelegând oroarea gestului
 meu. „Trebuie", mi-am repetat, dar fãrã sã mã pot misca. Picioarele mele refuzau sã înaintez
 si, când am auzit un gângurit din cos, am fost pe punctul de a renunta. Ce loviturã d
e bici am reusit sã dau vointei mele nu mai stiu. Mi-am reluat mersul, orbitã îndatã de

lacrimi. Am sunat la poarta mãnãstirii, am depus cosul si am luat-o la fugã, prãvãlin-du-mã
pe pantã ca o criminalã urmãritã de toate fortele politienesti ale imperiului.
Dacã mi-as fi pãstrat fiica, probabil cã ar fi murit de foame, si eu la fel, cãci ar fi
trebuit sã renunt la meseria mea ca sã o cresc. stiam cã la mãnãstire o vor primi cãlugãritel
, o vor creste, o vor învãta sã brodeze sau sã teasã. în cel mai rãu caz, va intra în Ordin,
l mai bun, educatoarele ei îi vor gãsi un sot. Oricum, viitorul fiicei mele era mult
 mai sigur decât al meu. îl uram însã din tot sufletul pe Pharas, pentru cã m-a fortat sã ia
u aceastã hotãrâre si, dacã ar fi fost în fata mea, l-as fi ucis, atât era de atroce suferin
ta mea.
Am ajuns gâfâind la teatru. Am avut timp doar sã mã îmbrac, sã mã machiez în grabã înainte de
 pe scenã. Niciodatã râsetele zgomotoase care mi-au însotit numãrul n-au fost mai deschise
, mai dese ca în seara aceea. Energia disperãrii mã ardea si înflãcãra publicul, îl tineam în
simteam cã as fi putut sã fac orice din el. Niciodatã nu am fost atât de satisfãcutã sã-mi ex
rsez puterile asupra lui si niciodatã nu m-am mai simtit atât de sfâsiatã. Ajungând înapoi în
culise, mi-am descoperit pestele zâmbind ca de obicei, suav ca o prãjiturã prea dulce.
 Mirosul de violete al

parfumului mult prea abundent îmi fãcea greatã. „Bãrbatul acesta te asteaptã", mi-a soptit,
arãtându-mi un individ care se tinea aproape de el si care mã devora din priviri. Era
primul meu client. M-a impresionat atât de putin cã trãsãturile lui s-au sters din memor
ia mea. L-am adus la mine. Ne-am dezbrãcat, a fãcut dragoste cu mine. N-a fost deloc
 neplãcut si a avut avantajul de a fi rapid. N-am avut decât sã mã gândesc la Pharas pentr
u a simula plãcerea. Clientul meu mi-a înmânat zece foii, echivalentul salariului meu
de mim.
N-aveam sã rãmân însã o târfulitã de subsol, ca mii de tovarãse de-ale mele. în trei luni, de
em regina vietii de noapte a cartierului. Imediat dupã ce ieseam de pe scenã, îmi pune
am o tunicã pestritã, cu o crãpãturã indecent de înaltã, îmi transformam machiajul, mãrindu-m
ii cu o linie neagrã, întelesesem cã nu puteam fi frumoasã conform canoanelor epocii. Er
am condamnatã sã devin fascinantã.
La poarta teatrului mã asteptau admiratorii mei, excitati, insistenti. Printre ei
remarcam în fiecare searã un bãrbat care pãrea profund nefericit. Am aflat cã îl chema Heceb
olas, cã era originar din Tir si cã era un functionar modest. Putea a provincie. Era
 greoi si stângaci. De fiecare datã când reusea sã-mi vorbeascã, mã invita sã luãm cina între
u ochi. O datã s-a aventurat chiar sã mã cearã de nevastã, îmi dãdea de fiecare datã mici cad
i ridicole, pe care uneori mã prefãceam cã nu le observ, îl lãsam protãpit acolo si mã îndrep
, înconjuratã de trupa veselã, spre taverna noastrã, care se numea - Dumnezeu stie de ce
 -Mãgarii Paradisului. Erau destui mãgari acolo, dar cu sigurantã nu era un paradis.
într-o searã în care unul dintre clientii mei se arãtase deosebit de generos, târâsem acolo
o bandã de tovarãsi

veseli, pentru o betie memorabilã. Fãcusem destulã gãlãgie ca sã trezim tot cartierul, în pof
da pagubelor considerabile, patronul a avut inspiratia sã nu se supere. De atunci
ne stabilisem acolo pentru petrecerile nocturne. Mãgarii Paradisului devenise teat
rul unde jucam în viatã mult mai bine decât as fi jucat vreodatã pe scenã. Acest hangar zg
omotos, atât de mare cã ar fi putut adãposti o armatã întreagã, era pe placul clientelei din
 popor. Zidurile si stâlpii erau vãruiti, grinzile erau vopsite în negru, iar vesela e
ra din ceramicã grosolanã. Familiile numeroase, cuplurile de îndrãgostiti veniti acolo sã
se îndoape în schimbul câtorva foii, la ora aceea plecaserã, întelepti, la culcare. Noapte
a era rezervatã chefliilor îndrãciti, care, de altfel, apartineau tuturor straturilor
societãtii, amestecati în furia distractiei.
Patronul mã întâmpina cu acea cãldurã a cârciumarilor experimentati. Eu eram regina lui, cãci
 aduceam consumatori bogati. Servea cele mai bune chrysophrys, acesti pesti vest
iti din Constantinopol, din care rni-i pãstra pe cei mai suculenti, si un caviar d
e calitatea cea mai bunã. în fine, puteam mânca dupã pofta inimii, astfel încât mã repezeam l
 solele fierte cu sos rece de merluciu, la dorade si la rândunelele de mare fripte
. Foamea mea, care nu pãrea niciodatã satisfãcutã, îmi permitea sã mai înghit homari, crevete
 stridii, scoici, broaste. Complice, patronul continua sã aducã mâncãruri dupã mâncãruri. Ulc
oarele, sticlele, butoiasele cu vin de Samos, de Creta, de Cipru defilau fãrã încetare

.
începeam sã cânt si toti bãrbatii reluau împreunã cu mine refrenul scabros. Apoi mã suiam pe
 masã debarasatã în grabã si dansam, mult mai lasciv decât pe scenã, acompaniatã de ritmul ob
sitor al tamburinelor, îmi întrerupeam exhibitia pentru a dispãrea cu vreun client în ca
mera patronului, îmi permiteam sã mã duc acolo când

voiam, cu cine voiam. Pestele meu, rezemat într-un colt al mesei, venea sã-mi repros
eze cã îmi neglijez munca pentru distractie. De fapt, era mândru, în sinea lui, de popul
aritatea mea si stia cã pestii ceilalti îl invidiau pentru un produs atât de pretios c
um eram eu. Mã puteam arãta dificilã în alegerea clientilor, rezervându-mi-l pe cel mai ge
neros. si nimeni nu protesta, cãci munca mea era îngrijitã. Reputatia pe care nii-am fãc
ut-o atunci mã amuzã si acum, când mai aud zvonuri. S-ar pãrea cã eu consumam peste treize
ci de bãrbati pe searã si cã, dupã ce îi epuizam pe stãpânii cei mai dezmãtati, mã aruncam as
sclavilor cei mai vigurosi. Conform oamenilor bine informati, nu asteptam avansu
rile bãrbatilor, din contrã, prin gesturi sau atitudini extrem de explicite îi excitam
. Adevãrul este cã nu aveam de ce sã-i provoc, pentru cã bãrbatii roiau în jurul meu ca must
ele. Se povestea cã eram nemultumitã cã nu pot inventa moduri noi de acuplare. Aceste
legende dovedesc, pur si simplu, depravarea imaginatiei celor care le inventeazã, în
 fine, se zice cã eram rusinea cartierului, iar oamenii respectabili care se întâlneau
 întâmplãtor cu mine pe stradã se îndepãrtau în grabã, de teamã sã nu fie pângãriti de atinge
, târfa cea mai popularã din vecinãtate, pe care toti bãrbatii o salutau veseli si cãreia
toate femeile îi adresau gesturi de blestem. In orice caz, în ciuda legendei, nu am
apartinut niciodatã „infanteriei", asa cum sunt poreclite cele mai umile trupe ale g
alanteriei.
Preferatul meu era Arsenius, un fidel. Era bogat, generos si promis unui viitor
strãlucit. Mai tânãr, mai putin urât decât altii - era chiar o persoanã foarte bine - si ce
bun vorbitor! Era o plãcere sã-i asculti discursurile. De ce se tinea dupã farmecele m
ele, când si-ar fi putut permite pe oricare dintre admiratoarele lui care se tinea
u scai dupã el ?

Ar fi multe de zis despre gusturile lui cele mai bizare, dar o profesionistã nu trãd
eazã niciodatã secretele clientilor ei. Cealaltã lege era sã nu se îndrãgosteascã niciodatã.
când Pharas se rãzbunase pe mine pentru esecurile lui, nu mai puteam iubi. Era pentr
u totdeauna sau doar pentru o vreme, nu stiam. Totusi, viata pe care o duceam îmi
seca si mai mult inima cu fiecare zi. Or, nu voiam sã ajung sã urãsc pe toti bãrbatii di
n cauza urii pe care o simteam fatã de unul singur. Nu cãutam sã mã rãzbun pe bãrbati, ci sã
folosesc de ei.
Dupã ce terminam cu ultimul client, mã întorceam în sala mare. între timp, muzica se ampli
ficase, vocile deveniserã cleioase, si cântecele lãlãite. Multi bãrbati sforãiau cu capul pe
 masã. Cei mai multi nu erau în stare sã se tinã pe picioare. Mi-era din nou foame. Patr
onul îmi aducea fructe proaspete, struguri uscati, dulceturi, precum si sare de Ma
nethon, reginã a digestiei, pe care o foloseam mereu. Era ora la care pãlãvrãgeam cu cel
elalte curtezane care, rãmase treze ca si mine, ciocneau un pahar înainte de a se du
ce la culcare. Printre ele o remarcasem pe Antonina, o iapã înaltã, cu voce ascutitã si
stridentã si cu ochii umezi, vopsitã blondã, zdrãngãnind de podoabe.
— Nu esti obositã ? m-a întrebat ea la sfârsitul unei seri, când zorile strãpungeau orizont
ul.
— Nu, pentru cã nu mã resemnez niciodatã, i-am rãspuns.
— Adicã, vei iesi din meserie ? s-a mirat ea.
— Cu sigurantã.
— Nu ti-e fricã de pestele tãu ? stii bine cã regula, pentru cele care abandoneazã, este
moartea si cã pestii stiu sã le gãseascã oriunde s-ar ascunde.
— Nu mi-e fricã de nimic.

— Te invidiez, mi-a zis ea cu o sinceritate care nu era poate în întregime simulatã. Eu
o sã merg pânã la capãt, a adãugat ea melancolicã.
Pentru a o încuraja, am declarat cã singurul scop al vietii mele era sã ies cu orice p

ret din această situatie. N-am apucat-o însă pe această cale pentru că, în scurt timp, am răm
s însărcinată a doua oară.
Nu stiam cine era tatăl. De data aceasta, m-am prins la timp. M-am dus ia moasă ca să
avortez. A fost atroce, mult mai rău decât nasterea. Aveam impresia că mai multe pumna
le îmi scotoceau prin măruntaie, ca să-mi smulgă partea cea mai sensibilă a fiintei mele.
Moasa a luat fetusul cleios să-l îngroape în grădină.
Mă duceam spre casă, tristă si moartă de slăbiciune, când m-am întâlnit, întâmplător, cu pări
lomeu. Mi-a scrutat cu un aer deranjat vesmintele prea tipătoare.
Mama ta mi-a zis că ai ajuns actriță. Plesneste de mândrie, biata de ea! Chiar nu stii
, nefericita, că exhibitiile tale sunt o sursă de dezordine, de adulter si de vrăjitor
ie ? Diavolul a clădit în orase teatre ca al tău. Oamenii părăsesc totul, familia, credint
a, munca, pentru a râde de desfrâul vostru, în loc să vă elimine, cum ar trebui.
După ce si-a făcut datoria, a redevenit bărbatul de ispravă pe care îl cunosteam. Nu mă întel
gea, îi dezamăgisem total sperantele, si asta îl durea mai mult ca orice. Eram atât de i
nteligentă, atât de înzestrată, de ce a trebuit să ajung să practic o meserie murdară, condam
ată de Dumnezeu? Nu pe mine m-ai trădat în felul acesta, Theodora, ci pe tine însăti. Merit
ai mai mult si mai bine." Pe cât m-a iritat predica, pe-atât mă coplesea durerea lui.
47

In seara aceea, pentru prima dată, publicul a rămas rece în fata numărului meu. Nici o r
eactie când dansam pe jumătate goală. Era vina mea, si nu a lui, nu eram în formă. La iesi
re, mă asteptau admiratorii ca să mă ducă la Măgarii Paradisului. Printre ei l-am zărit pe H
ecebolas, nefericitul pe care nu l-am încurajat vreodată, dar care nu se arăta nicioda
tă descurajat. Se tinea deoparte si semăna tot timpul cu un câine bătut. Pentru prima da
tă, în loc să-l evit, m-am dus direct la el. A lăsat capul în piept:
Tot nu vrei să te măriti cu mine, Theodora? a bolborosit el.
însotitorii nostri au pufnit în râs. Ne înconjuraseră, asteptând să se distreze la replicile
ele.
Ba da, vreau să mă mărit cu tine, Hecebolas, m-am auzit răspunzând.
Ceilalti au fost convinsi că îmi băteam joc de îndrăgostitul înghetat. Au început să-si dea s
a ce se întâmplă când m-am îndepărtat, la bratul lui. M-a dus într-o tavernă linistită si put
ecventată. M-a uluit anuntându-mă că tocmai fusese numit în postul extrem de important de
guvernator al orasului Boreium, în Libia, unde trebuia să se ducă fără întârziere si unde spe
a ca eu să-l însotesc... Pentru o curtezană, o asemenea propunere însemna colacul de sal
vare, iar căsătoria cu un functionar era o sursă nesperată de bogătie. Fetele mă încurajau di
 răsputeri să accept.
în seara aceea, suferinta, durerea coplesitoare mi-au întunecat judecata. Aveam nevo
ie disperată de protectie, de blândete, iar Hecebolas mi le oferea. M-am agătat de el
ca înecatul de colacul său. Era simpatic si am crezut că voi fi fericită cu el. Mă vedeam
deja pe vasul care avea să mă ducă în Africa. Nu călătorisem niciodată, iar ideea de a naviga
 depărtări mă atrăgea. Aveam impresia că pe mare
48

voi renunta la obisnuita mea mizerie, la tristete, la nefericire, că mă voi curăta de
murdăriile cu care îmi acoperisem existenta si voi iesi imaculată.
Nu m-am mai întors la Măgarii Paradisului. Logodnicul meu mă răscumpărase de la peste pent
ru trei sute de solidi de aur, adică mai mult decât pretul a trei sclavi calificati.
 Mi-am luat rămas-bun de la teatru. Aveam inima usoară, tovarăsele mele erau înlăcrimate.
Antonina îndeosebi plângea cu sughituri, în poporul nostru, sentimentalismul nu ratează
nici o ocazie să se exprime. Poate că Indaro a fost singura căreia îi părea sincer rău. Pent
ru Comito fusesem mereu o povară, iar pentru celelalte fete, desi nu erau geloase
pe mine, plecarea mea lăsa un loc liber.
O navă mare de mărfuri ne-a condus, pe mine si pe logodnicul meu, până la Ptolemai's, ca
pitala administrativă a Libiei, si de acolo ne-am continuat drumul pe un vas de pe
scuit. Zile în sir am suferit din cauza duhorii de peste. Desi mizeria nu miroase
niciodată frumos, si cartierul copilăriei mele a fost plin de mirosuri pestilentiale
, eram îngrozitor de sensibilă. De aceea am fost în permanentă bolnavă în cele trei zile cât
 durat călătoria. Când Boreium s-a arătat la orizont, mi-am făcut aparitia pe punte, verde
 si descărnată. Vasul nostru dansa printre recifurile ale căror stânci sumbre le vedeam
cu groază ivindu-se din valuri si apropiindu-se periculos de noi. Orizontul din sp

atele orasului era acoperit de munti abrupti, stâncos!, galbeni si rosiatici. Bore
ium era doar un târgusor grupat în jurul cazărmii si a micii biserici scunde si înzorzon
ate. Câtiva soldati, care încercau stângaci să păstreze alinierea, ne-au venit în întâmpinare
ra mult prea cald pentru ca locuitorii să iasă din casele lor.
49

Deceptia mi-a pus un nod în gâtul uscat de sete. Palatul guvernatorului se limita la
 o vilă dizgratioasă, fără grădină si aproape nemobilată. La etaj, căldura era insuportabilă.
arter, era răcoare, dar trecătorii puteau vedea tot ce se întâmplă în casă prin ferestrele de
chise.
Boreium era ultimul oras din vestul provinciei Libia. Mai departe, era necunoscu
tul. Cetatea nu avea nevoie de nici un fel de zid de apărare, într-o parte era marea
, cu recifurile ei, iar în cealaltă muntii abrupti, care nu lăsau loc de trecere decât p
rintr-un defileu strâmt. Nici un copac, nici o floare, apa sărată, stâncile, soarele, ca
nicula si nimic altceva. Caravanele venite din interiorul Africii ar fi putut ad
uce ceva animatie; însă ele se îndreptau spre Ptolemais, căci incursiunile ucigase ale n
omazilor desertului dăduseră o faimă nefericită întregii zone Boreium.
Imediat am înteles că mă păcălisem. Hecebolas si-a dat si el seama, probabil, că făcuse o gre
eală, căci nu s-a mai pus problema căsătoriei. Nu a mai adus deloc vorba de ea, iar eu n
u m-am deranjat să-i amintesc de promisiune. Nu avea importantă, de altfel. Locuitor
ii coloniei ne credeau căsătoriti, iar noi ne comportam ca un cuplu legitim. Voind să
ignorăm eroarea noastră reciprocă, ne-am hazardat cu vitejie la o viată conjugală. Desi nu
 fusesem niciodată o gospodină, m-am ocupat de casă cu ajutorul slujitorilor indigeni,
 lenesi si vicleni, care ne urau atât de mult, încât ne strecurau în supă otrăvuri, din feri
cire inofensive. Am încercat să plantez o grădină, dar ariditatea solului si uscăciunea cl
imatului au pus capăt foarte iute eforturilor mele.
Zilele se succedau absolut la fel, în asa fel încât aproape ajunsesem să-mi doresc atacu
rile barbarilor, care ar fi adus putin neprevăzut în viata de la Boreium. Cea mai re
a era ziua Domnului, care mă condamna la inactivitate.
50

Dimineata mergeam la slujbă unde, sub privirile invidioase ale coloniei, ocupam alăt
uri de Hecebolas locul de onoare. Apoi ne plimbam prin port, unde fiecare făcea pa
radă cu vesminte cât mai elegante. Moda la Boreium! De neuitat! Oamenii se salutau,
se observau, se denigrau. După-amiaza rămâneam acasă; de fapt, ar fi fost nedemn să mă arăt p
 străzi. Seara era infernală, căci ne făceam vizite unii altora. Ofiterii de la garnizoa
nă, colonistii si sotiile lor erau cu totii oameni mărunti, trimisi la Boreium cu fo
rta, căci nici o persoană întreagă la minte n-arfi acceptat de bunăvoie să se mute acolo. Er
a o colcăială de gelozii, intrigi, bârfe scăldate într-un ocean de meschinărie si de conform
ism. Toti se arătau servili fată de Hecebolas, care reprezenta autoritatea. Dar cu m
ine era altceva, încercam însă sincer să fiu o sotie-model. Mi-am schimbat obiceiurile,
limbajul, comportamentul în cele ale unei matroane cât se poate de demne. Gata cu cu
lorile vii, cu machiajele scandaloase, cu înjurăturile si cu dansurile! în ciuda efort
urilor mele, colonistii simteau în mine o fiintă diferită de ei, străină: eram un corp ete
rogen, pe care îl priveau de sus si strâmbau din nas când vorbeau despre mine. Din mom
ent ce nu mă întelegeau, mă dispretuiau, coplesindu-mă în acelasi timp cu amabilităti ipocri
te. Până la urmă, preferam loviturile si insultele pe care le primeam de la sotiile cl
ientilor mei pe vremea când eram târfă.
Serile acestea constituiau totusi culmea amuzamentului, prin comparatie cu mesel
e între patru ochi cu Hecebolas. Fizionomia lui ar fi putut să nu pară atât de urâtă, în pofi
a nasului enorm si coroiat, dar felul în care se tinea încovoiat îl făcea să arate ca o cămi
lă, înalt si slab, cu ochii cafenii si putin codati, doamnele coloniei îl găseau irezist
ibil si îmi reprosau la unison că nu stiu să mă bucur de norocul de a avea un asemenea băr
bat. Era extraordinar de pătruns
51

de importanta lui. Guvernator la Boreium, nu era ceva? Mă întreb câti elevi din imperi
u stiu măcar că există un oras numit Boreium. Hecebolas lua un ton sententios pentru a
 enunta până si cele mai mărunte banalităti. Nu suportam nimic la el: inelele prea tipătoa
re, de altfel destul de ieftine si de proastă calitate, pe care îi plăcea să le poarte,

mania de a-si trosni încheieturile degetelor, iar noaptea, sforãitul, defect pe care
 nu l-am putut suporta la nimeni niciodatã. Pe scurt, nu era un om rãu, dar nu avea
nici imaginatie, nici prestantã. Plictiseala în care se scãlda Boreium era o nimica to
atã pe lângã cea emanatã de el.
Am ajuns sã mã ocup din ce în ce mai putin de casa si de persoana mea, astfel încât ambele
 au ajuns într-o stare lamentabilã. Hecebolas a început sã-mi facã observatii, mai întâi afec
uoase, apoi din ce în ce mai putin amabile, într-o searã, s-a întors acasã prost dispus. M
esajul de la Constanti-nopol, adus de vasul de pescuit, continea o mustrare durã p
entru toleranta lui la adresa bandelor de tâlhari. A intrat ca un taur în sufragerie
, si-a trecut degetul peste masa acoperitã de praf, a remarcat, pe bunã dreptate, cã p
estele nu era fiert bine si m-a contemplat cu dezaprobare, cãci arãtam, într-adevãr, ca
o îngãlatã. Aînceput cu reprosuri acre. Imediat am urlat si eu. N-as fi recunoscut nici în
 ruptul capului cã avea dreptate si nici n-as fi îndrãznit sã-i arunc în fatã singurul lucru
 pe care i-l reprosam: plictiseala. Din contrã, l-am acuzat pe nedrept de toate de
fectele de pe lume, cã nu era generos, cã era rãu si dur cu mine si, ca sã pun capac, i-
am strigat cã lumea din colonie râdea de pretentiile lui. Aceastã ultimã inventie l-a sc
os din minti. A dat cu pumnul în masã. Vãzându-l pentru prima datã furios, am simtit un so
i de admiratie pentru el. Ne-am insultat copios si zgomotos, încercând sã ne distrugem
 unul pe celãlalt în toate felurile.
52

Cãldura era mai puternicã decât de obicei. Afarã nu sufla nici o boare de vânt, înãuntru era
uptor. Furia ne sufoca si mai mult si eram leoarcã de sudoare. Sclavii negri alini
ati în hainele lor albe de-a lungul peretelui ne urmãreau cu ochii scosi din orbite,
 încântati si îngroziti în acelasi timp. Trecãtorii se strânseserã la ferestrele deschise, ia
 casele învecinate nu pierdeau nici un cuvintel. Epuizând injuriile, Hecebolas a aru
ncat ultima sãgeatã:
 Ar fi trebuit sã te las în stradã!
 Prefer de o mie de ori sã mã întorc acolo decât sã rãmân cu tine, i-am întors-o eu.
A schitat gestul de a mã lovi, apoi a lãsat bratul jos si, pãrând coplesit de durere, mi
-a poruncit cu voce stinsã:
 Dispari imediat si sã nu te mai întorci niciodatã! La care am rãspuns în gura mare:
 N-am nevoie de permisiunea ta. Am stat eu prea mult. si am iesit din camerã, trium
fãtoare, ca dupã o
petrecere deosebit de reusitã.
în acest fel am pãrãsit casa, pe Hecebolas si siguranta. Am lãsat bijuteriile si hainele
 pe care mi le dãruise si am plecat singurã sub cerul înstelat, pe strãzile pustii si tãcu
te, luminate doar de strãlucirea noptii. La drept vorbind, fãcusem totul pentru ca a
cest bãrbat rãbdãtor si bun sã ajungã sã mã dea afarã. Mai bine asa, decât sã mai suport cosm
estei mediocritãti, Boreium si pe Hecebolas. Dar ce sã fac? Unde sã mã duc ? Pentru cã Bor
eium era complet izolat de lume. Vasul care asigura legãtura cu restul imperiului
nu se întorcea decât peste o lunã, iar scopul meu era sã ajung la Alexandria, care se af
la la treizeci de zile de mers prin desert.
' Atunci am pornit, pur si simplu, la drum. Eram nebunã, dar nu stiam.
A
Capitolul 4
juns la defileul care apãra accesul în Boreium, drumul se termina. Mai departe numai
 cara-vanierii îsi gãseau drumul dupã repere cunoscute doar de ei. Am încercat sã urmez co
asta, pe partea de est, cãtre Alexandria. Muntii lãsaserã loc în scurt timp unui platou în
grozitor de deprimant, plat la prima vedere, dar care, de fapt, era presãrat cu to
t felul de piedici, vâlcele, gropi, santuri si ravene. Stâncile alternau cu nisipuri
le. Ba mergeam prin nisip, în care mã afundam încât de-abia mai puteam sã înaintez, ba mã tre
eam în fata unor aglomerãri periculos de tãioase din nisip întãrit de vânt de-a lungul secol
elor. Bineînteles, nici un sat, nici o fiintã umanã, nici un singur semn de viatã. Cãldura
 era atât de atroce, încât preferam «ã merg noaptea.
Ziua încercam sã dorm în vreo vãgãunã pe care o împãrteam cu serpii. Mã hrãneam cu rãdãcini s
ele plantelor cornoase. Ca sã mã rãcoresc mã scufundam în mare, dar nu reuseam sã-mi astâmpãr
tea. De bãut n-aveam decât rare bãlti de apã sãlcie si noroioasã, rãmase din torentele iernii
 Sandalele mele fine se desfãcuserã în fâsii. Picioarele goale, gambele sfâsiate de stânci s
i spini erau însângerate. Sarea mãrii îmi albise pãrul, soarele îmi buhãise fata si îmi crãpa

elea. Ochii mi se transformaserã în douã fante. Am mers în felul acesta vreo sãptãmânã.
54

Tntr-o noapte, epuizarea a fost mai puternicã decât mine. întunericul care prevestea o
furtunã de nisip îmi fãcea înaintarea aproape imposibilã. M-am clãtinat, am cãzut, n-am mai
ost în stare sã mã ridic, am atipit pe loc. Nu stiu cât timp am dormit, în somn am simtit
pe cineva ridicându-mi capul si umezindu-mi buzele. Am întrezãrit, aplecat peste mine,
chipul unui bãrbat înfiorãtor de urât si de murdar, dar abia vedeam din pricina întuneric
ului si a zgomotului, în jurul meu, totul era scãldat într-o brumã gãlbuie si opacã. Pe ceru
l acoperit, soarele nu mai era decât un disc fãrã strãlucire. suieratul vântului mã asurzea.
Nisipul furtunii îmi pãtrundea în ochi, în urechi, între dinti, pe sub haine. Bãrbatul m-a
ridicat cu o vigoare nebãnuitã; m-a dus pânã la o pesterã sãpatã în stâncã si m-a asezat pe o
de paie.
Vreme de mai multe zile a bãtut furtuna de nu puteai sã scoti nici nasul afarã; de alt
fel, ar fi fost inutil, nu se vedea nimic. Marras, cãci acesta era numele celui ca
re mã salvase, venea de mai multe ori pe zi sã mã vadã. îmi aducea sã mãnânc lapte de caprã;
ga sã înghit decocturi din plante, neplãcute la gust, dar care trebuie sã fi fost nemaip
omenit de eficace, întrucât mi-au refãcut foarte repede fortele. Totusi, îi datorez cel
mai mult vindecarea mea lui Marras. Acesta rãmânea mult timp la cãpãtâiul meu psalmodiind,
meditând, fixându-mã, si privirea lui pãrea sã iradieze cãldurã în trupul meu si sã alunge o
la si febra, în afarã de rugãciuni, nu vorbea si nu rãspundea întrebãrilor mele. Prezenta lu
i, zgomotul vântului, lumina ciudatã, filtratã prin norii de nisip alcãtuiau o atmosferã i
realã, în care mã scãldam izolatã de lumea de afarã.
în cea de-a patra zi, eram pe picioare, iar furtuna încetase. Imediat ce m-am trezit
, am iesit si m-am uitat în jur. Mã aflam într-un fel de fundãturã înconjuratã de faleze plin
55

de pesteri, aproape toate locuite. Din ele si-au fãcut aparitia fiinte a cãror înfãtisar
e mã înspãimânta, scheletice, acoperite de jeg, zburlite, arse de soare, afisând cele mai
dezgustãtoare boli de piele si îmbrãcate doar în câteva zdrente. Mi s-au pãrut mai degrabã fi
re sãlbatice decât oameni. Nimerisem într-o comunitate de pustnici, al cãror sef era Mar
ras.
Acesta mi-a impus sã respect ritmul si sã particip la îndeletnicirile lor. Ne sculam l
a ora sase, dupã ce ne trezisem deja la trei noaptea ca sã mergem la „capelã" sã ne rugãm. N
e întorceam acolo în zori pentru slujba de dimineatã. Sanctuarul nu era decât o pesterã ma
i mare decât celelalte, cu peretii egalizati grosolan si acoperiti de fresce naive
, realizate de un amator.
Toatã dimineata era consacratã muncilor. Fiecare membru trebuia sã practice o meserie
utilã pentru comunitate. Existau cultivatori, pãstori, tâmplari, brutari. Marras însusi îm
pletea cosuri din frunze de palmier. Eu alesesem sã fiu „croitoreasã", datoritã experien
tei de ajustare a vechiturilor pe care mi le dãduse Indaro. Eram însãrcinatã cu cârpirea z
drentelor comunitãtii, sarcinã pe care o îndeplineam cu dexteritate, cãci reuseam sã fac m
inuni cu aceste capete de tesãturi desirate, roase pânã la urzealã si tocite.
în timp ce munceam, m-am atasat în mod deosebit de o olãreasã, meserie pe care pânã atunci n
-o vãzusem decât la bãrbati. Desi conditiile dure din desert îi acoperiserã pe ceilalti cu
un strat de grosolãnie, ea singurã mai pãstra o blândete care pentru mine era un balsam
.
Mâncãm prânzul în liniste. Meniul succint nu era diferit de cel de la cinã: rosii, ceapã, brâ
zã de caprã, pâine, uneori alte legume, rareori fructe, si de bãut, apã.
56

Chiar si aceastã alimentatie era prea mult pentru prietena mea, olãreasa, pe care o
chema Caesaria. Refuza sã se atingã de pâine, multumindu-se sã înghitã din când în când câtev
e crude si unul sau doi struguri. Nu-l asculta pe Marras, care o ruga sã adauge, mãc
ar duminica, câteva picãturi de ulei în meniul sãu. Degeaba o avertiza cã, la regimul aces
ta, o sã se îmbolnãveascã în scurt timp si n-o sã-si mai poatã duce la îndeplinire sarcinile
igioase, ea îi rãspundea cã singura ei dorintã este ca Dumnezeu sã-i facã favoarea de a fi m
ereu bolnavã la trup, atâta timp cât sufletul ei putea fi salvat. Dormea goalã pe un sac
aruncat direct pe solul stâncos, si însusi Marras o critica pentru excesele ei.
Cu toate acestea, rivaliza cu ea în torturarea trupului. Practica asceza cu aceeas

i vigoare pe care o folosea în toate, tinând post, rugându-se fãrã încetare si îngãduindu-si
r o orã sau douã de odihnã noaptea. Mergea întotdeauna în picioarele goale. Fiecare fãcea pe
nitentã. Sora Suzana, de exemplu, se abtinea de la a bea orice lichid, acceptând doa
r un blid cu apã duminica.
în acest loc, în aceastã atmosferã, privatiunile mi se pãreau normale. Desi nu cunoscusem
decât mizeria de când mã nãscusem, iubeam din instinct confortul si sunt din fire o siba
ritã. Totusi, acolo îmi puneam în permanentã organismul la încercare împotriva foamei, a set
ei si a somnului. „Ce conteazã, repeta mereu Marras, dacã trupul vostru muritor se dis
truge, din moment ce sufletul, spãlat de atâtea pãcate, scapã de focul etern cu acest pr
et ?"
în pofida înfãtisãrii lor care, la început, mã îngrozea, învãtasem sã-i iubesc pe pustnici. S
tatea provocatã de viata pe care o duceau si de lipsa lor de contact cu lumea exte
rioarã, erau plini de bunãtate. Mã acceptaserã pe loc,

fãrã sã mã critice vreodatã sau sã-mi punã întrebãri. Uitaserã cum sã-si exprime sentimentele
toate acestea, percepeam afectiunea pe care o simteau pentru mine. Erau preocup
ati de mântuirea mea si încercau sã mã convingã sã renunt la lume ca sã rãmân cu ei. în acest
dicat singurãtãtii, nu m-am simtit niciodatã singurã, asa cum mã puteam simti în oras. Din c
ontrã, eram consolatã, sprijinitã, înconjuratã de prieteni. De aceea pot spune fãrã ezitare c
-am fost niciodatã atât de fericitã în toatã viata mea ca în desertul acesta aspru.
Dupã prânz, la ora cea mai fierbinte a zilei, avearn dreptul sã ne odihnim. Unii, care
fãcuserã jurãmântul tãcerii, rãmâneau singuri în coltul lor. Celorlalti le plãcea sã meargã
la o pesterã la alta. în ciuda ascetismului ei, Caesaria reusise sã-si pãstreze o brurnã d
e feminitate si nu se putea stãpâni sã nu vinã pe la mine din când în când sã pãlãvrãgim. Era
rin devotamentul nostru comun fatã de Marras. Desi era încã tânãr, el pãrea fãrã vârstã, priv
i ardea mai puternic decât soarele si era plin de compasiune.
într-o zi, când o întrebam pe Caesaria despre trecutul pãstorului nostru, mi-a dezvãluit,
ca si cum ar fi fost lucrul cel mai firesc din lume, cã fusese unul dintre cei mai
bogati bancheri din Alexandria. Pustnicul grosolan, devotat îndeletnicirii lui de
tãran, fusese un tânãr elegant, rege al vietii nocturne din metropolã. Se logodise cu o
tânãrã fermecãtoare, aproape la fel de bogatã ca el. în ziua cãsãtoriei, a auzit vocea Domnu
. A abandonat totul si a venit sã se stabileascã în desert.
Buimãcitã de aceastã revelatie, am întrebat-o imediat pe Caesaria despre viata ei de odi
nioarã. Mi-a rãspuns cã a uitat cine fusese. Marras a fost cel care m-a luminat în

legãturã cu ea, în cursul unuia dintre acele examene de constiintã pe care le tinea regu
lat cu fiecare dintre noi. Caesaria, mi-a zis el, fusese cândva o aristocratã de ran
g foarte înalt, rudã cu împãratul Anastasius. Totusi, în splendoarea si luxul din jurul ei
, îi uimea pe apropiati prin pietatea si austeritatea de care dãdea dovadã în palatul ei
. si-a împlinit visul de a fugi de lume în ziua în care l-a vizitat pe Marras în desert.
Voind sã fie un exemplu de modestie, tinuse sã ocupe functia cea mai joasã din comuni
tate.
Mi-as fi putut închipui cã umila olãreasã se învârtise pe vremuri la Curte? N-as fi crezut n
iciodatã cã epavele umane din jurul meu proveneau din familii nobile si bogate, cã pri
miserã educatia cea mai aleasã, cunoscuserã luxul cel mai rafinat. Arzând de focul Domnu
lui, renuntaserã într-o bunã zi la toate acestea ca sã întemeieze o comunitate în desert. Pr
intr-un fenomen ciudat, fiecare refuza sã-si povesteascã propriul trecut, dar nu ezi
ta sã vorbeascã despre trecutul celorlalti.
Restul dupã-amiezei era dedicat muncii, seara, rugãciunii. Dupã o cinã fugarã, ne culcam l
a ora nouã. Sora Suzana alegea momentul acesta ca sã vinã în vizitã la mine. Mã speria prin î
fãtisarea ei de fantomã, cãci era întotdeauna învesmântatã în pânze groase, din care nu i se
decât vârful nasului, în felul acesta voia sã nu ademeneascã pe nimeni prin etalarea farm
ecelor sale... dacã mai rãmãsese ceva din ele.
Venea sã-mi predice despre slãbiciunea cãrnii si sã stigmatizeze trufia lumii, îmi poveste
a despre chinurile cu care mã voi lupta la Judecata de Apoi si îmi descria îndelung pe
ricolele care îmi pândeau sufletul dacã voiam sã mã întorc la civilizatie.
Apoi mã pãrãsea, sã se lupte cu demonii care o atacau în fiecare noapte. Iesea întotdeauna v
ictorioasã din

aceste bãtãlii, zicea ea, si se lãuda cã îi auzise pe unii dintre ei povestind cã ea nu era
o femeie adevãratã, cã avea o piatrã în loc de inimã si fier în loc de carne, compliment care
din partea acestor creaturi infernale, o încânta teribil.

Nu era singura care bântuia noaptea prin desert. O imitam deseori, cu singura deos
ebire cã nu mã întâlneam cu nici un demon. Stelele erau în partea aceasta a lumii mai scli
pitoare ca oriunde. Aerul avea o transparentã extraordinarã. Când mergeam, aveam impre
sia cã devin din ce în ce mai usoarã, pânã când uitam de greutatea trupului. Mã întindeam pe
a rãmasã caldã dupã fierbinteala zilei si contemplam astrii. Timpul, materia, orizontul
se topeau. Cu ajutorul postului si al meditatiei mã simteam aspiratã de o spiralã spre
infinit, spre vesnicie. Preocupãrile, agitatia oamenilor îmi apãreau atunci în toatã mesc
hinãria lor. Eforturile pe care le-as fi putut face, ambitiile pe care le-as fi pu
tut avea deveneau superficiale. Mã cufundam în univers ca un fir de nisip în desertul
care mã înconjura, sentiment pe deplin linistitor.

Lipseam uneori de la rugãciunea de la ora trei dimineata si nu mã întorceam decât în zori.
Cerul si pãmântul erau la fel de roz. Rãcoarea noptii se evapora încet. Deodatã, un fulge
r portocaliu, pornit de la orizont, strãpungea peisajul gol, anuntând o nouã zi arzãtoar
e.

Plecam iar în desert dupã prânz, cãci îmi plãcea excesul acestor amieze albe, orbitoare, inc
andescente. Rãmâneam în picioare, în mijlocul peisajului plat de piatrã si foc. în aerul gre
u nu se simtea nici o miscare. Trupul meu se încorda pentru a rezista cãldurii si gr
eutãtii. Abia respiram, abia mã miscãm, eram îmbãtatã de aceastã luptã cu elementele ucigase
nemiscate. Nebunia naturii, nebunia pustnicilor din jurul meu mã cuceriserã. Nu mai
auzeam, nu

60

mai vedeam si aveam mii de viziuni, auzeam mii de sunete, mii de voci. Slãbitã în trup
si spirit de aceastã existentã, nu mai gândeam, nu mã mai opuneam. Vointa mi se topise.
Depuneam armele. Fãcând asta, eram coplesitã de exaltare. Mã hotãrâsem, aveam sã rãmân cu pu
ii.

îmi voi petrece toatã viata în compania acestor pustnici si voi ajunge sã semãn cu ei. Voi
fi un schelet cu pielea crãpatã si purulentã, cu picioarele însângerate si nu-mi voi îngrij
i înfãtisarea. Voi vorbi cu Dumnezeu, îmi voi salva sufletul si voi cunoaste viata ves
nicã.

Am deschis ochii, în depãrtare, apãruse un oras feeric, în pofida distantei, puteam dist
inge în detaliu turnurile meterezelor, terasele palatelor, coroanele copacilor din
grãdini si cupolele bisericilor. stiam de iluziile desertului si mi-am dat seama
cã era vorba de un miraj. Totusi, decorul înselãtor al acestui oras a actionat ca o ch
emare asupra mea. Nu în desert mã astepta destinul, ci în capitala splendidã, febrilã, sup
rapopulatã, unde voi duce la îndeplinire ce eram menitã sã îndeplinesc. Sora Suzana nu ave
a dreptate. Calea mea nu mã ducea în afara lumii, ci, din contrã, chiar în mijlocul trep
idatiilor ei.

Desi pânã atunci nu-i simtisem niciodatã efectele, amiaza aceea incandescentã si-a lãsat a
mprentele pe trupul meu. Asudam cu picãturi mari, pielea îmi ardea, picioarele, musc
hii erau îndurerati. Deodatã, mi s-a fãcut fricã, fricã sã nu mã dizolv în vidul acesta, sã n
strivitã de focurile acestea ale lui Dumnezeu, în pofida cãldurii, tremuram de febrã, d
e spaimã. Mã simteam deja înghititã si am fost la un pas de a-mi pierde ultima fãrâmã de rezi
tentã, de fortã, de luciditate. Oamenii sfinti din jurul meu condamnau tentatiile di
avolului, dar eu descopeream cã tentatia lui Dumnezeu putea fi la fel de teribilã.

61

întoarsã la comunitatea de pustnici, am nimerit, printr-una din acele întâmplãri extraordi
nare care pãreau sã-mi presare existenta, peste o caravanã care se oprise sã se aprovizi
oneze cu apã de la putul nostru. Ne aflam, într-adevãr, pe una dintre cãile de comunicar
e pe care odinioarã le foloseau frecvent caravanierii. De la o vreme era considera
tã periculoasã dintre cauza prezentei bandelor de tâlhari în desert. Totusi, noi nu-i vãzu
sem niciodatã pe acesti tâlhari si este foarte posibil ca ei sã fi fost doar o legendã i
nventatã de traficanti ca sã-si poatã desfãsura în tihnã negotul nelegiuit. Mistica apãrutã î
ul pustnicilor nostri încuraja aceastã teamã, ca sã nu fim deranjati de vizitatorii veni

ti din lumea de afarã. Considerati vrãjitori, însisi pustnicii inspirau groazã caravanie
rilor.
Nu acelasi lucru se întâmpla cu cei care tocmai îsi fãcuserã aparitia si care, judecând dupã
etele lor, nu aveau fricã nici de Dumnezeu, nici de diavol. Au declarat cã trecuserã p
e acolo pentru cã o luaserã pe drumul cel mai scurt ca sã ajungã la Alexandria, unde tre
buia sã ajungã cât mai repede.
Numele acesta m-a fãcut sã ciulesc urechile. L-am luat deoparte pe seful caravanei,
un semit bronzat, cu nas acvilin.
— Ia-mã cu tine la Alexandria.
— Cât îmi dai ?
— N-am bani, dar mã vând tie ca sclavã în schimbul drumului.
A acceptat. Am pus singura conditie sã mã ia pe ascuns, sã nu mã vadã membrii comunitãtii. A
golit cufãrul imens de pe dromader si m-a pus înãuntru, în locul sacilor cu curmale. Ca
ravana s-a pus în miscare în scurt timp si s-a îndepãrtat fãrã ca cineva sã-si fi dat seama d
plecarea mea. Celor care mã vor acuza cã nu sunt niciodatã

multumitã le voi rãspunde cã am rezistat aproape doi ani cu pustnicii, în vreme ce cu He
cebolas câteva luni chinuite îmi fuseserã de ajuns.
Cãlãtoria n-a fost neplãcutã, îndatoririle mele fatã de noul stãpân dovedindu-se a nu fi prea
tovitoare. Ele se rezumau îndeosebi la a nu mã lãsa prea des violatã de el. îi cedam din cân
d în când, ca sã pot merge nu numai în picioarele goale, ci si cãlare pe cãmilã. Am ajuns la
lexandria într-o searã. Când am zãrit pe partea cealaltã a lacului Mareotis orasul însirat p
e limba de nisip, mi-am simtit inima bãtând sã-mi sarã din piept, în sfârsit, sosisem.
De-abia ajunsese caravana lângã bazar, cã mi-am abandonat stãpânul si am fugit.
Alexandria. Numai rostindu-i numele mã copleseste melancolia. Orasul acesta nu sea
mãnã cu nici un altul, fascinant, deconcertant, fermecãtor. Clãdit pe insula lui, nu apa
rtine nici mãrii, nici pãmântului, nici grecilor, care l-au întemeiat, nici egiptenilor,
care îi oferã ospitalitate. Nu are nici o legãturã cu tara a cãrei culme este. E cosmopol
it, original, primitor, luxos, cu moravuri usoare. Nu viseazã decât la bani si la di
stractii.
Dar în noaptea aceea nu eram nici pe departe sedusã. Târându-mi cu greu picioarele, ajun
sesem la port, acel port al Alexandriei, cel mai mare, cel mai bogat din Mediter
anã, bazarul întregii lumi. La ora aceea din noapte era, practic, pustiu si slab lum
inat, în fata mea, pe o stâncã, una dintre cele sapte minuni ale lumii, Farul, strãlucea
ca un soare în miezul zilei, în spatele meu, înãltându-se deasupra cheiurilor sumbre, cor
nisa violent luminatã servea, în pofida orei târzii, ca loc de plimbare pentru o multi
me elegantã. sirurile de palate si de temple pãreau în flãcãri, atât erau de

numeroase tortele înfipte în zidurile lor. Dar toate aceste lumini, miscarea, bogãtia îm
i dãdeau ameteli. Mã asteptam în orice clipã sã vãd apãrând paznicul trimis de caravanier sã
e. Cãci nu era de glumit cu o sclavã evadatã.
Nu aveam nici bani, nici prieteni, nici viitor. Amintirile mi se amestecau în mint
e, cocioaba copilãriei, Nicetas, tatãl vitreg, pestele, Pharas, avortul, Hecebolas,
pustnicii... Mi-i imaginam pe soldatii de gardã legându-mã în lanturi si biciuindu-mã, apo
i pe caravanier jupuindu-mã de vie... Ajunsesem la capãtul puterilor.
Stãteam în picioare la marginea cheiului si în fata mea apa neagrã si nemiscatã mã respingea
si mã atrãgea totodatã. Oscilam din ce în ce mai mult, eram gata sã cad în marea care avea
sã se închidã pentru totdeauna deasupra mea, când, în ultima clipã, o muzicã neasteptatã m-a
t prin surprindere si m-a scos din transa fatalã. Auzeam cântece bisericesti, însã nu er
am în paradis. De altfel, se stie prea bine cã sinucigasii nu sunt primiti acolo. De
fapt, era o procesiune nocturnã, în cinstea uneia dintre sfintele patroane ale Alex
andriei, care trecea pe comisã. O defilare lungã de prelati si de diaconi purtând icoa
ne, lumânãri si cãdelnite înainta încet în sunetul imnurilor si al orgilor portabile. Soldat
ii guvernatorului si gãrzile patriarhului înconjurau multimea. Instinctiv, m-am ames
tecat în gloata care urma pioasã procesiunea. Am ajuns în felul acesta la catedralã si, în
urma acestor oameni piosi, am pãtruns în curtea sanctuarului. Dar, în loc sã-i urmez în b
isericã, m-am rezemat de o coloanã, stiind cã, în acest adãpost inviolabil, nu va veni nim
eni sã mã caute.

Dis-de-dimineatã, am fost trezitã din motãiala de patriarhul Alexandriei, care venea sã tinã slujba. O multime de credinciosi si de solicitanti, cu plângerile în mâini, încerca
64

sã se apropie de el. Eu eram mult prea slãbitã ca sã mã misc si am rãmas singurã, deoparte. P obabil cã a zãrit-o pe nevoiasa lihnitã care eram, cãci a întors capul spre mine si s-a ap lecat spre un cãlugãr care îl însotea. Acesta s-a desprins din cortegiu si a venit la mi ne. N-a avut nevoie sã mã întrebe ce îmi trebuie. De-abia mã puteam tine pe picioare.
Am fost transportatã la azilul patriarhiei, unde erau gãzduiti dezmostenitii sortii.
Mi s-a dat un patîntr-un dormitor mai mare si mai înalt decât o bisericã, unde zãceau zec i de epave feminine de toate vârstele si provenientele. Sora Placidia se ocupa de noi. Era foarte micã, adusã de spate, cu nasul coroiat si ochi albastri mici, vioi s i iscoditori, în ciuda taliei si aspectului sãu pipernicit, s-a dovedit a fi teribil de energicã. Mã îndopa cu mâncãrurile cele mai hrãnitoare si mã forta sã dorm câte nouã-zece noapte. Mãnâncã, fata mea, esti slabã ca o scândurã", îmi repeta ea.
Sub înfãtisarea ursuzã, era profund maternã. Seara, venea sã mã mângâie pe pãr si pe fatã pân Surâsul ei stirb exprima cea mai adâncã, cea mai autenticã solicitudine. Datoritã îngrijiri lor ei am fost foarte repede în stare sã mã ridic, în scurt timp, aveam sã fiu nevoitã sã pãr azilul. Cu o zi înainte de plecarea mea, sora Placidia s-a asezat la cãpãtâiul patului meu si m-a întrebat de unde veneam, l-am povestit experienta mea cu pustnicii lui Marras despre care, bineînteles, auzise si ea si pentru care simtea o admiratie pr ofundã. Voisem sã-i câstig respectul, de care eram însetatã, dar ea nu pãrea deloc impresion atã. si înainte, pe unde ai fost, ce fãceai ?" m-a întrebat abrupt. Privirea ei pãtrunzãtoar si afectiunea maternã mã invitau sã fiu cinstitã. Atunci i-am spus tot trecutul meu. N-am încercat sã ascund nici mizeria, nici naufragiul vietii mele.
65

M-a ascultat fãrã sã clipeascã si fãrã sã mã întrerupã. Dupã ce am terminat, mi-a urat noapte e obicei, si s-a îndepãrtat, clãtinându-se. Eram sigurã cã scandalizasem si pierdusem o prie tenã, un sprijin.
La sculare, în dimineata urmãtoare, a apãrut în fata mea, a azvârlit pe pat niste haine de cãlugãritã: Pune-ti astea, rãmâi aici", mi-a poruncit pe un ton care nu admitea replicã. Am brãcat, asadar, roba neagrã, ciorapii negri, sandalele negre si mi-am înfãsurat capul în vãl ul negru care ascundea pãrul si urechile, în atelierul patriarhiei am fost admisã prin tre tinerele femei care nu-si depuseserã încã jurãmântul, dar de la care se spera, fãrã sã fi inse de nimeni, cã se vor alãtura ordinului la sfârsitul stagiului.
Cârpisem pentru pustnicii cãlugãrului Marras, brodam pentru patriarhia din Alexandria.
Cântai cântece de betie în lupanarele din Constantinopol, de-acum vei cânta pentru Domnu l", mi-a poruncit sora Placidia, care m-a fãcut sã intru în corul patriarhal.
Am petrecut mai mult de un an închisã, fãrã sã mã plâng, chiar din contrã. Mã scãldam într-o diferitã de exaltarea nebuneascã pe care o cunoscusem în desert. Acolo mã epuizasem int entionat, cu riscul de a mã distruge de tot. La patriarhie eram înfãsuratã într-un cocon d ulce. Locuiam într-o mãnãstire vastã, curatã si sonorã, cu curti pline de flori si rãcorite d fântâni. Eram bine gãzduitã, bine hrãnitã. Cãlugãritele care ne supravegheau si tovarãsele m naive toate si asa limitate cum erau, aveau o inocentã dezarmantã si o prospetime a sufletului contagioase. Se amuzau de toate fleacurile si îmi transmiteau veselia l or. în contact cu ele mã scãldam într-o puritate pe care n-o mai cunoscusem pânã atunci. Nu mai aveam griji materiale, preocupãri intime, probleme, nu-mi mai puneam întrebãri. Vi ata mea, sufletul
66

meu, spiritul meu erau luate în grijã. Pentru prima datã, în mine se rãspândea seninãtatea, i spiratã de existenta pe care o duceam si de cele din jurul meu.
într-o zi, corul a primit permisiunea de a iesi, cãci trebuia sã cântãm la sfintirea biser icii Sfântul Sava, pe care patriarhul Timotei terminase sã o clãdeascã pe locul unui tem plu al lui Apollo, nu departe de Poarta Soarelui.
Ne-am dus, apãrate de gãrzile patriarhiei, pânã la locul ceremoniei. Biserica fiind prea micã, am luat loc pe trepte, unde eram asezatã minunat pentru a-i putea studia pe t recãtori, în Egipt, guvernatorul celei mai bogate provincii a imperiului avea rang d e duce, dar adevãratul stãpân era patriarhul Alexandriei, Timotei. Cortegiul lui dezvãlu

ia diversitatea si întinderea puterilor sale. Vistiernicul, cancelarul si cel care
împãrtea pomenile mergeau în fruntea sutelor de finantisti, notari, secretari si cons
ilieri juridici. Ofiterii însãrcinati cu înalta si joasa justitie îi precedau pe control
orii bazarelor si ai tavernelor. O armatã de emisari si portãrei venea înaintea sambel
anilor care, tantosi si plini de importantã, anuntau ei însisi clerul înconjurat de gãrz
ile patriarhale în uniforme de un rosu aprins, cu panasele în vânt. Protoprezbiterul s
i arhidiaconul conduceau zecile de diaconi împodobiti cu brocarturi si cohortele d
e cãlugãri în haine ponosite. Veneau, în fine, episcopii, întindere miscãtoare de aur roz, a
ur galben, aur albastru, aur verde. si ultimul, împresurat de norii de tãmâie ridicati
de acolitii sãi, însotit de imnul triumfal intonat de mai multe coruri, patriarhul
Timotei, cu toiagul de aur în mânã, barba albã si coroana de diamante pe cap. Cu un buch
et de busuioc, plantã magicã, în mânã, binecuvânta cu gesturi largi multimea prosternatã la t
ecerea lui.

întreg orasul se strânsese sã vadã spectacolul. Locul din fata bisericii, strãzile dimprej
ur erau înnegrite de lume. în fata acestui public atât de diferit de cel de la capela
patriarhalã, cântam cu entuziasm netãrmurit minunatele imnuri grecesti pe care le învãtase
m.
Era prima datã de peste un an când mã gãseam pe stradã si eram extrem de fericitã. Nu mã pute
m abtine sã nu privesc pe furis spectatorii. Simteam cã mã tintuieste cineva cu privir
ea, încercam sã descopãr cine. Ochii mei i-au întâlnit pe cei ai bãrbatului din multime. Mi-
a fãcut cu ochiul. N-am întors capul suficient de repede, învãtasem pe vremuri limbajul
privirii si stiam cã a lui exprima dorintã. Mi-a trimis un sãrut cu mâna. M-am înrosit, da
r am zâmbit involuntar. Brusc, am zãrit-o pe sora Placidia, care stãtea ceva mai deopa
rte. Mã observa cu severitate, am lãsat ochii în jos...
Ceremonia se terminase, functionarii cei mai importanti deja plecaserã, când a izbuc
nit conflictul între doi cãlugãri.
□ Ati cântat în greacã, si nu în latinã, cum prescriu canoanele Sfintei noastre Mame, Biseri
ca. E scandalos si mã voi plânge Sfântului Pãrinte! a strigat unul dintre ei, în care am r
ecunoscut un prelat apartinând suitei trimisului permanent al papei.
□ Poporul nu vorbeste latina. Trebuie sã înteleagã limba Domnului care, aici, e greaca,
a replicat un cãlugãr pe care îl vãzusem deseori în anturajul patriarhului Timotei.
Nu pricepeam ce rost avea aceastã ceartã. Latina este limba actelor oficiale, iar pãri
ntele Bartolomeu, în copilãria mea, mã învãtase doar câteva fãrâme. Greaca este limba noastrã
pe care o auzisem dintotdeauna atât pe stradã, cât si în bisericã.

Cei doi cãlugãri continuau sã se certe cu înfocare pe trepte, dar subiectul disputei dev
iase. Omul papei sustinea dubla naturã, divinã si umanã, a lui Dumnezeu, partizanul pa
triarhului afirma cã lisus era numai de naturã divinã si contrazicea enciclicele papei
si îi respingea infailibilitatea. Celãlalt îi argumenta cu decretele împãratului: □Acest pr
eacucernic Iustin, care v-a poruncit sã vã cãiti pentru-greselile voastre criminale."
□ Nu ne temem de martiriu, i-a replicat monofizitul. Suntem gata sã suferim întru prea
mãrirea gloriei lui Dumnezeu, a aceluiasi Dumnezeu pe care voi îl insultati, afirmând
cã are naturã umanã.
Altercatia, deja violentã, a degenerat rapid. Insultele □ereticilor", □blasfemiatorilo
r" si altele zburau de la unul la celãlalt. Gloata venitã sã asiste la ceremonie se împrãs
tiase, dar rãmãseserã destui gurã-cascã încântati de spectacol care s-au adunat în jurul cârc
lor. Cãlugãrul patriarhului, care pierdea teren, i-a chemat în ajutor pe □adevãratii crest
ini". Acestia, abia asteptând o asemenea ocazie, s-au nãpustit asupra prelatului Sfi
ntiei Sale. Din fericire, chiar în clipa aceea si-a fãcut aparitia la fata locului o
patrulã care a reusit sã-l elibereze pe nefericit. Era însângerat, plin de rãni si de-abi
a respira, între timp, cãlugãrul, bineînteles, dispãruse, iar □adevãratii crestini" se evapor
serã în împrejurimi. Nimeni nu vãzuse, nu auzise nimic.
La întoarcerea în atelier, am discutat cu sora Placidia despre incident. Din vremea
când auzisem prima datã vorbindu-se de monofiziti, cu ocazia revoltelor împotriva împãratu
lui Anastasius, acuzat cã îi proteja, avusesem posibilitatea, datoritã pustnicului Mar
ras si a credinciosilor lui, sã le înteleg dogma. Biserica crestinã era împãrtitã între

monofiziti si papalitate, care erau în polemică asupra naturii lui lisus.
în Egipt, populatia si clerul, de la ultimul călugăras până la însusi Timotei, erau cu totii
monofiziti si până în ziua aceea nu observasem nici o contestatie, nici un conflict.
Sora Placidia a clătinat din cap, preocupată, tulburată:
— Te-ai lăsat păcălită, în întreg imperiul, monofizitii suferă, dar îndeosebi în Asia, unde
i mai numerosi. Cincizeci si patru de episcopi din Siria si Palestina au fost de
stituiti si alungati. Zeci de mănăstiri au fost evacuate cu forta si jefuite. Nenumăra
ti călugări si călugărite au fost azvârliti în stradă, ucisi sau omorâti în chinuri, în alte
t vânati ca fiarele sălbatice, în fiecare zi, papa face presiuni asupra împăratului nostru
, Iustin, ca să rezolve cu Egiptul, dar Egiptul e prea puternic, prea bogat, prea
vital pentru ca suveranul nostru să si-l întoarcă împotrivă declansând persecutii. De aceea,
intoleranta lui se opreste la hotarele noastre.
— Deci Egiptul nu e amenintat, am exclamat fericită. Sora Placidia s-a înnegrit de supăr
are:
— Pompa imuabilă si impresionantă din jurul patriarhiei noastre este înselătoare. P
ericolul este constant, chiar dacă rămâne nevăzut. Toleranta împăratului va dura vesnic ? Eg
iptul va fi scutit sau patriarhul nostru va fi într-o bună zi detronat si oamenii lu
i vor pieri pentru credintă ?
Nu întelegeam de ce papei îi plăcea să sporească numărul martirilor... „Pentru un motiv atât
mic", am adăugat în soaptă.
Sora Placidia, care mă auzise, nu-si putu împiedica un surâs:
— Ceea ce n-ai priceput tu este sensul profund si ascuns al monofizitismului. în sp
atele a ceea ce tu crezi că

este o simplă cercetare teologică, se află independenta unei credinte ce refuză să se supu
nă îndepărtatului papă de la Roma. Tu nu esti din Egipt, nu ai cum să întelegi. Vrem să apart
nem imperiului, dar tinem să ne păstrăm personalitatea. Familia mea vine din oaza Fayu
m, unde trăim de generatii întregi, dinainte ca functionarii trimisi de Constantinop
ol să ne impună legea lor. si dacă sunt monofizită, e si pentru că sunt egipteancă.
îi simpatizam si înainte pe monofiziti. De două ori, în desert si în Alexandria, monofizit
ii fuseseră cei care îmi salvaseră viata. Mă primiseră, mă ajutaseră, făcuseră iar din mine o
tă umană. Instinctiv, simteam la ei mai multă omenie, deschidere, accesibilitate, decât
la catolicii Bisericii oficiale. Voiam să rămân printre ei, să mă dedic lor si patriarhulu
i Timotei, protectorul meu. Ca atâtea lucrătoare ale atelierului, visam să-mi pun vălul
de călugăriță. Ratiunea îmi soptea că viitorul meu material, confortul meu, siguranta mea
erau asigurate la mănăstire.
După atâtia ani, mi-am dat seama că nu trebuie niciodată să actionezi doar cum te taie cap
ul, căci deciziile luate în lumina slabă a unei singure ratiuni rămân întotdeauna mărginite.
ineînteles, în fata surorii Placidia, mă multumeam să mă fudulesc cu o credintă arzătoare si
u nerăbdarea de a-mi închina viata Domnului, în loc să-mi sară de gât, cum mă asteptam, a dis
ut pentru a reveni ceva mai târziu, să mă caute: „Urmează-mă, esti asteptată."
Am traversat curtea vastă a catedralei, mereu plină de credinciosi, si am ajuns la z
idurile palatului patriarhal, înconjurau un domeniu imens, presărat de clădiri si grădin
i. Un donjon pătrat, foarte gros si foarte înalt se ridica în mijlocul unui teren nisi
pos. O scară monumentală urca până

la un pod suspendat, căci se intra pe la primul etaj. Am urmat-o pe sora Placidia
pe treptele drepte, strâmte, interminabile. S-a dat la o parte si m-a împins usor înai
nte.
La început, orbită de lumina soarelui, n-am văzut aproape nimic. Doar câteva lumânări mari d
in ceară galbenă împrăstiau o lumină slabă. Norii de tămâie erau aproape la fel de grosi ca a
a de nisip în desert când e furtună. Zidurile erau complet goale. Nici icoane, nici ar
gintării pioase. Pe jos, mai multe covoare, pe care stăteau vreo douăzeci de călugări. Cap
isoanele negre trase pe frunte nu-mi permiteau să le văd fetele. Cu bratele întinse, p
salmodiau, iar vocile lor groase răsunau ciudat. Capela era împărtită în două printr-un fel
de paravan fin dantelat, din lemn pretios străpuns de găurele. Pe partea cealaltă, pe

un tron foarte mare din abanos, mã astepta patriarhul Timotei. Barba albã iesea în evi
dentã pe vãlurile lungi, negre.
1 Apropie-te, copila mea! Sora Placidia mi-a zis cã doresti sã te cãlugãresti.
Cu ochii plecati modest, capul lãsat umil în piept, i-am anuntat vocatia mea, cu o v
oce slabã si tremurãtoare.
Mi-a rãspuns cu voce tunãtoare, rostind clar fiecare cuvânt si rostogolind r"-urile, ob
isnuit fiind sã se adreseze multimii:
  Din clipa în care ai sosit printre noi, copila mea, te-am urmãrit pas cu pas. Sunte
m siguri de credinta ta, care este adâncã si sincerã. Dar nu esti fãcutã pentru mãnãstire.
în semiîntuneric nu vedeam ochii patriarhului, în picioare, în fata lui, simteam cã mã ia am
eteala. Vocile cãlugãrilor, umbrele lor negre, tãmâia, întunericul auriu mã îmbãtau si totoda
eau sã mã simt foarte stânjenitã. Am fãcut un efort pentru a vorbi:
 îmi doresc foarte mult sã vã slujesc, Preafericitule!

 Dar o poti face, copila mea, si fãrã sã-ti pui vãlul.
 Cereti-mi orice, cu conditia sã pot rãmâne aici.
 Din contrã, mã gândeam sã te trimit departe, în misiune. Dacã refuzi, nu te voi alunga si p
ti rãmâne aici cât doresti.
Spusese aceasta pe un ton detasat, dar nu stiu de ce un instinct fulgerãtor mi-a a
firmat cã în momentul acela mã aflam la o rãspântie si cã fusesem adusã acolo de patriarhul T
motei. Alegerea pe care o aveam de fãcut, decizia pe care o luam erau cruciale. Fãrã e
zitare am acceptat misiunea lui.
 Voi face tot ce hotãrâti, voi merge unde mã trimiteti! am declarat ferm.
stiam cã patriarhul Timotei îsi datora puterile exceptionale virtutii si experientei
, cã mã citea pânã în fundul inimii si stia totul despre trecutul meu, despre sufletul meu
 si, poate, despre viitorul meu. Dacã el voia sã îmi încredinteze o misiune, aceasta tre
buia sã fie primordialã. Desigur, avea interesele lui, dar stiam si eu sã mi le descopãr
 pe ale mele.
A spus atunci ce astepta de la mine. Aveam sã plec în Palestina si Siria sã duc scriso
ri comunitãtilor religioase monofizite care se ascundeau de persecutii. Aceastã misi
une, desi comporta destule pericole, mi s-a pãrut de importantã secundarã. Am fost dez
amãgitã si m-am întrebat dacã nu mã înselasem oare în hotãrârea mea. Când am îngenuncheat pen
mi binecuvântarea patriarhului, mi-am dat seama cã nu se mai auzeau vocile cãlugãrilor.
O razã de luminã venitã printr-o deschizãturã pe care n-o observasem înainte a încununat deod
tã chipul prelatului, care strãlucea precum un sfânt din icoanã. Pe un ton solemn mi-a s
pus:
  Nu-i uita niciodatã, copila mea, pe cei care te-au primit si te-au iubit si, dacã înt
r-o zi vei avea posibilitatea si ei vor avea nevoie, dã-le ajutorul tãu. Sã stii cã oriu
nde te-ar

chema destinul privirile noastre pãrintesti te vor urmãri. si acum, du-te!
Cuvintele lui, vocea lui au avut un efect extraordinar asupra mea. M-am ridicat
transfiguratã. Mã simteam de-acum tare si puternicã. Când am ajuns în prag, l-am auzit:
 Adio, Despina!
M-am întors dintr-o miscare. Asezat pe tron în fundul capelei, nu se miscase si se c
onfunda cu penumbra. Oare chiar el vorbise ?... Despina era titlul rezervat împãrãtese
i si celor mai mari doamne ale imperiului. Eu, Despina! De ce ?
M
Capitolul 5
editerana fiind practic un lac bizantin, am navigat în deplinã sigurantã pe un vas de
comert pânã la Beirut. De acolo am folosit remarcabila retea de drumuri lãsatã de Roma a
nticã. Mã deplasam ca o femeie plecatã în pelerinaj, pretext pe care tinuta mea de cãlugãritã
laicã si abundenta locurilor sfinte din regiune îl fãceau plauzibil. Când se oprea carul
 vreunui negustor sã mã ia, când mã lua câte un emisar imperial în sa, în spatele lui. în cea
i mare parte a timpului mergeam pe jos, dar îmi gãseam de fiecare datã câte un tovarãs car
e sã-mi tinã de urât.
Eram uimitã de numãrul cãlãtorilor din Levant, de care erau pline toate cãile de comunicat
ie. Mãnãstirile din umbrã" în care se ascundeau monofizitii erau departe de drumuri, în reg

iuni izolate si desertice. Nu aveam decât indicatii vagi pentru a le descoperi, da
r era de ajuns sã cer îndrumãri primului tãran întâlnit. Desi amplasarea lor se presupunea cã
este secretã, o cunostea toatã zona. Ajungeam în felul acesta fie într-o vale adâncã, fie pe
o falezã abruptã si descopeream, ascunse dupã stânci, cocotate deasupra unei prãpãstii, clãd
rile cãutate, în jurul unei capele micute, construitã grosolan din pietre neregulate,
se strângeau câteva cocioabe din lemn.
stiam cã venirea mea era spionatã. Intram într-o curte pustie, urmãritã de privirile nevãzut
e, în capelã, intonam în greacã credo-ul monofizit. Atunci, cãlugãrii si cãlugãritele

apãreau din ascunzãtorile lor. Trebuia sã mai trec de controale, sã dau parole de trecer
e înainte de a fi admisã, înmânam scrisorile cu livrarea cãrora fusesem însãrcinatã si primea
ltele, pe care sã le duc în alte mãnãstiri.
Mi se oferea gãzduire peste noapte si, în pofida sãrãciei locurilor, dãdeau un ospãt în cinst
a mea. în tot timpul mesei nu auzeam decât povesti despre cruzimile puterii împotriva
monofizitilor. Sora Placidia nu exagerase. Acesti cãlugãri, aceste cãlugãrite asezate la
masã în jurul meu fuseserã urmãriti, expulzati, jefuiti, bãtuti, uneori torturati. Vorbea
u despre suferintele lor fãrã nici un pic de amãrãciune si fãrã sã-si plângã de milã. Nu vede
fiinte pioase si caritabile, a cãror întreagã viatã era închinatã preamãririi Domnului. Atunc
, mai mult ca oricând, mi-am dat seama de absurditatea aberantã a acestor persecutii
.
Vreme de mai multe luni, am strãbãtut zona dupã un itinerar aparent dezordonat. Am viz
itat Gaza, Laodiceea, Apameea, Sergopolis, Edessa si multe alte locuri. Nu gãseam
totusi nici o plãcere în a cãlãtori.
într-o zi, am ajuns la Antiohia. Comunitatea monofizitã, în loc sã se fi refugiat în vreo
baracã pierdutã în mijlocul desertului, se ascundea într-o casã de la periferiile orasului
. Spre surprinderea mea, am fost rugatã sã astept acolo noi instructiuni. Mai multe
zile s-au scurs fãrã sã se întâmple nimic. Plictiseala îmi dãdea ghes sã ies. în aceastã mãnã
nu era de fapt mãnãstire, regulile pãreau mai putin stricte în privinta mea, din moment
ce nu fãceam parte dintre ei; cât despre consemnele de sigurantã, erau mai lejere pent
ru o strãinã ca mine.
Antiohia este poate mai putin magicã decât Alexandria, dar la fel de prestigioasã, si
acest avanpost din Asia ascunde multe surprize. Oras din nord, Antiohia este

mai activã, mai febrilã, mai putin exoticã, însã mai bogatã decât capitala Egiptului. Mosteni
oare a marii traditii antice, a rãmas pãgânã sub vesmintele crestinismului. Al treilea o
ras al imperiului este o metropolã fastuoasã, plinã de palate, teatre, circuri, tavern
e, unde se desfãsoarã serate, banchete si alte sãrbãtori. Aceastã atmosferã de usurãtate si b
curie mã deprima, prin contrast cu situatia mea. Cât timp aveau sã mai dureze peregrinãr
ile mele? Când voi vedea scopul, capãtul ? De ce acest itinerar, de ce aceastã misiune
, de ce eu ? Mã sãturasem sã caut si sã alerg în întuneric.
Pentru a-mi înfrânge îmbufnarea am apelat la remediul meu preferat, care consta în a mã du
ce în bazar. Gurmandã din fire, am început prin a defila prin fata sirurilor de mãcelãrii,
mezelarii, pescãrii, patiserii si tarabe cu condimente. Am fãcut un ocol pentru a a
dmira manuscrisele minunat copiate si bogat împodobite cu miniaturi. M-am plimbat
prin fata prãvãliiilor cu bijuterii, am admirat aici un cufãr de fildes pentru cosmetic
e, acolo o fibulã de aur filigranatã. Obiectele de cult m-au uluit prin bogãtia lor, c
ruci de aur încrustate cu pietre pretioase, lãmpi din argint, racle din email si met
ale pretioase.
Am pãstrat pentru desert „strada" mea preferatã: cea a negustorilor de stofe. M-am opr
it în fata unei tarabe deosebit de bine aprovizionatã. Ochii mei mângâiau pofticiosi mãtãsur
ile, brocarturile, muselinele pe care nu îndrãzneam sã le ating. Negustorul privea cu
uimire dezaprobatoare aceastã cãlugãritã cu porniri cochete. Nu-mi puteam dezlipi privir
ea de un anumit mantou usor din mãtase albastrã ca noaptea, brodat cu un galon mare
roz cu argintiu.
Deodatã, am auzit în spatele meu o voce soptindu-mi la ureche: „îl vreti ? Vi-l dãruiesc e
u." M-am întors. O femeie foarte înaltã, admirabil clãditã, cu ochi albastri migdalati si
un pãr negru bogat îmi zâmbea. Era îmbrãcatã dupã ultima

modã, dar destul de tipãtor. Lãsati-mã sã vã cumpãr acest mantou", a repetat ea. N-am putut
und decât cã nu stiam unde si cu ce ocazie as putea purta o hainã atât de frumoasã. Pãcat, o
i îl ascundeti în chilia dumneavoastrã de la mãnãstire, ori, mai bine, vi-l pãstrez eu si ve
niti sã-l probati la mine..." Exista bunãtate, dar si o stranie complicitate în ochii
acelei femei ispititoare. Fãrã sã-mi asculte protestele, s-a tocmit cu aplomb. Negusto
rul, de altfel, a cedat usor. Ajunsese aproape în patru labe, atât se ploconea în fata
ei. îi curgeau balele de atâtea complimente si lingusiri, l-ar fi lãsat mantoul si la
un sfert de pret, atât era de flatat cã se oprise la prãvãlia lui. Asa am cunoscut-o pe
Macedonia, dansatoarea cea mai renumitã, cea mai popularã din oras, într-un fel, masc
ota Antiohiei.
Pe curând", îmi spusese ea când ne-am despãrtit, invitându-mã sã-i fac o vizitã. Am ezitat m
lte zile, dar, întrucât instructiunile mele nu ajunseserã încã la mãnãstire, m-am dus la Mace
onia. Locuia nu departe de Teatrul Mare, unde îsi desfãsura talentele. Dimensiunile
modeste ale casei, zidul orb care o proteja, intrarea modestã nu lãsau deloc sã se bãnui
ascã luxul inimaginabil în care am pãtruns. Locuinta dansatoarei, ca o casã a surprizelo
r, cuprindea scãri pe jumãtate ascunse, aripi nebãnuite, curti adãpostite de privirile i
ndiscrete. Mã uitam cu încântare la aceste obiecte, la mobile, la picturi. Probabil cã g
usturile Macedoniei erau înfiorãtor de stridente, dar la vremea aceea mi se pãreau cul
mea rafinamentului.
Era trecut de amiazã si ea abia se trezise. M-a întâmpinat cu cea mai mare veselie. A
poruncit sã fie adus minunatul vesmânt, pe care mi l-a asezat pe umeri. Peste roba m
ea neagrã dãdea cel mai trist contrast.
78

 Dezbracã-te! mi-a poruncit ea.
M-am supus cu o lipsã de pudoare care a pãrut sã o uimeascã foarte mult.
 Dar de ce sã ascunzi atâtea frumuseti, atâtia nuri ? m-a întrebat ea de mai multe ori, c
ontemplându-mi îndelung goliciunea. E o rusine sã întretii atât de prost un trup atât de per
fect! Ce piele uscatã! si unghiile astea murdare, pãrul aspru!
A bãtut din palme ca sã-si cheme sclavele si le-a poruncit sã-mi facã toaleta ca si cum
ar fi fost vorba de ea. Baie fierbinte, unsori aromate, masaj, parfumuri, machia
j, coafurã, am trecut prin fiecare din delicioasele etape ale elegantei. Macedonia
a ales o tunicã pentru mantoul meu, de un roz asemãnãtor cu acesta. M-a împodobit cu o
fibulã si cercei din argint, apoi mi-a asezat pe umeri frumosul mantou. Apoi m-a c
ondus la o oglindã mare din bronz.
N-am avut nevoie de expresia admirativã a slujitoarelor ca sã înteleg cã eram frumoasã. Co
pil fiind, m-am crezut urâtã, adolescentã, cunosteam puterea mea de atractie sexualã, da
r de aici pânã la a avea frumusete! Dar iatã cã lumea si îngrijirile elegantelor mi-o dezvãl
uiau. Avusesem dintotdeauna trãsãturi accentuate, dar greutãtile cu care m-am confrunt
at în ultimii ani le îndulciserã desenul si parcã le purificaserã. Defectele chipului meu,
pe care nu m-am gândit niciodatã sã le ascund, deveniserã avantaje, cãci îi confereau perso
nalitate si o anume bizarerie, încântatã de descoperirea mea, am fãcut o piruetã în fata ogl
inzii, fãcând mantoul sã fluture în jurul meu.
 Hai la Stoa! a hotãrât Macedonia.
M-am oprit brusc. O cãlugãritã în locul de întâlnire al elegantelor din Antiohia era de neco
nceput. Visul s-a destrãmat si m-am întors pe pãmânt, încet, cu grijã, mi-am scos
79

vesmintele somptuoase si am revenit la tinuta mea austerã. Cea mai dezamãgitã dintre n
oi douã era Macedonia. Mi-a smuls promisiunea cã mã voi întoarce foarte curând pe la ea.
Gustasem din fructul oprit al cochetãriei. Prin urmare, m-am întors, si adesea. Am înc
eput prin a mã schimba, adãpându-mã din inepuizabila garderobã a Macedoniei. Ea mã sfãtuia, m
uraja si eu eram mai mult decât încântatã sã-i fiu pãpusã. Ne rãcoream într-una sau alta din
le umbrite si înflorite. Ne desfãtam cu dulciuri care, asezate în castronase de argint
, zãceau pe toate mesele din marmurã. Ascultam muzicantii cocotati pe estradele din
lemn cântând diferite cântecele la modã.
Macedonia primea multe vizite, oameni de teatru, admiratori, proaspãt îmbogãtiti, înflor
eam în contact cu aceastã lume. Fãrã sã fiu cultã, stiam din instinct sã întretin o conversat
sã dau replica, sã uimesc un interlocutor, sã plac. Dupã plecarea invitatilor, rãmâneam mul

t timp sã pãlãvrãgim pe sãturate, ca douã complice. Ea nu stia despre mine decât ceea ce bine
oisem sã-i spun si, judecându-mã dintr-o privire, mã primise asa cum eram, fãrã sã se interes
ze de originea mea, de trecutul meu, ceea care mã fãcuse sã mã atasez de ea. „Parcã te cunos
c dintotdeauna", îmi zicea ea. Reciproca era la fel de valabilã.
Vedeta cea mai renumitã din Antiohia si misterioasa necunoscutã aveau acelasi fel de
 a gândi, de a reactiona, de a spera. Macedonia iubea mai presus de orice viata, e
u asteptam totul de la viatã. Profitam de personalitatea ei caldã si generoasã. Ne plãce
a amândurora sã râdem si aveam acelasi gen de spirite, una încheind deseori fraza începutã d
e cealaltã. Eram la fel de pofticioase si una, si cealaltã dupã stofe, bijuterii, mâncãrur
i si vinul de Samos.

Ea mi-a deschis portile lumii mãrete la care aspiram si era multumitã sã aducã acolo o n
ou-venitã pe cât de misterioasã pe-atât de înteleaptã. Cât despre bãrbati, experientele noast
erau similare în legãturã cu ei. Ne hotãrâserãm sã nu le cãdem victime, dar stiam, de asemene
cã ei erau cheia pentru orice.
Am cedat, în sfârsit, insistentelor ei si am început sã iesim împreunã. M-a dus la hipodrom î
tr-o zi de curse. Când m-am trezit în mijlocul multimii, îmbrãcatã, coafatã ca femeile cele
mai elegante, la bratul unei celebritãti, si când am simtit o sutã de priviri atintite
 spre mine, observându-mã, criticându-mã si admirându-mã, am avut o senzatie de goliciune si
 amenintare, dar în acelasi timp eram în elementul meu. M-am distrat ca o nebunã. Nu mã
mai puteam dezbãra asa cã, sub aripa dansatoarei, m-am aruncat în viata mondenã. Ea mã duc
ea ia spectacole, la banchete; am fost sã petrecem o zi la Daphne, loc de vilegiat
urã vechi si celebru, poreclit odinioarã Orgiopolis, „Orasul orgiilor", unde vilele mi
nunate se ascundeau între dafini si plopi, într-o zi, am ajuns pânã la Seleucia de Pieri
e, portul metropolei, unde bogatele case moderne si albe se însirau cu fata spre m
are. La mãnãstire, nimeni nu punea întrebãri legate de absentele mele din ce în ce mai rep
etate si mai prelungite, iar aceastã tolerantã mã încuraja pe calea fatalã. M-am trezit în f
elul acesta ducând o viatã dublã: ba eram cãlugãritã, -îmbrãcatã toatã în negru, silitoare la
 comunitãtii -, ba machiatã strident si împodobitã cu cele mai frumoase haine ale Macedo
niei, eram demnul ei emul în seratele tumultuoase.
Totusi, caracterul meu se revolta împotriva acestei existente mincinoase care, ori
cum, nu s-ar fi putut prelungi la nesfârsit. Poate cã am fost deseori necinstitã, în via
ta

'J
mea, cu ceilalti, dar niciodatã fatã de mine însãmi, si de data aceasta stiam cã trisez.
într-o dupã-amiazã, la ora la care cãldura începe sã scadã, am mers cu Macedonia la Teatrul M
re. Era foarte diferit ca aspect si dimensiuni fatã de cel în care mã produceam la Con
stantinopol. Imens si somptuos, era construit în stil vechi, sub cerul liber. Am l
uat loc pe bãncile din marmurã acoperite cu perne de brocart. Fundul scenei era ocup
at de arcade si coloane între care se înãlta un popor întreg de statui, dar admiram îndeos
ebi mozaicul de pe jos unde cânta corul, în care mãstile grotesti alternau cu pãsãrile.
La Teatrul Mare, se dãdeau spectacole de dans, în care se dezlãntuia Macedonia, dar si
 tragedii si comedii antice. Totusi, în fata succesului în crestere al spectacolelor
 crestine nu mai rãmâneau decât câtiva eruditi care sã aprecieze aceastã traditie. Astfel, p
ublicul, în majoritate, pãlãvrãgea fãrã sã fie atent la piesa jucatã în ziua aceea, Adunarea
lor, o comedie politicã a lui Aristofan. întreaga Antiohie era prezentã, într-o gloatã fri
volã si mondenã. Se mânca, se bea, cãci cupele si mâncãrurile circulau printre bãnci. Vremea
inunat rãcoritã de o brizã usoarã era încântãtoare. Macedonia si eu, asezate una lângã alta,
 al doilea, chiar în spatele autoritãtilor orasului, eram obiectul neîncrederii tuturo
r femeilor si al admiratiei multor bãrbati.
în ciuda acestor omagii tãcute, mã simteam abãtutã. Nu stiu de ce am ales momentul acela p
entru a mã destãinui Macedoniei, l-am mãrturisit nesiguranta si nehotãrârea mea. Nu mai st
iam de ce mã aflam acolo si nu stiam încotro sã mã îndrept. Patriarhul Timotei nu-mi spuse
se nimic despre urmarea periplului meu si, cum nu venea nici o instructiune

în legãturã cu mine, mã resemnam sã-mi iau iar destinul în propriile mâini. Ce sã fac? N-avea

ici un port de bazã, nici un scop. Dupã ce am terminat, Macedonia nu a pãrut deloc sur
prinsã. Mi-a pus doar întrebãri despre patriarhul Timotei si despre sentimentele mele
fatã de el. l-am jurat cã doream încã sã mã închin în întregime lui, chiar dacã, asa cum pres
si el, nu mai credeam în vocatia mea.
Tu si familia ta nu apartineti Verzilor ?" m-a întrebat ea brusc. Mi-am ascuns uimi
rea de a descoperi cã era atât de informatã si i-am rãspuns cã Verzii ne trãdaserã si cã fuse
salvati de Albastri, cãrora mã voi dedica cu toate fortele dacã se va ivi vreo ocazie
. stiam cã Macedonia îi sustinea activ pe acestia. A tãcut. O vedeam reflectând, ezitând.
Soarele la apus arunca o mãtase transparentã pe cer. Un aer marin, adus de brizã, învior
a atmosfera. Nenumãrate rândunele zburau pe deasupra noastrã, tipând atât de tare încât aproa
e acopereau vocile actorilor.
M-am aplecat spre însotitoarea mea si i-am povestit cã noaptea trecutã avusesem un vis
foarte depãrtat de trista mea realitate. Se fãcea cã ajungeam la Constantinopol si întâln
eam un necunoscut, a cãrui imagine rãmânea neclarã. Acest bãrbat depunea la picioarele mel
e mai mult aur, mai multe nestemate, mai multe comori decât vãzuse lumea asta.
Am întrebat-o, râzând, ce sens vedea ea într-o asemenea închipuire.
 Dacã vrei, Theodora, visul acesta poate deveni realitate, mi-a rãspuns ea.
Am bombardat-o cu întrebãri la care a refuzat sã rãspundã.
 Vino mâine la mine, o sã-ti explic.
Piesa lui Aristofan s-a încheiat în aplauzele publicului. Nu urmãrisem actiunea. Pãcat,
cãci subiectul era preluarea
83

puterii de cãtre femei. Societatea elegantã din Antiohia s-a împrãstiat, pregãtindu-se pen
tru noi sãrbãtori. Ne-am întors acasã fãrã sã scoatem o vorbã. Mi-am pus roba neagrã si m-am
la mãnãstire.
N-am închis ochii toatã noaptea, în linistea de dinaintea zorilor, auzeam stri
gãtele gãrzilor de noapte anuntând ora, înjurãturile unui trecãtor împiedicându-se de o piat
iorlãiturile pisicilor amorezate, întinsã pe salteaua mea îngustã, în chilia minusculã si suf
cantã, mã gândeam. Cãutam cauza solicitudinii Macedoniei. Simpatia care ne unea, generoz
itatea ei sincerã nu erau suficiente pentru a o explica în întregime. De altfel, ofert
a ei bruscã nu mã uimise. De la o vreme mã asteptam la ceva de genul acesta si, destãinu
indu-mã ei, voisem sã provoc o reactie asemãnãtoare.' Dimineatã, am alergat la ea. încã dorme
si am fost nevoitã sã astept pânã s-a trezit. Apoi nu s-a grãbit deloc, a bãut un ceai, s-a
primenit, a dat ordine slujnicelor. Dupã ce le-a trimis la treabã, mi s-a adresat, în
sfârsit, si mie:
 De-acum te întorci la mãnãstire si îti faci bagajele. Nu dai nici o explicatie. De altfe
l, nu-ti va pune nimeni nici o întrebare. Te vei duce în port, vei gãsi un vas numit împãr
atul Apusului, care pleacã spre Constantinopol, si îl vei lua.
 Cu ce bani ? N-am nici o letcaie.
 Totul e aranjat de dinainte, mi-a zis ea, întinzân-du-mi pe deasupra o pungã de bani p
entru a asigura primele mele cheltuieli.
N-am pus nici o întrebare. stiam cã mi-ar fi rãspuns ambiguu sau cu minciuni. Descoper
eam o Macedonia foarte diferitã de aceea cu care eram obisnuitã si totusi nu mã surpri
ndea. Apãrea deodatã ca o stãpânã care dã ordine, dar, pe undeva, rãmânea si ea o executantã.
ru cine ? Aveam timp mai târziu sã mã ocup de asta. Unul dintre
84

marile secrete ale vietii este de a cunoaste vremea întrebãrilor si de a nu le pune
prea devreme. Pentru moment, numai calea pe care trebuia sã o urmez mã preocupa, între
bãrile puteau sã mai astepte.
Mi-a dat adresa casei pe care trebuia sã o închiriez, odatã ajunsã la Constantinopol, me
seria pe care aveam sã o practic, mi-a enumerat activitãtile mele zilnice, locurile în
care sã mã duc frecvent, mi-a precizat chiar si locul din viitoarea mea locuintã în car
e trebuia sã stau ca sã lucrez, într-o searã, a continuat ea, un bãrbat va veni sã mã caute,
e care aveam sã-l recunosc dupã descrierea fãcutã de ea.
 Cine e ? nu m-am putut abtine sã întreb.
 O sã-ti spunã chiar el, s-a multumit ea sã rãspundã.
 si ce trebuie sã fac atunci ?
 Numai ce îti dicteazã instinctul. Am încredere în el. Mi-a spus toate acestea cu usurintã,

ca si cum ar fi fost
vorba de un joc, de o glumã, dar simteam intensitatea atentiei ei si, zâmbind în conti
nuare, m-a obligat sã-i repet de mai multe ori instructiunile ca sã fie sigurã cã le ret
inusem.
împãratul Apusului, în ciuda numelui pompos, era o epavã hodorogitã care amenintа sã ia apã d
n toate pãrtile. Totusi, mi s-a pãrut nava cea mai luxoasã din lume, fiindcã mã ducea la C
onstantinopol, singurul oras din lume, orasul meu, unde suferisem atât si pe care
nu încetasem sã-l regret din clipa în care îl pãrãsisem. Una dintre zilele cele mai fericite
din viata mea a fost cea în care, de pe punte, am vãzut cupolele si turnurile sale
ivindu-se încet din ceata caniculei. Niciodatã orasul alb-auriu nu mi s-a pãrut atât de
frumos si nu-mi puteam dezlipi privirea de la spectacolul feeric. Mã întorsesem acasã,
hotãrâtã sã nu mai plec niciodatã. La debarcare, mi-am smuls vãlul negru si l-am aruncat în
are.
85

Am urmat cuvânt cu cuvânt instructiunile Macedoniei. Am închiriat douã camere în casa pe c
are mi-o indicase ea, în spatele forului lui Constantin, în cartierul comercial ocup
at de depozite si negustori cu ridicata. Am devenit tesãtoare, lucrând acasã si îmbrãcându-mã
cât mai sobru si mai demn posibil. Macedonia îmi interzisese mai mult sau mai putin
direct sã mã duc la teatru, la tovarãsele mele, la prietenii de tavernã si chiar la fami
lia mea.
în pofida interdictiei sale, m-am întors la casa copilãriei mele. Pe aceasta voiam sã o
vãd, si nu pe pãrintii mei. Am regãsit taverna, apoi strãduta sordidã. Cu inima bãtând de emo
ie, dar si de socul revederii acelei mizerii teribile, am pãtruns în clãdirea mai strâmbã,
mai subredã ca oricând. Am dat nas în nas cu vecina noastrã, care m-a recunoscut imedia
t. Locuinta noastrã fusese vândutã unor necunoscuti. Am simtit un soi de usurare la af
larea vestii. Vecina a luat expresia mea drept disperare. M-a invitat la ea, mi-
a oferit un scaun, m-a servit cu dulciuri si fructe. M-a bombardat cu întrebãri, pe
care le-am rezolvat printr-o serie de minciuni. Dupã aceste preliminarii, a fost n
erãbdãtoare sã-mi dea noutãti, mai ales din cele proaste, îsi schimba expresia dupã circumst
ante, dar tragedia altuia o încânta vizibil. Mama murise la putin timp dupã plecarea m
ea în Africa, dupã o boalã care ar putea fi ereditarã. Pentru Nicetas, tatãl meu vitreg, a
cesta a fost sfârsitul, cãci si-a pierdut slujba din cauzã cã se îmbãta; nu mai locuia în car
ier. Cât despre Comito, vecina credea cã lucreazã în continuare la teatru, dar nu stia u
nde locuieste. Singura strângere de inimã pe care am simtit-o a fost când mi-a spus de
moartea pãrintelui Bartolomeu. As fi vrut mult sã am timp sã schimb trista impresie p
e care si-o fãcuse despre mine.
în ciuda asteptãrilor, noua mea viatã nu mi-a displãcut.
86

jmi era drag sã rãmân pânã târziu aplecatã peste vârtelnitã. Conform instructiunilor Macedoni
-am instalat lângã fereastrã ca sã lucrez. Trecãtorii, majoritatea negustori din cartier,
se opreau sã-mi facã propuneri deocheate, îi expediam si, dacã insistau, foloseam un lim
baj învãtat în trecutul meu, a cãrui grosolãnie îi alunga. Fusesem instruitã sã par cât mai v
asã. Noua mea viatã îmi convenea si, fãrã obligatia de a face dragoste pentru a-mi câstiga t
raiul, mã simteam liberã.
Totusi, sãptãmânile, lunile treceau si nu vedeam pe nimeni apãrând la orizont. Ajunsesem sã
mã întreb dacã nu cumva Macedonia îsi bãtuse joc de mine si dacã sarcina pe care mi-o dãduse
u era cumva un mod de a se debarasa de mine. Munca îmi ocupa destul zilele ca sã-mi
omor plictisul, dar mã ofileam în aceastã monotonie. Aveam impresia cã merg pe un drum fãrã
munti, fãrã prãpãstii, fãrã peisaje noi si cã mã pregãtesc pentru un viitor steril. Din perio
d eram curtezanã coborâsem pânã în fundul mocirlei si cunoscusem disperarea. Dar resemnare
a în fata unei asemenea platitudini nesfârsite era aproape mai grea.
într-o searã, la începutul verii, mai precis la 25 iunie, era foarte cald si lãsasem fer
eastra larg deschisã. Ziua tocmai se sfârsea si rãspândea o luminã cetoasã si cenusie. Unii
negustori, cu prãvãliile pe jumãtate închise, îsi fãceau socotelile, altii închideau obloanel
si se întorceau acasã, îi invidiam pe cei care îsi regãseau cãminul, se asezau la masã, cina
. Invidiam pe tinerele ucenice care plecau la brat cu logodnicii lor, veniti sã le
caute la iesirea de la muncã. Pe mine nu mã astepta nimeni, eram singurã si mã simteam
singurã.

Deodatã am simtit cã mã fixeazã cineva cu privirea si am ridicat ochii, în umbra strãzii, un
bãrbat mã studia, de

ceva vreme deja, fãrã îndoialã. Siluetã imobilã, cu trãsãturi greu de deslusit, nu se misca,
vorbea. Pânã la urmã, agasatã, i-am aruncat:
– Te mai holbezi mult la mine ?
– lartã-mã dacã te-am speriat.
Vocea era melodioasã, blândã, apartinea vizibil unui om educat. M-am linistit.
– Aratã-te! i-am poruncit pe un ton mai normal. Nu s-a miscat.
– îmi permiti sã te invit ?
– întâi aratã-te, vreau sã te vãd!
A fãcut câtiva pasi înainte, si lumina ferestrei mele a cãzut chiar deasupra lui. L-am r
ecunoscut îndatã pe bãrbatul descris de Macedonia. De talie micã, cu pieptul lat, un nas
drept, frumos, chipul rotund, tenul deschis, pãrul si barba grizonate si ondulate
. Nu mai avea douãzeci de ani, dar ochii lui îsi pãstraserã toatã tineretea si, as fi zis,
toatã inocenta. Recomandãrile Macedoniei mã lãsaserã sã înteleg cã era un bãrbat important,
doiam de asta vãzându-l. Vesmintele lui nu aveau nimic luxos si purtau chiar urme de
uzurã, întregul sãu comportament trãda un soi de umilintã, ceva foarte strãin personajelor
importante.
Mi-a propus sã ne plimbãm împreunã pe strãzi. Nu eram obisnuitã cu acest gen de invitatii. Bã
batii mã pofteau de regulã la tavernã sau la ei acasã. Intrigatã, am acceptat. L-am urmat
de la forul lui Constantin pânã la cel al lui Arcadius, pe strãzile aproape pustii, în g
eneral, ghiceam imediat cu cine aveam de-a face si eram uimitã cã nu reuseam sã-mi dau
seama ce e cu bãrbatul acesta, care nu semãna cu nimeni. De aceea am acordat vorbel
or lui o atentie pe care el a luat-o ca o aprobare. Vorbea fãrã întrerupere despre un
fel de epocã de aur pe care spera sã

o vadã instauratã într-o zi si în care vor domni dreptatea, egalitatea, abundenta, pacea
. Nu vor mai fi nici sãraci, nici maltratati. Probabil cã era poet, poate era subven
tionat de Curte, în orice caz, apartinea categoriei visãtorilor. Avea un farmec indi
scutabil care, fãrã sã-mi dau seama, mã învãluia. Sub blândetea lui îsi ascundea fermitatea.
teles cã mã conducea exact unde voia.
Când mi-a propus sã urc în vârful coloanei împãratului Arcadius - goalã pe dinãuntru, dupã cu
e toatã lumea -, si înzestratã cu o scarã în spiralã, eram epuizatã, nu mã mai simteam în sta
ac vreun pas si totusi am urcat cele douã sute treizeci si trei de trepte - le-am
numãrat una câte una si tin minte încã numãrul lor. Din vârf se vedea tot Constantinopolul,
Bosforul, Asia luminatã de lunã. Bãrbatul nu se gândise sã-mi ofere ceva de bãut sau de mânca
. Aplecat peste balustradã, nemiscat si tãcut, pãrea incapabil sã se desprindã de spectaco
lul feeric. Mi-am pierdut rãbdarea:
– Mai ai mult? l-am întrebat pe tonul cel mai vulgar.
– lartã-mã, mi-am uitat îndatoririle, dar, vezi tu, orasul acesta mã fascineazã.
– De ce ? Doar nu e al tãu, am remarcat eu prosteste.
– Nu, dar dacã dã Dumnezeu va fi, cãci imperiul acesta ar putea fi al meu într-o bunã zi. E
u sunt lustinian, nepotul împãratului Iustin.
Vorbise fãrã mândrie sau fanfaronadã, chiar din contrã, foarte stânjenit, privindu-mã ca si c
m s-ar fi asteptat s-o iau la fugã imediat. Mai degrabã m-a miscat, decât sã mã uimeascã. st
iuse sã mã atingã si sã mã convingã cã era diferit de altii.
Am coborât din nou în for si s-a grãbit sã mã ducã în prima tavernã pe care am gãsit-o deschi
sul, surpriza, emotiile mã lihniserã. Se uita îngrozit cum mã îndopam.

Pãrea sã regrete cã îsi dezvãluise identitatea, nu mai zicea nimic. M-a condus înapoi pânã la
a mea. La fel de tãcut Spre uluirea mea, m-a salutat cu o curtoazie pe care nici u
n bãrbat nu mi-a arãtat-o vreodatã si a dispãrut în noapte. Rãmasã singurã, mi-am examinat es
l. Asadar, Macedonia mã pãstrase pentru însusi nepotul împãratului. Sperase, mai mult ca s
igur, ca eu sã-i devin amantã si sã-mi exercit influenta asupra lui, executând astfel, p
rin intermediar, proiectele ei. Planul ei, care de-acum îmi era clar, mi-ar fi con
venit întru totul. Doar cã tintiserãm prea sus si neglijaserãm amândouã un detaliu primordia

l- nu fusesem pe placul lui lustinian.
A doua zi, m-am apucat iar de treabã, fãrã nici un chef Am executat masinal sarcinile
cotidiene, si seara m-a gãsit asezatã la rãzboiul meu, în fata ferestrei, desi nu mai av
ea nici un rost. Avusesem toatã ziua la dispozitie ca sã-mi rumeg esecul, când am auzi
t brusc un „Bunã seara, Tneodora". Era lustinian. Venise la aceeasi orã si stãtea în acela
si loc ca în ziua precedentã, cãci era tipicar. Bucuria mea a fost pe mãsura tristetii c
are mã chinuise pânã atunci Mã simteam usoarã, înfloritã, fericitã.
A revenit în fiecare searã. Se plimba zilnic pe strãzi fãrã fasoane si fãrã escortã, îi plãce
la taclale cu negustorii, ca sã se informeze, sã ia pulsul opiniei publice si pentr
u a-si crea adepti. Ca sã nu-i deranjeze la muncã trecea la sfârsitul zilei. Apoi se o
prea în locuinta mea si vorbeam pânã noaptea târziu. Nu pãrea niciodatã înfometat si era atât
frugal încât se multumea cu mâncãruri de legume sau cu „zeama sfântã", supa popularã de ceap
care i-o încãlzeam special.
lustinian nu era genul de bãrbat care sã facã curte. Nu
90

^^^^^^^^^^^
apela la complimente, nu debita platitudini, nu abuza. Modul lui de a-si dovedi
sentimentele consta în a mã întreba fãrã încetare nu despre trecutul meu, ci despre ceea ce
fãceam
zi de zi.
îmi povestea si el ce fãcuse în ziua respectivã, împãratul Iustin numindu-l atunci comite pe
ste slugile palatului, avea în grijã pe cadetii gãrzilor de la palat, dar ce era mai i
mportant, postul acesta îi dãdea dreptul sã asiste la Consistoriu, consiliul restrâns al
Coroanei. Povestea despre afacerile de stat cu aceeasi usurintã cu care un functi
onar modest vorbeste despre slujba lui. Iar între peretii apropiati ai locuintei m
ele întunecoase, se dezvãluiau masinatiunile cele mai secrete ale puterii si negocie
rile cele mai importante ale imperiului.
Sãptãmâni de-a rândul, s-a multumit sã mã sãrute, sã mã mângâie si mã abtineam sã-i fac cel m
Apoi, într-o searã, cât se poate de firesc, a devenit mai îndrãznet si am fãcut dragoste. T
rupurile noastre nu s-au cãutat pe bâjbâite, ci s-au folosit unul de altul ca si cum a
r fi fost dintotdeauna apropiate. Am fost surprinsã sã descopãr în lustinian un amant ex
pert si plin de consideratie. Exista, de asemenea, în modul lui de a actiona ceva
feminin care m-a sedus. Plãcerea mi-era refuzatã dintotdeauna, în ciuda simulacrelor m
ele, dar mãcar m-a fãcut sã cunosc multumirea. Când pasiunea lui s-a linistit, m-am simt
it jenatã cã l-am adus în camera mea sãrãcãcioasã si mi-am cerut scuze.
— Nu-ti face griji, Theodora, am fost în locuri si mai rele, a afirmat el, ceea ce m
-a umplut de uimire.
Capitolul 6
yv
Intr-o zi, contrar obiceiului sãu, si-a fãcut aparitia dimineatã si m-a rugat sã-l urmez
. Mã întrebam dacã avea sã mã antreneze iar într-un mars epuizant când, dupã ce am traversat
usteumul, m-a ghidat pe strãdutele care se încrucisau mai jos de hipodrom. S-a oprit
în fata unei porti joase, a scos o cheie, a deschis si m-a condus în micul palat Ho
smidas, dupã numele unui print persan care se refugiase odinioarã acolo. Era legat d
e Palatul Sfânt printr-o scarã ascunsã în zid. De pe terasele lui am descoperit o vedere
nesfârsitã spre mare, insule si Asia. Nu mi-as fi putut închipui niciodatã un asemenea
lux si confort. Mãtãsurile cel mai artistic brodate împodobeau usile si ferestrele. Br
ocarturile cel mai delicat înflorite se desfãceau pe marmura de pe jos. Mobila din f
ildes sau argint fin sculptatã decora fiecare încãpere, luminatã dulce prin vitralii de
alabastru. Slujitorii ne-au întâmpinat zâmbitori si ne-au oferit rãcoritoare. Credeam cã s
unt într-o locuintã fermecatã, lustinian mi-a declarat cã de-acum înainte era a mea. A fãcut
-o cu o stânjenealã profundã, ca si cum ar fi vrut sã se scuze pentru generozitatea lui.
Mi-a luat mult timp pânã sã pot crede cã posedam atâtea bogãtii si, cu toate acestea, am fo
st hotãrâtã din prima clipã sã nu pierd nici o fãrâmã si sã nu rnã mai întorc niciodatã în sã
lustinian venea sã mã vadã în fiecare zi, dis-de-di-mineatã, apoi la ora discretã a siestei,
când toatã lumea se
92

duce acasã si, în fine, seara, ca sã cinãm si sã petrecem noaptea împreunã, dacã nu avea vreo

remonie la Curte, în ciuda responsabilitãtilor sale, îmi acorda mult timp. Era un munc
itor încrâncenat si, la întâlnirile noastre amoroase, aducea deseori cu el diverse dosar
e pe care le citea si le adnota.
Sentimentul care mã atrãgea spre Iustinian devenea din zi în zi tot mai plin de respec
t. Acest orator strãlucit vorbea despre subiectele cele mai variate în cel mai inter
esant fel. stiam sã ascult, cãci fosta mea meserie mã învãtase sã procedez astfel pentru a p
lãcea bãrbatilor. Cu el nu mã puteam plictisi. stia sã mã captiveze în fiecare clipã prin cun
stintele lui, prin povestirile lui, prin judecata lui. Blândetea lui mã misca pentru
 cã era absolut autenticã, în loc sã aminteascã de rangul sãu, ca atâtia oameni puternici, el
 ascundea cu o modestie sincerã. Fãcea pe oricine sã se simtã în largul lui, chiar si pe s
clavi, care nu se temeau de el ci, din contrã, si-ar fi dat viata pentru el. Dispo
zitia lui constantã oferea un contrast binevenit cu temperamentul meu coleric, asa
 cum optimismul tui stia sã-mi combatã cu succes pesimismul si cum energia lui perma
nent pozitivã mã stimula, îmi tempera caracterul prea colturos.
Era legat de mine fizic. Cu sigurantã avusese si alte amante, dar puteam sã jur cã ace
stea nu fuseserã prea numeroase. Imediat dupã ce m-a cunoscut, a avut impresia cã nu v
a putea atinge niciodatã o asemenea plãcere cu nici o altã femeie. Replicile mele colo
rate îl amuzau. Bunul-simt si limba mea prea ascutitã dobândite în trecut îl schimbau si,
as spune, îl odihneau dupã linguselile prea parfumate si circumvolutiunile mieroase
care ticseau Curtea, îmi aprecia spiritul, îi plãcea sã discutãm, întrucât considera cã intel
nta mea era la acelasi nivel cu a lui. Avusese

îndeosebi inspiratul instinct de a avea încredere în mine încã de la început, desi eu de obi
cei nu inspir deloc încredere. Vãzuse drept de aceastã datã, fiindcã, dacã mi se acordã încre
e, nu numai cã nu încerc sã o trãdez, ci chiar încerc tot timpul sã fiu demnã de ea. Lumea ex
erioarã nu putea percepe acest lucru si avea sã se întrebe mai târziu cum a fost posibil
 ca o fãpturã ca mine sã-l prindã în mrejele ei pe nepotul împãratului. Adevãrul este cã ne c
tam de minune. Ca douã cãrãmizi ajustate la milimetru, ca douã piese atât de bine îmbinate în
 nimic nu le poate despãrti, într-o zi, l-am întrebat pe Iustinian cum mã dibuise în locui
nta mea. întâmplãtor", mi-a rãspuns, si am descoperit astfel cã stia sã mintã. Se întâlnea c
mitã Macedonia? l-am interogat eu. Cine n-o cunostea pe dansatoarea cea mai renumi
tã din Siria, cãreia popularitatea si relatiile strânse cu Albastrii cel mai înalt plasa
ti îi confereau destul de multã putere. La cererea lui Iustinian, ea îi trimitea acest
uia rapoarte regulate despre situatia din Antiohia si din provincie, Iustinian n
u mi-a ascuns faptul cã numeroase nominalizãri sau cãderi în dizgratie îi puteau fi imputa
te dansatoarei si cã, datoritã ei, îsi îngrosase rândurile partizanilor în zonã. Aveam sã afl
ai târziu cã unul dintre rapoartele ei continea un post-scriptum. Macedonia, dorind
sã-i multumeascã nepotului împãratului pentru bunãtatea pe care i-o arãtase, îl ruga sã accep
un cadou. Acest cadou eram eu. Descrierea ei era suficient de îmbietoare si totoda
tã incompletã pentru a-l intriga. Trebuise doar sã-i urmeze indicatiile pentru a mã gãsi.
Zilele mele la palatul Hosmidas erau consacrate asteptãrii lui Iustinian. Fiind am
anta clandestinã a nepotului împãratului, eram nevoitã sã nu primesc pe nimeni, sã nu

mã arãt si sã ies cât mai putin posibil, în afarã de aceastã locuintã încântãtoare, Iustinian
a cu argint, bijuterii si a început încã de pe atunci sã-mi ofere pãmânturi si case. Trãiam î
-o bogãtie care ar fi coplesit pe oricine, si cu atât mai mult o sãrãntoacã asa cum eram e
u...
Palatul Sfânt se ridica alãturi. Puterea era la o aruncãturã de bãt si fierbeam de ciudã cã n
 aveam acces la ea. Eram hotãrâtã sã sparg portile pentru a fi mai aproape de Iustinian.
între timp, mã distram cum puteam. Mergeam uneori în bazar, unde cheltuiam, recunosc,
sume exorbitante pe stofe, dar nu fãrã sã mã tocmesc aprig pentru ele. într-o zi, mergând de
-a lungul bulevardului Mesa, purtãtorii litierei, împiedicati de multimea din ce în ce
 mai numeroasã, înaintau anevoie. Prin perdelele pe jumãtate trase observam trecãtorii.
De la o vreme urmãream cu privirea o femeie care mergea la înãltimea litierei mele si
cãreia nu-i vedeam decât spinarea. Pasii ei ezitanti, spatele încovoiat, tunica tocitã dãd
eau o imagine a decãderii. Brusc, s-a întors sã traverseze: era Indaro. O Indaro îmbãtrânitã,
frântã, tot îngrijitã, dar pe care pofta de viatã si strãlucirea pãreau s-o fi pãrãsit. Ochii
-au întâlnit pe ai mei si s-au mãrit; a deschis gura, incapabilã sã scoatã vreun sunet, si a

întins un deget tremurãtor spre mine. Mã recunoscuse si nu-si credea ochilor, l-am po
runcit cu un gest sã tacã, apoi am ordonat unui sclav sã se ducã sã-i spunã sã se prezinte la
palatul Hosmidas. Am tras perdelele si mi-am continuat drumul.
Când m-am întors de la bazar, ea mã astepta deja. Ne-am aruncat una în bratele celeilalt
e, ea a izbucnit în hohote:
– Theodora... o, iartã-mã, Excelentissima!
– Nu râde de mine, tutuieste-mã în continuare. Suspina în bratele mele, incapabilã sã spunã a
eva

decât „Mai tii minte, mai tii minte...". Pentru a opri aceste efuziuni, am tachinat-
o în legãturã cu fascinatia ei pentru bãrbatii liberi, care mã agasa atât altãdatã.
– Ei, cum e, aristocratii ãia cu care te lãudai nu ti-au dat de lucru ?
A clãtinat din cap si mi-a povestit trista ei odisee. Gata cu rolurile, gata cu am
antii bogati, vârsta, strada. De altfel, nu m-a întrebat nimic si pãrea extrem de feri
citã sã constate cã reusisem. Am invitat-o sã stea cu mine. Nu numai cã nu s-a eschivat si
n-a pãrut surprinsã, ba chiar într-o clipã si-a regãsit elanul, veselia, si palatul Hosmi
das a început sã rãsune de vocea ei limpede si de râsul ei în cascade, întrucât era fatã bunã
omenit de Comito. Mi-a zis cã sora mea mai rezista cu chiu cu vai, fiindcã era ceva
mai tânãrã, dar cã nici ea nu trãia pe roze. Ideea de a o revedea pe Comito nu mã încânta, cã
uitasem duritatea ei. Indaro a insistat, pretinzând cã sora mea se schimbase mult.
A doua zi, Comito ni s-a alãturat. Cedasem nu atât din obligatie familialã, cât din nevo
ia de tovarãsi care sã vorbeascã limba mea si sã-mi împãrtãseascã amintirile, pentru a-mi omo
ul în cusca mea de aur. si în scurtã vreme formam cel mai vesel trio.
îmi doream cu ardoare sã-mi regãsesc fiica. Nu trebuia sã fie prea dificil. Indaro a acc
eptat sã se ducã la mãnãstirea Pamakaristos si sã întrebe dacã nu exista cumva printre ocupan
i o micã Irina, nãscutã la începutul anului 509. Voiam sã stiu cum era acest copil, cu cin
e semãna. Voiam sã mã linistesc, sã aflu cã era fericitã, iubitã, înconjuratã de atentie si c
tot ce-i trebuia. De altfel, i-am dat lui Indaro o sumã foarte mare de bani pentru
cãlugãrite. Ce sentiment mã împingea sã fac asta, si eu mã

întrebam. Instinctul matern? Mã îndoiam puternic. Curiozitatea? Probabil. Dar poate ex
ista în mine o remuscare înãbusitã, o nevoie de a-mi repara greseala. De altfel, ce sã rep
ar? Ceea ce comisesem, fortatã de împrejurãri.
Am asteptat rezultatul misiunii lui Indaro cu o nerãbdare pe care n-as fi bãnuit-o.
S-a întors, în fine. O vãzuse pe Irina. l se pãruse foarte înaltã pentru vârsta ei. Fiica mea
trebuie sã fi mostenit aceastã trãsãturã de la tatãl meu. Nu-mi semãna deloc si, într-un fel,
-a pãrut rãu. Irina era absolut fericitã. Le iubea pe cãlugãritele care o înconjurau cu toatã
atentia posibilã si în acelasi timp îi dãdeau o educatie aleasã. Se credea, bineînteles, orf
anã, asa cum îi spuseserã educatoarele ei. Cãlugãritele au fost coplesite de uimire si buc
urie în fata grãmezii de aur pe care le-a adus-o Indaro. Au devenit foarte volubile
si au vorbit mult despre Irina. Era o fetitã foarte afectuoasã, dar înzestratã cu un car
acter imperios si coleric. Uneori, o apucau accese de furie bruscã si teribilã. Mãcar
aici mã recunosteam.
Am vãzut-o pe Indaro ezitând, cãutându-si cuvintele, apoi întrebându-mã timid dacã nu voiam s
au pe Irina la mine.
– Domnul lustinian nu va avea, cu sigurantã, nimic de obiectat, a adãugat ea.
– Niciodatã, am replicat eu.
– Nu trebuie sã zici cã e fata ta. E suficient sã minti, sã spui cã e nepotica ta, fiica lui
Comito.
Indaro întelesese cã amanta - fie ea si oficialã - nepotului împãratului nu putea recunoas
te o micã bastardã si cã fãrâma mea de respectabilitate risca sã fie compromisã. Am rãnit-o p
ndaro, declarând cã nu-mi dorisem acest copil si cã nici acum nu mi-l doream. Trãsesem o
linie peste trecutul meu, mã spãlasem de el, mã purificasem. Nimic nu trebuia sã mi-l a
minteascã mai ales cu atâta cruzime.

într-o searã, m-a asteptat neprevãzutul, lustinian întârziase la vizita zilnicã, eveniment i
nedit. Un sclav a venit în scurt timp de la Palatul Sfânt, ca sã anunte din partea lui

cã fusese retinut, fãrã altã explicatie. O orã, douã ore s-au scurs. Uimirea mea s-a transf
ormat în neliniste. Un al doilea sclav a apãrut sã mã roage sã nu-l astept pe lustinian la
cinã. Pãrea agitat, speriat, asa cã l-am interogat, l-a fãcut o plãcere enormã sã mã anunte
talian tocmai fusese asasinat. Vitalian, generalul acela care fusese eroul meu l
a revoltele din 509, pentru cã se ridicase în numele religiei oficiale împotriva împãratul
ui Anastasius, bãnuit de erezie. De atunci auzisem deseori vorbindu-se despre el,
atâta zgomot fãcea pe scena imperiului. De mai multe ori, se revoltase si amenintase
tronul, dar de fiecare datã împãratul îl iertase, în cele din urmã, se oprise si, pentru a-
l rãsplãti cã binevoise sã nu mai fie o pacoste, Iustin îl acoperise cu onoruri. Vitalian
asasinat! Indaro a trimis îndatã un sclav sã se intereseze la Palatul Sfânt: nu sunt slu
gile întotdeauna mai bine si mai repede informate ?
Spionul nostru benevol s-a întors cu tolba plinã de informatii. Asadar, în seara aceea
Vitalian fusese invitat la cinã de împãrat, domnul nostru Iustin, însotit de un aghiota
nt si de adjunctul sãu, trecea pe sub un portic, pustiu la ora aceea târzie, si se înd
repta spre palatul particular, locuinta împãratului, când mai multi bãrbati iesiti din s
patele coloanelor s-au aruncat asupra celor trei si i-au înjunghiat pânã au murit si, în
ainte ca gãrzile de la porti sã-si fi revenit din surprizã, au dispãrut în grãdinã. Alarma a
ost datã, soldatii au scotocit imediat peste tot, dar în zadar: nu au gãsit pe nimeni,
împãratul, tulburat de acest eveniment, discuta fãrã încetare cu generalii gãrzii sale si c
u nepotul sãu, lustinian.

Acesta a sosit foarte târziu, dupã miezul noptii, epuizat, încordat. A refuzat hrana s
i bãutura. Zãpãceala lui era evidentã, dupã semne infailibile. Sprâncenele încruntate, gura î
edeschisã, îsi trãgea umerii si lãsa capul în piept, fãrã sã-si facã griji cã îsi arãta astfe
e chelie. Anormal de tulburat de asasinarea lui Vitalian, nu-si va regãsi linistea
, mi-a mãrturisit, pânã când misterul nu va fi elucidat.
Cu ce îl puteam ajuta eu ? Era vorba, evident, de o crimã politicã. si ca sã aibã loc în inc
inta Palatului Sfânt, ucigasii ori fãceau parte din anturajul Curtii, ori au benefic
iat de complicitatea acesteia.
— Dar de ce el ? De ce Vitalian ? repeta lustinian.
— Pentru cã era pe cât de periculos, pe-atât de popular, pentru cã rãmãsese un rebel, desi, c
ipurile, se caise. A dovedit de nenumãrate ori cã nu se dãdea înapoi de la nimic si cã era
capabil sã rãstoarne cu susul în jos tot imperiul.
lustinian a afirmat cã Vitalian se convertise:
— Din rebel, a ajuns unul dintre primii demnitari ai imperiului, l-au fost încredin
tate cele mai înalte sarcini de stat si le-a dus la.îndeplinire strãlucit si cu loiali
tate.
—în orice caz, crima aceasta nu e rea deloc, din moment ce adversarul tãu cel mai pute
rnic la mostenirea tronului a fost eliminat, am remarcat eu, profitând de lectiile
de realism politic pe care lustinian avusese plãcerea sã mi le ofere.
Iar acum, spre marea mea surprizã, deplângea „aceastã crimã atroce".
— Dar îl urai! am protestat eu, mi-ai repetat-o de atâtea ori.
— Eu însumi i-am acordat permisiunea de a intra în Palatul Sfant, n-o sã mi-o iert nici
odatã.
— Bine, dar nu esti tu responsabil de moartea lui si nimãnui nu i-ar trece prin cap
sã-ti impute asa ceva.

Nu mã asculta.
— Uiti, Theodora, cã ne împãcaserãm si cã în semn de prietenie urcaserãm împreunã la altar pe
primi sfânta împãrtãsanie.
Nu pricepeam unde ducea acest argument si îi întelegeam din ce în ce mai putin reactia
. Niciodatã nu îl vãzusem asa descumpãnit, el, care în cele mai cumplite catastrofe, îsi pãst
a sângele rece. Parcã ar fi fost încoltit. L-am privit îndelung, nedumeritã, si deodatã am a
vut o strãfulgerare: remuscãrile, groaza îl aduceau pe lustinian în starea aceasta, cãci e
l poruncise sã fie asasinat Vitalian.
— Am urcat împreunã, unul lângã altul, la altar..., repeta el.
—Atunci, domnul meu, omorului i-ai adãugat blasfemia.

N-a rãspuns. S-a multumit sã mã priveascã, nu cu groazã, ci calm. Faptul cã îi ghicisem vinov
a îl usurase. Sub nici o formã nu mi-arfi mãrturisit-o. Totusi, vorbele lui, atitudine
a lui mã conduseserã deliberat spre aceastã concluzie.
Nu voi uita niciodatã noaptea aceea, în care s-a nãscut complicitatea noastrã, în acel sfârs
it de noiembrie, un vânt acru venit dinspre Pontul Euxin sufla peste Bosfor, ridicân
d valuri furioase. Stãteam în camera mea preferatã, un mic paraclis boltit, decorat cu
mozaicuri profane reprezentând pe fond auriu arbori si animale stilizate. Ferestr
ele cu rame de alabastru erau închise si, în plus, pentru a mã apãra de frig, aprinsesem
marele vas pentru jãratic din argint. Stãteam amândoi aplecati, fascinati parcã de jãrati
cul care trosnea.
lustinian nu se dãduse îna'poi de la crimã pentru a se apropia de tron. în fond, nu gres
ise, cãci el era cel mai capabil - dacã nu singurul - sã-si asume puterea. Cât despre fo
rrnã, aceasta trãda o actiune impulsivã, nechibzuitã, lusti-

nian, prin firea lui, nu avea nici un pic de cruzime. Cum ajunsese sã porunceascã un
asasinat? l-am descoperit secretul, cel mai important si cel mai bine pãzit. Sub
geniul sãu, sub personalitatea sa, sub energia sa, lustinian era slab si numai slãbi
ciunea îl putuse împinge sã ucidã, îi fusese teamã cã nu-si va învinge adversarul, si aceastã
iativã, oricât de decisivã ar fi fost, risca sã se întoarcã împotriva lui. Aceastã revelatie,
parte de a-l scãdea în ochii mei, m-a înduiosat. Totusi, trebuia sã mã arãt durã fatã de el,
poate se astepta la asta:
 Crimei îi adaugi nu numai blasfemia, ci si prostia, am reluat eu.
A ridicat capul ca si cum ar fi primit o loviturã de bici. l-am demonstrat cã exista
u si alte metode de a se descotorosi de oameni, chiar si de cei mai puternici, înr
udirea lui cu împãratul îl apãra, dar bãnuielile se vor împrãstia repede, cãci cine altcineva
ea de câstigat de pe urma disparitiei lui Vitalian ? Mi-a cerut sfatul:
  Poartã-te ca un nevinovat. Nu te apãra, mai ales dacã se fac aluzii la vinovãtia ta. Co
nvinge-i pe observatori cã moartea lui Vitalian nu te intereseazã.
Bãrbatii detestã sã-si recunoascã greselile, mai ales în fata unei femei. De aceea, lustin
ian a încercat sã si-o justifice pe a lui. Voise sã intre în gratiile unchiului sãu, împãratu
Iustin, care îl ura pe Vitalian si se temea de el. Am fost uimitã de aceastã explicat
ie. Nu era el nepotul împãratului, ce nevoie avea sã-i fie pe plac ?
 împãratul este un soldat bãtrân si numai militarii îi câstigã favorurile. Or, eu nu am sufl
de militar, împãratul o stie si simt foarte clar cã nu sunt o alegere dupã placul inimii
lui.
 Atunci, domnul meu, du-mã pe mine la el si ti-l voi îmblânzi eu!

lustinian mi-a multumit cu înflãcãrare pentru ajutor: Eu trebuie sã-ti multumesc, domnul
meu, pentru încrederea ta. Niciodatã pânã acum nu mi-ai dovedit-o atât de profund. (si am
întins mâna pentru a o apuca pe a lui.) întelege, domnul meu, cã de-acum suntem unul.
lustinian a priceput mesajul cãci, la putin timp dupã aceea, m-a anuntat cã mã va prezen
ta familiei lui. l-am rãspuns cã voi regreta întotdeauna intimitatea pe care o cunoscu
sem cu el la palatul Hosmidas. Scena pe care voia sã mã propulseze era presãratã de risc
uri, dar el era la fel de expus ca mine. Destinele noastre erau legate.
Tresãrisem de bucurie la aflarea vestii cã voi fi prezentatã familiei imperiale. Totus
i, în seara cu pricina, am fost mai emotionatã ca oricând. M-am îmbrãcat cu o grijã deosebitã
cu o rochie din voal auriu, brodatã cu stele verzi. Alesesem dintre cadourile lui
lustinian colierul de diamante cu pandantiv din smaralde mari si brãtara cea mai
modestã pe care am gãsit-o încrustatã cu aceleasi pietre. Mi-am asezat pe umeri un vãl alb
, brodat cu fireturi mari de aur. Eram convocati la una dintre acele cine intime
la care împãratul Iustin îi reunea pe ai lui. Acestea aveau loc în gineceu, apartamente
le private ale împãrãtesei. Pentru lustinian întâlnirile acestea erau banale. Nu-mi putea în
telege emotia când am pus pentru prima datã pasul pe pãmânturile Palatului Sfânt, când am tr
aversat curtile, grãdinile, porticurile, pânã la clãdirea numitã palatul lui Daphne, rezid
enta imperialã.
L-am urmat pe unul dintre usierii împãrãtesei, care ne-a condus printr-un sir de sãli, u
na mai încântãtoare ca alta. Treceam pe sub bolti încrustate cu stele de aur de unde atârn
au, suspendate cu lanturi de aur, candelabre mari de

 ~~
argint. Intre coloanele din marmurã rarã cu capiteluri delicat sculptate, stãteau gãrzil
e personale ale împãrãtesei: numai eunuci. Alte marmure de toate culorile, din toate t
inuturile, se îmbinau subtil cu pardoseala si peretii, pânã la jumãtate din înãltimea sãlii.
easupra se aliniau siruri lungi de sfinte si de prelati în mozaicuri pe fond auriu
. Usile cu douã canaturi din argint cizelat se deschideau unele dupã altele în fata no
astrã. Prin ferestre descopeream, luminate de razele soarelui la apus, grãdinile car
e coborau în trepte pânã la marea sclipitoare.
Palatul Hosmidas era aproape auster în comparatie cu acesta, în jurul meu, bogãtia se
etala cu o abundentã fãrã seamãn, splendoarea se întindea cât vedeai cu ochii. Nu eram absol
ut deloc coplesitã. Din contrã, gineceul imperial era locuinta care-mi trebuia.
în anticamera împãrãtesei, marele sambelan ne-a rugat sã asteptãm o clipã. Slujbasii lui obis
uiti, care se înghesuiau în încãpere, erau în numãr destul de mare pentru a-mi da impresia u
nei gloate. Rosul uniformelor gãrzilor se combina cu albul mantiilor curtenilor si
cu aurul tunicilor doamnelor de onoare. Acestea aveau toate o coafurã în formã de tur
n, care mi s-a pãrut foarte stranie. Nimeni nu scotea nici un cuvinte! si domnea c
ea mai adâncã liniste. Cu inima bãtând, fixam draperiile imense din mãtase purpurie, broda
tã cu animale fantastice din aur, în spatele cãrora se gãsea salonul împãrãtesei. Deodatã, ac
ea au alunecat pe galeriile lor din argint. Ora mea sosise si am înaintat alãturi de
lustinian. Am pãtruns într-o încãpere vastã, circularã, simfonie de auriu, albastru si verd
e. Cu coltul ochiului i-am zãrit pe eunuci alunecând tãcuti pe pardosealã si agitându-si mân
ecile largi din satin alb, ca aripile unor pãsãri.
Dar, de fapt, n-am vãzut decât cele douã tronuri din fildes sculptat cãtre care am mers
cât mai încet posibil. Am
103

simtit, mai degrabã decât am vãzut, privirile familiei imperiale atintite asupra mea.
La distanta regulamentarã am efectuat proskinisis-u\, adicã m-am prosternat cu brate
le si picioarele depãrtate în fata tronului. Când am sãrutat piciorul împãratului, acesta s-
a aplecat spre mine si a schitat un gest amabil, ca pentru a mã ridica. Era, proba
bil, foarte înalt si rãmãsese frumos, în pofida vârstei înaintate, cu nasul lui perfect si pã
ul cenusiu ondulat. Tenul rozaliu îi conferea un aer tineresc. Din contrã, împãrãteasa Euf
emia era hidoasã, un soi de mastodont, latã la chip, latã la trup, înzestratã cu mamele pr
otuberante si cu o mustatã destul de stufoasã. Minunatele bijuterii ale Coroanei car
e îi încadrau fata, de la diadema acoperitã cu pietre semipretioase pânã la colierul sclip
ind de nestemate, îi accentuau înfãtisarea grotescã. A fixat asupra mea doi ochi mici, v
icleni si rãutãciosi si a rãmas de piatrã când i-am sãrutat papucul brodat.
lustinian m-a prezentat apoi unei multimi de veri si nepoti. Singurul sãu vãr german
, Germanus, vestitul general, mi-a arãtat o oarecare amabilitate, în schimb, sotia l
ui, Passara, m-a scrutat de sus si la aspasmos, îmbrãtisarea de rigoare între femeile
de rang asemãnãtor, m-a apucat cu atâta dezgust ca si cum ar fi atins un cãtel rãpciugos.
La capãtul sirului se afla unicul nepot al lui lustinian, fiul singurului sãu frate,
mort cu câtiva ani înainte, micul Iustin, un bãiat înalt, blond, cu ochii albastri.
Revãd scena ca si cum s-arfi petrecut ieri: eu si lustinian în mijlocul unui cerc. T
urul familiei se încheiase, dar eram în continuare examinatã, latã cã lustinian mã ia de mânã
e se întâmpla ? A lãsat ochii în pãmânt, a luat un aer de copil naiv si cãpos. Vocea lui surd
rãsunat pânã departe:
 Am hotãrât sã mã cãsãtoresc cu Theodora. Consi-derati-o logodnica mea!
104

Stupefactia mea a fost mai puternicã decât a celorlalti. Nimic nu mã lãsase sã prevãd o asem
enea decizie. Nu-mi zisese nimic, nu mã întrebase nimic. Asa era lustinian, întotdeaun
a îi plãcuse sã ia oamenii prin surprindere. Era felul lui de a-i dezarma pe ceilalti.
Cei de fatã nu s-au ostenit sã-si ascundã reactia. Am vãzut uimirea împãratului, oroarea împ
sei, dispretul Passarei, ironia lui Germanus. Nimeni n-a scos nici un cuvânt, nime
ni n-a venit sã mã felicite.
Am trecut în încãperea alãturatã, care servea drept salã de mese, am luat loc pe unul dintre
jilturile din jurul mesei lungi din marmurã, cu picioare sculptate, acoperitã cu ve

selã de aur. Poate cã familia imperialã era încremenitã de vestea pe care tocmai le-o adus
ese lustinian. Poate cã asa era de obicei, însã, în orice caz, cina a fost sinistrã, împãratu
, mâncând repede, repeta întruna întâmplãri vechi din armatã si lansa glume grosolane, la car
 râdea singur, împãrãteasa, cu o origine ia fel de modestã ca a mea, nu învãtase niciodatã sã
oloseascã de lingurile din agat folosite la Curte si mânca cu degetele. Ceilalti de-
abia s-au atins de succesiunea de mâncãruri care mai de care mai suculente. De aceea
, n-am îndrãznit sã-mi astâmpãr foamea care, în pofida tracului si a emotiilor, mã chinuia. s
 îl invidiam pe micul Iustin care, la capãtul mesei, era singurul care se ghiftuia,
aproape maladiv.
Mânã în mânã, eu si lustinian ne-am întors la palatul Hosmidas, în noaptea dulce de primãvarã
a vedeam gãrzile, sclavii care ne însoteau, purtãtorii de fãclii care deschideau un cort
egiu de foc între gardurile vii de chiparos si tufisurile |pumos mirositoare, lust
inian mã voia si nimeni si nimic pe lume nu mã putea împiedica sã devin sotia lui.
Capitolul 7
âteva zile mai târziu, lustinian a intrat la mine în palat, cu furia înscrisã pe chip. Nu
ne puteam cãsãtori, m-a anuntat el. Exista, într-adevãr, o lege care interzicea oricãrui îna
lt functionar sã se însoare cu o fostã comedianã. Drept singur comentariu m-am multumit
sã întreb de unde plecase lovitura. Mi-a mãrturisit cã de la împãrãteasã. N-am fost surprinsã
mtisem chiar din prima clipã antipatia.
Am aflat cã fãcuse cercetãri despre mine si îmi descoperise trecutul... cel putin scenic
. Profitase de el pentru a scoate la ivealã acest regulament strãvechi. Nu era rea,
era meschinã. Uitase cã ea însãsi fusese sclavã, cã împãratul Iustin, pe vremea când era simp
ldat, o cumpãrase de la unul dintre tovarãsii lui ca sã si-o facã amantã, ceea ce a si rãmas
 mult timp, pânã sã se cãsãtoreascã. Adevãratul ei nume era Lupicina, dar îi era atât de rusi
 el, încât si-l schimbase. Pentru aceastã tãrancã, o fostã actritã ca mine era un obiect repr
babil.
Nu-i nimic, sunt fericitã asa", am avut curajul sã-i spun lui lustinian... Apoi m-am în
armat cu rãbdare. Nu era nimic pierdut. Afacerea era, pur si simplu, amânatã. Bãtrânul împãra
 nu-si ascunsese simpatia fatã de mine cu ocazia întâlnirii noastre. In pofida convers
atiei destul de sãrace de la cina aceea de familie, gãsise ocazia sã mã întrebe ce

,_
gusturi aveam, adicã le enumerase pe ale sale; îi plãcea îndeosebi sahul, iar eu stiam sã
joc; se plângea cã nimeni nu-i cunostea fineturile si, zicând asta, a aruncat o privir
e lipsitã de amabilitate spre sotia lui. în orice caz, îmi promisese cã mã va invita sã joc
cu el o partidã.
într-adevãr, un praepositus n-a întârziat sã vinã sã mã caute într-o dupã-amiazã din partea l
curt timp, ne-am regãsit amândoi în jurul unei table de sah din abanos si marmurã, cu pi
esele din fildes admirabil sculptat si pictat, împãratul Iustin era, conform expresi
ei consacrate, un analfabet", adicã primul dintr-un lung sir de suverani ai imperiu
lui care nu stia nici sã scrie, nici sã citeascã. Poruncise sã se confectioneze o pecete
 purtând presupusa lui semnãturã, pe care o punea în josul documentelor de stat. Nimic s
urprinzãtor: începuse prin a fi soldat benevol, destul de nefericit, cãci sãrãcia în care trã
a era atât de cruntã încât îl alungase din provincia lui. Ajuns la Constantinopol, angajat
 în armatã, urcase rapid din grad în grad, pânã la vârf. Confuzia care a urmat dupã moartea î
tului Anastasius i-a îngãduit sã fie ales succesorul sãu, cãci analfabetismul lui nu-l împie
dica sã dea dovadã de o abilitate iesitã din comun...
Am avut un gând de recunostintã pentru Hecebolas care mã învãtase sã joc sah la Boreium si a
m binecuvântat retrospectiv serile înfiorãtoare din Libia datoritã cãrora devenisem expertã î
 acest joc.
Bãtrânul Iustin si cu mine ne-am înteles ca doi vechi complici. Simteam o simpatie rea
lã pentru el si îmi amintesc de el cu melancolie. Proveneam amândoi din acelasi mediu
popular. Nici el, nici eu nu ascundeam acest lucru, spre deosebire de împãrãteasa Eufe
mia, care încerca sã facã pe marea doamnã, ceea ce îi scotea în evidentã vulgaritatea.

Cu mine, împãratul se simtea liber sã foloseascã limbajul de soldat pe care îl îndrãgea si cu
care sotia lui nu era de acord, îi rãspundeam prompt pe acelasi ton, iar vocabularul
 meu murdar îl fãcea sã pufneascã în râs. îi aminteam de târfele pe la care trecuse în timpul

aniilor sale si îi cântam în strunã cu nerusinare.
Avea crize îngrozitoare de furie atunci când se întâmpla sã piardã, dar aprecia cã am cinstea
sã nu-l las intentionat sã câstige. Acest rãzboinic aspru era un om tandru, pe care stia
m sã-l emotionez exagerându-mi vulnerabilitatea. Datoritã mie îsi regãsea o ultimã tinerete.
Dacã ar fi fost dupã el, am fi jucat sah în fiecare dupã-amia-zã. Totusi, am evitat o pre
a mare asiduitate, împãrãteasa, pe care gelozia o fãcea rãzbunãtoare, stãtea la pândã. N-am c
nimic, pur si simplu mi-am asezat pionii si mi-am consolidat pozitiile.
în acelasi scop mi s-a pãrut potrivit sã le fac o vizitã lui Germanus si sotiei lui, Pas
sara. lustinian îsi aprecia mult vãrul, general vestit si popular, cãruia lumea îi urmãrea
cu entuziasm campaniile victorioase. Voiam sã anihilez ostilitatea pe care o simt
isem la Passara, ai cãrei strãmosi nobili coborau pânã în cele mai vechi timpuri ale Romei
antice si care se bucura de una dintre averile cele mai mari ale imperiului. Pânã l
a urmã, eram curioasã sã le vãd palatul.
Acesta se gãsea în inima regiunii a zecea, la marginea Cornului de Aur, în cartierul c
el mai scump si cel mai elegant al orasului. Lucru iesit din comun pentru o locu
intã particularã, avea mai multe curti. Grãdinile, apãrate de ziduri înalte, coborau în trep
te pânã la tãrmul mãrii. Primãvara izbucnea acolo cu o orgie de flori si cu ciripit de pãsãri
în mijlocul unei simfonii de fântâni. Germanus si Passara tineau casa

deschisã. Ospitalitatea lor, generozitatea lor îi transformaserã în regii Constantinopol
ului. Noapte si zi, la ei defilau oaspetii, în cinstea mea, convocaserã tot ce era m
ai de vazã în capitalã. Când am coborât din litierã, am fost nevoitã sã trec printre douã sir
e priviri si soapte si nu mã simteam prea în largul meu. Proba era mult mai grea decât
prezentarea în fata familiei regale, cãci atât împãratul, cât si împãrãteasa se nãscuserã în
eme ce aici mã confruntam cu aristocratia. Mi-am îndreptat spatele si mi-am tinut ca
pul cât de sus am putut.
Germanus si Passara m-au întâmpinat de parcã ar fi fost absolut încântati sã mã primeascã si
parcã as fi fost personajul cel mai important al serii, curtoazie pe care o aplica
u, de altfel, fiecãruia. Invitatii - aristocrati, dar si scriitori, prelati si mil
itari - se plimbau prin galeriile deschise, rãtãceau prin grãdini sau se adunau în sãlile
rãcoroase de la parter, cãci vremea fiind deja caldã ar fi fost bine ca petrecerea sã ai
bã loc în casa de varã. Stoluri de slujitori ofereau rãcoritoare, vinuri, aperitive, dul
ciuri, conduceau oaspetii la venire sau la plecare.
Passara m-a rugat sã iau loc în mijlocul a treizeci de doamne, cele mai nobile cu pu
tintã, cele mai bogate cu putintã. Le-as fi luat drept orãsence nevoiase, atât de discre
t erau îmbrãcate, în vreme ce eu eram împodobitã cu toate bijuteriile si mã machiasem ca pen
tru un mare banchet. Am simtit imediat cã eram stridentã printre ele si cã ele mã examin
au cu ironie.
Passara pãrea mult mai tânãrã decât sotul ei, desi în realitate nu-i despãrteau decât câtiva
Vioaie si drãgutã, blondã, cu ochii albastri, cu o expresie înselãtoare de inocentã, a fãcut,
practic, totul pentru a mã umili. A început prin a se exprima în latinã, limba ei maternã,
pe care toate

damele acelea o vorbeau la fel de bine ca greaca, dar pe care eu o stãpâneam foarte
putin. A evocat personalitãti pe care nu le cunosteam si pe care, evident, ar fi t
rebuit sã le cunosc dacã apartineam înaltei societãti. Mi-a cerut politicos pãrerea despre
modã, despre decorarea caselor. Rãspunsurile mele au provocat priviri ironice, vede
am zâmbete greu stãpânite ori de câte ori deschideam gura. Invitatele m-au lãsat sã înteleg s
btil cã nu apartineam mediului lor, cã locul meu nu era printre ele si cã fusesem foar
te îndrãzneatã sã vin.
Germanus s-a apropiat, plin de politete, plin de farmec, aparent, si am crezut cã
supliciul meu se va încheia în sfârsit. L-a întetit. Se tinea tot usor aplecat, ca si cu
m ar fi fost jenat de statura lui prea înaltã. Extraordinar de cultivat, a vorbit de
spre istorie, artã, literaturã, domenii cu care ascultãtorii lui erau aproape la fel d
e familiarizati ca si el. N-a avut grosolãnia de a mã supune unui examen, dar mi-a e
xplicat fiecare subiect în detaliu, si numai mie. M-am prefãcut cã nu-mi dau seama de
nimic si m-am mãrginit la singura apãrare posibilã: zâmbete si amabilitãti.
Am întârziat intentionat, ca si cum mi-ar fi fãcut o deosebitã plãcere aceastã reuniune. Am

vãzut nerãbdarea cuprinzându-le pe gazdele mele, pentru cã aveau chef sã rãmânã cu invitatii
 ca sã mã disece în liniste. Am întârziat cât de mult am putut acest moment de delectare a l
or. Când am fost nevoitã sã traversez din nou saloanele ticsite, am avut un moment de
slãbiciune. Mã tineam tot asa de teapãnã, dar simteam cã mã înrosisem toatã.
întoarsã la palatul Hosmidas, mi-am jurat sã nu mã mai las ademenitã niciodatã. Venisem sã of
r pacea, Germanus si Passara voiau rãzboi, îl vor avea!
Seara, asteptându-l pe lustinian, le-am distrat pe
110

Comito si pe Indaro imitându-le pe doamnele din lumea bunã, cu sclifoselile, ticuril
e si afectarea lor, si am avut satisfactia de a-mi vedea spectatoarele tãvãlindu-se
pe jos de râs. Nu fusesem degeaba mim.
Amantã declaratã a printului, eram de-acum prada solicitantilor, care îmi asediau locu
inta. Desi continuam sã duc o viatã cât se poate de discretã, tot orasul stia de existen
ta mea si îmi atribuia o anumitã influentã asupra lui lustinian. Noua mea situatie m-a
 fãcut sã primesc, într-o dupã-amiazã, o femeie îmbrãcatã modest. Era vãduva unui mic functio
e provincie, avea mai multi copii de crescut si mã implora sã intervin pentru a-i ob
tine o alocatie. Mi-a mãrturisit cã se simtea profund stânjenitã, cãci apartinea unei fami
lii sãrmane, dar veche si onorabilã, si nu mai ceruse nimic în viata ei pânã atunci. Cu to
ate acestea, nu ezitase sã vinã la mine pentru cã aveam reputatia unei sfinte. si a in
tonat un sir lung de linguseli prea gogonate pentru a le enumera aici. Apoi m-a
contemplat îndelung si a conchis: Sunteti chiar mai frumoasã decât se spune".
Credea cã mã întâlneste pentru prima datã. Eu, din contrã, o recunoscusem, si chiar foarte b
ine. Poate cã era într-adevãr vãduvã si mamã, dar înainte de asta fusese târfã, ca si mine. E
tonina, una dintre fetele de la Mãgarii Paradisului. Nu-si mai vopsea pãrul si nu ma
i purta bijuterii vulgare, dar îsi pãstrase ochii umezi si inocenti care ascundeau i
ntentiile foarte calculate. Dacã sunteti la ananghie, puteti încã sã faceti trotuarul", i
-am aruncat eu. si, înainte sã-si revinã din uluire si oroare, i-am înmânat o pungã cu bani
care puteau sã-i asigure câtiva ani de viatã tihnitã. Eram foarte dispusã sã am o reputatie
de generozitate, dar nu si de naivitate.
De-atunci am avut grijã ca solicitantii sã fie filtrati de
111

Indaro si de Comito, care s-au înteles de minune. Ghicin-du-mi îngrijorarea, Comito
m-a linistit: Nu ai de ce sã te temi. Chiar dacã însotitoarea nepotului împãratului are ace
iasi ochi, acelasi nas, aceeasi gurã ca o târfã din port, nimeni nu va stabili asemãnare
a între una si cealaltã... sau nu va voi s-o facã. Cu cât vei urca mai mult, cu-atât vei f
i mai putin recunoscutã."
Nu-mi încheiasem însã socotelile cu trecutul meu. Un senator a venit sã solicite atribui
rea unui monopol. Sub toga lui strãlucitor de albã cu margine purpurie, l-am regãsit i
mediat pe Arsenius, unul dintre obisnuitii cei mai fideli de la Mãgarii Paradisulu
i... si din patul meu. Mã recunoscuse si el, am înteles din strãlucirea care i-a lumin
at privirea si din zâmbetul pe care nu s-a putut stãpâni sã-l schiteze. Dar deja îsi regre
ta iesirea si s-a înclinat chiar mai tare, având grijã sã nu mã scoatã din Despina", titlu r
zervat marilor doamne. M-a rugat sã uit rugãmintea lui. Monopolul de care pomenise n
u avea nici o importantã si mi-a cerut, ca dovadã a admiratiei sale, sã accept suma pe
 care o adusese. Singura lui dorintã era sã-mi fie de folos si m-a implorat sã-l folos
esc oricât si oricum vreau.
 L-am regãsit pe acelasi Arsenius pe care îl cunoscusem, rapid, inteligent, discret s
i fãrã scrupule, exact omul de care aveam nevoie.
 si dacã te-as crede pe cuvânt, domnule senator ?
 Porunciti, Despina!
L-am întrebat dacã stia o tavernã numitã Mãgarii Paradisului, dacã stia ce este acela un pes
te si dacã îsi amintea de un anumit peste care proteja" toate fetele din respectiva t
avernã si care probabil era încã acolo. A încuviintat din cap la toate întrebãrile mele, fãrã
anifeste nici surprizã, nici curiozitate.
112

 Acest peste, am continuat eu, dacã e încã peste, are o imaginatie prea bogatã. Inventeazã,
 vorbeste prea mult, si povestile lui de adormit copiii riscã sã aducã atingere mai-ma

rilor zilei.
Arsenius mã ascultase respectuos, numai ochi si urechi.
  Dorintele dumneavoastrã vor fi împlinite, s-a multumit e! sã spunã, fãrã ca eu, de alt
el, sã-mi fi exprimat vreo dorintã.
Douã zile mai târziu, s-a prezentat din nou la palatul Hosmidas. Imediat dupã ce a pãtru
ns în încãperea unde eram, s-a aruncat la picioarele mele si a depus acolo un inel de
aur împodobit cu un turcoaz mare crãpat la mijloc, îl vãzusem de atâtea ori pe degetul pes
telui meu. tinea la el ca la lumina ochilor si ca sã se despartã de el trebuia într-ad
evãr sã fie mort. Putusem, în sfârsit, sã-i înapoiez însutit suma pentru care mã cumpãrase od
rã. Existã umilinte pe care doar moartea le poate sterge, cea a umilitorului, firest
e.
în ciuda cuvintelor linistitoare ale lui Comito despre cei care m-ar fi putut recu
noaste în ipostaze mai mult sau mai putin jenante ale tineretii mele, existau mart
ori pe care era mai bine sã-i reduc la tãcere. Arsenius trecuse cu brio proba, asa cã
i-am propus sã lucreze pentru mine si sã-mi întocmeascã o retea de informatori. Arsenius
m-a interogat despre finantarea operatiunii: nelimitatã, i-am rãspuns. Cât despre met
ode si agenti, el trebuia sã le gãseascã, iar eu nu voiam sã stiu nimic despre asta. A a
cceptat fãrã sã clipeascã si am fost foarte mândrã sã constat cã acest speculant redutabil si
intuitie miza pe mine. îi dãdusem instructiuni sã tinã urechea ciulitã la zvonurile din îna
lta societate si îndeosebi la cele care circulau la palatul lui Germanus si al Pas
sarei.
în scurt timp, s-a întors cu o recoltã bogatã. La vãrul lui lustinian devenisem unul dintr
e subiectele de conversatie

preferate. Provocam multe râsete, cãci eram consideratã într-adevãr total necorespunzãtoare,
cu pãrul meu pieptãnat pe frunte, machiajul scandalos, rochiile prea stridente, mer
sul sleampãt, pe scurt tot ceea ce-mi trãda originile. Se întelegea cã ignoram nu numai
obiceiurile de la Curte, ci în general pe cele din toatã lumea, drept dovadã aruncam o
cheade tuturor nou-venitilor, mã trãgeam de sireturi cu demnitarii, tutuiam bãtrânii, tr
atam pe cele mai nobile doamne în cel mai libertin mod si, culmea, pãreau sã-mi facã plãce
re toate aceste abateri - ultima trãsãturã era, pânã aici, singura complet neadevãratã. Nu-mi
fãcea plãcere, pur si simplu nu stiam, în fine, eram criticatã cã arunc banii pe fereastrã.
si aceste nobile doamne conchideau cã risipa mea smintitã pe rochii si bijuterii era
clar dovada cã trãisem în cea mai cruntã mizerie, cãci, dupã cum se pãrea, atunci când îmi a
am mãtãsurile si colierele, o fãceam ca si cum încã nu credeam cu adevãrat unde ajunsesem...
Nu îl însãrcinasem pe Arsenius sã spioneze societatea pentru a-mi spori resentimentele,
ci pentru a trage învãtãturi din aceste pãlãvrãgeli, lustinian era maestrul care îmi modela s
piritul, tatãl care mã educa, cu toate acestea nu mã putea învãta ceea ce un bãrbat nu observã
în general: subtilitatea în maniere, atitudinea si înfãtisarea, adicã tot ceea ce remarcã o
femeie.
l-am scris Macedoniei sã-mi gãseascã un profesor de maniere. Mi-a trimis o aristocratã c
are îsi pierduse averea. Ariana era o femeie micã si grãsutã, cu ochi de mioapã, permanent
strânsi, rea ca o scorpie, dar excelentã ca profesoarã, l-am ordonat sã-mi dea portii d
uble. S-a ocupat de tot: mersul, dictia, tinuta, accentul, gesturile. M-a convin
s, de exemplu, sã renunt la sânii falsi pe care continuam sã-i port de pe vremea când le
invidiam pe nurliile de la teatru. A

l

corijat cel mai mic detaliu al înfãtisãrii mele. Cel mai dificil a fost, dupã ea, sã-mi te
mpereze vulgaritatea, cãci aceasta, în loc sã fie naturalã, era rodul unei riguroase pun
eri în scenã, pentru a soca, amuza, seduce. Devenise o a doua fire,'mai tenace decât c
ea adevãratã.
Muncind cu ea în fiecare zi, am fortat-o sã insiste, sã mã punã sã repet, s-o iau de la capãt
de zeci de ori. Eleva îsi epuiza profesoara. Datoritã Arianei, o femeie din popor pe
rseverentã, initial o paiatã, se transforma treptat în printesã. Totusi, eram condamnatã sã
nu ajung niciodatã printesã, din pricina legii care se opunea cãsãtoriei mele cu lustini
an.
împãrãteasa Eufemia a fost cea care mi-a venit în ajutor: a murit. Constitutia ei masivã a

scundea un organism slãbit. Moartea ei mi-a eliberat calea, îmi închipuiam cã împãratul Iust
in se va simti usurat de disparitia acestei balene împotriva cãreia lansa fãrã încetare ir
onii. Din contrã însã, el pãrea distrus, ca si cum ar fi primit cea mai îngrozitoare lovit
urã.
în schimb, întrucât nu mai aveam a mã teme de rãzbunarea moartei, acceptam mai des sã joc sa
h cu el, ceea ce îl încânta. Eram, într-adevãr, hotãrâtã sã ocup locul lãsat liber de sotia l
m consolat cât mi-a stat în puteri si mi-am acoperit chiar cu elogii înflãcãrate dusmanca.
Plângea atunci când o descriam ca întruchiparea desãvârsitã a tuturor virtutilor.
Bãtrânul militar mã adora, dar de aici pânã la a-mi îngãdui sã mã cãsãtoresc cu lustinian...
miazã, m-am hotãrât sã obtin totul sau nimic.
Partida de sah dura interminabil de mult, cãci împãratul se gândea extraordinar de mult în
ainte de fiecare mutare. Umbrele serii îi invadaserã camera de lucru, dar sclavii nu
îndrãzneau sã intre sã aprindã lãmpile, de teamã

sã nu-l deranjeze. Aceastã penumbrã îmi era de folos, cãci era propice melancoliei. A fost
prima si singura datã când l-am lãsat sã câstige intentionat, cu foarte multã grijã, sã nu-s
ea searna, pentru a-i crea o dispozitie cât mai bunã.
Deodatã, am împins tabla de sah la o parte, mi-am ascuns fata între mâini. Bãtrânul Iustin s
-a aplecat nelinistit spre mine. Nu-i puteam mãrturisi greutatea care-mi apãsa pe in
imã ? în loc de rãspuns, am izbucnit în plâns, în cele din urmã, am vorbit, îl iubeam pe lust
an din tot sufletul, dar nu mai puteam trãi în continuare cu el în pãcat. Preferam sã renu
nt la dragostea noastrã, decât sã-mi pierd sufletul. Voi pãrãsi pentru totdeauna palatul H
osmidas si voi dispãrea. îmi va pãrea rãu, am conchis eu, cã nu-l voi mai vedea niciodatã pe
el, pe împãrat, care a fost mereu atât de bun cu mine si pe care îl iubeam ca pe propri
ul tatã, si voi regreta partidele noastre de sah...
Avea lacrimi în ochi. A ridicat bratele spre cer, cu un aer coplesit de durere.
 Ce sã facem ? a repetat el de mai multe ori.
Am clãtinat din cap si l-am lãsat sã rumege situatia câteva clipe. Apoi mi-am riscat vii
torul pe o singurã carte:
 Schimbati regulamentul care ne împiedicã sã ne cãsãtorim. La urma urmei, împãratul nu e mai
ternic decât legea ?
Avea sã-mi descopere jocul, sã-mi mãsoare ambitia, sã-mi bãnuiascã planurile si sã mã alunge
u mai trebuia sã mã prefac disperatã, soarta mea era în mâinile lui.
Concentrat din nou asupra jocului, nu pãrea sã mã fi auzit si a rãmas adâncit în gânduri, cãu
miscarea perfectã. A mutat regina si m-a anuntat cu o voce triumfãtoare: sah si mat !
" Victoria obtinutã i-a adus pe buze un zâmbet fericit: Trebuie sã mai jucãm, cât mai curând
si cu aceste cuvinte m-a expediat.

M-am întors perplexã la palatul Hosmidas. Ce întelesese bãtrânul împãrat sau mai degrabã ce v
e sã nu înteleagã? Avea de gând sã actioneze sau, dacã nu actiona, trebuia sã-mi pun în aplic
amenintarea? Sã-l pãrãsesc pe lustinian, nici nu se punea problema. Sã rãmân pentru totdeau
na concubina lui, nici vorbã. Am blestemat atât impasul în care mã gãseam, cât si graba cu c
are mã blocasem singurã în el.
A doua zi seara, îmi rodeam unghiile de nerãbdare când lustinian si-a fãcut aparitia în od
aia mea, strãlucind de fericire, împãratul tocmai publicase, în Consistoriu, urmãtoarele d
ecrete: orice femeie care fusese actritã sau mim, dar care de-atunci se caise si îsi
pãrãsise meseria dezonorabilã, putea sã se mãrite cu cine dorea, cu conditia sã cearã permis
unea suveranului. Cu toate acestea, pentru a mã feri de acest demers penibil, bãtrânul
Iustin fãcuse exces de zel; al doilea decret prevedea cã orice actritã, comedianã sau m
im, care fusese recunoscutã ca atare de ' cãtre Consiliul de Stat era scutitã de la ob
ligatia de a cere o autorizatie prealabilã. Era prea fericit ca sã observe cã eu nu pãre
am surprinsã de aceastã veste. De altfel, n-a mai stat pe gânduri. Era grãbit sã-si ofere
recunostinta, dar si pe a mea, la piciorul tronului bãtrânului sãu unchi.
Teama de a-si pierde partenera preferatã la sah avusese mai multã greutate decât persp
ectiva de a-si face în continuare nepotul nefericit. Ajunsi la vârsta aceasta, bãtrânii
nu sunt decât niste egoisti.
sah si mat, Maiestate!
Acordul dat de împãrat cãsãtoriei noastre nu înlãtura piedicile care mã asteptau si nici adve

sarii care mã pândeau.
lustinian avea un tovarãs sau mai degrabã un prieten pe care îl respecta nespus de mul
t, un militar cãruia îi
117

urmãrea îndeaproape cariera si care promitea sã aibã un viitor strãlucit, un trac, fiul un
or mari proprietari de pãmânturi. Ascultându-l, ai fi zis cã acest Belizarie avea toate
calitãtile, o simplitate vecinã cu modestia si nepãtatã de vanitate, o generozitate neîntr
ecutã fatã de soldati, o profundã consideratie pentru oamenii mãrunti, în special pentru tãr
anii din regiunile pe care le traversau trupele sale, o judecatã extrem de pãtrunzãtoa
re care, în situatiile dificile, îi permitea sã ia foarte rapid decizia cea mai dreaptã.
Era curajos, dar fãrã sã-si asume riscuri inutile, îndrãznet, dar fãrã sã-si piardã sângele
pusul capetelor seci pe care le detesta lustinian. în fine, afisa virtutea, refuzând
cele mai frumoase femei pe care le lua pradã dupã victoriile sale, calitate pe care
delicatul lustinian o aprecia în cea mai mare mãsurã.
Belizarie tocmai se întorsese de pe frontul din Rãsãrit, unde plecase sã lupte împotriva p
ersilor, dusmani ai imperiului din cele mai vechi timpuri, iar lustinian dorea sã
mã prezinte acestui prieten cât mai repede, în ciuda descrierii prea perfecte pe care
mi-o fãcuse si care m-ar fi putut înversuna împotriva lui, am avut o tresãrire de admira
tie si de simpatie când l-am vãzut intrând pe acest bãrbat foarte înalt, foarte frumos, cu
muschi puternici, pe care se citeau cinstea si dreptatea. Ofiterul perfect la c
are viseazã toate tinerele. Din prima clipã m-am simtit instinctiv atrasã de el si am
vãzut în ochii lui cã reciproca era si ea adevãratã. De aceea am fost uimitã constatând cã l-
uprins stânjeneala când sã mã salute. Am crezut în primul moment cã era vorba de timiditate,
dar cele ce au urmat mi-au arãtat cã mã înselam.
Conversatia s-a închegat banalã, laborioasã, lustinian pãrea surprins de atitudinea reti
centã a lui Belizarie. Eu eram iritatã, pentru cã îmi desfãsuram în zadar toate gratiile,
118
l

încercând sã mã arãt prietena prietenului lui lustinian. pentru a pune capãt stânjenelii din
e în ce mai clare si sub pretextul de a nu-i deranja în confidentele lor, m-am retra
s. Dar curiozitatea mea era prea puternicã si n-am ezitat sã apelez la unul dintre a
vantajele pe care printul Hosmidas, ca orice bun oriental, le instalase în locuint
a sa. Sala de receptii, cu tavanul foarte înalt, avea la jumãtatea unuia din pereti
o galerie îngustã, acoperitã cu o dantelã groasã din lemn pretios, pe unde se trecea dintr
-o parte în cealaltã a palatului, dar mai ales pe unde se putea supraveghea si ascul
ta ce se întâmpla jos.
M-am lãmurit repede, când l-am auzit pe Belizarie declarând:
 Mã doare cã trebuie sã te avertizez, prietene lustinian. Nu neg cã Theodora este nespus
de seducãtoare, dar originea ei rãmâne incertã, si trecutul dubios. Asupra ei planeazã ce
le mai grave bãnuieli. Gândeste-te la viitorul tãu si aflã cã îl vei compromite pentru totde
auna dacã te însori cu ea. în numele vechii noastre prietenii, te implor sã n-o faci si
sã o uiti pe Theodora.
Primul lucru pe care !-am remarcat a fost cã lustinian n-a pãrut surprins de acest d
iscurs si n-a cerut explicatii. Asadar, îmi cunostea trecutul, desi nu i-l dezvãluis
em vreodatã si nu fãcuse niciodatã nici cea mai micã aluzie la el, cãci disimularea era, înt
r-adevãr, una dintre marile lui calitãti. El, atât de sever în privinta moravurilor, el,
pe care îl auzeam condamnându-le fãrã sã clipeascã pe femeile cu un trecut muit mai luminos
decât al meu, tinea, asadar, la mine atât de mult. Rusinea si emotia s-au amestecat
în sufletul meu, mai ales când a anuntat:
 Am nevoie de Theodora, va fi ori ea, ori nimeni altcineva.
119

Aceastã mãrturisire lapidarã a contat pentru mine mai mult ca toate declaratiile lui d
e dragoste, îl detestam si mai mult pe acest tânãr pretentios care avusese îndrãzneala sã înc
rce sã se bage între noi. Sã aibã grijã acest Belizarie, fiindcã nu stiu nici sã uit, nici sã
rt.
Cãsãtoria noastrã a avut loc în intimitatea capelei de la palatul Hosmidas, în prezenta câto
rva apropiati, apoi ne-am dus sã primim felicitãrile oficiale de la bãtrânul împãrat, care a

veau sã mã consacre în noua mea pozitie de sotie. Am putine amintiri de la ceremonie,
poate pentru cã erau deja trei ani de când trãiam cu lustinian si viata noastrã comunã n-a
cunoscut nici o schimbare.
Cãsãtoria nu a fost pentru mine decât o formalitate indispensabilã înainte de a intra în cap
itolul urmãtor, pe care eram nerãbdãtoare sã-l abordez.

Capitolul 8

Proaspãt cãsãtoritã, am învãtat sã mã orientez în acest oras de douãzeci de mii de locuitori
a Palatul Sfânt. Era nu numai suprapopulat, ci si construit anarhic. Dupã gusturile
si nevoile diferitelor epoci, împãratii construiserã palate mai mici sau mai mari, Mag
naure, rezervat ceremoniilor oficiale, Daphne, rezidenta imperialã, Chalke, vestib
ul de intrare si muzeu, de exemplu. Apoi fuseserã extinse, mãrite, completate cu noi
aripi, etaje, turnuri, excrescente în toate directiile. Apoi fuseserã legate între el
e prin galerii deschise sau acoperite, prin porticuri si trepte, în fine, pe ici-p
e colo fuseserã completate cu anexe si clãdiri utilitare. De fapt, Palatul Sfânt, rezi
denta sefului statului, era si sediul guvernului.
în explorãrile mele dãdeam întâmplãtor peste biserici sau paraclise, clãdite cam peste tot, c
zãrmi ale gãrzilor, sãli de concerte, saloane de frumusete, vistierii, bãi, terenuri pen
tru jocuri, îmi plãcea sã mã plimb pe aleile sinuoase ale grãdinilor stufoase sau sã privesc
marea de sus, de pe terasele înflorite care coborau în trepte pânã în cele douã porturi pri
vate ale palatului. Descopeream, între chiparosii negri sau în umbra platanilor giga
ntici, pavilioane de destindere cu nume fermecãtoare, Pavilionul Perlei, Pavilionu
l Armoniei, Pavilionul Iubirii, locuinte de varã sau teatre pentru sãrbãtorile de searã.
Mãrturie a atâtor mari împãrati si pãstrãtor de capodopere, Palatul Sfânt devenea

pentru mine o permanentã lectie de istorie si de artã. Zelul meu de exploratoare era
inspirat de certitudinea cã va fi într-o zi locuinta mea, atunci când lustinian îi va u
rma bãtrânului împãrat, în vreme ce eu fãceam cunostintã cu împrejurimile, lustinian visa.
într-o searã când rãmãseserãm pânã foarte târziu în intimitatea paraclisului din palatul Hosm
l mi-a desenat harta imperiului nemãsurat si familiar, pe care rapoartele si lucrãri
le citite îl fãcuserã sã-l cunoascã pânã în cel mai mic coltisor.
în fata noastrã, pe partea cealaltã a Bosforului, se întindea Asia Micã, ultimul avanpost
al unui continent îndreptat spre Europa. La est, mult mai departe de Trebi-zonda,
trãiau popoare caucaziene, iberiene, georgiene, lãzii, si acolo jos, chiar în fundul P
ontului Euxin, tulburatã de furtuni bruste si teribile, se întindea granita limbii g
recesti, limbã comunã si liant al imperiului.
în Orient, în spatele înaltelor lanturi ale muntilor Cappadociei, se întindeau provincii
le armene, vitale din punct de vedere strategic, care continuau sã fie administrat
e de satrapi locali. Dedesubt era Mesopotamia, care despãrtea imperiul de concuren
tul sãu cel mai încrâncenat, Persia. Alãturi, Siria strãlucea datoritã focurilor cetãtilor sa
e întemeiate de urmasii lui Alexandru: Antiohia, Apameea, Seleucia, Laodiceea, pe
care le vizitasem când mã trimisese acolo patriarhul Alexandriei, Tlmotei.
Palestina învecinatã era un turn al lui Babei dominat de limba iui Hristos, arameica
. Trei rase - evreii, samaritenii si arabii, care se urau unii pe altii - si-o d
isputau, în fatã, dormea insula Cipru, leagãnul familiei mele.
La sud, prospera provincia cea mai bogatã si cea mai veche a imperiului, Egiptul,
pe care o amenintau barbarii

~- ""-"___

desertului. Apoi erau Libia, Numidia si cele douã Mauritanii, atinse de coloanele
lui Hercule.
Toatã aceastã Africã de Vest cunoscuse vremuri mai bune înainte ca invadatorii vandali sã
le smulgã din imperiu, la fel ca Spania, pe care o cuceriserã. Cât despre Italia, de cân
d cãzuse Roma, si centrul lumii se mutase la Constanti-nopol, aceasta se zbãtea într-o
situatie înfiorãtoare, sfâsiatã între imperiu si ocupantii goti, în asemenea mãsurã încât lu
sustinea cã ajunsese mai mizerã decât Libia. Pe partea cealaltã a Adriaticii, în fine, op
ulentele provincii ale Hiriei, Traciei, Greciei se vedeau asediate de huni, bulg
ari si alti barbari, în timp ce slavii începuserã sã se infiltreze acolo cu viclenie.
si lustinian continua:

 Mostenitori ai Romei, noi rãmânem cea mai mare putere a lumii, care se întinde de la A
tlantic pânã în Persia si acoperã toate cele trei continente. Mult timp am adus lumii or
dine si progres înainte de a fi stâlpul unei ordini superioare, a lui Dumnezeu. Am d
e gând sã recuceresc provinciile pierdute, sã refac unitatea statului, sã restaurez mãreti
a si gloria imperiului, simbol al crestinismului în fata barbarilor si a pãgânilor.
îmi plãcea sã-l aud vorbind asa, cãci stia sã mã convingã, îmi descria imperiul nu ca pe viit
ea sa posesiune, ci ca pe o mostenire vie si sacrã, pe care trebuia sã o înconjoare cu
atentii, sã o apere, sã o revigoreze, îi rãspundeam cã, nehrãnindu-mã cu istorie ca el, mã g
m mai putin la ideea de imperiu, ci mai degrabã la bãrbatii si femeile care îl alcãtuiau
, aceste fiinte de toate rangurile, din toate clasele, de toate meseriile, de to
ate rasele. Simteam poporul pentru cã îi apartineam din nastere.
123

si acestui popor eram hotãrâtã, prin intermediul lui lustinian, sã-i aduc prosperitate s
i fericire:
 Ne vom uni telurile, ne vom aduna fortele si vom reusi, fiindcã împreunã noi doi sunt
em de neînvins.
 Dacã, totusi, voi urca pe tron. împãratul nu m-a desemnat încã urmasul lui.
 Nu e doar o formalitate ?
 Nu, Theodora, pentru cã sunt si alti pretendenti... Vitalian, atât de inoportun elim
inat, nu fusese singurul.
Produs, chestorul Palatului Sfânt, cea mai înaltã autoritate judiciarã a imperiului, era
un personaj atât de impunãtor, încât numerosi consilieri ai Coroanei vedeau în el pe most
enitorul tronului. Dar mai ales trebuia sã tinem cont de Germanus, general prestig
ios, mare senior generos, orator popular care stiuse sã-si cucereascã un numãr conside
rabil de partizani în popor, în armatã, la Curte. Mult mai strâns legat prin afinitãtile c
omune de împãrat, avea incomparabil mai multe sanse decât lustinian... cu atât mai mult
cu cât trecutul meu constituia un obstacol formidabil.
Passara, asa cum aveam sã aflu de la Arsenius, repeta cu voce destul de ridicatã cã împãra
tul Iustin nu va desemna niciodatã drept urmas al sãu pe sotul unei târfe. Aceste reve
latii m-au deprimat în aceeasi mãsurã ca propria orbire, îmi reprosam îndeosebi cã lãsasem sã
scape problema esentialã a succesiunii la tron. în apãrarea mea, îl vedeam pe bãtrânul împãr
lãsându-si din ce în ce mai mult atributiile în seama lui iustinian, devenit al doilea o
m al imperiului, si neglijasem sã privesc mai departe. Dacã nu-mi pusesem întrebãri, poa
te considerasem drept sigurã succesiunea la tron a lui lustinian, pur si simplu, p
entru cã mi-o doream cu ardoare.
lustinian refuza sã se dea bine pe lângã împãrat: t
124

 Vreau sã-i las libertate deplinã în decizia lui. II respect, îi sunt recunoscãtor pentru
bunãtatea lui si voi continua sã-i slujesc pe el si imperiul, fãrã sã cer nimic în schimb.
De fapt, retinut de o timiditate stranie, nu stia cum sã-l abordeze pe unchiul sãu.
Asadar, eu singurã trebuia sã intervin. De altfel, asa si era cel mai drept: eu eram
scandalul, obstacolul, prin urmare eu trebuia sã-l sterg pe primul si sã-l înlãtur pe c
elãlalt, dar mai întâi trebuia sã îl încurajez pe lustinian:
 De-acum dusmanii tãi sunt si ai mei si îi voi urmãri mult mai implacabil decât tine; de-
acum prietenii tãi sunt si ai mei si voi sti sã-i folosesc mai bine ca tine.
în anul acela, 526, lustinian fusese ales consul. Acest post onorific atribuit anu
al nu era decât o rãmãsitã desuetã a Romei antice. Titularul nu avea nici o influentã, nici
un rol în conducerea statului: Sã profitãm, totusi", l-am sfãtuit eu pe lustinian. De fap
t, singura atributie a consulului era sã organizeze jocurile de la hipodrom si sã împa
rtã daruri, lustinian a cheltuit douã sute optzeci de mii de solidi de aur pentru a
oferi poporului spectacole mãrete, nemaivãzute. Un singur spectacol numãra douãzeci de l
ei si treizeci de leoparzi ucisi. Poporul, care nu mai vãzuse nicicând un asemenea f
ast, îsi proslãvea consulul. Nu era mult, dar era un început bun.
într-o dimineatã, Indaro a apãrut spumegând de furie în camera mea. Spre deosebire de mine
, ei îi plãcea sã se culce târziu. Se întâlnea în fiecare searã cu amantul ei, un negustor bo
, care n-o aducea înapoi decât în zori, imediat dupã ce se deschideau portile palatului.
Asadar, în zori fuseserã într-una din casele de jocuri cele rnai frecventate din capi
talã, unde averile îsi schimbau stãpânii dintr-o clipã

în alta. In toiul noptii, o bandã de tineri zgomotosi îsi fãcuse aparitia acolo. Cozile
lor lungi, mânecile largi strânse la încheieturi, încãltãrile lor copiate dupã cele ale hunil
r îi desemnau ca apartinând tineretului bogat. Se luaserã de Indaro si îi fãcuserã propuneri
le cele mai grosolane, respingându-l cu brutalitate pe amant. Cãutau ceartã, în mod vizi
bil. Dupã insulte si amenintãri, scoseserã sãbiile scurte cu douã tãisuri pe care le tineau
ascunse sub tunici, desi portul de armã era interzis. Indaro si amantul ei nu s-au
putut salva decât dând bir cu fugitii. O compãtimeam si mã indignam împreunã cu prietena me
a care, în plinã vervã, mi-a povestit urmarea.
Pe stradã, dãduserã peste una dintre patrulele însãrcinate cu asigurarea sigurantei noctur
ne. Subofiterul care o comanda îi vãzuse pe netrebnici intrând în casa de jocuri si, dupã
costume, îi recunoscuserã ca fiind Albastri. si-a cerut scuze: îi era imposibil sã se at
ingã de Albastri. Deodatã, am fost extrem de atentã si am întrebat cum s-a terminat. N-a
m avut nevoie sã o încurajez pe Indaro. Ardea de nerãbdare sã vorbeascã.
Amantul, care avea idei fixe si se credea mare smecher, a târât-o pe Indaro la prefe
cturã si a aranjat sã fie primit de nikteparkhos, prefectul de noapte, pe care îl cuno
stea, si i s-a plâns zgomotos. Aceastã înaltã autoritate a avut aceeasi reactie ca subof
iterul: îi pãrea rãu, dar nu putea face nimic împotriva Albastrilor.
 Vãd cã instructiunile sunt executate mai mult decât strict, am comentat eu.
Furia lui Indaro s-a transformat în stupefactie. Am fost nevoitã sã o luminez:
 Avem nevoie de un partid care sã-l sustinã pe lustinian. Albastrii, prin asociatiile
lor de partizani implantate
126
T

în tot imperiul, prin puterea lor de a ridica în picioare întreg hipodromul în favoarea
oricui vor ei, sunt în mod firesc desemnati pentru a-i asigura propaganda si a int
imida adversarii...
 Atunci le-ai dat mânã liberã sã brutalizeze, sã vandalizeze, sã fure, sã violeze dupã cum
sc! a exclamat indignatã Indaro.
 N-au decât sã se distreze, cu conditia sã ne ducã la putere... Deplâng excesele lor, dar i
mpunitatea este pretul sprijinului pe care ni-l acordã.
Amuzarea poporului cu spectacole, înregimentarea Albastrilor, toate acestea intrau
în sarcina lui lustinian. Treaba mea era împãratul Iustin. Sãnãtatea lui tot mai subredã îl
bliga sã consacre mai putine ore Consiliului ministrilor si ceremoniilor oficiale.
De aceea eu îi umpleam tot timpul liber. Vremea partidelor noastre de sah trecuse
, îl ajutam în plus în munca lui, citeam, digeram pentru el documentele de stat pe car
e nu mai avea putere sã le parcurgã, foloseam în locul lui vestita pecete cu semnãturã.
Cum stiam cã bãtrânii sunt mereu preocupati de sãnãtatea lor, îl împiedicam sã mãnânce sosuri
rele, condimente prea puternice, care îi dãdeau stãri proaste si crampe, îi îngrijeam dure
rea de picior, rezultatul unei rãni mai vechi care îl fãcea sã schiopãteze. Gãsisem un ungue
nt mai eficace decât cele recomandate de doctorii lui si îl întindeam eu însãmi pe ranã.
Dar cel mai mult îi plãcea sã vorbeascã, sã povesteascã, si manifestam cel mai puternic inte
res pentru povestile lui. Unele, de altfel, chiar mã captivau, împãratul nu ascundea m
odestia începuturilor sale. Simplu tãran din Iliria, îsi câstiga traiul atât de greu, încât î
eunã cu doi prieteni
127

la fel de nevoiasi se hotãrâserã sã-si pãrãseascã pãmânturile si sã se angajeze în armatã. Au
os, mergând din provincia lor pânã la Constantinopol, unde ajunseserã având drept unicã aver
e o felie de pâine în traistã.
Iustin se considera, de altfel, ales de providentã. Mi-a povestit cum o interventi
e - probabil divinã - îi salvase viata. Pe vremea când era soldat, comisese o gresealã a
tât de gravã, încât fusese încarcerat si condamnat la moarte, însã chiar în noaptea aceea o f
tã de dimensiuni monstruoase apãruse în vis în fata comandantului care îl judecase si îi por
uncise sã-l elibereze pe prizonier. Evident, comandantul n-a fãcut nimic. Noaptea ur
mãtoare, acelasi vis. în ziua urmãtoare, bineînteles, comandantul nu s-a supus, în a treia
noapte, aparitia l-a amenintat pe comandant cu o soartã atât de înspãimântãtoare, încât aces
nevoit sã capituleze, a eliberat prizonierul, salvându-i astfel viata. Aparitia adãug

ase de altfel cã într-o bunã zi comandantul va avea nevoie de simplul soldat pe care s
e pregãtea sã-l execute...
Dar anecdota preferatã a lui Iustin era urcarea lui pe tron, pe care o povestea ca
 pe o farsã reusitã. Bãtrânul împãrat Anastasius de-abia murise si Senatul se reunise pentru
 a-i alege un urmas; poporul invadase hipodromul ca sã-si cunoascã noul suveran. Un
candidat la tron a încercat sã-l corupã pe Iustin în favoarea lui si i-a încredintat o sumã
considerabilã, pe care Iustin s-a grãbit s-o foloseascã în interes propriu, pentru a-si
cumpãra soldatii. Acestia au apãrut pe hipodrom si, conform instructiunilor, au începu
t sã strige diverse nume. Poporul, de fiecare datã, le respingea cu urlete frenetice
, între partizanii diversilor candidati a început cearta. Violenta, atâtatã de soldatii
lui Iustin, s-a intensificat. Mai multi oameni au murit. Iustin a venit în persoanã
la hipodrom, sub pretextul de a restabili ordinea.

-□ ~~~ ~"
"

Ca din întâmplare, soldatii lui au început sã-l aclame si l-au cerut ca împãrat. El a declin
at pudic onoarea, gloata s-a repezit la Senat pentru a afla cine fusese ales si,
 vãzând cã nu fusese desemnat nici un împãrat, a amenintat cã sparge portile. Senatorii înneb
niti i-au oferit tronul lui Iustin care, din nou, a refuzat. Dezordinea n-a fãcut
decât sã sporeascã, savant orchestratã de partizanii lui Iustin, pânã când toti, soldati, sen
tori si popor, l-au implorat pe Iustin sã accepte coroana. A încuviintat în cele din u
rmã, ca si cum s-ar fi supus vointei populare.
Dar Iustin devenea îngrozitor de plicticos când se avânta în amintirile lui de rãzboi, într-
o zi, când mi-a povestit pentru a douãzecea oarã campania din Isauria, mi-am înãbusit un cãs
cat si, exact în clipa aceea, privirea mea s-a încrucisat cu cea a uneia dintre cele
 douã gãrzi care stãteau la usã, nemiscate ca niste statui si pãrând cã nu vãd nimic, nu aud
ic, nu se manifestã nicicum. Am zãrit o lucire amuzatã în ochii lui albastri. Era foarte
 tânãr, poate nici optsprezece ani, dar, chiar si asa, pãrea mare si puternic. Era foa
rte frumos. Pãrul blond îi trãda originea barbarã... A doua zi nu mai era acolo si am fo
st uimitã eu însãmi de dezamãgirea pe care am simtit-o. S-au scurs trei zile pânã l-am regãsi
 la locul lui, lângã usã. N-am schimbat nici un semn de recunoastere, dar simteam cã îmi a
runcã priviri furise.
Am aflat cã era fiul unui sef got trimis dupã obicei la Curte, ca sã fie crescut acolo
, îl chema Ruderic. întrucât pãrea dezghetat si plin de caracter, mi-am promis cã mã voi ocu
pa de cariera lui si îi voi obtine o avansare. Mãrturisesc cã în zilele când era el de gar
dã mi se pãrea mai usor sã-l ascult pe bãtrânul Iustin pãlãvrãgind.
Din contrã, împãratul mi-a trezit nespus de mult interesul când mi-a dezvãluit trecutul lu
i lustinian, pânã

atunci acoperit de un vãl de mister. II WIluswa uu aiai maj bine cu cat era nãscut în
acelasi sat din Iliria, în aceeasi coliba, lustinian fusese copil de tãran, si unc
hiul lui î, adusese la Constantinopol, dupã moartea prematurã a pãrintilor sãi. întrucât n
 voia ca nepotul lui sã sufere de aceleasi lipsuri ca si el, îi dãduse cea mai aleasã ed
ucatie Apoi, la rugãmintea lui, lustinian începuse acea carierã militarã care se împãca atât
e prost cu temperamentul sãu pasnic. Ajunsese la rangul de ofiter în prestigiosul Re
giment ai scolarilor. Atunci si-a schimbat numele. Spre marea mea surprindere, a
m aflat cã pânã atunci îl chemase Petrus babatus, dupã numele tatãlui sãu, dar cã, probab
considerând cã nu sunã suficient de nobil, si-l alesese pe acela sub care îl cunosteam e
u. Acest detaliu mi-a confirmat m ce mãsurã era rusinat sotul meu de un trecut umil.
Iustin era preocupat de ideea de a lãsa imperiul pe mam, bune, dar stiam, de aseme
nea, cã se temea într-un fel ca urmasul lui sã nu-i umbreascã domnia si sã-l arunce în uitar
e. De fiecare datã când unchiul lui îmi vorbea de el profitam pentru a-i aminti virtut
ile lui lustinian. Serios, silitor! muncitor, bun administrator, nu avea altã grijã
decât binele statului^ insinuam cã, dacã Germanus ar ajunge într-o bunã zi împãrat, acest sen
or strãlucitor, nobilissima lui sotie si Curtea înfloritoare pe care artine-o vor st
erge pânã si numele unui împãrat tãran precum Iustin, în vreme ce, dacã lustinian ar avea pos
bilitatea sã domneascã, modestia lui fireascã ar face ca imperiul sã pãstreze pe veci amin
tirea unchiului sãu... Acest ultim argument a mãcinat probabil spiritul încetosat de

vârstã al împãratului Iustin, pentru cã, în cele din urmã, s-a hotãrât.
Cu trei zile înainte de Pastele din anul 527, am fost încoronat, amândoi, lustinian si
cu mine. Eram suverani

T

asociati, din moment ce Iustin trãia încã. Aceasta a fost, cred, singura datã din viata
mea când m-am trezit prea devreme. Teama, nelinistea si în acelasi timp nerãbdarea m-a
u împiedicat sã dorm. lustinian îsi pãstrase calmul obisnuit, întreaga lui persoanã trãda o p
ofundã reculegere.
încã din zori începusem sã mã pregãtesc. Tunica lungã din catifea purpurie împodobitã cu benz
e din mãtase aurie sclipea la fiecare pas. Mi-am amestecat în pãr siraguri de perle si
nestemate care îmi cãdeau în valuri pe umeri. Mi-am strâns în jurul gâtului un lant din aur
încrustat cu smaralde si safire si mi-am pus în urechi cercei atât de grei cã mi le def
ormau.
Voiam sã fiu demnã de sotul meu la aparitia în public si m-am contemplat cu un ochi ne
milos în oglindã. Dusmanii mei si obisnuitii palatului lui Germanus afirmau cã eram pi
ticã, îmi compensam talia minusculã tinându-mã atât de dreaptã si purtându-mi capul atât de s
pãream cioplitã în marmurã. Slãbutã, aveam un aspect fragil, pe care îmi plãcea sã-l sublini
rtând bijuterii enorme. Aveam trãsãturi fine si nasul drept, dar ochii constituiau pri
n ei însisi principala mea podoabã. Imensi, usor migdalati, pãreau lacuri întunecate tra
versate de fulgere. Tenul rãmânea prea închis pentru o modã care continua sã prefere blond
ele. Fata purta urmele aproape imperceptibile ale unui vãrsat de vânt din copilãrie, s
i poate cã eram singura care le observa, dar care îmi displãceau la fel de mult. Arian
a mã ajutase sã-mi corijez mersul prea rapid si prea teapãn. Dar, în pofida acestor defe
cte, ceea ce am vãzut în oglinda mea m-a multumit. Aveam sã-i plac lui lustinian.
Fiind nevoitã pentru prima datã sã apar în plinã luminã în fata multimii, n-am ezitat sã-mi e
erez machiajul si sã-mi subliniez ochii cu fard negru mai pronuntat ca de

obicei. Pentru a plãcea chefliilor care frecventau Mãgarii Paradisului sau pentru a
seduce un popor sunt valabile aceleasi artificii. Nobilele doamne din aristocrat
ie n-aveau decât sã mã critice, mãcar voi fi vãzutã de departe.
în cele din urmã, lustinian a venit sã mã caute. Am luat loc în cortegiul curtenilor, înaint
am prin galeriile si curtile Palatului Sfânt, între douã siruri de gãrzi în uniforme cu al
b, rosu si auriu, spre catedrala Sfânta Sofia.
Când am intrat, am avut impresia cã pãtrund într-un nor de aur. De aur erau mozaicurile
de pe pereti si cupolele, ornamentele prelatilor, tinutele demnitarilor, de aur în
cetosat de norii de tãmâie era lumina miriadelor de fãclii si torte, lustinian mi-a zi
s mai târziu cã pãlisem atât de tare, încât a crezut cã o sã pic din picioare. M-a privit, mi
zâmbit si în felul acesta mi-a redat puterile. Pentru a putea continua, nu l-am mai
slãbit din ochi. Niciodatã nu mi se pãruse mai impunãtor, cu tunica lui aurie, centura s
clipind de pietre pretioase. Era prima datã când purta încãltãmintea rosie cu vulturii imp
eriali.
Am urcat în amvon, situat în mijlocul bisericii, mii si mii de priviri s-au atintit
asupra noastrã. Patriarhul s-a apropiat, a pus pe umerii lui lustinian o mantie ma
re de purpurã. A apucat de pe un altar portabil marea coroanã cu ciucuri si i-a asez
at-o pe cap. Noul împãrat, cu crucea în mânã, a asistat la slujba Domnului.
în momentul în care moastele sfinte au fost aduse în procesiune, diaconii au îngenunchea
t în fata lui si, când a trecut în fruntea procesiunii si I-a salutat pe patriarh, pen
tru prima datã acesta i-a rãspuns. Cãci devenise Alesul lui Dumnezeu, Apãrãtorul lui Dumne
zeu, Vicarul lui Dumnezeu pe pãmânt, rege si preot, si primea titlul de Isapostolos,
egalul unui apostol. Nu în armele mele, nici în soldatii mei, nici în

generalii mei, nici în propriul geniu nu am încredere, a declarat el, ci în providenta
Sfintei Treimi îmi pun toatã speranta."
Comuniunea s-a încheiat. Momentul, momentul meu se apropia. Am avut o viziune brus
cã a dificultãtilor, încercãrilor, eforturilor care mã asteptau si, cu toate acestea, am pãt
runs cu pasi siguri în noua mea viatã, cãci eram constientã cã vreau mult si pot mult si mã

stăpânea certitudinea că eram sustinută de Dumnezeu si de lustinian. Am înaintat indiferen
tă la greutatea inumană a giuvaerurilor si a brocarturilor mele si am îngenuncheat în fa
ta lui. A apucat de pe altar o a doua coroană, mai mică decât a lui, dar sclipind de n
estemate, si mi-a asezat-o pe cap. Afăcut-o cu atâta usurintă, că la început nu i-am simti
t apăsarea. Aveam chef să plâng, să râd. Tremuram, străluceam, toate acestea în sinea mea, fi
ndcă în exterior rămâneam întepenită, incapabilă să mă ridic, ca si cum o pelerină de plumb m
tinut la pământ. Atunci am văzut o mână întinzându-se, cea a lui lustinian, am întins si eu m
i apuc si m-am ridicat îndată. Cu coroanele pe cap, mantiile de purpură pe umeri, am răm
as fată în fată, privindu-ne îndelung.
După Dumnezeu, poporul. La plecarea din Sfânta Sofia ne-am dus, conform obiceiului,
direct la hipodrom, pentru a ne prezenta locuitorilor Constantinopolului. în timp
ce aclamatiile urcau spre noi, mi-am amintit de sărăntoaca slăbănoagă si insultată care stătu
e tremurând în fata aceleiasi kathisma în care aveam să tronez de-acum. Am avut vreme să mă
gândesc la drumul parcurs si la cei care mi-l trasaseră, îmi pusesem deseori întrebări pri
vind itinerarul sinuos care, cu câtiva ani în urmă, mă adusese la Constantinopol. Mă îndoiam
că misiunea pe care mi-o

încredintase patriarhul Timotei fusese în realitate atât de importantă sau că întâlnirea mea
u Macedonia fusese cu adevărat întâmplătoare, în ciuda sinceritătii si a spontaneitătii priet
niei care ne unise, ea nu se apropiase de mine fără gânduri ascunse si mă antrenase inte
ntionat în lumea în care îmi uitasem vocatia, în plus, fusese nevoie ca superiorii mei să
se arate prea indulgenti fată de mine.
Aveam impresia că, de la plecarea din Alexandria până la prima întâlnire cu lustinian, tre
cusem cu ochii legati prin mai multe probe initiatice. Căutasem mult timp să aflu ci
ne o informase pe Macedonia despre fosta apartenentă a familiei mele la partidul V
erzilor. Un singur om care îmi cunostea tot trecutul ar fi putut s-o facă: patriarhu
l Timotei. Dacă stăteam să mă gândesc, faptul că sfântul prelat si dansatoarea cu reputatie d
bioasă aveau ceva în comun nu era chiar asa de neînchipuit. seful unei minorităti religi
oase amenintate voia să împiedice dezlăntuirea persecutiilor împotriva enoriasilor săi si
pentru asta era gata să apeleze la orice instrument. Iar instrumentul cu pricina f
usese nimeni altul decât încântătorul idol al publicului Antiohiei, în realitate un sef po
litic care nu se gândea decât la extinderea puterii Albastrilor - partidul ei - si a
celei proprii. Amândoi se înteleseseră să mă manipuleze.
Or, în pofida aparentelor si a presiunilor, nu fusesem un instrument. Mă găsisem acolo
unde trebuia la momentul potrivit si dacă beneficiasem de sansă asta se întâmpla pentru
că stiusem să o provoc. Nici intrigantii, nici hazardul nu asezaseră o fostă curtezană pe
tronul imperial, îl câstigasem în luptă aprigă, modelând oamenii, evenimentele si chiar des
tinul după voia mea.
Câteva zile mai târziu, noua împărăteasă a avut onoarea inedită de a face o vizită de adio ce
mai tânăr

general al imperiului, lui Belizarie, care pleca din nou să se bată în Arabia cu tribu
rile răsculate. Locuia în regiunea a unsprezecea, un cartier care se întindea de-a lun
gul micului fluviu Lycus, unde cresteau noile palate, si care era aproape la fel
de elegant ca regiunea a zecea. Toti locuitorii din împrejurimi erau la ferestre
când cortegiul s-a oprit în fata locuintei lui Belizarie. Aceasta era mică, dar distin
să, cu curtea mărginită de coloane de marmură si împodobită în centru cu o fântână .delicat s
porfir.
Belizarie, după cum era obiceiul, îsi convocase rudele si prietenii ca să mă întâmpine. Nu m
i-am putut înfrâna un zâmbet amuzat recunoscând-o printre ei pe Antonina. Asadar, îsi croi
se drumul de când o alungasem de lângă mine. N-a părut să-mi poarte pică si s-a înclinat în f
mea mai adânc, mai gratios decât toate celelalte. Belizarie m-a condus la primul et
aj, în sala de receptie a casei de iarnă.
în timp ce îmi făcea onorurile locuintei, m-am lăsat pentru a doua oară emotionată de această
frumusete viguroasă si cinstită, de această virilitate expusă fără încetare. Imaginea pe care
mi-o lăsase după prima noastră întâlnire îmi alungase resentimentele si venisem sub actiunea
unui impuls, foarte periculos tinând seama de pozitia mea.
După oferirea dulciurilor si a răcoritoarelor, am rămas între patru ochi si i-am spus ce

ea ce voiam sã-i spun. stiam cã la început manifestase o oarecare ostilitate fatã de min
e. îi propuneam sã uite ce se petrecuse, asa cum voi uita si eu. Usa mea îi va fi mere
u deschisã si voi fi fericitã sã-l ajut în orice împrejurare, îmi foloseam toate farmecele p
entru a pleda nu cauza mea, ci pe a lui. Nu voiam, într-adevãr, sã mã vãd constrânsã sã devin
versara prietenului împãratului, cãci el ar fi cel care ar avea de pãtimit, în timp

ce vorbeam, mã devora din priviri, dar în spatele admiratiei bãrbatului pentru femeie
exista în ochii lui un dispret care mã dezarma, l-am cerut totusi sã mã slujeascã cu credi
ntã, ceea ce era echivalent cu a-l sluji pe împãratul cãruia jurase sã-i fie devotat pânã la
oarte. Belizarie s-a ridicat:
 Sunt în slujba imperiului, si nu a împãrãtesei. Hotãrât lucru, poate cã era un bun militar,
r se arãta
mult prea obtuz. Mi-am ascuns iritarea sub gesturi gratioase, dar n-am mai zãbovit
si, la plecare, i-am aruncat:
 Un sfat, generale, sã nu aveti încredere în aceastã Antonina care vã dã târcoale. Dacã vã a
i prea mult de ea, ati putea regreta într-o bunã zi.
Nici de data aceasta nu pãrea sã înteleagã. Câteva zile dupã aceea, chipul lui Belizarie m-a
bântuit, si amintirea lui mã scufunda într-o dispozitie execrabilã.
Rana de la piciorul împãratului Iustin s-a infectat. Cangrena i-a cuprins tot trupul
si a ajuns în câteva sãptãmâni la celãlalt capãt, lustinian si cu mine asistam la agonia lui
Camera era plinã de curteni nemiscati care asteptau inevitabilul, de medici cople
siti de neputinta lor si de preoti mormãind masluri. Mirosul de tãmâie nu reusea sã acop
ere duhoarea cãrnurilor putrezite. Stãteam amândoi la picioarele patului mare cu cuver
turi de purpurã. Corpul plin de vigoare era descãrnat, chipul tânãr si roz, devenit cenu
siu, se ascutise. Opiul pe care i-l dãduserã pentru a-i calma durerile insuportabile
îl cufundase într-un soi de stupoare. Pulsul îi scãdea. stiam cã îmi va pãrea rãu dupã bãtrâ
ar care trisa la sah si care contribuise la ascensiunea mea.
Totusi, priveam decorul feeric al camerei imperiale care în scurt timp avea sã fie a
noastrã: imensa cruce verde pe fond auriu ocupa centrul cupolei din plafon, pãunul îs
i

desfãsura penele pe mozaicul de pe jos, alte mozaicuri înfãtisând buchete mari de flori în
veseleau peretii, apoi, sus de tot, se însirau portretele fostilor ocupanti, împãrati
si împãrãtesc de mult uitati. Atunci am înteles cã aceastã somptuozitate neegalatã nu-mi va a
artine niciodatã si cã voi fi doar pãstrãtoarea ei, tot asa cum voi fi doar ocupanta efe
merã a acestei încãperi în care mi-am promis sã adaug însã efigiile noastre.
în câteva clipe, în câteva ore, viata mea si a lui lustinian aveau sã se schimbe. El se pr
egãtise pentru sarcina precisã care îl astepta, eu mã pregãtisem pentru orice, fãrã a cunoast
nimic. El avea culturã, educatie, eu aveam instinct. El era sigur pe sine, eu era
m sigurã numai de el. stiam cã va continua sã fie ca în trecut, sobru si blând, nesãturat în
etea lui de dreptate, simplu si modest. Nu mã îndoiam cã va fi un împãrat foarte mare.
Trebuie sã-mi fi ghicit gândurile, poate pentru cã erau la fel cu ale lui, cãci s-a aple
cat spre mine si mi-a soptit:
 Atunci când, peste putinã vreme, voi fi în fata poporului meu, asta va fi nu numai pen
tru cã asa a vrut destinul, ci si pentru cã, fãrã s-o recunosc cu adevãrat, am stiut întotde
auna cã într-o bunã zi mã va astepta aceastã îndatorire. Singurul lucru pe care nu l-am stiu
t a fost cã alãturi de mine se va afla o fiintã, o femeie, care sã mã ajute sã port greutate
a. Datoritã tie, responsabilitatea mea va deveni un privilegiu.
Draperiile grele din catifea brodatã, trase ca întotdeauna ca precautie în caz de boalã,
fãceau atmosfera irespirabilã. Am poruncit sã fie trase si nici un curtean, nici un m
edic nu a îndrãznit sã protesteze. Atunci o luminã strãlucitoare a inundat încãperea, fãcând
ceascã aurul mozaicurilor, în fond, cãsãtoria noastrã fusese unirea a

douã vointe, a douã complicitãti politice, a douã pasiuni pentru putere. Legãtura cea mai
puternicã ce ne unea, de altfel o legãturã destul de inconstientã, era asemãnarea originil
or noastre. Nu fuseserãm nevoiti sã ne explicãm motivele unul altuia sau sã ne scuzãm. Put
eam sã ne simtim în largul nostru împreunã, fiindcã eram amândoi din aceeasi plãmadã. Aliati

enturã, ne avântaserãm cu acelasi entuziasm pe aceeasi cale. Legãturile dintre noi erau mai puternice decât pasiunea sau dragostea, cãci erau tesute din camaraderie, intere se comune, complicitate intelectualã si neîncredere fatã de toti ceilalti...
La amiazã, împãratul Iustin a încetat sã mai respire, lustinian si cu mine deveniserãm suver anii celui mai mare, celui mai puternic, celui mai frumos imperiu din lume.

PARTEA A DOUA

Capitolul 9

D
evenisem „Gloria Purpurii, Bucuria Lumii, prea-pioasa si preafericita Augusta, Vas silissa iubitã de Dumnezeu". Locuiam de-acum în gineceu, aripa rezervatã împãrãtesei, în care pãratul avea si el un apartament privat, însã lucra într-o altã aripã a palatului Daphne. împãratul îmi desemnase un personal comparabil cu al lui. Marele meu sambelan sau prae positus era sef peste o multime de sambelani, referendari, usieri si silentiaire s, acestia din urmã fiind însãrcinati cu impunerea linistii în prezenta mea, în semn de re spect. Aveam propriile gãrzi, alese cu mare grijã dintre eunucii palatului. Marele m aestru si seful degustãtorilor se ocupau de meseie mele. Ariana, pe care o numisem mare maestrã, se vedea rãsplãtitã cu titlul fermecãtor de patricianã a ghirlandei, împreunã protovestiaire domnea peste regimentele de doamne si domnisoare de onoare alese pentru ireprosabila lor virtute. Toate purtau rochii aurii, mantii albe si voalu ri lungi peste o bonetã în formã de turn. tineam la acest serviciu de onoare impunãtor, foarte stânjenitor si chiar inutil, pentru a-mi pãstra prestigiul pozitiei. De aceea n-am ezitat sã dublez numãrul femeilor din anturajul meu.
Fiind permanent înconjuratã de lume, aveam impresia cã trãiesc în public, însã în copilãria m zeria nu ne forta sã stãm claie peste grãmadã ? De-acum curtenii aveau sã-i înlocuiascã pe ve ini, iar promiscuitatea nu era cu nimic

schimbatã. Asistam la anumite ceremonii ale Curtii. Ieseam uneori din Palatul Sfânt ca sã mã duc, înconjuratã de un cortegiu numeros, sã vizitez vreo bisericã sau mãnãstire. Dar cea mai mare parte a timpului, obiceiul spunea cã împãrãteasa trebuie sã rãmânã în gineceu. O iile ei depindeau de initiativa, puterea si personalitatea ei. Regretam libertat ea strãzii cu care fusesem obisnuitã, însã acesta era pretul pe care trebuia sã-l plãtesc pe ntru cã fusesem încoronatã.
Am început prin a nivela terenul în jurul meu. Am suprimat cinele în familie, precum c ea la care asistasem cu ocazia prezentãrii mele la palat. N-aveam nici un chef sã-i revãd pe Germanus, Passara si clanul lor, pentru ca apoi sã mã critice si mai mult pe la spate. Cu cât veneau mai rar la Palatul Sfânt, cu-atât era mai bine. l-am cerut lui lustinian o favoare, aceea de a-l înlãtura pe vãrul sãu din postul de sef peste soldati i din Tracia. Lipsit de autoritate, intrigile lui ar fi mai putin periculoase.
Ca dar de înscãunare i-am oferit lui Comito un sot, un militar de viitor, pe nume Si tas... concurent direct al lui Belizarie, pe care l-am asezat în postul-cheie de s ef al soldatilor din Armenia. M-am hotãrât, de asemenea, sã o mãrit pe fiica mea, Irina, operatiune pe care Indaro a negociat-o în locul meu. A gãsit un tânãr de familie bunã, cu chip plãcut, cu caracter amabil, care a acceptat sã ia de sotie o orfanã de origine n ecunoscutã din cauza zestrei sale fabuloase, l-am dãruit foarte multe pãmânturi în Caria, una dintre provinciile cele mai frumoase ale imperiului, foarte fertilã, învecinatã cu marea, unde ea si sotul ei puteau duce o viatã cât se poate de plãcutã... departe de Co nstantinopol, departe de mine.
Mã gândisem deseori la Macedonia, cu care întretineam o corespondentã care se rãrise de când mã

cãsãtorisem. Fusese prietena mea, însã o împãrãteasã nu are dreptul sã aibã asa ceva. S-ar fi crede demiurgul meu, însã Theodora nu avea nici unul, în afarã de ea însãsi. Pe Arsenius însu i l-am trimis la Antiohia, cãci n-as fi încredintat nimãnui în afara lui misiunea cu car e era însãrcinat. !-a oferit Macedoniei din partea mea o sumã colosalã si proprietãti imen se în Cilicia, în schimbul tãcerii si al promisiunii unei vieti retrase. La întoarcerea sa, Arsenius mi-a povestit reactia dansatoarei. Dacã fusese uimitã, nu lãsase sã se vadã n imic, l-a declarat cu cel mai minunat surâs: „Viata mondenã din metropolã mã plictiseste. Am poftã sã trãiesc la tarã. Sã-i zici împãrãtesei cã singura mea dorintã va fi sã o multumes

na si sã-i mai spui cã mã voi ruga mereu pentru fericirea ei."
Chiar a doua zi si-a fãcut bagajele si disparitia ei a fost atât de rapidã, încât a iscat cele mai extravagante speculatii. Prezenta amantului iubit i-a îndulcit exilul îndes tulat, dar nu era suficientã pentru a-i explica plecarea. De fapt, fusese inspiratã de întelepciune si mã cunostea prea bine pentru a nu se teme de mine.
Ne suiserãm pe tron plini de bunãvointã, gata sã ne apucãm de treabã cu înflãcãrare pentru bi imperiului, însã imediat am fost asaltati de o serie de conflicte si catastrofe, pre cum si de una dintre acele furtuni îngrozitoare care rãscolesc Pontul Euxin. în Italia am crezut cã pacea cu gotii, adversarii nostri tenace, se profila în fine la orizon t, cãci noua lor reginã, Amalasuntha, cãuta sã se apropie de noi, când o loviturã de stat a î lãturat-o brusc de la putere. Pornind din Africa, vandalii dominau toatã Mediterana apuseanã si constituiau pentru noi o amenintare directã, în celãlalt capãt al imperiului, persii, dusmanii nostri seculari, îsi

T

înmulteau zâmbetele prietenoase care ascundeau atâtea masinatiuni periculoase. Marele lor rege, pentru a asigura coroana celui de-al treilea fiu al sãu, favoritul, Chos roes, îi propunea lui lustinian sã-l adopte, aceastã anomalie fiind deja întâlnitã în trecut. Sotul meu a vãzut în asta ocazia de a restaura autoritatea în partea aceea a lumii si eu am fost cea nevoitã sã-l opreascã în ultima clipã: „Cezar, l-am întrebat eu, acest fiu ado tiv n-ar putea pretinde oare într-o zi mostenirea tatãlui sãu, adicã imperiul ?" lustini an a vãzut capcana în care fusese pe punctul de a cãdea. Pentru a-l calma pe marele re ge i-a trimis o solie pompoasã, supraîncãrcatã cu daruri splendide, si I-a desemnat în fru ntea ei pe Hypatius, nepotul hodorog al împãratului Anastasius. El n-a reusit sã-l con vingã pe marele rege care, furios, a început o serie de incursiuni ucigase în imperiu. A fost nevoie sã-l trimitem din nou pe Hypatius, de aceastã datã nu ca sol, ci ca gen eral. A fost învins umilitor, esuând atât în rãzboi, cât si în pace.
De parcã politica n-ar fi fost de ajuns, natura ne agresa si ea. Antiohia a suferi t cel mai groaznic cutremur din ultimele secole, care a omorât douã sute cincizeci d e mii de oameni. Atrocea veste a miscat în mine vechile amintiri si am plâns. Laodic eea, Amaseea au fost si ele distruse de cutremure cãrora li s-a adãugat în scurt timp o secetã cruntã, cum nu s-a mai vãzut de zeci de ani, care a adus imediat în tot Orientu l amenintarea foametei.
Samaritenii, evreii aceia disidenti, s-au revoltat, ne-au masacrat garnizoanele si au proclamat un uzurpator care a avut îndrãzneala de a ne maimutãri, într-o clipã, Pale stina a fost trecutã prin foc si sabie. Ereziile îi puneau probleme de nerezolvat lu i lustinian care, fiind vicarul lui Dumnezeu pe pãmânt, se voia strict catolic: „Este drept, repeta el, ca aceia

care nu-l adorã pe Dumnezeu în modul corect sã fie privati de avantajele pãmântesti." Pute am din pricina aceasta sã-i urmãrim pe arieni, când atâtia mercenari goti din armatele n oastre respectau aceastã dogmã ? Puteam sã-i condamnãm pe pãgâni, când toti profesorii de la niversitatea din Atena, cea mai prestigioasã, cea mai venerabilã, cea mai veche din imperiu, rãmãseserã pãgâni ? îi puteam arde pe maniheisti, când atâtia bãrbati si femei din c i înaltã societate, din elita imperiului îmbrãtisaserã aceastã deviere ? în fine, Biserica ca olicã si Biserica monofizitã schimbau între ele enciclice ucigase si, în pofida tuturor eforturilor împãratului, nu se putea gãsi nici o cale de întelegere.
Nici nu apucaserãm sã începem guvernarea cã deja riscam sã fim dezrãdãcinati, lustinian îsi p se sângele rece. Nu se gândea decât sã-si împlineascã visul si sã-si punã în aplicare marea o eforma legislativã.
în ciuda gravitãtii evenimentelor, am amintiri fericite din perioada în care muncea cu entuziasm si încrâncenare la refacerea legilor împreunã cu o comisie pe care o alcãtuise în acest scop. „Poporul, mi-a explicat el, nu se mai regãseste în mijlocul acestui talme s-balmes de dispozitii îngrãmãdite secol dupã secol. Vreau sã fac legi simple, clare, acce sibile. Vreau sã croiesc un drum prin hãtisul de erori si contradictii si sã ies din a cest ghem încâlcit." Cu cât avea mai multe lucrãri de corectat, cu-atât era mai multumit. si evoca aproape fericit cele douã mii de opere pe care trebuia sã le compileze, cel e trei milioane de rânduri pe care trebuia sã le reducã. Nu avea în cap decât legi, se gânde

a la ele zi si noapte si chiar în momentele noastre de intimitate tot despre asta
vorbea, îl comparam în glumã cu un mãcelar al cazuisticii. Râzând, îmi reprosa cã nu pricep n
c din legi pentru cã nu sunt obisnuitã sã le respect. Si totusi, entu-
144

ziasmul lui era contagios. stia sã dea viatã acestui corp inert de edicte, sã traducã în l
imbaj transparent aceste sarade si sã transforme plicticosul subiect într-o aventurã p
asionantã. Am realizat cã era pe cale sã clãdeascã o operã nemuritoare si m-a ambitionat sã-m
aduc contributia, sã-mi las si eu numele în istorie, pentru ca posteritatea sã repete
cã alãturi de lustinian a existat o femeie.
Pentru a adãuga o piatrã la edificiu fãrã a-i rãpi din timpul pretios, m-am gândit sã-l chem
e responsabilul acestei lucrãri monumentale, pe seful însãrcinat cu aceastã refacere, îl c
hema loan din Cappadocia. Acest functionar mãrunt stiuse, prin calitãtile sale extra
ordinare, sã-i atragã atentia lui lustinian care îl promovase rapid, pânã la a-l numi pref
ect al orasului, adicã seful guvernului. Era de origine umilã si nu avea nici un pic
de culturã, lustinian râdea de greselile pe care le fãcea în latinã, iar în greacã scria mul
mai prost decât mine. Din aceste motive îmi era foarte simpatic.
A început prin a întârzia. Am vãzut intrând un bãrbat gras, gãlbejit, cu nasul gros si coroia
, cu degetele bondoace si pline de inele stridente, cu o tunicã de mãtase pãtatã. L-am întâm
pinat gratios pe consilierul preferat al împãratului. A executat trei plecãciuni, de p
arcã ar fi fost vorba de un efort insuportabil, gâfâind zgomotos si chiar când se ridica
a râgâit. M-am întrebat dacã era beat, fiindcã se zicea cã bea prea mult.
Stãpânindu-mi scârba, am abordat subiectul care mã frãmânta si i-am împãrtãsit ideile mele pr
anumite dispozitii din noul cod.
— Legea e pentru bãrbati, nu pentru femei, m-a întrerupt el cu grosolãnie.
Fãcând un efort ca sã nu-mi pierd rãbdarea, am evocat
145

protectia curtezanelor si suprimarea proxenetilor, loan din Cappadocia a izbucni
t în râs.
— Pestii sunt utili atât fiscului, cât si societãtii. Fãrã ei n-ar fi curtezane. Fãrã ele, ar
sfârsitul civilizatiei.
Nici de aceastã datã nu mi-am pierdut calmul si i-am cerut ajutorul pentru mãnãstirea pe
care voiam sã o întemeiez, menitã sã adãposteascã pe curtezanele pocãite. A continuat sã mã
ste picior:
— Sãrmanele fete, s-ar simti ca la închisoare acolo si ar încerca sã evadeze prin orice mi
jloace. Sunt mult mai fericite în libertate.
Apoi, sub pretextul cã este asteptat de împãrat, s-a retras fãrã sã astepte sã-i dau încuviin
ea.
Asadar, am fost nevoitã sã-mi pun în aplicare planurile fãrã ajutorul nimãnui. O dozã de îndr
lã era suficientã pentru a reusi. La ordinele mele, gãrzile au adunat curtezane si pes
ti cât putea cuprinde sala mare a gineceului. înconjuratã de suita mea în formatie compl
etã, m-am dorit mai maiestuoasã ca de obicei, arborând cele mai scumpe bijuterii si dr
apându-mi cu grijã pliurile brocarturilor pe treptele tronului. Curtenii si specimen
ele de cea mai joasã spetã se priveau uluiti cã se treziserã fatã în fatã. Mutrele de banditi
ale pestilor nu mã impresionau, eram obisnuitã. Dar mã uitam cu inima însângeratã la fetele
prea machiate, cu zdrentele lor tipãtoare, care afisau atitudini insolente, prefãcându
-se cã nu sunt intimidate.
— Statul a numit magistrati pentru a pedepsi pe hoti si pe jefuitori. Nu este oare
rezonabil sã-i urmãrim pe cei ce au furat onoarea si castitatea ?
Asa mi-am început discursul, pentru a încheia prin a-i întreba pe pesti cu cât le cumpãras
erã pe nefericite. Nici unul nu a îndrãznit sã deschidã gura.
146

— Cu cât? am urlat eu, aruncându-le o ploaie de înjurãturi a cãror grosolãnie le-a dezlegat
imba, desi mi-a ofensat curtenii.
' — Cinci solidi de aur e cursul actual, a mãrturisit unul dintre ei.
Mai scump ca pe vremuri, m-am gândit eu. Pestele meu nu mã cumpãrase decât cu doi solidi
. Am rãscumpãrat toate fetele de-acolo, apoi i-am alungat pe pesti, poruncindu-le sã-s
i gãseascã altã meserie. Am împãrtit fiecãrei fete câte un solid de aur, o tunicã nouã si le-

imis la pãrintii lor.
lustinian, informat despre aceastã scenã, m-a admonestat:
— Palatul Sfânt nu este taverna Mãgarii Paradisului, ironia binevoitoare fiindu-i car
acteristicã.
— Trebuia sã mã ocup singurã de situatie. Dacã vorbesc cu prefectul tãu, nu mã ascultã.
Am profitat pentru a da o lege care-i expulza pe pesti din capitalã si un decret p
rin care primeam un teren pe malul asiatic al Bosforului pentru a construi pe el
un stabiliment menit sã le gãzduiascã pe curtezanele pocãite. Am obtinut chiar ca în cod
sã se adauge o dispozitie legislativã care punea capãt conditiei inferioare a actritel
or si le acorda egalitate cu ceilalti cetãteni. S-ar fi putut sustine cã trecutul me
u stãtea la baza acestor mãsuri. Ce conteazã! Nu vorbeam decât despre ce stiam si nu int
erveneam decât pe teren cunoscut, împãratul îmi aplauda, îmi încuraja initiativele fãrã sã mi
unã, dar acordându-mi tot ce-i ceream.
De optsprezece luni stimula el însusi zelul legiuitorilor, prin pertinenta si prof
unzimea comentariilor sale. Datoritã acestei vigilente, proiectul s-a realizat într-
un timp-record.
în scurt timp, a fost publicat noul cod care trebuia sã poarte pe bunã dreptate numele
lui lustinian, o operã legisla-

tivã fenomenalã, care nu are pereche nicãieri în istorie. Mi-a acordat onoarea de a-mi p
omeni numele în preambul si de a afirma, în fata posteritãtii, cã, înainte de a-si lua dec
iziile, se înconjura de sfaturile „preaveneratei sotii" pe care Dumnezeu îi fãcuse favoa
rea de a i-o dãrui.
Aceastã recunoastere oficialã a ajutorului modest pe care l-am putut aduce, aceastã mângâi
ere a vanitãtii mele nu mi-au permis, totusi, sã uit ironia lui loan din Cappadocia.
Nu m-am coborât pânã la a mã plânge împãratului de preferatul sãu, cu atât mai mult cu cât i
dupã publicarea codului era însufletit de o poftã nemãsuratã de muncã. Sobru si frugal din f
ire, abia apuca sã mãnânce si sã doarmã. Atunci când eu mã culcam, epuizatã de asteptare, era
a la care, dupã plecarea colaboratorilor, se cufunda în dosarele lui. Lucra practic
singur, noaptea, fiindcã din consideratie fatã de secretarii sãi îi forta sã se ducã la case
le lor.
Dimineata, când deschideam ochii, descopeream deseori ca venise în zori lângã mine, în cam
era noastrã, cu mare grijã sã nu mã trezeascã. Era deja asezat în tinutã de noapte în fata un
mãsute pliante, redactându-si instructiunile, adnotând decretele cu scrisul lui mare cãr
uia cerneala rosie, rezervatã împãratului, îi dãdea elegantã.
Cum de-abia avea timp sã mã informeze despre reformele în care se aruncase si care se
refereau la toate subiectele, l-am convocat din nou pe loan din Cappadocia sã mã tinã
la curent. Acesta n-a venit, fãrã mãcar sã-si dea osteneala de a se scuza, în noaptea cu p
ricina, am înghitit o multime de ceaiuri întãritoare ca sã pot rãmâne treazã pânã la sosirea
ustinian. Când s-a culcat alãturi de mine, l-am întrebat inocent dacã ministrul îl ajutase
în seara aceea. Mi-a rãspuns cã loan din Cappadocia, epuizat, plecase de mult sã se cul
ce.

— Cu vreo fatã sau vreun tigan, am replicat eu. Ar trebui sã stii cã nu doarme niciodatã.
Sunt uimitã cã n-a rãmas sã te ajute, Cezar.
si mi-am pornit atacul împotriva favoritului sãu.-Pentru acest prim asalt n-am folos
it decât arme usoare, l-am denuntat grosolãnia, betia, lãcomia, desfrânarea si necinstea
, lustinian s-a ridicat putin si, sprijinit în cot pe o pernã de purpurã, mi-a zis des
tul de sec:
— Asadar, nu apreciezi opera lui loan ? S-a aruncat în viesparul administratiei, i-a
restrâns rândurile umflate de secole de favoritism, a îndrãznit sã punã sub asediu fortãret
le coruptiei si venalitatea birourilor. Dacã vreau sã-mi continuu politica si sã nu fi
u o marionetã încoronatã, trebuie sã dau o loviturã acestei armate de scribi, notari, subs
ecretari, contabili si alti functionari. De altfel, el umple sipetele statului
recuperând restantele si diminuând cheltuielile. A avut curajul neînchipuit de
a repartiza mai corect taxele si de a-i face pe bogati sã plãteascã cel mai mult. A pu
s capãt privilegiilor, imunitãtii si abuzurilor lor. Bineînteles existã proteste, strigãte
, bineînteles cã loan si-a fãcut dusmani, dar cine sunt ei? Aristocratii. Le iei si tu

partea ? îi vei apãra ?
Nu l-am vãzut niciodatã pe lustinian atât de vehement. Discutia nu avea rost.
 Sper, Cezar, cã nici loan, nici vreun alt ministru nu se vor bãga niciodatã între noi do
i, m-am multumit eu sã spun.
Asa cum prevãzuse împãratul, furtuna care ne scuturase la începutul domniei s-a linistit
la fel de brusc cum se dezlãntuise. în Africa, un nou rege al vandalilor a urcat pe
tron, a cãrui mamã era printesã bizantinã. De aceea s-a proclamat cetãtean al imperiului,
si provinciile africane s-au

întors singure sub aripa noastrã. Revolta samaritenilor a putut fi înãbusitã cu un pret gr
eu, în sânge si ruine, dar linistea s-a reinstalat în Palestina, împãratul, dupã nenumãrate t
ntative, a reusit în cele din urmã sã reuneascã în jurul aceleiasi mese pe reprezentantii
Bisericii catolice si pe cei ai monofizitismului. A prezidat el însusi sedinta ina
ugurală, în fine, un mesager grãbit ne-a adus vestea pe care o asteptam de atâta vreme:
moartea marelui rege al persilor. Urmasul lui desemnat, cel de-al treilea fiu, C
hosroes, fiind la concurentã cu alti pretendenti, nu putea în acelasi timp sã se rãzboia
scã cu noi, asa cã a cerut sã negociem, împãratul i-a trimis imediat o ambasadã si în scurt t
mp a semnat cu el un tratat care, conform expresiei printului, trebuia sã fie cel
al Pãcii Vesnice.
Sfârsitul rãzboiului I-a lãsat liber pe Belizarie, care s-a întors la Constantinopol. Am
aflat fãrã întârziere, din zvonurile de la Curte, cã se îndrãgostise nebuneste de Antonina s
cã ar fi vrut sã o ia de sotie, însã se temea de reactia mea. l-am primit pe amândoi într-o
audientã privatã. Au intrat ca si cum le-ar fi fost teamã sã nu-i mãnânc. Antonina se agãta
e bratul victimei sale si îsi luase un aer de fecioarã. Credeam cã ar fi în stare sã mimez
e un lesin si cã nu se va mai ridica din plecãciunea adâncã. Mãcar nu ezitase sã caute cât ma
sus. Masiv, superb, cu ochii atintiti într-ai mei, Belizarie pãrea sã-si foloseascã tru
pul ca meterez pentru a o apãra pe Antonina, dar îl simteam destul de stânjenit. Nefer
icitul nu rezistase probabil scenei cu vãduva nobilã si lipsitã de apãrare, fãrã sã-si dea se
ma cã o doamnã respectabilã nu avea de unde sã cunoascã metodele de budoar care îl înãltau în
aptelea cer. Am lãsat sã se scurgã câteva clipe de tãcere pentru a le spori nelinistea, ap
oi i-am anuntat cã nu-mi doream altceva decât

^
sã fie fericiti. Mi-ar fi pãrut foarte rãu sã fiu o piedicã în fata cãsãtoriei lor. Nu numai
autorizam, ba chiar mi-o doream din tot sufletul. Recunostinta i-a fãcut sã se arunc
e la picioarele mele si s-au retras strãlucind de fericire.
Lui Indaro, care în intimitatea gineceului se amuza copios de acest mariaj ridicol
, m-am abtinut sã-i mãrturisesc sentimentele mele, dar zâmbeam în sinea mea, cãci spunea e
xact ceea ce doream sã aud.
Capitolul 10
La sfârsitul anului 531 s-a produs un fenomen ciudat. Mai multe zile la rând soarele
a pãlit, apoi, într-o noapte, a apãrut o cometã. La fel ca restul orasului, am urcat împr
eunã cu lustinian pe terasã ca sã o admirãm. O bilã de foc a traversat încet cerul, lãsând în
e sclipitoare, si am rãmas mult timp acolo, pãtrunsi de frumusetea fenomenului. Aces
ta s-a repetat a doua zi si în zilele urmãtoare. Astronomii nostri îl cunosteau. Calcu
laserã, de fapt, cã respectiva cometã vizitase Pãmântul de patru ori în revolutiile ei, care
durau fiecare cinci sute saptezeci si cinci de ani. Astrologii, la rândul lor, au
vãzut în asta preludiul unor mari tulburãri din care se va naste o nouã epocã de aur, dar
expresia lor când mi-au anuntat previziunile nu mi s-a pãrut prea convingãtoare. Atun
ci am poruncit sã fie chematã Photini, ghicitoarea mea din adolescentã. Pe vremea acee
a îmi ceruse o singurã favoare, sã-mi amintesc de ea mai târziu, si îmi tineam promisiunea
. Membrii Casei mele începuserã se sã obisnuiascã cu vizitatori neobisnuiti.
Photini a sosit, învesmântatã în niste vechituri pestrite, de o murdãrie respingãtoare, legãn
u-se pe picioarele groase.si scurte. Nu pãrea uimitã sã se gãseascã în fata împãrãtesei. Prev
asa se va întâmpla. Am întrebat-o despre cometã. Mi-a rãspuns cã nu reusea sã vadã nimic. Poa
cã nu voia sã vadã. Dar a adãugat cã poporul se astepta la nenorociri îngrozitoare... Poporu
este nemultumit,

poporul bombãne", a mai spus. Desi am refuzat sã mã alarmez, nu am reusit sã-mi alung ne
linistea câteva zile.
într-o dimineatã, la începutul anului 532, în pofida frigului si a umiditãtii, hipodromul
era plin de lume. Luasem loc în spatele ferestrelor apãrate de zãbrele ale bisericii d
e lângã Sfântul stefan, într-adevãr, poporul nu doreste sã o vadã pe împãrãteasã în public. F
, ea trebuie sã rãmânã în cãmin, adicã în gineceu. Percepeam atmosfera tensionatã, în aer plu
stilitate aproape palpabilã, care mã îngrijora. Cu o zi înainte, orasul fusese din nou însân
gerat de unul dintre acele incidente de-acum obisnuite, dar care, de aceastã datã, l
uase proportii neasteptate, întrucât provocase moartea câtorva zeci de oameni, întreaga
populatie, si Verzii mai mult ca oricine, îi acuza pe Albastri. De la urcarea noas
trã pe tron, acestia îsi închipuiau cã ei îl întronaserã pe împãrat si insolenta lor scãpase
de sub control. De-acum erau bande de tâlhari care terorizau locuitorii... si îndeo
sebi pe vechii lor dusmani, Verzii. Iar acestia se saturaserã pânã peste cap sã fie brut
alizati, jefuiti, ucisi...
Anuntat de sunetele trompetelor si precedat de gãrzile cu panas rosu, împãratul si-a fãc
ut aparitia în kathisma, marea lojã imperialã.
Imediat, din locurile lor, Verzii s-au pus pe fluierat, desi respectul si protoc
olul impuneau liniste desãvârsitã în prezenta persoanei sacre a suveranului, ceea ce m-a
făcut sã bãnuiesc ce putea fi mai rãu. Nu încetau sã huiduiascã, sã urle, sã protesteze. S-a
t, Dumnezeu stie de ce, de marele sambelan, Calopodius, pe care îl acuzau cã e cel m
ai fanatic dintre Albastri si responsabil pentru nenorocirile lor.
Aparitia carelor în capãtul pistei a linistit putin agitatia. Vizitiii s-au aliniat
la linia de pornire. Semnalul a fost dat. Caii s-au avântat pe pistã. Gloata s-a încin
s.
153

Prima cursã s-a desfãsurat de bine-de rãu fãrã probleme, în timpul pauzei, nemultumitii au l
uat-o de la capãt, cu si mai multã înversunare, în asemenea mãsurã încât l-am vãzut pe împãra
nd dintr-un gest ca dansatorii si jonglerii sã se opreascã. L-a trimis pe unul dintr
e emisarii de lângã el sã întrebe ce voiau Verzii. Acestia au început sã protesteze împotriva
nedreptãtilor cãrora le cãdeau victime. La început, respectuosi fatã de împãrat, au fãcut alu
obscure. Apoi, încãlzindu-se din ce în ce mai tare, au început sã amenint e cu pedeapsa di
vinã pe oricine i-ar ataca, împãratul, indignat de aceastã insolentã, a vrut sã-si impunã aut
ritatea si, din înaltul tronului sãu, a strigat la Verzii comasati pe partea cealaltã
a hipodromului:
 Ati venit aici ca sã asistati la curse, nu ca sã vã insultati conducãtorii !
l-a rãspuns un concert de vociferãri. Emisarul a fãcut atunci greseala de a-i jigni pe
Verzi:
 Liniste ! a urlat el. Ereticilor, blasfemiatorilor ! Liniste, altfel vor cãdea cap
ete !
în loc de rãspuns, Verzii l-au potopit pe împãrat cu injurii.
 luda ! Cãlãule ! Asasinule ! Mai bine n-ar fi vãzut tai-cã-tãu lumina zilei, decât sã fi zã
t un asemenea asasin !
O datã cu lãsarea serii, frigul se întetea, dar nimeni nu-l simtea. Din contrã, spectato
rii încãlziti îsi scoteau la unison, cu gesturi spasmodice, hainele de iarnã. Lumina cen
usie ca fierul, care cãdea pe marmura albã a hipodromului, le dãdea un aspect funebru.
Verzii continuau sã strige, plângându-se care mai de care cã erau tinuti departe de pala
t si de guvernare, cã si-au pierdut libertatea si cã sunt în permanentã victime ale auto
ritãtilor corupte.
în fine, acuzatia supremã de care mã temeam a sosit:
154

 Ti lãsati pe Albastri sã ne asasineze si, mai rãu, tot pe noi ne pedepsiti!...
Deodatã, Albastrii au intrat în joc si au început sã arunce si ei insulte, alãturi de emis
arul imperial:
 Ar trebui sã fiti atârnati în streang, dusmani ai lui Dumnezeu ce sunteti! Nu mai tãceti
odatã ?
Verzii îsi premeditaserã actiunea, dupã cum se vedea. si-au ales un emisar care a lans
at vestita apostrofã:"

 Noi îl vom respecta pe împărat în ciuda indiferentei pe care ne-o arată. stim tot ce face, tot ce urzeste. Noapte bună, dreptate! Ai murit. Noapte bună tuturor! Noi plecăm. Mai degrabă ne facem păgâni decât Albastri.
Verzii s-au ridicat toti o dată si au părăsit hipodromul. Cursele au fost anulate, împărat ul s-a retras cu pompa obisnuită, ca si cum nu s-arfi întâmplat nimic, iar Albastrii, la rândul lor, s-au împrăstiat, spumegând de furie.
întorsi la palat, am discutat cu lustinian despre incident. L-am readus la proport iile corecte, căci nu era primul de acest gen. Din cele mai vechi timpuri, cursele de la hipodrom dădeau oamenilor ocazia de a-si exprima sentimentele. Verzii se ri dicaseră cu o jignire de neiertat împotriva Persoanei Sacre, dar, la urma urmei, asa era obiceiul. Oricum, nu puteau fi decât în opozitie, din moment ce noi îi protejam p e dusmanii lor dintotdeauna, pe al căror sprijin puternic si neconditionat ne pute am baza oricând, în seara aceea de ianuarie, împăratul a rămas încrezător si m-am întors în g u fără nici o neliniste. Incidentul era închis.
Peste două zile, spre orele amiezei, le primeam în audientă pe sotiile senatorilor, ca re străluceau de fericire că veneau la împărăteasă. Se schimbau complimentele de rigoare si mă plictiseam de moarte. Brusc, un zumzet îndepărtat a intrat prin fereastra deschisă, a trăgându-mi

atentia. Am ciulit urechile, auzeam tipete si strigăte, dar nu le întelegeam sensul. Am trimis un eunuc la fereastră, l-am văzut expresia schimbându-i-se de la uluire la incredulitate, apoi la groază. A venit să-mi soptească la ureche că auzise clar strigătul: Trăiască Verzii si Albastrii uniti!" Am refuzat să cred. La naiba cu protocolul, audie nta si sotiile senatorilor, m-am ridicat brusc de pe tron si am alergat la ferea stră. Această încălcare a bunelor maniere le-a uimit pe femei mai mult decât dacă le-ar fi că ut tavanul în cap. Atunci am auzit clar: Trăiască Verzii si Albastrii uniti în mizerie!" Verzii si Albastrii uniti, nu-mi venea să-mi cred urechilor. Nicicând în istoria Const antinopolului nu se întâmplase asa ceva. Era de neînchipuit, imposibil, înspăimântător. L-am rimis îndată pe marele sambelan să-mi aducă ultimele noutăti si le-am trimis acasă în grabă p otiile senatorilor, care încă nu stiau ce se întâmplă, împăratul însusi a venit să mă anunte necazuri în oras.
Scânteia o provocase aberatia de neconceput a stupidului prefect Eudemon. Din exce s de zel, îi arestase pe cei mai zgomotosi scandalagii de pe hipodrom si îi condamna se pe mai multi dintre ei la moarte, pe doi dintre acestia - ia spânzurătoare. Călăul s-a dovedit a fi atât de neîndemânatic, încât streangul s-a rupt de trei ori la rând sub greut atea victimelor. Atunci gloata, care până atunci nu fusese mânată decât de o curiozitate m orbidă, cuprinsă de milă a cerut gratierea condamnatilor. Călăul a vrut să-i spânzure si a pa ra oară. Multimea i-a eliberat pe condamnati si, urlând La biserică, la biserică!", i-a o bligat pe călugării de la mănăstirea învecinată cu Sfântul Cosma să le acorde azil. S-a nimer că unul dintre supravietuitori era Albastru si celălalt Verde. Cele două factiuni unit e au cerut gratierea condamnatilor de către împărat pe care,

bineînteles, nu s-a gândit nimeni să-l pună la curent.
Albastrii si Verzii amestecati s-au împrăstiat pe Mesa, strigând Nika", adică victorie. N umele revoltei era găsit încă dinainte ca ea să izbucnească.
împăratul a fost informat doar atunci când multimea a luat cu asalt si a jefuit locuin ta prefectului considerat responsabil de trista soartă a condamnatilor. Toată noapte a manifestantii au bătut străzile urlând. Toată noaptea în Constantinopol a răsunat îngrozito ul slogan Verzii si Albastrii uniti. Nika! Nika!"
A doua zi, când m-am trezit, marea maestră Ariana m-a anuntat că gloata asedia Palatul Sfânt. Portarul care, conform obiceiului, deschisese la sase dimineata portile ma ri din bronz ale palatului Chalke, abia apucase să le închidă la loc. Manifestantii ce reau imperios demiterea imediată a prefectului Eudemon si pe cea a marelui sambela n Calopodius. Dar în special cereau plecarea lui loan din Cappadocia. Peste noapte , miscarea se transformase în presiune politică, împăratul si-a dat seama imediat de per icol si mi-a făcut onoarea de a veni să mă consulte în legătură cu decizia care trebuia luată înclina să dea ascultare cerintelor populatiei. Dumnezeu stie că as fi vrut să-l văd pe l oan din Cappadocia concediat brutal si chiar umilitor, dar l-am sfătuit pe împărat să nu

cedeze în fata multimii. „Atunci, ce sã fac?" m-a întrebat el. Sã adoarmã poporul cu promis
iuni si, dacã asta nu era de ajuns, sã-i acorde concesii, dar altele decât cele pe car
e le cerea, împãratul s-a retras pentru a se pune de acord cu consilierii reuniti în g
rabã si regretam amarnic cã, femeie fiind, nu puteam sã particip la aceastã deliberare, în
scurt timp, strigãtele de „Trãiascã Iustinian!" care se înãltau din multime m-au fãcut sã în
cã poporul cedase.
157

Un ofiter din garda mea a venit sã mã anunte cã manifestantii se împrãstiau în liniste. Pent
ru a doua oarã, incidentul era închis, dar nu fãrã pierderi. Culmea era cã deplângeam plecar
ea lui Ioan din Cappadocia pentru cã, acceptând sã se despartã de el, împãratul îsi dovedise
lãbiciunea.
A doua zi, gloata revenise în fata palatului. De aceastã datã, am refuzat sã mã supun sfat
urilor anturajului meu. Voiam sã vãd si m-am cãtãrat, însotitã de cei mai putin speriosi din
tre eunucii mei, pe terasa crenelatã a palatului Chalke, de unde aveam o vedere ex
celentã spre Augusteum si ocupantii lui. Nu mai era lumea bunã a Constantinopolului,
ci mai degrabã drojdia cartierelor mãrginase, printre care zãream o grãmadã de mutre dubi
oase. Fãrã sã parã agresivi, se tineau grupati într-un colt al pietei largi, susotind si pãrâ
d sã astepte nu-stiu-ce. Numerosi locuitori veniserã si ei sã caste gura si îi înconjurau
curiosi, în spatele meu, în curtile palatului, regimentele de barbari echipati pentr
u bãtãlie se adunau.
Am vãzut chiar sub postul meu de observatie miile de bãrbati înarmati, cu coifuri si a
rmuri, ale cãror sãbii grele luceau în razele soarelui îngrãmãdindu-se în fata portilor Palat
lui Sfânt. Au înaintat în ordine de luptã spre manifestantii care dãdeau înapoi când preotii
isericii învecinate cu Sfânta Sofia au apãrut în prag, cu crucile si icoanele în fatã. Voiau
sã evite masacrul si încercau sã intervinã între multime si soldati, niste barbari care n
u cunosteau respectul datorat clerului nostru, l-au îmbrâncit pe prelati, trântindu-i
si rãnindu-i usor pe câtiva. Imediat cetele de gurã-cascã, pânã atunci neutre, au intervenit
. Au început sã arunce în barbari cu tot ce le pica în mânã. Bãtãlia s-a deplasat spre marile
tere de circulatie, si Augusteumul s-a golit cât ai clipi.
158

Tn momentul acela, pe terasa palatului Chalke si-a fãcut aparitia comandantul spat
haro-cubiculaires, gãrzile eunuce de la palat, implorându-mã sã mã adãpostesc. L-am mustrat
pe bãrbatul micut, cu înfãtisare firavã si alurã delicatã, îl chema Narses si abia atunci l-a
remarcat. Sã mã retrag când Augusteumul era pustiu ! M-a asigurat cã în foarte scurt timp
revolta va ajunge la zidurile palatului. Am replicat cã meterezele groase mã vor apãr
a de pericol. A insistat respectuos, dar ferm. Spiritele erau atât de încinse, dupã pãre
rea lui, încât trebuia sã ne temem de tot ce putea fi mai rãu. Pesimismul lui Narses m-a
impresionat mai putin decât aerul lui calm si hotãrât. L-am ascultat si m-am întors în gi
neceu.
Am aflat apoi cã regimentele de barbari fuseserã nevoite sã batã în retragere în fata multim
ii furioase si se repliaserã rapid în interiorul palatului. Locuitorii cartierelor d
in jurul Augusteumului, îndeosebi femeile, aruncaserã cu pietre si cãrãmizi în soldati, „asa
sinii preotilor", care fuseserã luati prin surprindere de aceastã agresiune neastept
atã. Constantinopolul trecuse de partea revoltatilor.
Tãcerea care domnea în gineceu pãrea sã se fi împrãstiat peste tot orasul. Am asteptat o orã,
poate douã, înconjuratã de eunuci si de femeile mele lesinate de fricã. Mirosul a fost p
rimul care ne-a alertat. Am alergat la ferestre. Suluri imense de fum negru se înãlt
au în oras, înnegrind iute soarele palid de iarnã. Principalele clãdiri din jurul August
eumului, Senatul, bãile lui Zuxippus si chiar catedrala Sfânta Sofia cãzuserã pradã flãcãrilo
, în scurt timp, trosniturilor îndepãrtate ale incendiilor li s-au adãugat zgomotele une
i bãtãlii care se desfãsura undeva în apropiere de palatul Daphne, unde ne gãseam. Mirosul
acru de ars a devenit mai puternic si norii negri care pânã atunci
159

pãreau sã se înalte de undeva din fatã au început sã se ridice chiar de lângã aripa anexelor.
latul Sfânt avea sã fie invadat? Ce fãcea garda? Aveam sã fim masacrati cu totii acolo?
Nu venea nimeni si nu îndrãzneam sã ies din gineceu. Rãmãsesem acolo, încremeniti ca niste s
tatui, cu urechile ciulite, constienti de neputinta noastrã.

în cele din urmã, un mesager al împãratului si-a fãcut aparitia. Am recunoscut imediat och
ii albastri ironici si sub barba blondã chipul copilãros al lui Ruderic, tânãrul ostatic
got care se amuza când cãscam la povestile de foc si sânge ale bãtrânului împãrat Iustin. As
cum îmi promisesem, îl mutasem la excubitors', înãltimea îi permitea, într-adevãr, sã intre
est corp de elitã al gãrzilor, alcãtuit numai din uriasi, îi obtinusem o avansare rapidã,
pretextând în fata împãratului cã aceastã promovare nu putea decât sã flateze triburile de go
comandate de tatãl sãu. Venea din partea lui lustinian sã-mi propunã sã mã refugiez lângã el.
— Asadar, crezi cã voi fi mai bine apãratã de multime acolo ? l-am întrebat.
— Mãcar compania bãrbatilor este mai linistitoare, a replicat el cu acea ironie amuza
tã pe care împrejurãrile nu-l fãcuserã sã si-o piardã.
— si îti închipui cã bãrbatii aceia ar fi capabili sã ne apere de populatia dezlãntuitã si do
cã de mãcel ?
Schitã un gest comic de îndoialã:
— Mãcar eu voi fi acolo ca sã vã apãr. Entuziasmul fãrã fanfaronadã al tineretii lui m-a încã
— Spune-i împãratului cã stau foarte bine în gineceu, cã n-am de gând sã mã misc de aici. Apo
te sã vezi ce se întâmplã si întoarce-te la mine sã-mi povestesti.
S-a întors dupã o orã, negru de fum, cu mantia albã ruptã, fibula de aur cu monograma lui
Hristos smulsã,

penele rosii de la coiful auriu atârnând lamentabil. Era plin de sânge de la câteva rãni a
parent usoare. „Nimicuri", a afirmat el, respingând agasat solicitudinea femeilor. M
i-a dat raportul. Gloata reusise sã invadeze palatul Chalke, îi dãduse foc, la fel cazãr
milor de lângã gardã, dar putuse fi respinsã în cele din urmã dupã o bãtãlie crâncenã. Situat
deloc strãlucitã.
în zilele urmãtoare, palatul a trãit sub asediu. Nimeni nu putea scoate nasul afarã. Noa
ptea, curtenii dormeau care pe unde apucau, în galerii, în sãlile de receptie, pe pern
e aruncate direct pe jos. încã din prima zi lustinian îi trimisese la casele lor, cât încã e
ra posibil, pe senatorii veniti sã-si ofere serviciile si, printre ei, pe Hypatius
, nepotul împãratului Anastasius, nefericitul general învins pe vremuri de cãtre persi, în
care nu avea încredere.
Afarã, incendiul sã întinsese. Biserica Sfânta Irina, bãile lui Alexandru, marele spital a
l lui Samson nu mai erau decât dãrâmãturi înnegrite. Bazarul, palatele particulare, întreg s
uperbul cartier dintre Augusteum si forul lui Constantin era în flãcãri. Cel mai frumo
s sfert din Constantinopol era nimicit de acest cataclism. Pe jumãtate sufocati si
orbiti de fum, cãlcând în jãratic, ivindu-se dintre ruinele fumegânde, oamenii, ca niste
fiare sãlbatice, se bãteau între ei, jefuiau, ucideau si, mai ales, continuau sã dea foc
peste tot unde puteau. Chiar în palat, mirosul de ars ne muta nasurile si cenusa
adusã de vânt pãtrundea prin toate deschizãturile, acoperind mobilele, covoarele si marm
ura de pe jos. Pretutindeni domnea confuzia sau mai degrabã frica. Cine ne va apãra
dacã vom fi asaltati din nou ? Gãrzile imperiale, spatharo-cubiculaires ? Comandantu
l lor, micul Narses, avusese curajul sã afirme cã frumosii lui soldati de paradã erau
luptãtori mediocri, pe

loialitatea cãrora nu prea avea rost sã ne bizuim. Cele câteva regimente de mercenari
recent întorsi de pe frontul persan sub comanda generalului Belizarie, cele trei m
ii de barbari care treceau absolut întâmplãtor prin Constantinopol în momentul acela si
care, cãlcându-i în picioare pe prelatii nostri, stãtuserã la originea revolutiei, ce pute
au face aceste ajutoare firave în fata unei multimi nenumãrate, constientã de forta ei
, învingãtoare ?
Trei zile s-au scurs, trei zile de foc si sânge în oras, trei zile de neliniste si i
ncertitudine la palat, trei nopti fãrã somn. Nu atât amenintarea, cât lipsa de actiune îmi
tinea nervii încordati. Nimeni din jurul meu nu reactiona. Asteptam ca bunul nost
ru popor sã binevoiascã sã aparã sã ne reteze beregatele în paturile noastre. Aveam senzatia
, chinuitoare pentru mine, cã suport tot ce se petrece în jur fãrã a misca un deget. Fie
rbeam la foc mic si îmi simteam fortele topindu-se. Cu câteva zile mai devreme putus
em sã trimit la casele lor pe majoritatea curtenilor. Mai rãmãseserã lângã mine doar câteva d
amne speriate si câtiva eunuci care tresãreau la cel mai mic zgomot. Ba se prãvãleau cop
lesite, ba se pierdeau în treburi superficiale, si mã tem cã nu i-am ajutat deloc sã-mi

suporte starea de spirit. Trebuia, totusi, sã actionãm. Pe împãrat, care venea de mai mu
lte ori pe zi sã mã tinã la curent si sã-mi cearã pãrerea, I-am sfãtuit sã facã un efort supr
se prezinte la hipodrom si sã vorbeascã poporului. Mã inspiram de la împãratul Anastasius,
care mã socase în adolescentã prin felul în care întorsese multimea în favoarea lui prin cu
vinte frumoase, lustinian, care nu stia ce este spaima fizicã, a acceptat.
Nu stiu cum au reusit crainicii sã anunte poporul cã suveranul îl convoca la hipodrom.
La ora unsprezece, portile de bronz ale lojii imperiale s-au deschis larg si împãra
tul a
162

apãrut, cu Biblia în mânã. Eu stãteam alãturi de el. In pofida implorãrilor lui si ale antura
ului nostru, cerusem sã-l însotesc. Nu aveam de gând sã-l las sã înfrunte singur pericolul l
a care îl trimiteam, dar am interzis tuturor femeilor sã mã urmeze. Pentru aceastã apari
tie, care amenința sã fie ultima din domnia noastrã, îmi elaborasem mai mult ca oricând
tinuta. M-am coafat si m-am machiat cu grijã si, acoperitã de bijuteriile Coroanei,
mi-am fãcut aparitia în fata poporului, împãratul, asezat lângã mine pe tron, a luat cuvântul
— Eu sunt singurul responsabil pentru toate acestea. Din cauza pãcatelor mele am ref
uzat ceea ce mi-ati cerut în prima zi pe hipodrom.
A asteptat câteva clipe, pentru ca fiecare sã priceapã acest act neobisnuit de umilintã
imperialã.
— Mincinosule, mãgarule, prefãcutule, porcule! urla de pretutindeni multimea, Albastr
i si Verzi amestecati.
si a început sã plouã cu pietre în loja imperialã, din fericire fãrã sã ne atingã.
— Hoato, desfrânata, târfã ce esti!
Multimea mã ataca si pe mine. Nu m-am miscat sub insulte. Mâinile mele nu s-au crisp
at, buzele mele nu tremurau, nici nu clipeam. Mã strãduiam sã rãmân cât mai dreaptã pe tron,
clipind de giuvaeruri, ca un idol impasibil, mai presus de gloatã. Ce simteam în sin
ea mea prefer sã nu mãrturisesc nimãnui.
Tumultul crestea de la un minut la altul, proiectilele se înmulteau, tirul devenea
mai precis si deja mai multe gãrzi, în ciuda armurilor si a coifurilor aurite, fuse
serã coplesite. Nu ne mai rãmânea decât o solutie: retragerea. si încã una rusinoasã. Nici mã
n-am luat-o prin galeria principalã. Ne-am repezit pe scãri si pasaje secrete care
dãdeau în inima rezidentei imperiale.
163

Eu eram singura care nu se grãbea. Deodatã, am simtit pe cineva în spatele meu înfãsurându-m
i mantia lunga si împingându-mã usor. Era prietenul meu blond si bãrbos Ruderic. L-am fu
lgerat cu o privire furioasã:
— Nu vreau sã fug.
— Nu fugiti, faceti o repliere necesarã si strategicã, a avut el îndrãzneala de a-mi rãspund
e.
Bratele lui mã strângeau, mã ducea cât de repede putea. M-am eliberat brusc:
— Ce repliere strategicã ? Toti cred cã am pierdut.
— Dati-le curaj,
— Eu, o femeie!
— Sunteti singura de-aici cãreia nu-i este fricã. Zicând acestea, mi-a zâmbit. L-as fi put
ut pãlmui
pentru zâmbetul acela.
— Lasã-mã! i-am poruncit.
N-a reactionat. Sã mã zbat, sã strig dupã ajutor ? Sã adaug orelor teribile prin care trec
eam încã un detaliu grotesc? Respectul uman mi-a înfrânt rezistenta. Picioarele mele nu
mai atingeau pãmântul. Ruderic mã cãra zâmbind si, în fundul ochilor lui albastri, sclipeau
firisoare de aur. în felul acesta am revenit în gineceu.
La începutul dupã-amiezei, poporul a ales un nou suveran. Acesta era Hypatius, nepot
ul împãratului Anasta-sius, hodorogul acela pe care îl considerasem întotdeauna un incap
abil. Rebelii veniserã sã-l scoatã din casã, unde îl trimisese împãratul, si i-au oferit tron
l. Sotia lui fãcuse tot ce-i stãtea în putintã ca sã-l împiedice sã li se alãture, în cele di
dus la forul lui Constantin, cocotat pe un scut, împodobit cu un colier de aur în c
hip de coroanã, fusese proclamat împãrat. A fost acoperit cu o mantie de ceremonie pur
purie, brodatã cu aur care, furatã cu ocazia incendiului de

f*~
la Chalke, reapãruse în mod misterios, apoi multimea l-a condus la hipodrom, unde l-
a suit în loja imperialã. Rebelii au adunat pe toti mizerabilii, nemultumitii si pri
zonierii eliberati ca sã-l aclame. S-au gãsit chiar câtiva senatori si destui nobili s
uficient de abjecti încât sã vinã sã-i prezinte omagiile lor. Atunci Hypatius, linistit si
încãlzit de aplauze, a crezut cu adevãrat cã începea domnia lui. Aceastã parodie de încorona
e a fãcut situatia noastrã si mai precarã.
Palatul practic lipsit de apãrare, orasul în flãcãri, hipodromul în mâinile rebelilor, si ac
um poporul aclama un uzurpator- imperiul mi se pãrea la marginea abisului. „Dati-le
curaj, cãci dumneavoastrã nu vã e fricã!", îmi zisese Ruderic. Nu-mi era fricã! Trebuia s-o
dovedesc însã. M-am dus la fereastrã si am descoperit afarã un spectacol care m-a lovit în
suflet, în grãdini, un alai de furnici fãcea ture dus-întors între palat si unul dintre p
orturile private. Erau sclavii care transportau Tezaurul Coroanei la bordul nave
i care tocmai ancorase acolo. Am înteles cã împãratul strângea tabãra, cã fugea din capitala
a, de poporul sãu, din imperiul sãu.
Atunci s-a declansat ceva în mine, un mecanism pe care nimic nu-l putea stãvili. Am
iesit din camerã trântind usa. Oamenii mei erau prea abãtuti ca sã mã mai urmeze. Galeria,
sãlile de receptie prin care am trecut, în general ticsite, erau pustii, în afara câtor
va gãrzi de la usi. Aproape alergam si pasii mei rãsunau pe marmurã, într-o liniste mai în
spãimântãtoare decât cel mai asurzitor vuiet, pentru cã era preludiul unei catastrofe inev
itabile. Am grãbit si mai mult pasul pentru a ajunge la cabinetul de lucru al împãratu
lui. Am deschis brusc usa dublã. Ochii mei au înregistrat într-o clipã scena. Putini cre
dinciosi rãmãseserã în jurul lui lustinian, Belizarie, Narses, câtiva generali, o mânã de
165

sambelani. Unii se molesiserã prin colturi, prea consternati pentru a se putea mis
ca, altii mergeau în sus si-n jos, agitându-si nervosi bratele si vorbind singuri cu
voce tare. împãratul, asezat în jiltul lui înalt din argint cizelat, stãtea cu capul între
mâini. Nu vedea, nu auzea, pierdut în cine stie ce gânduri sinistre.
Toti au tresãrit la venirea mea si m-au scrutat de parcã as fi fost o aparitie de pe
lumea cealaltã. Fãrã nici un machiaj, eram palidã si ochii mei semãnau cu douã bile incande
scente, îmi scosesem bijuteriile cu care mã împodobisem la hipodrom si eram îmbrãcatã din ca
p pânã în picioare în purpurã, culoarea-simbol, tunicã purpurie, mantie purpurie, papuci pur
purii, vãl purpuriu. Am înaintat apãsat si m-am asezat pe un tron, în fata mesei de cons
iliu. Fãrã sã scoatã vreun cuvânt, au venit cu totii lângã mine si s-au asezat cuminti. Am în
bat ce hotãrâserã. Fiecare a emis o opinie diferitã. Mai multe planuri de retragere, div
erse proiecte de rezistentã. Dar toate implicau abandonarea imediatã a palatului de
la Constantinopol. O singurã posibilitate rãmânea încã deschisã: sã urmeze Tezaurul imperiulu
si sã ridice ancora cât mai curând posibil. Rebelii ghiciserã aceastã stare de spirit si
rãspândeau în oras zvonuri despre fuga împãratului si a împãrãtesei. Când lustinian, care nu
scase de la venirea mea, a ridicat capul, a fãcut-o pentru a spune:
— Nu mai existã altã sperantã decât fuga.
Toti au clãtinat melancolic din cap. Atunci m-am ridicat atât de brusc, încât tronul s-a
rãsturnat. Discursul pe care i l-am adresat lui lustinian, cu ochii atintiti spre
el, cu voce tãioasã, este reprodus în toate cronicile. L-am dictat eu însãmi, cãci tin la l
egenda mea.
— Dacã nu mai rãmâne nimic de fãcut decât sã cãutãm siguranta prin fugã, eu nu voi alege fug
care
166

au purtat coroana nu trebuie sã supravietuiascã pierderii ei. Nicicând nu voi vedea zi
ua în care nu voi mai fi salutatã ca împãrãteasã. Dacã tu vrei sã fugi, Cezar, îti urez noroc
bani, navele tale sunt pregãtite, marea e deschisã. Eu, una, voi rãmâne, îmbrãtisez vechea m
aximã care spune cã purpura este cel mai nobil lintoliu...
în realitate, nu peroram ca un senator format la scoala anticã, fiindcã în emotia moment
ului mi-am regãsit vorbele din prima tinerete: „Mã faceti sã vomit. Sunteti niste lasi,
niste curci plouate. Ghiar nimeni de-aici n-are pic de curaj ? Nu e nici unul ai
ci chitit sã lupte ca un bãrbat, în loc sã se smiorcãie ca o muiere, nici tu, Cezar? sterg
eti-o de-aici, dacã aveti chef sã plecati... Mã dezgustati prea tare ca sã vin cu voi."

Am tãcut, cu ochii tintã în cei ai lui lustinian. Atunci nu stiu ce i-a apucat, dar to
ti, instantaneu, n-au mai avut altã idee decât sã reziste. Erau srguri cã vor învinge ? Ni
ci mãcar. Erau constienti cã soarta lor, viata lor nu se mai tinea decât într-un fir? Cu
 sigurantã, nu. Deodatã, n-a mai existat altã posibilitate, altã solutie decât sã rãmânã sã s
atul, transfigurat, a redevenit bãrbatul pe care-l vedeam zilnic, analizând situatii
le cu sânge rece, inventând solutii. A dat ordine cu luciditate, rapiditate si preci
zie. Belizarie a fost însãrcinat cu organizarea operatiunilor. El va fi cel care va
culege gloria, dacã va fi glorie ? Asa sã fie. si Narses ? De la începutul revoltei, a
cest fost sclav armean, acest eunuc cu aspect fragil mã impresionase prin hotãrârea, l
uciditatea si energia lui. l se dãdea ocazia de a fi pus la încercare. La insistente
le mele, împãratul i-a încredintat o misiune care necesita rapiditate si abilitate. Ap
oi, dupã ce si-au primit instructiunile, s-au împrãstiat toti în toate directiile si am
rãmas singuri, împãratul si cu mine, sã asteptãm.

Tntrebându-mã ce fortã mã împinsese, mi-am dat seama cã furia stãtuse la originea initiativei
mele. Nu aveam deloc intentia de a lãsa capul jos în fata unei adunãturi de rebeli. Or
ice, chiar si masacrul, mai degrabã decât sã-i las sã învingã. Aceasta a fost reactia mea in
stinctivã. Poate cã, în clipa urmãtoare, as fi preferat sã aleg calea sigurantei si as fi
fugit împreunã cu sotul meu si cu Tezaurul Coroanei ca sã trãiesc într-un exil îndepãrtat si
urit. Totusi, m-as fi putut îmbarca sub ochii lui Ruderic? Ce s-ar fi întâmplat cu încre
derea, cu veselia din privirea lui atunci ? Nu mi-a dat el un exemplu, tânãrul acest
a barbar? Am rãmas, eu si împãratul, în asteptarea evenimentelor, dar eu stiam deja cã era
m victoriosi.
Pericolul nu pãrãsise încã zidurile palatului, dar eram convinsã cã imperiul nu se putea prãb
si, cã lustinian nu putea dispãrea de pe scenã, Dumnezeu nu ar fi îngãduit asta si îi eram r
ecunoscãtoare pentru ocazia pe care mi-o dãruise ca sã-i slujesc o clipã drept resort to
varãsului meu de viatã.
Narses reusise sã iasã din palat cu o parte din fondurile secrete, fãrã sã fie interceptat
. S-a fofilat pânã la casele celor mai importanti Albastri, pe care-i cunostea pe to
ti, din moment ce apartinea factiunii lor. Pe jumãtate convingându-i, pe jumãtate cumpãrân
du-i, cu bani si cu promisiuni, i-a întors unii dupã altii în favoarea noastrã. La rândul
lor, ei au transmis instructiuni „clientilor" lor, rude sãrace, cunostinte, lucrãtori,
 care nu-si pãrãseau niciodatã locuintele, mai ales în aceste vremuri tulburi. Acestia s
-au împrãstiat prin oras pentru a aduna partizani si au început sã strige sloganuri în fav
oarea împãratului.
între timp, Belizarie, în fruntea trupelor proaspãt revenite de pe frontul persan, si-
a croit drum prin palatul Chalke peste mormanele de dãrâmãturi si ruine fumegând si

"W-

a intrat pe hipodrom prin porticul Albastrilor, în acelasi timp, aghiotantul lui fãc
ea turul clãdirii cu regimentele barbare si pãtrundea prin Poarta Mortilor, nume foa
rte potrivit în momentul acela. Fãcându-si aparitia pe hipodrom prin cele douã extremitãti
, trupele i-au atacat pe rebeli, în vreme ce detasamentele de arcasi, cocotate pe
scãrile interioare pânã la galeria de plimbare, trimiteau o ploaie de sãgeti peste ei. înt
r-o secundã, trufia lor s-a transformat în panicã. Erau înconjurati din toate pãrtile si, în
 ciuda numãrului lor, cu mult mai mare decât cel al soldatilor, s-au arãtat incapabili
 sã se opunã veteranilor. Instructiunile erau clare: nici mãcar un singur rebel nu tre
buia crutat. Soldatii urmau sã-si înfigã sãbiile în zidul compact de carne. Masacrul a dur
at pânã dupã cãderea noptii.
Belizarie, lãsându-si trupele sã termine treaba, s-a întors la palat. Narses îl precedase.
 Revolta Nika, dupã ce zguduise imperiul, îsi gãsise sfârsitul.
împãratul s-a întors spre mine.
„ Niciodatã nu-mi va pieri din minte imaginea ta la consiliul acela tragic. Pãreai mai
 înaltã decât cele mai înalte, atât erai de maiestuoasã. Te urâtisesi intentionat, însã nicio
ai fost mai fascinantã, mai frumoasã. Nemesis cu vãluri asemenea dârelor de sânge închegat,
fortã obscurã venitã din fundul veacurilor, dacã ai fi fost constientã de ceea ce fãceai...
Se va spune cã imperiul a fost salvat de o femeie... De tine, Despina, de tine, Va
ssilissa iubitã de Dumnezeu. De tine, Theodora mea!

Acest omagiu mi-a dat fortã sã continuu, sã împlinesc ceea ce trebuia împlinit, sã-l apãr mai bine pe împãrat de toti si îndeosebi de el însusi. Eram prezentã în marea salã de audiente hr sotriclinium, asezatã pe tronul dublu din porfir

când, în prezenta întregii Curti, a guvernului si a tuturor autoritãtilor, a fost adus H ypatius. Smuls din kathisma de la hipodrom, de unde îsi închipuise cã va începe domnia l ui, înlãntuit, pãstrase pe cap, cãzut grotesc într-o parte, colierul de aur care-i slujise drept efemerã coroanã. Avusese întotdeauna, chiar si în vremurile sale cele mai prosper e, expresia lamentabilã a unui învins, dar îsi pãstrase o urmã de demnitate si nu implora iertare.
 Ai fost ademenit de cãtre rebeli, mai degrabã decât ai condus evenimentele, a comentat împãratul. Te-ai lãsat atras, mai degrabã decât ai complotat, în amintirea augustei tale ru denii cu împãratul Anastasius, ca rãsplatã pentru serviciile pe care le-ai adus pe vremu ri imperiului si ca dovadã a vechii noastre prietenii, îti acord iertarea.
M-am ridicat brusc.
 Opreste-te, Cezar! Clementa ta va deschide calea altor nebuni, altor ucigasi, al tor tentative. Viitorul cere un exemplu.
 Victoria, Despina, cere îndurare.
 si cele cincizeci de mii de lesuri care putrezesc pe hipodrom i-au dat iertare ? S-au rãsculat, e adevãrat, dar ei sunt nevinovati, cãci sunt oameni simpli care s-au aventurat într-o experientã funestã. Au murit fãrã sã înteleagã, în vreme ce conducãtorii înt upravietuiesc. Cine au fost, asadar, dusmanii statului, uneltitorii? înalti func tionari, generali intriganti, mari proprietari de pãmânturi, aristocrati, într-un cuvânt mediocrii", dusmanii vesnici ai oricãrui progres, ai oricãrei evolutii. Ei sunt egoi sti, trufasi, superbi si vanitosi. Nu au iertat abolirea privilegiilor lor si legea egalizãrii impozitelor, pe care ai adus-o tu, Cezar. Atunci s-au speriat s i si-au jurat cã ne vor face sã dispãrem. De ce sã avem milã, când ei n-au avut milã fatã de pele lor

nevoiase ? Pe ei trebuie sã-i pedepsim, pe acesti mediocri", s\ în primul rând pe purtãto rul lor de cuvânt, pe suveranul pe care si l-au ales, mediocrul împãrat al mediocrilor . Jurã-mi, Cezar, cã vei fi fãrã milã fatã de Hypatius, fatã de senatorii si nobilii care l-a sprijinit! Mortii ti-o cer!
Au avut rãzbunarea lor, nu numai împotriva marionetei încoronate pentru o clipã, ci si împ otriva mai-marilor" care se prosternaserã în fata tronului sãu iluzoriu. Hypatius a fos t executat.
Capitolul 11
Aceastã încercare l-a schimbat pe lustinian si l-a rãsplãtit cu un cinism necunoscut de el pânã atunci. Arsenius mi-a raportat, într-adevãr, insolitele foloase pe care le trãgea îm pãratul de pe urma puterii sale judiciare. Totul a început în ziua în care un anume Leon , preabogat proprietar de pãmânturi, aflat în proces pentru dobândirea unui teren contes tat, i-a oferit jumãtate din valoarea acestuia lui lustinian pentru ca el sã hotãrascã în favoarea lui; ceea ce a acceptat imediat, pentru a încasa comisionul. Gheata era d eja spartã, în scurt timp, a acaparat averi fabuloase, sub felurite pretexte, pentru a le împãrti apoi colaboratorilor sãi sau afaceristilor de origini umile, care stiuse rã sã-i atragã atentia si cãrora le oferea bogãtii peste bogãtii. Generos era din fire, încep cu mine, cãci îmi dãruise atâtea proprietãti în Pont si Paflagonia, încât fusesem nevoitã sã un organism special pentru a le administra; însã pe acesti necunoscuti de ce îi îmbogãtea ? Bãnuiam motivul, dar am vrut sã-l aud din gura lui. N-a fãcut pe misteriosul:
 Nu are rost sã încercãm sã-i atragem pe aristocrati de partea noastrã. Am constatat ce le poate pielea în timpul rãscoalei Nika. Orice am face, ei vor fi mereu împotriva noastrã, din instinct, visceral. Or, noi avem nevoie de o clasã care sã ne sustinã si sã ne perm itã sã ne ducem planurile la îndeplinire. Aceasta nu exista, asadar, trebuia creatã, în fe lul acesta, sporeste numãrul nou-îmbogãtitilor care au tot

interesul sã ne mentinã pe tron, cãci, dacã am fi alungati, ar avea ei însisi de pierdut. Punctele mele de vedere erau atât de asemãnãtoare cu ale lui lustinian, încât l-am sfãtuit i

mediat sã preia în folosul Coroanei bogãtiile unuia dintre fratii lui Germanus, Boraid
is, care tocmai murise, pentru a-i împiedica pe dusmanii nostri sã-si rotunjeascã aver
ile. A îmbrãtisat pe loc sugestia mea. Poate cã se temuse cã îl voi critica si a fost usur
at sã descopere în mine un complice. Legiuitorul, reformatorul, cuceritorul, împãratul c
are detinea lumea întreagã putea sã se lase însã tentat de mostenirea unui particular si sã
cumpere ceva ce nu avusese încã... In voluptatea lui de a vedea aurul scurgându-i-se n
eîncetat printre degete, supravietuiau amintirile copilãriei sale sãrace, sentiment pe
care îl întelegeam pe deplin, din moment ce îl împãrtãseam. Eu voisem sã mi-o sterg din memo
ie pe a mea, lustinian a sters-o pe a lui de pe hartã. Se nãscuse si crescuse în fundu
l Iliriei, într-un cãtun mizerabil numit Taurisium. L-a ras de pe fata pãmântului si a c
lãdit în loc o cetate superbã, udatã de un apeduct, plinã de biserici, piete, fântâni, bãi pu
ce si bazaruri. A numit-o Tetrapyrgia, orasul cu patru turnuri, si i-a atribuit
pe deasupra un arhiepiscop, în felul acesta a vrut sã îngroape sub splendidul oras col
iba umilã în care trãise un anume Petrus Sabatus, dispãrut si el pentru a deveni lustini
an.
Pentru a-l ajuta cât mai bine pe împãrat în problemele delicate cu care se confrunta zi
de zi, hotãrâsem sã intervin în numirile din administratie, din guvern, din armatã si chia
r din bisericã. Mã obisnuisem sã abordez acest capitol la micul-dejun, pe care împãratul s
i cu mine îl luam împreunã. Nu mai aveam chef sã recurg la „soaptele de budoar", adicã la oc
aziile acelea atât de utile pentru o femeie când, în

intimitatea patului conjugal, reuseste sã facã un bãrbat sã îi accepte punctul de vedere fãrã
prea multã împotrivire. Ritmul de lucru al împãratului ne silise sã avem camere separate.
El muncea pânã noaptea târziu si câteva ore de somn îi erau suficiente. Luase hotãrârea sã se
lce la locul de muncã si instalase în coltul cabinetului un pat simplu de campanie,
pe care se întindea când ajungea la capãtul puterilor. La masã, scãpat de problemele la ca
re muncise toatã noaptea, cât nu fusese încã nevoit sã înfrunte dificultãtile zilei, era mai
ispus ca oricând sã mã asculte.
Dupã cum aveam chef, porunceam ca masa sã fie pusã într-una sau alta din camerele ginece
ului, cu conditia sã nu fie prea departe de camera mea de culcare, unde stãteam în cea
mai mare parte a timpului, într-adevãr, nu-mi plãcea nici sã mã misc, nici sã mã deplasez. N
mã duceam, practic, niciodatã în biblioteca privatã si nici în muzeul gineceului, pe care
împãratul îl umpluse cu cele mai admirabile statui ale Greciei antice. Din contrã, petr
eceam ore îndelungate într-o încãpere vastã, amenajatã special pentru a pãstra acolo bijuteri
le si stofele pe care le strângeam cu pasiune.
Din respect fatã de împãrat, am adoptat o regularitate a orarului zilnic foarte nepotr
ivitã cu firea mea. Dormeam în general putin si prost. Trezitã în zori, pluteam într-o sta
re de semiconstientã pânã la trezirea oficialã, care avea loc la ora nouã. Atunci mã ocupam
de toaletã, transformatã în rit ceremonial. Mai multe ore erau consacrate unei bãi prelu
ngite, masajelor si îngrijirilor corporale ca sã fiu gata la ora la care mã întâlneam cu împã
atul. El abia se atingea de mâncãruri, nu bea decât apã si era servit cu amestecul lui p
referat de ierburi de munte fierte. Eu, din contrã, mã hrãneam zdravãn, mâncãm fructe proasp
ete sau uscate,

dulceturi, prãjituri cu miere si grâu dupã care eram înnebunitã. Mã serveam de mai multe ori
din „zeama sfântã", supa aceasta de ceapã, hrana sãracului, cu care mã obisnuise trecutul m
eu. Apoi înghiteam o lingurita de sare de Sfântul Luca împotriva durerilor de cap care mã
chinuiau si sare de Sfântul Grigore Teologul, care îmi permitea sã-mi pãstrez sãnãtatea si c
uloarea pãrului negru, pe care nu fusesem nevoitã sã-l vopsesc niciodatã. stiam cã împãratul
u va zãbovi mult. De aceea, în timp ce mâncãm, discutam cu el numirile în functie. Deja su
primase vânzarea functiilor, pentru a le atribui celor mai merituosi. Mai trebuia
sã-i descopere pe candidati în rândul multimii.
Am început prin a porunci astrologilor sã întocmeascã horoscopul celor mai capabili. Dacã
un bãrbat era nãscut sub semnul lui Jupiter sau al lui Venus, eram înclinatã sã-i accept c
andidatura. Saturn si Marte erau exclusi. Soarele era considerat o posibilitate,
dar cu rezerve. Cât despre Lunã si Mercur, nu aveam încredere, fiindcã nativii acestor
semne sunt cunoscuti pentru firea lor schimbãtoare, în realitate, astrii erau subord
onatii mei cei mai credinciosi. Dupã decizia lor, consideratã ca fiind fãrã drept de ape

l, mã încredeam exclusiv instinctului meu. stiam cã aveam ochiul format pentru a desco
peri sub înfãtisarea cea mai stearsã spiritul cel mai remarcabil, caracterul cel mai i
ntegru, energia cea mai capabilã, si mã pot lãuda cã am stiut sã „inventez" personaje care v
or rãmâne tot atâtea podoabe ale domniei.
în primul rând, Narses. împãratul îl avea pe Belizarie, eu îl aveam pe Narses. Privirea lui,
 autoritatea si devotamentul de care dãduse dovadã în timpul revoltei Nika mã cuceriserã d
efinitiv, l-am cerut lui lustinian sã-i acorde rangul de general-sef, amânând pe mai târ
ziu gãsirea unei functii demne de talentele sale. lustinian mi-a fãcut imediat aceas
tã
175 .

favoare, apoi s-a întristat. Era îngrijorat de situatie, mi-a mãrturisit el. Prefectul
 orasului, care îi urmase lui loan din Cappadocia în fruntea guvernului, se arãta inca
pabil sã scoatã statul dintr-o situatie financiarã deja precarã înaintea revoltei Nika si
care acum ajunsese catastrofalã. Luatã din scurt, am propus mai multi candidati, pe
care împãratul i-a respins din motive foarte întemeiate. El însusi a rostit numele câtorva
 personalitãti cât se poate de nepotrivite, asa încât mã întrebam unde voia sã ajungã. L-am p
it îndelung, cum stãtea asezat în fata mea. Din el emanau simplitatea, bunãvointa, dorin
ta de a-i ajuta pe ceilalti, în ciuda celor cincizeci de ani împliniti, îsi pãstra tenul
 proaspãt, silueta elegantã si talia finã. Vocea lui blândã, gratia din priviri, surâsul tim
id, un aer usor distrat îi dãdeau un farmec firesc care mã învãluia, mã adormea.
— Ar fi cineva... dar... a soptit el.
Mi-am dat seama în sfârsit ce voia, dar am fãcut pe nevinovata:
— Cine mai e, Cezar?
— Singurul capabil sã scoatã tara la liman, loan din Cappadocia.
— Fã cum doresti, Cezar, m-am multumit sã zic.
Ca de obicei, îsi alesese foarte bine momentul pentru cã, dupã ce obtinusem de la el p
romovarea lui Narses, mi-era greu sã protestez împotriva întoarcerii ministrului, lust
inian a scos din mânecã un decret pe care îl pregãtise deja si m-a rugat sã-l citesc. Nu fãc
use economie de înflorituri pentru fostul sãu favorit:
fi multumim pentru cã a pus atât la inimã binele nostru si îi acordãm încrederea noastrã oarb
retiosului si devotatului nostru servitor.
. 176

Nu-mi convenea deloc acest decret, însã i l-am dat înapoi fãrã nici un comentariu. Adversa
rul meu era din nou pe pozitie, si mult mai solid ca înainte.
Mi-am calculat prost urmãtoarea loviturã si am dat gres când a venit vorba de cumnatul
 meu, Sitas. Sora mea Comito tocmai îi dãruise o fatã pe nume Sofia si am vrut sã-i ofer
 o provincie mai prestigioasã si mai putin periculoasã ca Armenia; fãrã sã-mi dau seama, a
m atins rãnile secrete lãsate de revolta Nika în sufletul lui lustinian. El îi reprosa l
ui Sitas, fãrã a o spune cu voce tare si foarte pe nedrept, cã nu fusese acoio pentru
a-l apãra si, fãrã a-l decãdea propriu-zis în dizgratie, l-a condamnat la obscuritate.
Nika lãsase în fiecare dintre noi cicatrice adânci. Cum as fi putut sã neg acest lucru cân
d, chiar a doua zi dupã înãbusirea revoltei, îl primisem pe Ruderic singurã. Ariana, marea
 maestra a Casei mele, protestase la aceastã abatere de la protocol, îi dãdusem preced
ente istorice. De altfel, prea putin mã interesa pãrerea ei. Le-as fi inventat, atât mã
atasasem de tânãrul got, si îi eram recunoscãtoare pentru curajul pe care stiuse sã mi-l i
nsufle în clipa în care mi-l pierdusem. Cel putin, asta voiam sã cred. Dupã multumirile
rapide am ajuns la confidente, cãci el mã inspira sã am încredere sã^mi descarc sufletul.
Apoi, pentru a strãpunge armura lui Ruderic, l-am fãcut sã vorbeascã despre el. Nu mai t
inea minte mare lucru despre Italia lui natalã si despre confratii lui, pentru cã fu
sese trimis de la vârsta de cinci ani la Constantinopol. Nu-si regreta nici famili
a, nici patria. Era fericit aici. Avea, cu sigurantã, o logodnicã, am insinuat eu. M
ulte, a mãrturisit el râzând, îi poruncisem sa se aseze pe treptele tronului meu de fild
es, îsi scosese coiful si privea drept înainte. Capul lui, ceafa mã atrãgeau ca un magne
t si am riscat sã-l mângâi usor pe pãr. L-am simtit crispându-se,
177

dar nu s-a miscat. N-am încercat sã aflu dacã aceastã supunere era rãspunsul la invitatia
unei femei sau respectul datorat împãrãtesei.

Am rămas o bună bucată de vreme nemiscati, tăcuti, iar eu simteam că inima îmi bătea nebunest
. Nu mă mai puteam stăpâni. O natură imperioasă, ascunsă în adâncurile fiintei mele, reapărea
le din urmă, mi-am revenit si i-am făcut semn să se retragă, încercând totusi să-l revăd, I-a
umit curopalat, adică însărcinat cu administrarea palatului, post prestigios si foarte
 căutat. Barbarii nu erau foarte populari la Curte, unde conservatorii ne acuzau că
le dăm prea multă atentie; pe de altă parte, Ruderic era prea tânăr pentru această promovare
. Cu toate acestea, împăratul nu plecase urechea la nici o presiune si îmi împlinise dor
inta. Ruderic avea de-acum dreptul de a intra în gineceu la orice oră din zi si din
noapte.
îmi închipuisem că prezenta lui avea să-mi aducă liniste. Zi de zi îl aveam sub ochi, îi auze
m vocea, îi urmăream miscările, îi întâlneam privirea. Numindu-l în Casa mea, făcusem o grese
i ratiunea îmi poruncea să-l îndepărtez cât mai iute. îndată ce-l vedeam, hotărârea mea slăbe
extam o asa-zisă afectiune maternă. Din păcate, eram prea directă pentru a folosi siretl
icuri si, nemaiputând renunta la prezenta lui, o ceream în orice împrejurări. Cu o rezer
vă pe care nu stiam dacă trebuie sau nu să o atribui deferentei, el se supunea tuturor
 capriciilor mele.
în scurt timp, situatia din Africa a devenit îngrijorătoare. Regele probizantin al van
dalilor, care domnea în partea aceea a lumii, fusese dat jos de pe tron. în locul lu
i, războinicii si nobilii vandali aleseseră o căpetenie tânără, Gelimer, care s-a declarat i
mediat dusmanul nostru

neîmpăcat. Calitătile lui l-au transformat îndată într-un grav pericol pentru noi. Fără să ma
epte, împăratul a decis să trimită acolo armatele, sub comanda lui Belizarie.
Cu o zi înainte de plecarea sa, am asistat la botezul protejatului său, un tânăr got car
e se hotărâse să renunte la erezie si căruia el si Antonina urmau să-i fie nasi. în timpul c
eremoniei, m-am amuzat foarte mult interceptând privirile pe care i le arunca Anto
nina catehumenului - care nu erau nicidecum cele ale unei nase către finul ei -, fără
să-mi dau seama că si eu făceam acelasi lucru cu Ruderic.
După ceremonie, am primit-o singură pe Antonina. Nu o măritasem cu cea mai bună partidă a
imperiului doar ca să-i fac plăcere si ea a înteles foarte bine că asteptam ceva în schimb
. Mi-a descris fericirea ei conjugală. Ascultând-o, ai fi zis că trăia împreună cu Belizarie
 ca în paradis, fericirea aceasta fiind încununată de nasterea unei fiice, Ioana, si m
ie îmi datora toate acestea. Nu i-ar fi fost de ajuns o viată întreagă pentru a-mi doved
i recunostinta. Nu trebuia decât să poruncesc, ea îmi era sclavă, era o unealtă în mâna mea.
m rugat-o, pur si simplu, să-mi dea vesti, fiindcă trebuia să-si însotească sotul în Africa:
 Poti să-mi scrii scrisori în care să povestesti campania în cuvintele tale, poate chiar
cu mici indiscretii, în orice caz altfel decât în rapoartele oficiale.
A priceput repede că îi ceream în schimbul mariajului ei să spioneze pentru mine. Ca de
obicei, a vrut să facă exces de zel. Mi-a promis să noteze toate greselile generalissi
mului. Am protestat: Nu ti-am zis să-l denunti pe sotul pe care sustii că îl iubesti atât
. Notează numai ceea ce vezi."
A doua zi, flota care se pregătea de plecare spre Africa a defilat în fata multimii.
 Prin traditie, împărăteasa nu trebuia să asiste la plecare. De aceea, eu nu eram împreună c
u

Curtea si guvernul pe metereze, ci mă retrăsesem pe terasele palatului Daphne. împăratul
 îl însotea pe patriarhul Anthimus, care binecuvânta cele cinci sute de nave cu saispr
ezece mii de soldati si treizeci de mii de marinari. Era cea mai mare expeditie
văzută până atunci. Un soare vesel lumina pădurea de pânze de toate dimensiunile si vântul pu
ernic flutura stindardele lungi brodate cu efigia Fecioarei Măria si cu chipurile
sfintilor. Acest spectacol splendid mă lăsa indiferentă si eram sensibilă mai degrabă de p
rezenta lui Ruderic la câtiva pasi de mine. Curtenii, obisnuiti să înregistreze cele m
ai imperceptibile semne, se distrau probabil copios de ocheadele mele furise. Nu
 îmi mai puteam ascunde atractia pe care o simteam pentru el. Cu atât mai mult cu cât îm
i făcea din ce în ce mai multă plăcere să-i povestesc despre politică, să-i dezvălui dedesubt
le si mecanismele ei. Avea darul de a se interesa de orice si, având un asemenea u
cenic, trăiam o experientă care îmi îmbogătea spiritul. Acest neofit vedea lucrurile dintr
-un unghi neasteptat, iar remarcile lui, întotdeauna pertinente si personale, mă dis

trau de fiecare datã. Vãzutã prin el si cu el, puterea mi se pãrea mai usoarã, iar intrigi
le ei, din sordide, deveneau amuzante. Campania din Africa îl pasiona.
începutul a fost strãlucit. Flota noastrã, scãpând de pândasii inamici postati pe fiecare in
sulã din Mediteranã, a trecut printre navele flotei vandale trimise sã o opreascã si a înfãp
tuit o debarcare-surprizã care l-a luat pe Gelimer pe nepregãtite, într-o primã mare bãtãlie
, trupele noastre 1-au zdrobit si în scurt timp au intrat triumfãtoare în Cartagina. G
elimer s-a ascuns prin împrejurimi si a avut ideea de a oferi locuitorilor din zonã
recompense pentru fiecare soldat bizantin ucis. Ideea i-a costat scump pe imprud
entii care
180

s-au aventurat în afara zidurilor: piramidele de capete se înãltau zi de zi tot mai su
s. Credincioasã promisiunii pe care mi-o fãcuse, Antonina îmi scria des. Trecând repede
peste chestiunile militare, se plângea de toate. Cãldura o sufoca, furtunile de nisi
p o fãceau sã tuseascã, tântarii o piscau, mici neplãceri pe care le cunosteam prea bine.
Citeam printre rânduri satisfactia acestei fete a strãzii de a se lãfãi în asternuturile u
nui rege, desi ea considera palatul abandonat de Gelimer lipsit de orice confort
. Cartagina nu se compara cu Bizantul, produsele de pe piatã erau de calitate îndoie
lnicã, iar vinurile locale atât de scârboase, încât ea si le aducea din Constantinopol. Cât
despre Belizarie, nu-l vedea, practic, niciodatã si când venea sã o caute era pentru a
bombãni sau pentru a adormi imediat, fãrã sã-i observe mãcar eforturile.
Datoritã slujitoarei ei, mituitã de Arsenius ca sã o spioneze pe spioana mea, îmi comple
tam informatiile.
Belizarie si Antonina îl luaserã împreunã cu bagajele si pe proaspãtul lor fin Theodosius,
angajat sub stindardul imperiului. Pe nava-amiral care o transporta în Africa, An
tonina se plictisise îngrozitor si, datoritã duratei cãlãtoriei, interesul ei pentru The
odosius s-a intensificat tot mai mult, astfel încât înainte chiar de debarcare si-l tr
ansformase în amant. Discretã la început, excesele pasiunii ei au fãcut ca legãtura sã devinã
publicã, în scurt timp, nu mai exista nimeni în armatã în afarã de Belizarie care sã nu vadã
se petrece. Cu toate acestea, inevitabilul s-a produs la Cartagina, în palatul lui
Gelimer, rechizitionat de armata bizantinã. Ca în comediile pe care le mimam în adole
scentã, într-o bunã zi sotul a intrat fãrã sã batã în iatacul sotiei si a surprins-o în brate
antului. Fireste, l-a apucat o furie violentã, care n-a descumpãnit-o pe Antonina. A
sustinut sus
181

si tare cã Theodosius si cu ea se pregãteau, pur si simplu, sã coboare în pivnitã anumite
obiecte de pret luate ca pradã, pentru a se asigura cã nu vor cãdea în mâinile împãratului. C
l mai ciudat a fost cã Belizarie a crezut-o. Fiul Antoninei din prima cãsãtorie, Photi
us, s-a amestecat în afacere, încercând sã-i deschidã ochii tatãlui sãu vitreg. Belizarie a p
eferat sã creadã incredibilul, adicã pe sotia lui. Ea nu ajunsese însã la capãtul emotiilor.
Una dintre femeile din anturajul ei, pe care o conce-diase, s-a dus la Belizarie
si i-a povestit totul, sustinându-si spusele cu mãrturia a douã sclave aflate în slujba
Antoninei. Aceasta si-a convins sotul cã era victima unei conspiratii odioase. Da
r, pentru a pune capãt acestor acuzatii infame, slujitoarea si cele douã sclave au f
ost tãiate în bucãti, bucãtile puse în saci, sacii azvârliti în mare... cãci pentru a si-l pã
pe Theodosius Antonina nu se dãdea înapoi de la nimic. Ruderic gusta cu aceeasi plãcer
e ca mine aventurile acestea picante.
Din pãcate, vestile proaste din Africa mi-au întrerupt distractia. Dupã cum presimtise
împãratul, regele Gelimer era departe de a fi înfrânt. Liniile noastre de comunicatii rãmân
eau periculos de fragile. Meterezele Cartaginei se transformau în ruine. Populatia
, care în sinea ei ne ura, îi prefera pe vandali. Agentii lui Gelimer, infiltrati pe
ste tot, s-au apucat sã ne corupa regimentele de mercenari, în restul tãrii, Gelimer n
e hãrtuia permanent trupele, în tabãra imperiului, domneau dezertãrile si descurajarea.
Desi nu lãsa sã se vadã, împãratul era mãcinat de incertitudine. Un esec ar fi însemnat aband
narea oricãrei sperante de a recupera nu numai Africa, ci si toate provinciile pie
rdute pe care jurase, la suirea pe tron, sã le recucereascã, iar acest esec nu era i
mposibil.
182

încetineala cu care soseau stirile îi sporea nelinistea, într-adevãr, emisarii trebuia sã
cãlãtoreascã pe mare pânã la un port din Peloponez, apoi pe jos pânã la Constantinopol. Aceas
tãcere îmi tinea nervii încordati la maximum, în sfârsit, într-o zi de noiembrie a anului 53
3, a venit minunata veste. Armatele noastre, sãtule de atâta hãrtuialã, se hotãrâserã sã prei
nitiativa si sã-l înfrunte pe Gelimer. In ultimul moment, mercenarii ne-au rãmas credi
nciosi si în câteva ore trupele vandale au fost atacate, respinse, doborâte, sfâsiate în b
ucãti. Gelimer a scãpat cu numai câtiva oameni din masacru. Din acel moment, a fost de
negãsit. Regatul vandal din Africa fusese învins.
Mândria, veselia mea s-au amestecat cu o admiratie profundã pentru regele învins. Fuga
r, fãrã coroanã, fãrã armatã, fãrã adepti, Gelimer compunea poeme în latinã despre nenorociri
si atunci când, nemaiavând de ales, a negociat termenii predãrii, n-a cerut decât trei
lucruri: o lirã ca sã-si acompanieze cântecele funebre, un burete ca sã-si steargã lacrimi
le si o bucatã de pâine, conditii care, bineînteles, au fost acceptate.
O datã cu mãretia sufletului unuia dintre sefii lor, descopeream vitejia, onestitate
a si mândria acestor barbari pe care regretam cã nu i-am cunoscut atâta timp si pe car
e îi lãsam sã fie dispretuiti de „mediocri"... Barbarii din rândurile cãrora provenea Ruderi
c.
Pentru a sãrbãtori victoria, am reintrodus obiceiul cãzut în desuetudine al triumfului r
oman. Spectacol pretios, pe care îl revãd si acum cu ochii mintii, împãratul cãlãrea un pur-
sânge arab complet alb. Armura lui strãlucea, gãrzile purtau platose si lãnci aurii, iar
în centrul scuturilor lor era pictat un ochi înconjurat de un cerc de aur. Cubicula
rii îi
183

urmau împreunã cu protospatarii - eunucii militari -, senatorii drapati în tunicile lo
r de aur, functionarii civili în alb si rosu. O procesiune lungã de nobili vandali p
rizonieri le scotea în evidentã statura impozantã si virilitatea. Dromaderi albi, patr
u câte patru, purtau comoara cuceritã de la învinsi. Averea unei natii se desfãsura în vãzul
tuturor, armurile bogate, tronurile de aur, carul folosit de regii vandali, spl
endidul mobilier al banchetelor regale, pietrele pretioase, statuile, vazele, cu
ferele pline ochi de monede de aur.
în semn de bucurie, oamenii din popor îsi puseserã coroane de flori în jurul gâtului sau t
ineau buchete în mâini. Linii închise vopsite pe jos tineau gloata la o distantã respect
uoasã. Sute de copii aruncau cu smirnã si rozmarin. Albastrii si Verzii, purtând bonet
e de catifea neagrã si împodobiti cu trandafiri, agitau batiste brodate si strigau înt
r-un glas urãrile rituale, asa cum spune proverbul: „Mai multe decât stelele din cer s
unt aclamatiile Bizantului."
Prefectul cetãtii i-a întins douã ghirlande, una din aur si cealaltã din laur verde împãratu
lui, care si le-a pus pe brat. Suveranul a ajuns la Augusteum si s-a oprit în fata
marii statui cu patru fete a lui lanus, zeu al rãzboiului, dar si zeu al pãcii. A d
escãlecat, în fata lui, catedrala Sfânta Sofia lãsa sã se scurgã prin portile ei clerul înves
tat în robe de toate culorile.
împãratul a pãtruns în bisericã, a îngenuncheat si s-a rugat, apoi eunucii i-au înlocuit coif
l cu o coroanã, l-au înmânat hlamida de aur si încãltãrile purpurii, simbol al puterii sale
spirituale. A urcat încet treptele care duceau spre crucea de aur si a luat-o în mânã. A
tunci domnul rãzboiului a redevenit o imagine a lui lisus. Aprinzând o fãclie, îsi ilust
ra functia de luminã a lumii si, la semnul acesta, sute de mii de lumânãri s-au aprins
pe strãzi, la fiecare fereastrã, în fiecare bisericã.
De la bisericã, împãratul s-a dus la hipodrom. Imnul
184

victoriei intonat de coruri i-a ridicat în slãvi aparitia: „Salutare, împãrat si rege, încânt
re a universului pe care Sfânta Treime I-a condus cãtre victorie, nemaivãzut conducãtor,
pãzitor al lumii!"
Când împãratul a luat loc pe tronul dublu de porfir unde îl asteptam eu, generalii, cond
ucãtorii flotei i-au adus pe prizonierii vandali cei mai importanti si i-au arunca
t la piciorul crucii de aur pe care lustinian o tinea în mâna dreaptã. Arhicancelarul
le-a plecat capetele pânã când buzele lor au atins piciorul împãratului. Apoi Gelimer a înai
ntat încet spre noi. Era foarte înalt, mult mai înalt ca oricare dintre compatriotii sãi
. Din el emanau mândria si autoritatea, îmbrãcat într-o robã purpurie, îsi pãstra mãretia de

e. Era probabil mai maiestuos în momentul acela decât fusese vreodatã pânã atunci. Nici o
lacrimã nu i-a cãzut din ochi, nici o plângere nu i-a scãpat printre buze. Seninãtatea, pi
etatea lui îsi gãseau poate sursa în vreo consolare secretã, fiindcã l-am auzit clar sopti
nd spusele lui Solomon: „Trufie, trufie, totul e trufie..." într-o înscenare voit agre
sivã, demnitarii nostri i-au smuls mantia de purpurã si I-au fortat sã se încline în fata
tronului.
Exact în clipa aceea, solistii corurilor imperiale si-au înãltat vocile: „Cine e mai mar
e ca Dumnezeu decât Dumnezeu, Dumnezeul acesta care face minuni, dusmanii nostri a
u fost respinsi de judecata domnului nostru..."
Prizonierii, prosternati în continuare, au primit în sfârsit încuviintarea sã se ridice. A
tunci, deodatã, în uraganul sonor al orgilor de argint, poporul întreg, gãrzile, oficial
ii, generalii, conducãtorii flotei au intonat într-un glas: „Salutare tie, Basileus, r
ege, împãrat, mereu învingãtor, preaiubit de Dumnezeu, apãrat de Dumnezeu. Viatã lungã tie, c
re tii cu bratul tãu echilibrul lumii!"

Atât de puternice si de sincere erau aclamatiile, atât de bucuroase, încât s-au auzit pânã d
eparte, dincolo de Bosfor, pe malul asiatic. si asa cum e scris în Cartea îngerilor:
„Ei cântã, ei strigã, ei preamãresc, ei vorbesc de mãretia împãratului nostru."
împãratul, fidel firii sale, a dat dovadã de cea mai mare clementã, în loc sã-i imite pe atât
a predecesori care i-au trimis pe dusmanii lor în lanturi sau la moarte, i-a acord
at lui Gelimer libertatea, onorurile suverane si pãmânturi considerabile în Galatia, u
nde putea duce o viatã îndestulatã.
în gineceu, am întâmpinat-o pe Antonina ca pe o triumfãtoare, asa cum se cuvenea, l-am a
nuntat, gratioasã, cã aveam de gând sã obtin de la Belizarie sã-l numeascã pe tânãrul Teodosi
finul ei, sambelanul sotiei lui. Voiam sã-i dau de înteles cã stiam de legãtura ei si cã e
ram hotãrâtã sã o protejez. Ea era deja sclava mea zeloasã, însã din momentul acela mi-a deve
it supusã entuziastã.
Am primit apoi, la cererea lor, o solie a evreilor din capitalã. S-au prezentat îmbrãc
ati în negru cu totii, condusi de un rabin foarte bãtrân, care a vorbit în numele lor. în
prada adusã de la Cartagina de armatele noastre se afla bunul cel mai sacru, cel m
ai venerabil al rasei lor, comoara Templului, care trebuia sã se întoarcã la Ierusalim
.
— Noi, Maiestate, suntem cei mai umili între cei mai umili supusi ai imperiului, noi
nu ne punem la socotealã, însã blestemat fie acela ce pune mâna pe candelabrul cu sapte
brate, blestemat fie acela ce nu-l înapoiazã poporului lui Israel.
si mi-au însirat toti hotii celebri cãrora prada le-a purtat ghinion, dintre care Ge
limer, care si-a pierdut regatul, era ultimul de pe lunga listã. „Am obtinut de la împãr
at sã le

acorde satisfactie, i-am povestit eu lui Ruderic, nu trebuie niciodatã sã ti-i pui p
e evrei împotrivã."
i-am prezentat perfid generozitatea lui lustinian, în opozitie cu avaritia lui Bel
izarie, care îsi pãstrase imensa pradã, din care de altfel o parte trebuia sã revinã Coroa
nei.
Ruderic, cu stilul lui direct de a vorbi, care avea deseori ceva proaspãt, mi-a at
ras atentia cã Belizarie era totusi învingãtorul din Africa. N-am vrut sã mã supãr pe acest
nestiutor:
— Numai împãratul a gãsit fondurile inepuizabile pentru aceastã expeditie, numai împãratul es
e autorul victon'ei noastre.
— Asadar, în cazul acesta el a poruncit masacrele.
— Ce masacre ?
Sãrisem din scaunul meu si mã repezisem la el, gata sã-l strâng de gât.
— Ce masacre ? a rãspuns ei cu un calm sub care se ascundea o ironie dureroasã. Nu sti
ai, asadar, Glorie a Purpurii, cã soldatii nostri au doborât fãrã diferentiere pe toti p
rizonierii barbari, precum si pe berberii bãstinasi, împreunã cu sotiile si copiii lor
? Ucideau, ucideau, nu se puteau opri din omoruri, de parcã ar fi încercat sã nimiceas
cã o rasã întreagã. Mortii au fost numerosi ca firele de nisip, iar distrugerile au fost
atât de îngrozitoare, încât cãlãtorul trece acum printr-un pustiu, acolo unde prospera

u înainte bogatele provincii atât de populate.
Eram cu atât mai îngrozitã cu cât Ruderic vorbea fãrã urmã de repros sau pasiune, doar pentru
a mã informa. Vorbele lui erau inspirate numai de simpatia spontanã a unuia dintre f
iii gotilor, împotriva cãrora lupta imperiul, pentru vandalii pe care imperiul îi învins
ese.
— Cine ? Bine, dar cine a poruncit grozãvia asta ? am reusit sã îngaim.
Ruderic m-a privit drept în ochi si nu mi-a rãspuns.

împãratul, eram convinsã, nu stia mai multe decât mine. Belizarie, trebuia sã recunosc, n-
ar fi sãvârsit niciodatã o asemenea prostie. Responsabilitatea îi apartinea, fãrã îndoialã, v
nui general obscur, în orice caz, numele lui nu conta prea mult. Responsabilitatea
 acestor mii de cadavre cãdea pe umerii lui lustinian, pe ai mei.
Am descoperit cã ni se ascundea adevãrul, când eu mã mândream cu contrariul. Credeam cã noi
conducem totul, manipulãm totul si, de fapt, eram doar niste ucenici vrãjitori. De c
e sã ne pierdem vremea controlând, dând instructiuni, ascultând rapoarte din moment ce n
u stãpâneam situatia ? De ce sã fim siliti sã renuntãm sã trãim din moment ce domneam peste o
iluzie ?
La sfârsitul acelei dimineti, eram în camera mea, unde nimeni nu avea voie sã mã deranje
ze, singurã cu Ruderic, si el mã vedea pentru prima datã descumpãnitã. Aveam nevoie sã mã con
esez cuiva, încet-încet, mã cuprindeau vechile regrete.
— Experienta tineretii mi-a smuls orice sentimentalism, orice idealism. Mai târziu,
ambitia mi-a sufocat orice fericire. De-acum sunt permanent în spectacol... Viatã încr
emenitã, viatã înghetatã, în spatele fatadei sclipitoare, corpul amorf în care m-am transfor
mat a devorat orice urmã de fiintã umanã din mine. Nu mai sunt femeie.
Ruderic m-a întrerupt pentru a protesta si pentru a-mi lãuda frumusetea. Frumusete,
poate, însã artificialã, falsã, am replicat eu. Mi se întâmpla sã trezesc admiratia celorlalt
, dar eram un corp steril si uscat. M-am înduiosat de propria soartã si ochii mi s-a
u umplut de lacrimi, pe care am vrut sã le ascund de Ruderic si m-am întors cu spate
le la el. S-a apropiat de mine, pe la spatele meu, m-a apucat de umeri. M-a rãsuci
t si m-a sãrutat pe gurã...
'W"
Capitolul 12
um a pãtruns tânãrul barbar în odaia împãrãtesei fãrã sã fie observat de nenumãratele gãrzi î
pãrarea ei? E suficient sã spun cã în aceeasi noapte a devenit amantul meu. Pentru prima
 datã l-am binecuvântat pe lustinian pentru hotãrârea care mã costase atât pe vremuri, de a
avea camere separate.
Noapte de noapte tânãrul rãzboinic blond a venit la mine. Toatã ziua asteptam sã apunã soare
le, sã amuteascã palatul pentru a renaste. Am fost suficient de nechibzuitã pentru a f
i fericitã. Anii se estompau, purpura imperialã îsi pierdea strãlucirea. La fel ca orice
 fiintã umanã din imperiu, am cedat dorintei absurde de a trãi mãcar o datã. Voiam sã cred cã
secretul va rãmâne bine pãstrat, dar eram totusi constientã cã aceastã legãturã punea în peri
pera unei vieti întregi, scopul cãruia îmi închinasem toate eforturile si toate sacrific
iile. Existaserã în trecut împãrãtese adultere prinse în flagrant si repudiate. Mã uram pentr
 propria imprudentã, propria slãbiciune mã umilea si, cu toate acestea, îmi purtam iubir
ea ca pe o diademã invizibilã si mult mai frumoasã decât toate cele cu care mã împodobeam zi
 de zi.
Am încercat, în legãturã cu Ruderic, sã-mi pãstrez controlul pentru a nu-l îndepãrta prin vio
ta pasiunii mele. Voiam întotdeauna mai mult. Ce ? Nu stiam, în pofida orelor extati
ce si a fulgerelor de fericire, aceastã legãturã avea pentru mine o rezonantã dureroasã, în
asemenea mãsurã

încât de multe ori plângeam fãrã un motiv anume. O neliniste vagã, însã tenace m-a fãcut sã o
e Photini, bãtrâna vrãjitoare, ca sã-mi vorbeascã despre amantul meu. „Fereste-te de o femei
e, asta a fost predictia ei. O femeie înaltã si frumoasã, o strãinã care poartã diademã." Nu
veam nici cea mai vagã idee despre ce putea fi vorba si nu m-a interesat. Am ridic
at din umeri. Numai Ruderic si viitorul nostru contau pentru mine.
Sora mea mã cunostea de prea multã vreme ca sã nu-si dea seama ce-mi trecea prin cap,
si ea era ultima care sã mã condamne. Cu toate acestea, de câteva zile o vedeam preocu

patã. Am evitat-o, pentru cã mi-am închipuit cã era lacomã de confidente. A reusit, totusi, sã mã prindã singurã într-o dupã-amiazã dupã masa de prânz, când mã pregãteam sã-mi fac sierima datã, a pãrut intimidatã de prezenta mea si a ezitat înainte de a deschide gura:

— Circulã zvonuri despre tine, Despina. Nu vreau sã cred.

— Atunci, nu crede... Ce fel de zvonuri ?

— Cicã unul dintre administratorii palatului, un tânãr barbar, ar fi îndrãznit sã ridice ochii la Perla Imperiului.

— Nu mai bãlmãji ca restul curtenilor. stii bine cã e adevãrat. Cine vorbeste ?

— Toatã lumea, în gineceu, la Curte. Tot palatul vuieste de bârfe.

— îti multumesc pentru amabilitate. Esti îngrijoratã pentru mine sau pentru soarta ta, în caz cã purtarea mea m-ar îndepãrta de pe tron ?

îmi plãcuse întotdeauna sã-mi „întep" sora mai mare.

stiam din experientã cã era imposibil sã ascunzi orice într-un palat, dar credeam cã luasem toate mãsurile de precautie. De când îmi petreceam noptile cu Ruderic, îl vedeam cât mai putin posibil ziua, si în public nu-i acordam

aproape deloc atentie. Imprudenta nu mai era importantã. Iubirile secrete sunt întotdeauna evidente pentru observatori.

— Cine stã la originea acestor zvonuri ? Vreau sã stiu. Comito, plecând capul, a murmurat numele Arianei,

încântatã sã o denunte, fiindcã o detesta.

— Ariana, am exclamat eu, e imposibil! Inventezi.

— într-o dimineatã, în zori, l-a zãrit pe tânãrul barbar care iesea din camera ta.

Ce fãcea la ora aceea în apartamentele mele ? Ariana era în stare sã inventeze totul pentru a-si alimenta rãutatea. Voiam totusi sã fiu cu inima împãcatã. -Cu ea stiam cã trebuie sã merg direct la obiect.

— Mã spionezi ? am certat-o eu.

S-a uitat drept în ochii mei, tantosã pe picioarele ei scurte si grase, cu o privire indolentã si cu bratele încrucisate. Credea oare cã dacã îmi descoperise aventura nu putea fi pedepsitã ?

— Multi au dispãrut fãrã urmã pentru mai putin de-atât, i-am atras eu atentia.

Am vãzut spaima din ochii ei. S-a lãudat pentru a se apãra, lãsând sã-i scape mãrturisirea pe care avea sã o regrete în clipa imediat urmãtoare:

— Nu mã puteti atinge. Am protectori puternici.

Mai puternic decât împãrãteasa era un singur personaj în tot imperiul, împãratul. Asadar, lusinian îi poruncise sã mã spioneze. Probabil cu mult înainte de a avea de-a face cu Ruderic si aproape sigur chiar din ziua în care o angajasem ca sã mã învete bunele maniere, într-adevãr, era tipic pentru sotul meu sã nu lase nimic la voia întâmplãrii. Era mai bine sã o împiedic pe Ariana sã învenineze si mai mult lucrurile, ceea ce constituia ocupatia ei preferatã. Am vrut sã o îmblânzesc, cerându-i sã o sfãtuiascã pe fosta ei

elevã. Nu s-a îmbunat deloc si mi-a rãspuns:

— O împãrãteasã nu are curtezani.

Aceastã ultimã prostie mi-a confirmat bãnuielile. Era pornitã împotriva mea. l-am primit pãrerea stupidã cu deferenta datoratã profesorului care m-a învãtat totul, cãci aveam nevoie sã-i adorm neîncrederea.

Ea a avut, cu toate acestea, avantajul de a mã trezi dintr-un vis. Mi-am dat seama brusc si în întregime de comportamentul meu si de implicatiile care decurgeau din el. M-am gândit la lustinian, pe care iubirea îl alungase din inima mea.

în fiecare dimineatã, tineam un consiliu cu sefii serviciilor mele. Marele sambelan îmi citea lista audientelor. seful degustãtor îmi propunea meniurile zilei. Cu Ariana, marea maestrã, discutam despre tinutele pe care sã le îmbrac. Protovestiarul îmi cerea sã iau decizii privind problemele domestice. Cât despre Ruderic, care reprezenta administratia palatului, el îmi aducea zilnic socotelile gineceului.

Dupã ce mi-am compus cu grijã spectacolul, am examinat coloanele de cifre pe care le întocmise si le-am criticat. Cheltuielile pentru mâncare nu erau suficient de distincte de cheltuielile pentru garderobã. Apoi am aruncat tabletele lui atât de tare cã s-au rupt. Am strigat cã socotelile erau prost tinute. Am simulat perfect o furie c

rescândã. M-am arãtat indignatã de subordonatii incapabili. N-as fi avut nici o jenã sã-l in
sult în public pe Ruderic, dacã ar fi fost suficient de subtil pentru a intra în jocul
meu. însã el se înrosise, asuda cu picãturi mari. îi vedeam pe chip uimirea, mânia, tristet
ea, în cele din urmã, s-a ridicat brusc si a pãrãsit încãperea, sfidând protocolul. M-am adre
at marelui sambelan:

 Trebuie sã-l pedepsiti... Sã continuãm.
Atitudinea lui mândrã mã stânjenise, mai degrabã decât mã afectase. Am asteptat însã cu nerãb
mentul sã-i explic de ce procedasem asa. Mi-a luat mult timp sã-i vindec rana, mai a
les cã nu era de acord cu stratagema cãreia îi fusese victimã.
într-o searã, Indaro a intrat ca o furtunã sã cearã dreptate. Tocmai fusese adus la ea aca
sã amantul ei, un negustor extrem de bogat. Fusese torturat pânã la moarte. Nici o bucãt
icã din trupul lui nu rãmãsese intactã, mi-a povestit ea, astfel încât bietul om semãna cu un
l dintre animalele acelea jupuite, vândute de mãcelari înainte de Pasti, îl acuza pe min
istrul loan din Cappadocia pentru aceastã barbarie. Intr-adevãr, pentru a strânge tot
mai multi bani în cuferele sale, pentru a-si satisface lãcomia nesãtioasã, jefuia orasel
e, sacrifica fãrã milã, fãrã remuscãri vieti umane, îsi amenajase în palatul sãu sãli de tort
ctionate si inventase el însusi instrumente de provocat suferinte. Cei care încercau
sã-si ascundã bunurile de el aflau în aceastã vãgãunã sinistrã de ce era în stare. Constanti
itanii sopteau cã din prefecturã iesi ori fãrã bani, ori fãrã viatã. Amantul lui Indaro alese
e a doua variantã. Convocat de loan din Cappadocia, care cunostea probabil la cât se
ridica averea lui, refuzase mai mult ca sigur sã i se supunã...
Am fost nevoitã în primul rând sã-mi consolez singura prietenã. stiam cã de mult timp visa sã
si ia un sot si cã se bizuia pe amantul ei, dar, cunoscând-o, presupuneam cã avea deja
alt candidat în minte, al cãrui nume nu mi-a fost greu sã i-l smulg. Era vorba de Sat
urnius, un om de afaceri nemaipomenit de bogat, fiu de magistrat. Atât doar, a

adãugat timidã Indaro, cã era deja logodit cu o verisoarã de-a lui. Dacã asta era singura
piedicã, n-aveam decât sã rupem logodna, ceea ce am si fãcut. Cãsãtoria a urmat la putin tim
p dupã aceea, permitându-i lui Indaro sã capete respectabilitatea la care aspira. Dupã n
oaptea nuntii, Saturnius a povestit oricui voia sã-l asculte despre greselile din
trecutul tinerei sale mirese. De aceea am poruncit sã fie biciuit, ca sã învete sã respe
cte sexul slab.
Mai rãmânea loan din Cappadocia. Nu puteam lãsa crima nepedepsitã, mai ales când victima e
ra cineva care mã afecta, chiar si indirect. Dacã îi ceream împãratului sã-l pedepseascã, m-a
fi refuzat aproape sigur, iar legãtura mea mã punea în pozitie de inferioritate. Treb
uia, asadar, sã improvizez, lucru de care mi-e cel mai groazã, si sã mã multumesc sã-l ame
nint pe favorit.
Am ales momentul când ieseam din biserica Sfânta Irina, biserica mare a palatului, d
upã slujba de duminicã. Am coborât din strana care îmi era rezervatã la galerie si m-am alãt
urat împãratului în curte. A trecut câtva timp înainte de formarea cortegiului, timp de ca
re am profitat pentru a vorbi cu unii sau cu altii. M-am apropiat de ministru, m
ai unsuros si mai gãlbejit ca oricând, semãnând cu un eunuc imens, desi îi erau atribuite
numeroase succese atât masculine, cât si feminine. tineam sã-l avertizez pentru ultima
datã: dacã se bãga în calea mea, avea s-o regrete pentru totdeauna. Rãzbunarea mea avea sã-
l ajungã oriunde s-ar gãsi, oriunde s-ar adãposti. Atunci, a îndrãznit. M-a apucat de brat
. Duhoarea de alcool care i-a iesit pe gurã aproape m-a sufocat:
 Esti prea frumoasã, împãrãteaso, ca sã fii rea. Dã-mi si mie sansa mea.
M-am smuls, iar el mi-a tras o palmã usoarã pe spate ca unei fete oarecare. Din feri
cire, incidentul a fost atât de

rapid, încât putini curteni l-au observat. L-am fixat ostentativ pe lustinian, fãrã sã mã înd
iesc cã va porunci arestarea si executarea insolentului. M-a privit ca si cum as f
i fost transparentã, apoi s-a întors spre marele maestru al Curtii si i-a vorbit des
pre detaliile organizãrii unei ceremonii, împãratul nu voise sã intervinã. Scandalul era p
rea mare si toatã lumea a preferat sã nu observe nimic. M-am resemnat, în pofida voint
ei mele, sã le urmez exemplul, loan din Cappadocia îndrãznise ceva de neînchipuit împotriv

a mea, si în public, lustinian îi permisese s-o facã. Asadar, trebuia sã fie la mijloc m
ai mult decât legãtura mea cu Ruderic, dar ce ?
întoarsã la gineceu, i-am dat instructiuni lui Arsenius sã afle exact ce se întâmpla în secr
et în cabinetul de lucru imperial; împãratul, poruncind sã fiu spionatã de Ariana, mi-a arãt
at calea de urmat. Sã-l pun pe Arsenius sã-si plaseze cât mai rapid posibil agentii la
 fata locului.
 Maiestate, am avut deja ocazia de a-i cumpãra pe câtiva apropiati de-ai împãratului. sti
am cã într-o zi veti avea nevoie.
Arsenius ducea geniul intrigii pânã la a-mi ghici dispozitiile. Datoritã acestui lucru
 mi-a confirmat fãrã întârziere intuitia, în inima intrigii, se afla o femeie.
Din Italia, regina gotilor, Amalasuntha, îndepãrtatã de la putere si speriatã pentru via
ta ei, îsi anuntase sosirea la Constantinopol, unde venea sã-i cearã împãratului sã-i redea
tronul, în schimbul acestui sprijin, ea urma sã se declare vasalã a imperiului. Supune
rea gotilor si reintegrarea Italiei în imperiu constituiau zestrea ei, cãci se punea
 problema cãsãtoriei ei... cu lustinian. Arsenius nu stia de la cine venea proiectul
, în schimb, loan din Cappadocia îl încuraja din ce în ce mai mult. împãratul ajunsese pânã l
-l

pomeni în fata vãrului sãu, Germanus, iar Passara anunta în fata apropiatilor ei repudie
rea mea iminentã. Photini, vrãjitoarea, vãzuse corect, avertizându-mã în privinta unei strãi
cu diademã".
Parcã am simtit o loviturã de pumnal si tocmai lustinian era cel care mi-l înfigea în sp
ate. Eu îl înselam, iubeam un tânãr barbar si mã dãruisem acestuia, dar tovarãsul, aliatul, c
mplicele rãmânea lustinian. Chiar avea de gând sã se însoare cu Amalasuntha si sã mã alunge ?
Nu conta. Simplul fapt cã ascultase asemenea propuneri era suficient, înainte de a a
lege tactica pe care sã o aplic în continuare, trebuia sã analizez pericolul sub toate
 aspectele si în toatã amploarea sa.
M-am gândit la avocatul acela sirian care fusese ambasador la Curtea gotilor si ca
re stãtuse acolo mai multi ani. Am poruncit, asadar, sã fie adus Petru Patricianul s
i l-am interogat în mai multe rânduri. Voiam sã stiu totul despre regina gotilor, desp
re felul ei de a fi, de a se îmbrãca, de a trãi, de a se machia, despre viata ei publi
cã si despre cea privatã. Dupã portretul descris de el, Amalasuntha era ambitioasã, îndrãzne
atã si avea atâta rãcealã în ochi încât nimic nu o oprea. Mai tânãrã decât mine, frumusetea e
fida artificiile. Era cultivatã, rafinatã ca spirit si ca gusturi, iar farmecul ei n
atural era completat de o demnitate autenticã, în sfârsit, era perfect constientã cã era s
tãpâna legitimã a unui regat opulent si cã apartinea unei linii dinastice prestigioase..
. Desi era suveranul celui mai mare imperiu din lume, împãratul îsi resimtea aprig ori
ginile umile si precaritatea dinastiei. Dar iatã cã i se oferea posibilitatea de a s
e uni cu o reginã de sânge nobil... Aceastã eventualitate împreunã cu calitãtile Amalasunthe
i fãceau ca amenintarea sã fie mai gravã decât as fi bãnuit.

f. "'" ~
Nu puteam nici sã ezit, nici sã pierd timpul, nici mãcar sg rnai petrec încã o noapte cu R
uderic. L-am chemat dupã ce mi-am terminat siesta, întâlnirea la o orã neobisnuitã l-a uim
it. Când a intrat, l-am simtit încordat. Pentru a-mi face curaj, am recurs la cele m
ai vechi artificii ale teatrului si mi-am reluat, atât la propriu, cât si la figurat
, locul pe tron. Am început prin a declara cã demnitatea mea de împãrãteasã îmi interzicea or
ce legãturã. De aceea, în ciuda iubirii mele pentru el, mã vedeam obligatã sã iau sfâsietoare
 hotãrâre de a ne despãrti... Ruderic, fãrã sã vrea, si-a regãsit atitudinea respectuoasã dat
tã suveranei, însã buzele îi tremurau si ochii i se umpluserã de lacrimi. Cu toate acestea
, nu voia nici sã plângã, nici sã se lamenteze, nici sã implore. Mi-a expus nemultumirile
 lui, fãrã furie, fãrã amãrãciune, ca pe niste simple constatãri. Mi-a reprosat cã mã folos
de el ca de o jucãrie si cã pictasem în culorile puternice ale dragostei ceea ce nu fu
sese în realitate decât un capriciu. Mi-a imputat... Dar ajunge! Mi-e prea penibil sã
adun frânturile de amintiri ale acestei scene ca sã o repet sau sã repet în detaliu cuvi
ntele schimbate. E suficient sã spun cã m-a acuzat de destule lucruri de care nu era
m întotdeauna nevinovatã, în pofida oricãrui rãu pe care i l-as face, a încheiat el, va avea
 mereu aceleasi sentimente fatã de mine. Am profitat de aceastã mãrturisire pentru a-i

smulge două promisiuni. Prima - dictată de prudentă -, l-am pus să jure că va păstra tăcerea
privinta ccior petrecute între noi. A doua - femeia din mine vorbea -, l-am făcut să
promită că nu va iubi nici o altă femeie. A binevoit să-mi jure tot ce l-am rugat. Bineînt
eles, nu se punea problema să rămână la Curte, în oras. Nu eram sigură pe mine însămi si nu d
am să-i provoc o suferintă inutilă. L-am trimis în armată, pe care n-ar fi trebuit să o părăs
că niciodată, si

^pPffffl

i-am obtinut un brevet de ofiter. La interventia mea, a fost trimis peste mare,
pe frontul din Italia, si atasat statului-major al lui Belizarie, recomandându-l s
otiei acestuia. Momentul despărtirii sosise. As fi vrut să mă arunc în bratele acestui tânăr
strălucitor si temerar, si am fost silită să-mi înfig unghiile în carne ca să rămân nemiscat
tron. El a executat cele trei plecăciuni obligatorii cu o încetineală exagerată, pentru
a mă tenta sau pentru a retine timpul care fugea. Apoi s-a îndepărtat pentru totdeauna
, fără ca eu să mă fi miscat. Am poruncit să fie dus la el acasă un cufăr plin cu aur si biju
erii, de parcă acest dar l-ar fi putut consola sau mi-ar fi linistit remuscările.
M-am închis trei zile si trei nopti, pretinzând că sunt bolnavă; n-am acceptat să văd pe nim
eni, nici pe curteni, nici pe împărat si m-a slujit doar Indaro. Nimeni n-a pus întrebăr
i. Crizele de apatie alternau cu orele de agonie în care plângeam, tipam, îmi smulgeam
părul; mă urâteam intentionat si îmi provocam singură răni... fără martori. Legătura mea nu
e decât câteva luni, nu cunoscusem decât câteva nopti de dragoste, din care îmi aminteam f
iecare clipă. si, cu toate acestea, mi s-a părut insuportabil să mă despart de Ruderic s
i să-l alung din sufletul meu. El fusese singurul căruia mă confesasem, singurul căruia
mă dăruisem.
Cu lustinian, lungii ani de intimitate hrăniseră o încredere reciprocă. De altfel, eram
două forte înăltate una în fata celeilalte, rămâneam permanent în întrecere. Prin contrast, e
ul care mă aruncase în bratele lui Ruderic rămânea în întregime gratuit. Avusesem de ales înt
e viată si putere. Poate că as fi preferat-o pe prima, asa precară cum părea, dacă n-as fi
sacrificat atâtea pentru a doua. Nu puteam da cu piciorul tuturor sacrificiilor s
i suferintelor prin

care trecusem pentru a o avea. Nu puteam arunca la gunoi chinurile pe care mi le
impusesem pentru a mi-o asuma, în sfârsit, eram datoare imperiului, împăratului si nu a
veam dreptul să-mi trădez angajamentul. Renuntarea a fost însă atroce. Mi s-a părut că toate
luminile s-au stins brusc în mine. M-am închis intentionat în fata oricărei sensibilităti
si poate că din această experientă sfâsietoare s-a născut cruditatea aceea care avea să-mi
fie reprosată.
Atunci când, în a patra zi, mi-am făcut aparitia după izolare, cu ochii uscati, cu spiri
tul rece, cu buzele pecetluite peste secretul meu, nu m-am mai întrebat dacă era nec
esar să îi frâng inima amantului meu si să mi-o împietresc pe a mea pentru totdeauna. Mă ast
eptau vesti din Italia. Regina Amalasuntha, după ce a poruncit asasinarea principa
lilor ei adversari, îsi recăpătase puterea. Dintr-o dată, si-a anulat venirea la Constan
tinopol, căci s-a crezut în măsură să se lipsească de sprijinul nostru. A continuat să vorbea
că de prietenia ei, dar nu se mai punea nici problema vasalitătii, nici a căsătoriei, ca
re ar fi fost acelasi lucru, sub o altă formă.
Desi amenintarea fusese îndepărtată, i-am purtat în continuare pică acelei femei care se gân
dise să se mărite cu lustinian. Ea trezise în mine o fiară gata să sfâsie pe oricine ar fi în
ercat să mirl smulgă.
Câteva luni mai târziu, printr-una din acele răsturnări de situatie deja obisnuite în rega
tul Italiei, o a treia lovitură de stat a alungat-o din nou pe regina Amalasuntha în
folosul unuia dintre verii ei, regele Theodahad, dusman declarat aî imperiului. D
e această dată, Amalasuntha nu era, pur si simplu, alungată, ci tinută prizonieră si bine
păzită pe o insulită de pe lacul Bolsene. Imediat, împăratul a hotărât să protesteze împotriv
talitătii comise fată de aliata lui si a

avut inspiratia de a-l alege pe Petru Patricianul pentru această misiune spinoasă pe
lângă noul rege al gotilor, între timp, eu mă informasem despre avaritia si ambitia ace

stuia din urmã, calitãti care nu stricau deloc, si, cu o zi înainte de plecarea lui în I
talia, l-am primit într-o lungã întrevedere între patru ochi, în care a stiut sã-si vadã inte
esul.
De-abia ajuns la Ravenna, a aflat cã, în închisoare, regina Amalasuntha era în pericol d
e moarte, dusmanii ei având de gând sã-si încheie socotelile cu ea. S-a repezit la palat
ul lui Theodahad. Acolo, în fata întregii Curti a gotilor, l-a intimidat pe regele l
or, avertizându-l cã, dacã fosta suveranã pãtea ceva si dacã nu era repusã pe tron, împãratul
nvada regatul imediat. Apoi a cerut o întrevedere particularã cu Theodahad. l-a expl
icat cã amenintãrile pe care tocmai le proferase nu aveau alt scop decât sã ia ochii lum
ii. De fapt, guvernul imperial nu era interesat de Amalasuntha, aliatã pe care nu
se putea baza. Pentru a-si dovedi bunele intentii fatã de noul rege, cu care spera
sã întretinã relatii excelente, îi lãsa în seamã soarta Amalasunthei, nu va face nimic pentr
a o salva în afara unui protest public si nu va reactiona în caz cã ea va dispãrea brus
c... Petru Patricianul îsi învãtase bine lectia, în scurt timp, am primit o misivã în care n
e anunta cã, în ciuda eforturilor sale, dãduse gres, iar regina Amalasuntha fusese sug
rumatã în celulã de rudele uneia dintre victimele ei. împãratul a decretat doliu la Curte
si, chiar în aceeasi zi, a poruncit sefului soldatilor din Iliria sã invadeze Dalmat
ia gotilor, în timp ce Belizarie se îmbarca în fruntea unui corp expeditionar însãrcinat c
u recucerirea pe apã a Siciliei. Italia urma sã fie prinsã ca într-un cleste.
A doua zi, împãratul, care venise sã ia masa cu mine, a arborat o minã potrivitã împrejurãril
r, la unison cu curtenii îmbrãcati în negru. Femeile mele, cu lungile lor vãluri

funebre, semãnau cu niste pãsãri de noapte, spre deosebire de eunucii rãmasi în haine albe
care, agitându-si mânecile largi, pãreau pãsãri de zi. lustinian si cu mine purtam culoar
ea doliului imperial, purpura fãrã galoane, fãrã broderii si fãrã nici un alt ornament. Ridi
când ochii spre sfintii si sfintele din mozaicurile care îl binecuvântau, împãratul a deplân
s moartea Amalasunthei si i-a lãudat calitãtile, panegiric pe care l-am ascultat cu
cea mai profundã compãtimire. L-am întrebat dacã n-ar fi drept sã-l rãsplãteascã pe cel care
case sã o salveze, Petru Patricianul. Pentru a le arãta clar gotilor ce credem despr
e odioasa lor nelegiuire, rãsplata trebuia sã fie enormã. Am cerut, asadar, pentru el
postul de sef al oficiilor, adicã sef peste birourile palatului si ale Casei imper
iale, ceea ce împãratul mi-a acordat cu plãcere.
Apoi a tras concluziile acelei odioase nelegiuiri":
 Trebuie sã recunosc cã cei responsabili de moartea reginei Amalasuntha mi-au împlinit
o dorintã secretã, cãci crima lor mi-a oferit casus belii pe care îl asteptam de atâta vre
me. Fãrã sã vrea, au fãcut posibilã invadarea Italiei, care va aduce din nou aceastã provinc
ie sub steagul imperiului. De aceea, ucigasii ei ar merita recunostinta mea vesn
icã.
îmi cunoscuse dinainte planurile si mã lãsa sã înteleg cã prin faptele mele îi fusesem de fol
s în politica lui ?
 Unele spirite rãtãcite, a continuat el, si-au închipuit cã m-as putea cãsãtori cu regina A
alasuntha. Ar fi însemnat mai întâi sã uit cã sunt cãsãtorit si, din fericire, cu cea mai per
ectã sotie. Acest zvon a fost lansat poate pentru a o pãcãli pe Amalasuntha, o barbarã c
redulã, cãci trebuie sã fii cu adevãrat nebun ca sã-i dai câtusi de putin crezare.
Poate cã împãratul nu mintea. Dar ar fi sustinut aceeasi teorie dacã Amalasuntha ar mai
fi fost pe lumea

asta ? Preferam sã mã fi descotorosit de o rivalã, decât sã fiu silitã sã rãspund acestei înt
Atâta vreme cât ea era în viatã, orice s-ar spune, ar fi constituit un posibil pericol
pentru mine. si nu îi iertasem cã si-a închipuit cã ea era totul, iar eu nimic. Ironia a
fost singura rãzbunare pe care si-a permis-o lustinian. Aceasta i-a înlesnit sã renun
te la ranchiuna pe care o cãpãtase fatã de mine, tot asa cum moartea Amalasunthei a di
strus-o pe cea pe care o simteam eu fatã de el.
Aflasem cã de-acum trebuia sã mã protejez de toatã lumea, chiar si de lustinian. si este
mai dificil sã distrugi o imagine, decât o fiintã umanã. De aceea am hotãrât sã mã transform
tatuie inalterabilã. Am pãrãsit efemeritatea lumii pentru imuabilitatea stilului pe ca
re mi l-am creat. Mi-am conceput în cel mai mic detaliu tinutele pentru a produce
la fiecare din aparitiile mele o impresie de neuitat. Indaro îmi tot reprosa cã îmi lãsa

sem obrajii sã se rideze, cã îmi pierdusem pielea catifelatã, care devenise aproape luci
oasã, eu nu mã lecuiam: „N-o sã te vrea nici un bãrbat", îmi repeta ea în limbajul acela dire
t, amintire a tineretii noastre. Ce conta! Nu portretele ei semãnau cu Theodora, c
i Theodora semãna cu portretele ei, acele imagini ale mele, mozaicuri de un rosu a
prins care, în fundul sanctuarelor, îmi fixau pentru totdeauna înfãtisarea intangibilã, în a
celasi scop am restrictionat limitele respectului protocolar datorat împãrãtesei sau m
ai degrabã le-am stabilit ca regulã pe cele folosite de lingusitori, si nu pe cele a
le conservatorilor. Am cerut trei plecãciuni în loc de una, sãrutarea ambelor picioare
, în locul unuia singur, apelativele de „stãpânã" si „maiestate", în loc de „împãrãteasã" si
a „umilii sclavi" care mi se adresau.

în ciuda onoarei pe care i-o fãcusem de a o numi mare maestrã, Ariana s-a crezut sufic
ient de nobilã pentru a lua peste picior noul ceremonial, împreunã cu prietenii pe car
e si-i pãstrase în aristocratie. Am profitat de faptul cã, bolnavã fiind, cãzuse la pat si
 am îndepãrtat-o de pe o zi pe alta. M-a implorat sã o primesc înapoi, am refuzat-o. Mer
ita sã sfârseascã într-una din acele uitãri în care eram acuzatã cã-mi arunc atâtia dusmani,
 de recunostintã pentru serviciile pe care mi le adusese, m-am multumit sã o trimit în
tr-o aripã îndepãrtatã a Palatului Sfânt, în felul acesta era suficient de aproape de paradi
sul Curtii pentru a-i adulmeca parfumul si, în acelasi timp, la fel de departe ca în
tr-un exil în fundul vreunei provincii uitate, lustinian nu a protestat împotriva co
ncedierii spioanei sale credincioase si nu i-a mai rostit niciodatã numele în fata m
ea. De când o demascasem, îi devenise nefolositoare.
La simplul zvon al unei eventuale cãsãtorii a împãratului cu regina Amalasuntha, anticam
erele mele se goliserã pe jumãtate. Situatia era oricum mai încurajatoare ca pe vremea
 revoltei Nika, când aceleasi anticamere rãmãseserã pustii. De la moartea reginei gotilo
r, ele erau din nou ticsite. Atunci, sã se adune, acesti „mediocri" care se scurgeau
 ca valurile mãrii, sã se adune strâns în galeria palatului Daphne! Sã astepte cu orele bu
nãvointa mea! Sã se întoarcã zi de zi, sãptãmâni întregi, luni întregi! Sã se îmbrânceascã, s
vârfuri ca sã încerce sã se facã remarcati de eunucii mei!
Sã-l luãm pe patricianul Iulian. Vreme de douã luni, i-am lãsat pe ceilalti solicitanti
sã-l împingã pânã la ultimul rând, apoi am poruncit sã fie chemat. Am observat, când a apãrut
gul sãlii de audiente, cã a dat putin înapoi.

Aranjasem totul pentru a-l impresiona. Mã înconjurasem nu numai de doamnele de onoar
e obisnuite, ci si de domnisoare de onoare extraordinare, învesmântate din cap pânã în pic
ioare în mãtãsuri viu colorate, brodate cu aur si arborând cât de multe bijuterii sclipito
are îsi puteau pune, ca niste flori unele mai somptuoase si mai strãlucitoare decât ce
lelalte.
Eram asezatã pe un tron foarte înalt din fildes sculptat în întregime cu scene delicate.
 Penele marelui pãun de pe mozaicul care se întindea pe jos pãreau sã urce de-a lungul t
ronului cuprinzându-mã, cãci mantia mea reproducea exact aceleasi tonuri si motive. Di
n aur erau brãtãrile care-mi înconjurau gleznele, din aur vãlul prins pe cap. Coliere si
 brãtãri încrustate cu nestemate uriase îmi îngreunau umerii îngusti si încheieturile firave.
Pietrele pretioase montate în inele sclipeau pe fiecare dintre degetele mele ale cãr
or capete pãtrãtoase îmi trãdau originea plebee. Coroana imensã cu ciucuri mi-ar fi strivi
t chipul prea subtire, fãrã flacãra ochilor mei. Sprâncenele smulse pânã la o liniutã curbã î
au o expresie permanent uimitã.
L-am vãzut cu multã plãcere pe patricianul Iulian executând plecãciuni atât de profunde, încâ
ea sã se afunde în pãmânt. „O, stãpânã, este trist pentru un muritor sã aibã nevoie de bani!
or ca mine le este rusine sã pomeneascã acest lucru..." Mã ruga umil sã îl ajut sã scape de
creditorii sãi. A avut prudenta sã nu mentioneze „drepturile sale", din moment ce unul
 dintre eunucii mei îi împrumutase o sumã foarte consistentã, în loc de orice rãspuns, am înc
put sã bat din palme cântând „Iulian patricianul, Iulian patricianul", la care eunucii m
ei, bine dresati, au reluat ca un cor bisericesc care îi dã rãspunsul patriarhului: „Are
 crampe, crampe grave, grave crampe." Bãtrânul era de descendentã foarte nobilã si priet
en cu

Hilaria, noua mea mare maestră. încremenit în rusinea lui de solicitant, de fiecare da
tă când încerca să ridice putin vocea, aceasta era acoperită de corul eunucilor care repet
au: „Are crampe, crampe grave, grave crampe". N-a avut curaj să insiste si, clătinându-s
e, tulburat, descumpănit, s-a retras, uitând de altfel să efectueze si cea de-a treia
plecăciune de adio.
Farsa grosolană nu mi-a displăcut niciodată, iar Iulian era vărul preaiubit al Passarei,
care mă crezuse deja repudiată.

Capitolul 13

Plecarea lui Ruderic din viata mea mi-a întărit puterea vointei. Incidentul cu regin
a Amalasuntha mă învătase că, cu cât îmi extindeam puterea, cu-atât aveam mai multe sanse să
trez. Afacerile Bisericii au necesitat în scurt timp interventia mea. Deja, sub împăra
tul Iustin, în toiul persecutiilor împotriva monofizitilor si cu riscul de a-mi comp
romite favorurile proaspăt obtinute, îi trimisesem mesaje călugărului Marras, cerându-i să v
ină la Constantinopol, alături de mine. Cu ambitia mea entuziastă, pornită să cuceresc tro
nul, aveam nevoie neapărat de prezenta lui, de spusele lui, de exemplul lui. însă refu
zase.
îndată ce a urcat pe tron, l-am implorat pe lustinian să oprească persecutiile. Nu i-am
cerut să abolească îngrozitoarele legi, ci pur si simplu, fără vâlvă, să le aplice mai putin
ict. A acceptat, asa că urmăririle au încetat treptat, exilatii s-au întors, si libertat
ea credintei a fost restabilită încet si discret. Ca urmare, împăratul a reusit minunea
de a-i aseza la aceeasi masă pe monofiziti si pe catolici, însă această tentativă de aprop
iere a esuat în fata intransigentei celor din urmă.
Papa Agapetus fiind în drum spre Constantinopol, ne întrebam ce intentii îl animau, sp
erând, fără prea multă convingere, că era vorba de împăcare, în dimineata aceea de martie a a
ui 536, trebuia să debarce în principalul port privat al Palatului Sfânt si urma să fie în
tâmpinat cu o pompă

extraordinară. Un soare palid în mijlocul unui cer lăptos răspândea o lumină incoloră peste c
pole, chiparosi, platani si aranjamentele florale rărite de iarnă. Pe marmura t
eraselor si a scărilor fuseseră împrăstiate ierburi mirositoare. Norii de tămâie si smirnă se
tau din vasul mare de bronz în aerul nemiscat. Ferestrele si balcoanele clădirilor
palatului fuseseră decorate cu draperii mari din brocart si mătase, brodate cu aur
si argint. Senatul, Curtea, Comitatus si celelalte autorităti ale imperiului acope
reau cheiurile micului port. Numerosi episcopi, nenumărati călugări si diaconi îl înconj
urau pe patriarhul Constan-tinopolului, venerabilul Anthimus, protejatul meu, pe
ntru care intervenisem să fie numit cu doi ani mai devreme si pe care mă bizuiam să ne
apere punctele de vedere în fata eventualelor exigente ale papei, înveșmântat în roba l
ui din satin albastru, brodată cu crucea de aur, trona alături de împărat. Majoritatea
demnitarilor bombănea împotriva acestei corvezi, pentru că dinspre Pontul Euxin sufla
un vânt aspru. Eu îmi aruncasem pe umeri o subă îmblănită, fiind friguroasă din fire, si de p
terasa gineceului, unde îmi impunea protocolul să stau, am remarcat că anumiti minist
ri si episcopi nu se jenaseră să se adăpostească într-un pavilion. Nici măcar nu încercau
imite stoicismul împăratului. Insensibil la temperatură, asezat pe un tron adus din Te
zaur, în întregime acoperit cu plăci de aur, încrustat cu berii roz si peridot verde pal
, astepta netulburat, cu fata spre mare, schimbând din când în când politeturi cu patria
rhul Anthimus.
O miscare în gloata înghesuită jos, pe chei, mi-a atras atentia. Flotila care îl aducea
pe papă se vedea în zare si fiecare s-a grăbit să-si ocupe locul în jurul tronului, în scurt
timp, la extremitatea portului au apărut mai multe galere mari

cu catarge aurii si pânze pictate, umflate de vântul care unduia imensele stindarde
decorate cu imagini pioase. Tonajul prea mare al navelor împiedicându-le să pătrundă în port
, unul dintre marile slepuri imperiale care asigurau transportul Curtii de pe un
mal al Bosforului pe celălalt a venit alături de cea mai spatioasă dintre trireme. Du
pă ce a îmbarcat pretioasa încărcătură, s-a îndreptat spre chei cu toată viteza celor sapteze
si doi de vâslasi ai săi. Sute de bărci albastre si roz îl înconjurau, lăsând să plutească în
e lor, pe valuri, panglici de brocart, astfel încât marea întreagă părea acoperită cu aur. L
a apropierea momentului solemn, împăratul si patriarhul Anthimus s-au ridicat si s-a

u îndreptat spre treptele late de marmurã care se pierdeau în mare.
Atunci, trompetele au început sã sune, cimbalele si flautele si-au început dulcele flu
ierat, corul imperial a început prin a-l saluta pe suveranul nostru cu celebrul im
n: Salutare, rege al romanilor, încântare a universului, pe care Sfânta Treime l-a îndrum
at cãtre victorie. Stãpân fãrã pereche, nemaiîntâlnit pãzitor al lumii, tu poti, acum si în v
, sã unesti natiile prin arma sacrã a pietãtii tale!"
slepul a acostat. Primul care a pãsit pe covorul de purpurã ce ducea la tron a fost
un diacon agitând o cruce din aur foarte mare si foarte înaltã, sclipind de nestemate,
 în spatele lui, înainta încet Sfântul Pãrinte, papa Agapetus. De departe mi s-a pãrut extre
m de înalt, iar barba lui cenusie, extrem de lungã. Roba lui din brocart verde era b
rodatã cu scene din Vechiul Testament, iar tiara lui strãlucea de bijuterii. seful c
orului imperial a lansat aclamatia ritmatã: lisus e salvarea noastrã!" La care toti c
ei de fatã, într-un glas, au rãspuns pe acelasi ton: El e de-a pururi învingãtor!"
Atunci când suveranul pãmântesc si suveranul spiritual s-au gãsit fatã în fatã, si-au scos un
l coroana,
208

celãlalt tiara, pe care le-au înmânat sambelanilor, apoi, în acelasi timp, s-au prostern
at amândoi cu fruntea pânã la pãmânt unul în fata celuilalt.
Dupã ce s-a ridicat, împãratul i-a fãcut loc patriarhului Anthimus. Momentul solemn, mom
entul critic sosise. Sensul venirii papei avea sã fie dezvãluit. Anthimus a îngenunche
at pentru a sãruta inelul Sfântului Petru. Papa si-a tras mâna brusc si, fãrã nici o privi
re, si-a continuat drumul de parcã celãlalt n-ar fi existat. Vãzusem destul, asa cã m-am
 retras.
A doua zi, Agapetus a cerut condamnarea solemnã a monofizitismului. A refuzat sã-i v
orbeascã lui Anthimus, afirmând cã acesta ocupa ilegal patriarhia de la Constan-tinopo
l. împãratul a fost, asadar, silit sã-l înlocuiascã ia negocieri. Valurile persuasiunii si
 ale seductiei sale se spãrgeau în fata stâncii încãpãtânãrii papale si în fiecare zi pierdea
n. El era tolerant din fire, cu toate acestea, nu îndrãznea sã se ridice împotriva presi
unilor papei, pe care îl considera pãzitorul unitãtii religioase a imperiului.
 Bine, Cezar, dar tocmai unitatea imperiului este în pericol dacã cedezi în fata papei,
 i-am replicat eu.
Constantinopolul, întreg Orientul, jumãtate din imperiu refuza de fapt sã se supunã aces
tei autoritãti îndepãrtate, strãine care, fãrã a cunoaste nevoile enoriasilor sãi, fãrã sã le
e cererile, le impunea legile sale. lustinian a insistat
   Imperiul va dãinui atâta vreme cât vor dãinui ordinea si uniunea; or, acestea douã vin d
e la papã si de la împãrat.
Poruncisem eunucilor si femeilor sã ne lase singuri în camera mea. Eram asezati unul
 în fata celuilalt pe jilturile din argint, împãratul îsi scosese mantia de purpurã si pur
ta o tunicã simplã, din in verde-închis. Eu îmi schimbasem tinuta îngreunatã de broderii cu
o tunicã de interior foarte largã, din
209

mãtase usoarã, albastrã ca noaptea, pe care el o numea rochia mea de vrãjitoare". Priveam
 prin fereastra deschisã stolurile de corbi croncãnitori care zburau foarte sus pe c
erul rosu al serii aceleia de iarnã, încercam sã-i deschid ochii lui lustinian. Purta
greutatea istoriei, iar memoria lui era încetosatã de mãretia vechii Rome. Trãia cu trad
itii defuncte, cu visul unui imperiu îngropat de câteva secole. Mã gândeam la pãrintele Ba
rtolomeu si, în aceastã împrejurare, regretam mai mult ca oricând disparitia lui. El ave
a credinta celor simpli. Mã învãtase câteva cuvinte în latinã si îmi aminteam cum bombãnea îm
va acestei limbi pe care mãruntaiele lui nu prea o mistuiau si, în tainã, îsi rostea rugãc
iunile în greacã, la fel ca toatã lumea din Constantinopol. Protesta împotriva riturilor
 impuse de Roma, împotriva episcopilor numiti de papã si prin el se exprima un popor
 întreg. Acest popor era înteles de noi, de pãrintele Bartolomeu si de mine, pentru cã n
oi îl cunosteam si, prin urmare, îl iubeam. Tu, Cezar, iubesti politica."
Acest ultim argument, în pofida adâncii sale nedreptãti, trebuie sã-l fi atins, cãci a pro
mis sã încerce sã-l înfrângã pe Agapetus. încã o datã, a dat gres. Atunci am preluat initiati
 am cerut o întrevedere cu papa. Acesta m-a primit în capela apartamentelor pe care
i le pusesem la dispozitie în Palatul Sfânt. Trona la o catedrã împodobitã cu lemn aurit s
i purta o tiarã sclipitoare. Barba lui lungã se desfãsura pe roba albã cu cruce neagrã. Da

că încerca să mă impresioneze, n-a reusit. Din contră, m-a enervat adăpostindu-se în spatele rotocolului ca să nu se ridice când i-am sărutat inelul si ca să neglijeze să-mi ofere un scaun. L-am întrebat dacă intransigenta lui fată de monofiziti nu risca să îndepărteze de el milioane de credinciosi. Adevăratii crestini vor sti să găsească drumul Domnului,

mi-a răspuns el. Nu se temea, am insistat eu, să vadă pro-vinciile răsăritene, Siria, Egiptul, desprinzându-se de imperiu pentru a fugi de persecutii? Cuiburile acelea de eretici trebuia curătate, a tunat el.

Asadar, un masacru, Preasfânt Părinte.

 Nu, fiica mea, o purificare!

Ar fi suficient, totusi, un singur pas, un gest mărunt pentru ca monofizitii să vă recunoască autoritatea.

A scuturat din cap cu încăpătânare. El voia o supunere deplină si totală. Ce s-ar întâmpla, ansinuat eu, dacă împăratul, pentru a salva unitatea imperiului, ar tăia legăturile cu papalitatea si ar îmbrătisa monofizitismul ?

 Biserica noastră, a răspuns el, posedă o retea universală, care îsi întinde ramurile până mai mărunt cătun. De la o zi la alta această putere omniprezentă si insesizabilă s-ar întoarce împotriva unui suveran necredincios, ar predica împotriva lui si ar cere detronarea lui.

încăpătânarea lui Agapetus, refuzul lui de a admite realitatea m-au deconcertat. Am comis atunci greseala de a-i oferi abrupt două sute de mii de solidi de aur, întrebându-mă, de altfel, de unde as putea face rost de o asemenea comoară.

 Afară de aici, fiică a lui Satan! a urlat, ridicându-se de la catedra lui.

M-am întors cu spatele, m-am dus la iconoclast, am sărutat linistită fiecare icoană, m-am închinat, apoi am iesit încet, cu capul sus, fără să-i dau nici un pic de atentie lui, care spumega de furie.

în aceeasi seară, tocmai când mă pregăteam de culcare, praepositus m-a înstiintat că unul dintre membrii din suita papei, diaconul Vigilius, solicita o audientă. Uimită de ora târzie si neasteptată a acestei vizite, l-am lăsat să intre.

Am văzut apărând un prelat gras, cu bărbuta cenusie, figura jovială si ochi pătrunzători. Pieptul său lat era împodobit cu mai multe cruci încrustate cu nestemate. A început prin a-mi lăuda puritatea sufletului, nemaipomenita moralitate, puterea inteligentei care, dacă i-as fi dat ascultare, era superioară celei a tuturor femeilor din vremea mea. A mai urcat câteva trepte în lingusealã, comparându-mă cu pioasa si Sfânta Elena, mama împăr lui Constantin. Ca si ea, eu eram adevărata primitoare a tuturor harurilor lui Dumnezeu". Asteptam curioasă urmarea. Vigilius aflase de întâlnirea mea cu papa si de atitudinea lui revoltătoare. Mă sfătuia să trag de timp cu orice pret. La ce bun ? am întrebat eu. Se părea că nimic nu-l putea îndupleca pe papa Agapetus.

 Ba da, moartea, a replicat diaconul. Sfântul nostru Părinte este grav bolnav, zilele îi sunt numărate. Rezistati până atunci si actionati apoi în asa fel încât următorul papă săi aproape de idealurile dumneavoastră.

L-am întrebat care ar fi cel mai bun urmas al lui Agapetus.

 Eu. Faceti în asa fel încât să fiu ales eu si promit să-i protejez pe monofiziti.

l-am acceptat oferta, îmi plăcea felul iui direct de a negocia.

A doua zi dimineată, mă pregăteam să-i repet lui lustinian sfatul lui Vigilius, dar înainte să apuc să deschid gura m-a anuntat că patriarhul Anthimus era detronat. Nu numai că deja contrasemnase decretul, dar cedase la toate exigentele papei Agapetus. Conducătorii monofizitismului se vedeau expulzati din Constantinopol, cărtile lui sfinte erau condamnate să fie arse, iar preotii lui primeau interdictia de a predica si de a administra tainele bisericesti. Dar de ce, de ce atâta nerăbdare, întrebam eu fără încetare, în graba lui

' de a scăpa de presiunile mele, împăratul s-a ascuns în
' spatele amenintării proferate de Agapetus. Noul patriarh al
j Constantinopolului era deja numit, abatele Menas.
j Nefericitul Anthimus trebuia totusi anuntat de

l condamnarea sa. Atunci a început misterul. A fost cãutat
j pretutindeni, dar în zadar. Oamenii papei i-au scotocit palatul,
Sfânta Sofia, bisericile în care s-ar fi putut refugia, mãnãstirea
Sfântul Sergiu, vestitã ca fiind ticsitã de adeptii sãi. Agentii
papei au îndrãznit chiar sã caute în Palatul Sfânt si în
particular, în paraclisul Arhanghelului Mihail, urmând zvonul cã
Anthimus s-ar fi ascuns acolo. A rãmas de negãsit. Lumea
afirma cã l-a vãzut când aici, când acolo. A fost cãutat peste
tot, fãrã rezultat. S-a ajuns pânã la a întreba copiii de pe stradã
pentru a descoperi vreun indiciu. Tot degeaba. Nu s-a gãsit
nici cea mai micã urmã si nimeni n-a reusit sã-si dea seama
ce se întâmplase cu el. Speculatiile înfloreau. Fusese rãpit de
agentii papei? Agapetus nu avea însã nici un interes sã
procedeze astfel, din moment ce avea condamnarea
patriarhului în buzunar. Fusese ascuns la porunca împãratului
pentru a fi scutit de nenorocirile sortii? în acest caz, era
imposibil sã nu se fi stiut nimic. Fusese ascuns de adeptii sãi ?
S-ar fi aflat. Pe scurt, misterul a rãmas de nepãtruns, mai putin
pentru mine. Ca toti cei care îl cunoscuserã si îl veneraserã pe
Anthimus, am asimilat disparitia lui cu o minune, îngerii cerului
îl rãpiserã din mâinile dusmanilor sãi. Din contrã, papa
Agapetus, persecutorul sãu, n-a mai trãit mult. O lunã mai
târziu, asa cum prezisese Vigilius, a murit. Catolicii au crezut
cã a fost o manevrã a monofizitilor. Dusmanii.niei m-au acuzat
cã l-as fi otrãvit. Eu, pur si simplu, l-am multumit Domnului
pentru acest minunat exemplu de dreptate divinã.
între timp, planurile împãratului pentru recucerirea Italiei reuseau pe deplin. Napol
i a fost eliberat, apoi Roma si,

unui dupã altul, orasele italiene reveneau sub stindardul imperiului. Belizarie co
nducea campania cu surle si tobe, ajutat de lipsa de geniu a adversarului sãu, reg
ele Theodahad, înlocuitorul Amalasunthei, si de lipsa de initiativã a gotilor. Sfântul
Scaun era, de asemenea, foarte grãbit si, când Vigilius a ajuns la Roma încãrcat cu sac
ii de aur pe care: conform întelegerii noastre, îi dãdusem pentru a cumpãra Sfântul Colegi
u, s-a trezit în fata unui, nou papã. Era cãlugãrul Silverius, mostenitor devotat al lui
Agapetus, fanatic de intransigent. Dãdusem gres.
De-abia ales, papa s-a pus imediat pe treabã, împreunã cu creatia lui, patriarhul Cons
tantinopolului, Menas, care îl înlocuise pe Anthimus al meu. împãratul nu s-a opus ca ce
i doi sã dezlãntuie un nou val de persecutii în Orient si chiar, pentru prima datã, în Egi
pt, care pânã atunci fusese scutit. Am avut impresia unei repetitii si sub precizia
rece a rapoartelor oficiale descopeream povestiri trãite, pe care le ascultam si c
are mi se întipãreau cu litere de foc în minte. Mãnãstiri închise, cãlugãri împrãstiati cu br
te, predicatori azvârliti în carcerã, torturati, peste tot se aprindeau ruguri pentru
a-i arde pe monofizitii care refuzau sã-si renege credinta. Torte ale rusinii, flãcãri
ale falsei religii, semnale ale fanatismului care s-au rãspândit din oras în oras, su
feream cu încrâncenare pentru cã nu putusem opri aceastã dezlãntuire de atrocitãti.
Am plecat la apele calde ale Pythiei, în Bithynia. Un ministru în functie, cornitele
afacerilor private, o deputãtie a Senatului, condusã de Arsenius, si o multime de s
ambelani, eunuci, doamne de onoare, secretari, cãlugãri, ofiteri îmi escortau litiera.
Trei mii de soldati îmi asigurau protectia. Interminabilul cortegiu de care si ca
valeri serpuia peste câmpuri, cu stindardele în vânt, înãltând nori de praf, si când

tãranii îl vedeau trecând se opreau din muncã, îngenuncheau si se închinau. Aceastã pompã neo
nuitã era intentionat menitã sã convingã populatia de mãretia imperiului. Cât despre generoz
itatea ei, o marcam prin daruri cãtre bisericile, mãnãstirile, orasele si cãtunele întâlnite
în drum. Practic, golisem Palatul Sfânt de fauna lui si nu eram deloc nemultumitã sã-mi
dovedesc în felul acesta puterea celor rãmasi, si îndeosebi Marelui Rãmas, împãratul. Desti
natia pe care o alesesem era suficient de aproape de capitalã ca sã pot primi în conti

nuare vesti din Palatul Sfânt cu ajutorul curierilor si totodatã suficient de depart
e pentru ca împãratul sã nu poatã veni în vizitã. Era destul de subtil pentru a întelege cã î
epseam.
Pythia era un orãsel cochet, asezat pe o coastã a Olimpului, în Frigia. La picioarele
lui, livezile, viile si plantatiile de mãslini se întindeau pânã la marea al cãrei albastr
u se confunda cu cel al cerului. Primãvara scurtã aprinsese în câmpuri flori fãrã numãr, viol
t, galbene, albastre, albe. îmi stabilisem resedinta în vila construitã alãturi de izvoa
rele termale pentru oaspetii de seamã ai statului. Apartamentele erau insuficiente
pentru a-mi adãposti suita, si confuzia instalãrii mi-a oferit o distractie de cali
tate. Pe scurt, Pythia era idilicã si mã plictiseam de moarte. Am detestat întotdeauna
orãselele de provincie si Constantinopolul, pe care jurasem sã nu-l mai pãrãsesc niciod
atã din ziua în care revenisem acolo, îmi lipsea. Singura consolare era sã aflu cã împãratul
ea descumpãnit prin gineceul pustiu, cerând fãrã încetare vesti despre întoarcerea mea. Dacã
-ar fi chemat la el, as fi venit în fugã, însã nu îi stãtea în fire sã cedeze asa de usor. Ia
u nu încetam sã mã întreb care dintre noi doi va rezista mai mult: eu, în plictiseala mea,
sau el, în singurãtatea lui.
215

La Pythia, protocolul era în vacantã, diferentele deveneau mai putin stricte, discut
iile mai libere. Seara, pe terasã, în fata soarelui care se cufunda încet între dealuri,
lumina strãlucitoare a zilei se îmblânzea, si umbra rãcoroasã acoperea peisajul. Discutam
despre situatia destul de îngrijorãtoare din Italia, a cãrei recucerire, dupã ce începuse
atât de bine, stagna. Gotii, prinsi la înghesuialã, îi chemaserã în ajutor pe franci. Acest
i rãzboinici de temut ajunseserã la Alpi în numãr mare si coborâserã panta spre câmpia lombar
Dusmanii tineau sub asediu Milano, Rimini si majoritatea oraselor eliberate de
curând. Toti cei din jurul meu se întrebau dacã trupele noastre vor rezista si dacã Beli
zarie va reusi s-o scoatã la capãt de unul singur. ‚Ar fi suficient sã-i fie trimis Na
rses cu întãriri", am sugerat pe tonul cel mai detasat. Un lingusitor, asa cum se gãse
au întotdeauna destui în anturajul meu, mi-a lãudat îndatã ideea si m-a încurajat sã o pun în
licare, îmi venea sã-l strâng în brate, cãci interventia lui stupidã îmi permitea sã dau repl
pe care abia asteptam sã o plasez: împãratul este cel care decide. Eu nu pot face nimi
c, sunt doar umila lui supusã." Cunoscând indiscretia curtenilor, mã asteptam ca vorbe
le mele sã-i fie repetate lui lustinian. Va prinde din zbor mesajul si va actiona în
sensul în care voiam ? Mi-am reluat asteptarea, plictiseala împletindu-se acum cu n
erãbdarea.
Zece zile au trecut, zece zile s-au scurs, în care am admirat peisajul si mi-am ro
s unghiile. Zece zile înainte ca un curier imperial sã-mi aducã un plic de la chestoru
l Palatului Sfânt. La ordinul împãratului, acesta îmi trimitea copia dupã decretul prin ca
re Narses era numit general-sef al armatei din Italia, cu acelasi grad ca Beliza
rie. Era modul indirect si caracteristic inventat de lustinian pentru a mã ruga sã mã în
torc, îmi împlinise vrerea, asadar, si eu m-am grãbit sã-i
216
^IP

fac pe plac. lustinian îmi simtise lipsa, asa cum pe mine absenta lui mã îndurerase, în
mod hotãrât, eram fãcuti unul pentru celãlalt.
M-a întâmpinat cu aspasmos, protocolul restrâns al întâlnirilor noastre publice. Nu si-a e
xteriorizat sentimentele, însã a coborât în portul palatului pentru a mã primi. Onoare abs
olut neobisnuitã, menitã sã sublinieze bucuria întoarcerii mele. lustinian se exprima cu
o subtilitate care marca în existenta noastrã borne fine si elegante, cu tot atâtea s
emnificatii.
Nici o clipã nu mi-am pierdut din vedere obiectivul. Neputând împiedica dezlãntuirea per
secutiilor, am hotãrât sã lovesc în vârf. Voiam sã mã descotorosesc de papa Silverius, ale cã
actiuni constituiau toate sfidãri ia adresa mea.
Pentru a-mi spori avantajul, am profitat de prezenta Antoninei la Roma, unde îsi u
rmase bãrbatul, ca de obicei. La indicatiile mele, s-a înteles cu diaconul Vigilius,
pe care papa, nestiind de intrigile sale, îl pãstrase în anturajul sãu apropiat, împreunã,
ei au stiut sã confectioneze o acuzare de trãdare de toatã frumusetea împotriva acestuia
. Totusi, Belizarie, pretinzând cã este prea ocupat cu rãzboiul împotriva gotilor, a ref
uzat sã se implice. L-a convocat însã pe papã, sfãtuin-du-l, pur si simplu, sã se arate mai î

pãciuitor cu monofizitii si mai flexibil cu împãrãteasa, în loc de orice rãspuns, Silverius
a plecat, a întrerupt negocierile si s-a închis cu demnitate în catedrala Sfântul Petru.
Belizarie, din proprie initiativã, a încercat în mai multe rânduri sã-l înduplece, sã-l facã
riceapã situatia, în zadar. Eu, la rândul meu, o hãrtuiam pe Antonina sã preia controlul, în
tr-una din scrisorile ei, mi-a povestit cum îsi asedia sotul pentru ca el sã accepte
sã intre în complot si sã-l convoace din nou pe papã. Acesta,
217

ofensat, a refuzat sã pãrãseascã refugiul catedralei Sfântul Petru, în cele din urmã, s-a res
mnat, dar a avut grijã sã fie însotit de o suitã numeroasã si bine înarmatã. Sosit la palatul
lui Belizarie, a fost separat îndatã si introdus alãturi doar de Vigilius, pe care cre
dea cã se poate bizui. Spre marea lui surprindere, a gãsit-o pe Antonina întinsã pe o pe
rnã, ca o reginã, si, asezat la picioarele ei, tãcut, jenat, umil, sedea sotul ei, gen
eralissimul. Antonina l-a fãcut cu ou si cu otet pe Silverius, i-a aruncat în fatã val
uri de reprosuri, amestecând acuzatiile cele mai scandaloase care-i veneau în minte.
Sufocarea si indignarea papei au fost atât de puternice, încât nici nu si-a dat seama
cã Vigilius îi smulgea de pe umeri pallium-u\, emblema rangului sãu. Nici mãcar n-a avu
t ocazia sã deschidã gura pentru a protesta împotriva tratamentului la care era supus,
pentru cã a fost imediat îmbrâncit în camera alãturatã, tuns, îmbrãcat în haine de cãlugãr,
, îmbarcat si trimis în Orient.
Câteva zile mai târziu, un conciliu ametit de evenimente si constrâns conditionat de b
ani si de amenintãrile pe care Antonina le alterna cu îndemânare, îl alegea pe Vigilius
papã. Monofizitismul îsi gãsise, în sfârsit, apãrãtorul.
Atunci, a cãpãtat sens toatã protectia pe care o acordasem cãsãtoriei Antoninei cu Belizar
ie si pasiunii ei pentru tânãrul Theodosius, care continua de altfel fãrã sã o tulbure nim
eni. Nu luasem aceastã hotãrâre pentru a-mi ridiculiza adversarul. Rãzbunarea simplã nu es
te, de fapt, decât un arbore uscat. Mizasem foarte mult pe ambitia si desfrâul Anton
inei. Din aceste motive, ea era în totalitate în mâinile mele si detineam controlul as
upra lui Belizarie, a cãrui interventie era indispensabilã în realizarea planurilor me
le. Amestecându-mã în povestioarele*de alcov, ajunsesem sã influentez politica religioasã
a imperiului. Usor de
218

povestit, asadar, s-ar putea crede, usor de fãcut si totusi, pe moment, câte ezitãri p
rivind mijloacele, câte îndoieli privind agentii, câte piedici de depãsit, câtã nerãbdare de
rânat, câte temeri de alungat! Lumea zice cã premeditam totul, însã mã confruntam fãrã înceta
neprevãzutul.
La putin timp dupã detronarea papei Silverius, s-a încheiat reconstruirea catedralei
Sfânta Sofia, arsã în timpul revoltei Nika. împãratul, care umpluse imperiul cu realizãrile
sale, hotãrâse sã facã din sanctuar capodopera supremã, rezumatul actiunilor, domniei, gând
irii sale, cea mai mare, cea mai frumoasã, cea mai vestitã catedralã din lume. Zece mi
i de muncitori au lucrat la ea vreme de cinci ani fãrã întrerupere. Pentru sfintirea e
i, împãratul a dorit un protocol de zile mari. înconjurati de întreaga Curte si de autor
itãtile statului, am mers în cortegiu de la palatul Chalke, prin tot Augusteumul, pânã l
a porticul Sfintei Sofia, un sarpe lung din aur, sclipind în soare si înaintând prin m
ijlocul gloatei. Patriarhul Menas ne-a întâmpinat. De la detronarea lui Silverius, a
m constatat cu satisfactie cã se cumintise si cãuta sã-mi ciuguleascã din palmã cu orice o
cazie. saizeci de preoti, o sutã de diaconi, nouãzeci de subdiaconi, o sutã de lectori
, o sutã de usieri si douãzeci si cinci de cântãreti îl înconjurau, numiti de lustinian sã se
ocupe de minunea pe care o închina lui Dumnezeu, îsi exprimase dorinta de a intra pr
imul, singur, asa cã eu mã tineam putin în spate, când, în ultimul moment, s-a rãzgândit. M-a
luat de mânã si am pãtruns amândoi în clãdirea din aur, argint si marmurã. De aceastã datã, î
nu si-a ascuns sentimentele, privea peste tot, fermecat, uluit, tulburat. A ridi
cat ochii spre cupola impresionantã, în mijlocul cãreia un Hristos imens pãrea sã-l scrute
ze, a întins bratele în aer, de parcã ar fi vrut sã-L
219

atingã, si a strigat: Slavã Domnului, care m-a socotit demn sã închei aceastã operã. Solomon
te-am depãsit." Acest strigãt de trufie era îndreptãtit. Nicicând mâna omului nu crease o a

semenea perfectiune, o asemenea armonie, a cãrei semnificatie i-a fãcut plãcere sã mi-o
laude:
„ Aici, vezi tu, Theodora, frumusetile lumesti trebuie sã arate armonia frumusetilor
 si mai mari ale vesniciei. Aceastã catedralã este o sferã pur spiritualã, ale cãrei eleme
nte sunt gloriile unui regat din altã lume. Oricine pãtrunde aici trebuie sã priceapã înda
tã cã ea n-a fost clãditã prin puterea sau mãiestria umanã, ci sub influenta divinã. Spiritul
credinciosului trebuie sã fie aspirat de Dumnezeu, trebuie sã-l simtã apropierea. Domn
ului îi place acest loc, pe care El I-a ales. si noaptea vreau ca marinarii de pe
Bosfor sã se bucure la vederea nenumãratelor ferestre luminate strãlucitor, ridicându-se
 deasupra promontoriului întunecos. Sfânta Sofia le va arãta drumul, asa cum muritoril
or le aratã calea Domnului. Priveste, Theodora, geometria simplificatã a acestor fig
uri. Ele sunt hotarul dintre materie si luminã.
si mi-a arãtat sfintele paradisului, însirate pe fond auriu. Atunci am zâmbit, cãci avea
u ochi negri, imensi, nasul drept, o gurã micã si fruntea înaltã. Toate îmi semãnau. Atentia
 m-a miscat, la fel ca monograma mea împletitã cu a lui pe fiecare capitel. Dragoste
a îl împingea sã pretindã cã Sfânta Sofia era opera noastrã comunã, desi era numai a lui.
îsi sporea astfel dovezile atasamentului sãu, unica sursã a puterii mele, singurul pil
on fragil si totodatã solid pe care mã sprijineam. Nu comentase la detronarea papei
Silverius si, desi îi sustinea pe catolici, mã lãsase sã procedez cum doream. Dacã m-ar fi
 dezaprobat, ar fi gãsit mijlocul sã mã înstiinteze. De fapt, nu voia sã se opunã

monofizitilor de teamã sã nu-i piardã, însã nu putea nici sã-i aprobe pe fatã. Atunci ne-am î
it responsabilitãtile, el sustinând Biserica oficialã, eu, protejându-i pe monofiziti. A
sa hotãrâserãm noi, cu cinism, dupã discutii si târguieli ? Nici mãcar, întelegerea noastrã e
tacitã. El îmi acorda o mare putere si mijloacele de a mi-o exersa, dar nu mi-a dat
niciodatã vreo indicatie, n-a schitat nici o linie, n-a trasat nici o limitã, tot as
a cum nu m-a prevenit niciodatã de capcanele care mã asteptau. Refuzam sã-mi închipui re
actia lui, inspiratã din ratiuni de stat, în cazul în care as fi comis o gresealã compro
mitãtoare. Sub privirea lui ascutitã, atentã si totusi binevoitoare, continuam sã înaintez
 pe o frânghie întinsã. De aceea, pentru a nu cãdea, eram silitã sã-mi iau toate mãsurile de
recautie...
Papa deportat în Licia fusese încredintat gãrzii episcopului de Pãtarã, un nerod cu mintil
e aburite de bãuturã. Prelatul, dus cu vorba de Silverius si convins de buna lui cre
dintã, a dat fuga la Constantinopol si a fost primit... de ministrul favorit, loan
 din Cappadocia. Acesta, dupã ce l-a ascultat cu atentie, s-a repezit la împãrat. Papa
 Silverius era un om sfânt, înzestrat cu toate virtutile, cel mai zelos apãrãtor al unitãt
ii Bisericii, iar detronarea lui fusese o monstruozitate, loan din Cappadocia a
stiut sã aducã argumente convingãtoare, asa cã a iesit triumfãtor din întrevedere, împãratul
uncise o anchetã privind cãderea lui Silverius - si favoritul a început sã pretindã cã n-ar
fi imposibil sã-l revadã pe fostul papã readus pe tronul pontifical.
Am fost imediat informatã de aceste masinatiuni. loan din Cappadocia ilustra mai m
ult ca oricând zicala pe care poporul, în întelepciunea sa, o aplica confratilor sãi: „Cap
padocienii au o fire diabolicã. Dã-le o functie, atunci devin mai rãi. Aratã-le cum sã facã
bani, atunci vor deveni si

mai insuportabili." In scurt timp, împãratul, fãrã sã-si facã griji cã mi-ar aduce un afront,
a poruncit ca Silverius sã fie dus la Roma.
Din Cetatea Eternã, Vigiiius îmi trimitea tot mai des scrisori nelinistite, îsi pierdu
se capul. Neavând timp sã-mi astepte instructiunile, Antonina a actionat din proprie
 initiativã. Prin ce mijloc, prin ce minune, prin ce potiune fermecatã, nu stiu, dar
 a reusit sã-l convingã pe Belizarie sã-l încredinteze pe Silverius... lui Vigiiius, adi
cã sã-l dea pe fostul papã pe mâna papei în functie. Silverius, care naviga spre Italia, a
 fost deturnat spre mica insulã Palmaria, unde a fost condamnat la „pâinea tristetii s
i apa nelinistii". Temnicerii lui si-au executat instructiunile cu atâta râvnã, încât bãtrânu
 a murit dupã numai câteva sãptãmâni... de moarte naturalã. Am felicitat-o din tot sufletul
pe Antonina pentru initiativa ei. împãratul, descumpãnit, n-a îndrãznit sã spunã nimic, loan
in Cappadocia si-a bãtut gura degeaba. Silverius ardea în iad, iar monofizitii erau
salvati.

U
Capitolul 14
na dintre orele mele preferate din zi era aceea din mijlocul diminetii când, după o
baie fierbinte si parfumată, urmată de o odihnă plăcută, mă lăsam în mâinile costumierelor, a
afezelor si ale machiorilor. Aceste operatiuni se desfăsurau într-o cămărută impenetrabilă,
expusă chiar la est, pentru a primi lumina diminetii. Oglinzile mari alternau cu e
tajerele supraîncărcate cu flacoane, cutii, cutiute si instrumente destinate împrospătării
frumusetii feminine. Ce dacă rupeam traditia virtuoaselor împărătesc romane care refuza
u cel mai mic artificiu si dacă preferam să împrumut arta fabuloaselor suverane ale Or
ientului ? Zi de zi, această ceremonie initiatică mă transforma în idol capabil să-i soche
ze pe oameni si să se întipărească pentru totdeauna în mintea lor.
într-o dimineată de martie a anului 539, praeposi-fcvs-ul, în ciuda instructiunilor me
le stricte de a nu fi deranjată sub nici un pretext, a intrat valvârtej în încăpere si mi-
a întins niste scrisori pe care tocmai le adusese un curier din Italia. stiri impor
tante", s-a scuzat el. si proaste", m-am gândit eu, văzându-i expresia descompusă, căci, ca
un bun eunuc si curtean, se informase deja cu discretie despre continutul lor.
Milano, orasul cel mai bogat, cel mai populat, cel mai muncitor, cel mai frumos
din Italia, Milano hărtuit de goti căzuse în mâinile lor. Atunci acesti barbari, ca nist
e fiare sălbatice, se împrăstiaseră pe străzile orasului, trecându-l

prin foc si sabie. Au ars, au dărâmat, au prădat, au furat, au torturat, au masacrat t
oată populatia: bărbati, femei, bătrâni, copii. Trei sute de mii de lesuri putrezeau în me
tropola nimicită. O altă scrisoare anunta pe deasupra căderea Paviei, căci vestile, care
circulau greu, ajungeau toate o dată. si acolo, gotii, dar îndeosebi francii, aliat
ii lor, comiseseră grozăvii de neînchipuit, masacre abominabile, în durerea si furia mea
, am respins-o cu un gest necontrolat pe slujitoarea care îmi pieptăna părul, atât de vi
olent încât a căzut pe spate, împăratul si-a anuntat sosirea. A poruncit ca femeile să iasă,
poi m-a înstiintat că tocmai ordonase concedierea lui Narses. Am asteptat să-mi explic
e motivele lui, înainte de a protesta. Căderea Milanului, mi-a zis el, avea să-i încuraj
eze pe dusmanii imperiului să profite de presupusa lui slăbiciune pentru a-l ataca s
i voia să-l aibă pe Narses la îndemână pentru a-l trimite pe vreun front nou care s-ar put
ea ivi. Văzând că nu m-a convins, a început să critice actiunile lui Narses. Am argumentat
că el a eliberat Rimini, în vreme ce Belizarie a pierdut Milano. si tot primul era în
vinuit, prin această concediere. De-acum, trupele se vor supune numai lui Belizarie
", mi-a trântit lustinian, pe un ton care nu admitea replică. Pentru a-mi linisti fu
ria crescândă, a afirmat că Narses însusi ceruse sa se întoarcă. N-am vrut totusi să par că m
esc de această ultimă precizare suspectă înainte de a sti mai multe, ceea ce i-a permis
lui lustinian să încheie usurat întrevederea noastră. M-a uimit atunci că Antonina, în scris
orile ei, nu mi-a furnizat nici cea mai mică indicatie privind motivele care ar fi
provocat căderea în dezgratie a lui Narses. M-am întrebat dacă într-adevăr nu văzuse nimic s
u adormise pe lauri, după eliminarea papei Silverius. în orice caz, încrederea mea în ta
lentele ei de informatoare s-a clătinat. Pentru a

| descâlci intriga, nu mai aveam decât o metodă, care se f numea Ruderic. Se întelege, p
entru a dezgropa si a scoate t la lumină adevărul nu uitasem modul în care îmi dezvăluise
l masacrele campaniei din Africa. si din moment ce eram | fortată de împrejurări, nu-m
i displăcea ideea de a relua i legătura cu el... Scrisoarea mea a fost în toate privin
tele l demnă de cea a unei împărătese către un tânăr ofiter, dar ' am stiut să inserez formul
ai personale, care lăsau să se
bănuiască, desi nu o spuneau, o afectiune profundă.
Ruderic mi-a răspuns fără întârziere printr-un raport precis,
în care n-am depistat mărturia nici unui sentiment.
De la sosirea lui Narses, între cei doi generalissimi a mocnit tot timpul conflict
ul, ei fiind dusmani declarati. Era suficient ca unul să propună un plan pentru ca c
elălalt să propună altul, diferit. Belizarie a vrut să ne concentrăm fortele pentru a salv
a Milanul. Narses a insistat să eliberăm mai întâi Rimini. Asadar, din cauza lui am pier
dut metropola lombardă. Egalitatea de rang acordată celor doi sefi si instructiunile

contradictorii pe care si le-au dat unul altuia au paralizat complet armata. Fãrã n
ici un fel de exagerare, putem spune cã numirea lui Narses ca sef al armatei din I
talia s-a dovedit a fi o greseală catastrofală.
Voisem adevãrul, îl aveam. Ruderic n-avea cum sã nu stie cã eunucul era protejatul meu s
i parcã vedeam satisfactia cu care expunea atât de crud aceste fapte care nu puteau
decât sã-mi displacã. Un rând referitor la Antonina mi-a dat de gândit:
în cursul acestei campanii dezastruoase, sotia lui Belizarie a dat dovadã de un cura
j iesit din comun. Ea n-a

ezitat sã traverseze liniile inamice ca sã-l caute pe Narses si sã-/ implore sã i se alãtu
re lui Be/izar/e, pentru a apãra Milanul. Acest remarcabil exemplu de devotament c
onjugal i-a atras simpatia armatei.
Am fost fericitã cã nãscocisem o nouã functie pentru Ruderic. Prin acelasi curier, i-am
multumit pentru franchete si I-am rugat sã-mi trimitã de-acum rapoarte regulate.
Gândindu-mã la cele petrecute, mi-am dat seama cã lustinian n-arfi avut niciodatã din pr
oprie initiativã îndrãzneala de a-l alunga atât de brutal pe Narses si bãnuielile mele s-a
u îndreptat asupra lui loan din Cappadocia. Mai crud, mai hot, mai bogat, mai dezmãt
at, mai sfruntat ca oricând, impopularitatea lui sporea de la o zi la alta. Mi s-a
povestit cã se îmbrãca în mãtase verde, chipurile pentru a-si scoate tenul în evidentã, si d
fila pe strãzi în litierã, înconjurat de un cortegiu de curtezane cu rochii transparente
si de efebi care îl acopereau cu mângâieri, imagini desfrânate la care nici nu mã gândeam sã
zâmbesc, în ceea ce mã privea, renuntase la orice urmã de respect si, atunci când mã vedea,
mã fixa cu un aer insolent, atitudine care deja nu mã mai surprindea.
Eram revoltatã la ideea cã un asemenea om se bucura de favorurile neclintite ale împãrat
ului, individ drept si binevoitor din fire. La toate insinuãrile, el obiecta cã dato
ritã favoritului imperiul avansa si progresa. I-am recomandat lui Arsenius sã-si îndoi
ascã supravegherea. N-a întârziat sã dibuie pasãrea rarã, un membru al gãrzii pretoriene, det
sat pe lângã loan din Cappadocia care, stiindu-se urât, pretindea mãsuri de securitate i
esite din comun. Ministrul a intuit neobisnuita abilitate financiarã a acestui sir
ian si I-a fãcut unul dintre oamenii sãi de încredere. Am aflat cã acest Barsyme se ocup
a la început cu schimburile de bani si cã,

acuzat în mai multe rânduri de furt, reusise de fiecare datã sã-si convingã judecãtorii de o
nestitatea sa. Era omul providential. A acceptat îndatã oferta de a mã sluji si a prim
it cu lãcomie banii pe care i-am trimis, l-am acordat onoarea de a-l primi persona
l. Bine am fãcut, datã fiind importanta informatiilor sale. De la o vreme, loan din
Cappadocia, renuntând la aluzii si insinuãri, trecuse la critici deschise. Picãturã cu p
icãturã, turna otrãvuri în urechea împãratului. De fapt, concepuse neobisnuitul plan de a-l
desprinde de mine, în scopul de a domni singur asupra stãpânului lumii. Nu mi-era greu
sã mi-l închipui pe acesta ascultând, impasibil si impenetrabil, calomniile scuipate
de loan din Cappadocia în privinta mea. Acesta, în ciuda influentei si a puterii sal
e de pãtrundere, nu trebuia sã-i ghiceascã reactiile. Dar un bãrbat nu are secrete fatã de
sotia lui, mai ales dacã aceasta se numeste Theodora, si stiam cã mai devreme sau m
ai târziu lustinian avea sã se trãdeze. Atitudinea lui avea sã-mi dicteze atunci cum sã mã c
omport. Am avut o clipã de slãbiciune. Abia obtineam o victorie, abia câstigam teren cã
apãrea o nouã amenintare, în permanentã noi riscuri, noi conflicte îmi dãdeau impresia cã mã
am exact acolo de unde pornisem. Aceastã reîncepere perpetuã mã consuma.
Am tinut ochii atintiti asupra Italiei, tulburati de vestile care veneau de acol
o. De aceea nu am dat multã atentie unei revolte care a izbucnit în capãtul celãlalt al
imperiului, în Armenia. Aceasta era totusi cheia Orientului, zaua slabã a hotarelor
noastre, apãratã de generalul Sitas, cumnatul meu, care a fost asasinat acolo. A lãsat
în urmã o vãduvã, Comito, care îl însela, o fiicã, Sofia, care practic nu-l cunoscuse, si ni
i un regret în sufletul împãratului, care nu i-a iertat niciodatã

absenta din timpul revoltei Nika. Acesta l-a trimis în locul lui pentru a restabil
i ordinea pe Bouses, un general capabil cu sigurantã, dar în care instinctul îmi dicta
sã nu mã încred. Primul lui raport secret insinua cã aceste necazuri nu erau nici izola

te, nici spontane si cã el îl bãnuia pe marele rege al persilor cã ar fi instigatorul. E
xistenta Pãcii Vesnice semnatã între Imperiu si Persia ne-a împiedicat sã-l credem. Chosro
es era el cel mai redutabil politician, însã ar fi fost de neînchipuit sã încalce în fata înt
egii lumi jurãmintele cele mai solemne!... Cu toate acestea, am deschis bine ochii
.
însã iatã cã foarte departe de acolo, în Mesopotamia, gãrzile au arestat un sirian care încer
a sã treacã hotarele noastre noaptea si pe ascuns, sub pretextul cã face o vizitã famili
ei. A protestat, a pretins cã se aflã sub protectia unor persoane importante, a refu
zat sã rãspundã la întrebãri, a fãcut pe misteriosul si si-a dat importantã. Vamesii, încurca
l-au trimis la Constantinopol pentru a scoate de la el mai multe informatii. In
trusul si-a pierdut mult din prestantã, dar si-a continuat fanfaronada. Agentii l-
au strâns cu usa, a început sã cedeze, l-au amenintat si deodatã s-a prãbusit. A început sã v
rbeascã atât cã în scurt timp nu-l mai putea opri nimeni. Era un torent de cuvinte, un s
uvoi de dezvãluiri... Cu câteva sãptãmâni mai devreme, la palatul Ctesiphon, servise drept
interpret între doi preoti italieni si Marele Rege. Cine erau oamenii aceia sfint
i ? Unul se pretindea episcop, celãlalt diacon, în orice caz, purtau hainele preotes
ti ale acestor functii, datoritã cãrora putuserã cãlãtori prin tot imperiul, fãrã sã fie rema
ti si mai ales fãrã sã fie arestati si interogati. si ce cãlãtorie! Plecati din Italia de
Nord, fuseserã trimisi de regele gotilor sã-l punã în gardã pe Marele Rege în privinta victo
riei absolute a imperiului în Italia, care l-ar pune pe el, Chosroes, în mare perico
l.

Inevitabil, aveam sã ne întoarcem împotriva lor, putând sã ne concentrãm toate fortele pentr
u a-i invada statul. Marele Rege nu avea altã solutie decât sã se alieze cu gotii... S
irianul nu cunostea urmarea, fiind între timp însãrcinat cu o misiune de spionaj în tara
lui de bastinã.

Rãspunsul persilor nu lãsa, totusi, nici o urmã de îndoialã. Cãci aveau prea multe interese sã se alieze cu gotii pentru a nu profita de ocazie. Daca trebuia sã ne batem pe douã fronturi, era evident cã nu puteam rezista. Imperiul risca sã fie invadat si dezbinat. Aceastã eventualitate m-a hãrtuit toatã ziua si toatã noaptea. Nereusind sã dorm, m-am trezit si m-am dus sã-l caut pe lustinian. Acesta mãsura cabinetul în sus si-n jos cu pasi mari. Ba se oprea brusc pe steaua de porfir care împodobea centrul marmurei de pe jos, ba ridica ochii spre cupolã si-l contempla pe marele Hristos din mozaic ca pentru a-l cere o idee. Nu scotea nici un cuvânt, se gândea. sambelanii si secretarii îi asteptau de atâta vreme ordinele, încât fuseserã doborâti de obosealã si adormiserã rezemati de ziduri. Eu am rãmas tãcutã, multumindu-mã sã-l privesc, în timpul revoltei Nika, îl vãzusem resemnându-se la lasitate, în timp ce pe mine inconstienta mã împingea la îndrãznealã, iar acum, în criza aceasta, fermitatea lui rãspundea descumpãnirii mele.

Toatã noaptea a mers, toatã noaptea a cântãrit alternativele, în zori, a luat o hotãrâre, cea
mai penibilã si cea mai înteleaptã: va renunta la proiectul cel mai scump, va opri rãzbo
iul cu gotii pentru a-si putea retrage trupele din Italia ca sã lupte împotriva lui
Chosroes. Mai trebuia sã-i convingã pe goti sã încheie pacea. Avea sã le trimitã cât de reped
negociatori însãrcinati sã o obtinã cu orice pret. Nici o clipã nu si-a subestimat advers
arul persan care, din vremurile îndepãrtate când fusese silit sã lupte pentru tron

contra fratilor sãi, îsi arogase puterile depline erodându-le pe cele ale personajelor
mai importante ca el. Creându-si o armatã formidabilã, se impusese ca rival al împãratulu
i. Din pãcate, nu ducea lipsã de partizani în imperiu, din motivul absurd cã se legase d
e elenism. De fapt, tradusese în persanã capodoperele literaturii noastre antice si în
vãtase pe dinafarã citate masive din acestea. Aceastã operatiune de seducere dãduse road
e pentru cã „mediocrii", mereu gata de orice josnicie, îl lãudau zi si noapte pe marele

om, fãrã sã-si dea seama cã era dusmanul nostru cel mai aprig.
împãratul a început prin a-i reaminti obligatiile Pãcii Vesnice si l-a rugat sã opreascã ime
diat pregãtirile militare. Chosroes n-a rãspuns, refuzând sã accepte oferta. Atunci, lus
tinian, cedând dorintei lui de pace, a coborât încã o treaptã a umilintei. Mi-a cerut sã scr
iu si eu în Persia. Nicicând pânã atunci nu participase vreo împãrãteasã atât de direct la tr
le statului. Am vãzut în asta o dovadã de încredere din partea împãratului, ca pentru a-mi a
firma cã rãmânea surd la calomniile lui loan din Cappadocia. Gresisem când mã îndoisem de el
.
Nu m-am adresat direct Marelui Rege, ci unuia dintre vizirii sãi, pe care îl întâlnisem
când fusese ambasador la noi. L-am implorat sã-si influenteze stãpânul în sens pacifist, i
-am promis, dacã reusea, o rãsplatã imensã si, pentru a-l face sã mã asculte si sã acorde un
ic de încredere demersului meu, I-am asigurat cã împãratul nu lua nici o decizie fãrã sã mã c
ulte. Nefericitã frazã, cãreia Chosroes a avut perfidia sã-i dea un mare rãsunet, sustinând
cã un imperiu condus de o femeie nu mai rezista decât printr-o minune. „Mediocrii" au
auzit si ei, datoritã lui, si mi-au ironizat înfumurarea. Tiranul, care tinea Persia
cu o mânã de fier, era, de asemenea, un personaj grosolan.

Totusi, corespondenta aceasta si intentia noastrã declaratã de a mentine pacea l-au
mai întârziat pânã când am obtinut indispensabilul armistitiu cu gotii, a cãrui veste mult-a
steptatã ne-a parvenit în scurt timp. Invazia atât de temutã era inevitabilã, însã trupele pe
care împãratul le chemase din Italia avuseserã vreme sã ajungã la hotarele noastre de rãsãrit
Puteau rezista ? Atentia noastrã se concentra asupra Mesopotamiei, când un curier a
sosit în goanã din nordul imperiului, informându-ne cã bulgarii atinseserã Dunãrea, invadau
Balcanii, distrugând, arzând, ucigând totul în calea lor. Ajunseserã deja pânã în inima Grec
, în Corint, în plus, o revoltã foarte gravã a izbucnit în garnizoanele noastre din Africa
. Soldatii nostri, hãrtuiti de berberi, în loc sã lupte, li s-au alãturat si au amenintat
t Cartagina, pe care ne chinuisem atâta sã o recuperãm din mâinile lui Gelimer.
în mijlocul acestei cascade de vesti proaste, nu aveam decât un singur gând: Antiohia.
Antiohia cea splendidã, cea bogatã, ilustra metropolã a imperiului, pe care Chosroes
o asediase. Antiohia, unde curajul garnizoanei era dublat de eroismul locuitoril
or, în ciuda disproportiei dintre forte, îsi apãrau orasul de câteva sãptãmâni ca niste fiare
sãlbatice. Noi voiam sã credem cã vor rezista! însã ce puteau face ei, nefericitii, împotriv
a unei armate nenumãrate si bine antrenate? Atunci a venit vestea îngrozitoare. Anti
ohia fusese luatã cu asalt si cuceritã. Templele crestinismului au fost pângãrite, desac
ralizate si la fiecare rãspântie s-au aprins, la porunca Marelui Rege, ruguri ale cãro
r flãcãri urcau pânã la cer, proclamând suprematia zeului Soare.
Cãderea giuvaerului imperiului a rãsunat pe toatã întinderea acestuia ca un tunet, în regi
unile de granitã s-a instaurat panica. Valuri de refugiati s-au împrãstiat în Anatolia s
i pânã în capitalã. Eu mã revoltam la ideea cã

orasul în care locuisem, unde adunasem atâtea amintiri plãcute, unde se hotãrâse viitorul
meu cãzuse în mâinile dusmanilor. Mã gândeam la Macedonia, la cãlugãrii care mã gãzduiserã si
deam pentru a plânge, împãrãteasa, de fapt, nu are dreptul sã se nelinisteascã pentru priete
nii ei, cãci ea nu are preferinte, fiind mamã nepãrtinitoare pentru toti copiii ei. De
altfel, n-as fi avut posibilitatea sã mã las mult timp în voia disperãrii.
Catastrofa suferitã de imperiu nu-l oprise nici o clipã pe loan din Cappadocia în camp
ania lui pentru a mã distruge, iar Barsyme mã tinea la curent aproape zi de zi cu ur
zelile lui. Fãcea parte dintre oamenii pe care îi primeam în secret. S-ar crede cã, dacã e
sti înconjurat si pãzit zi si noapte, îti pierzi orice intimitate, însã, în mijlocul multimi
i care observa cele mai mici gesturi ale mele, mi-era suficient un numãr restrâns de
doamne si eunuci în care aveam încredere pentru a-mi sluji de paravan. Discretia lo
r fusese rãsplãtitã regeste, dar un cuvânt în plus i-ar fi condamnat sã disparã de pe fata pã
lui.
în unii aveam încredere aproape deplinã. Mai fideli ca umbra mea, ei erau fãpturile mele
, pe care unii îi vor numi sufletele mele blestemate. Arsenius, sora mea Comito si
îndeosebi Indaro, de departe cea mai dezinteresatã. Cine alta în afarã de ea m-ar fi pu
tut forta în aceastã perioadã de dificultãti si tensiuni sã primesc fiinta de a cãrei prezen
tã mã temeam cel mai mult: fiica mea ?

Aceasta se speriase la cãderea Antiohiei si fugise împreunã cu ai ei pânã la Constantinopo
l. S-ar fi putut cruta de oboseala unei cãlãtorii atât de lungi, am ironizat-o eu, cãci
armatele Marelui Rege nu vor ajunge asa de repede la zidurile capitalei. Indaro
a recurs atunci la lacrimi, care nu m-au impresionat prea tare. Sã o primesc pe fi
ica mea!

Sã-mi recunosc bastarda! In momentul în care loan din Cappadocia mã vâna si imperiul era
scuturat de furtunã! Indaro si-a pierdut mintile. N-am reusit s-o descurajez pe n
eghioabã: s-a târât la picioarele mele. Irina, zicea ea, nu avea decât o singurã dorintã: sã-
i vadã mama, fie chiar si câteva clipe, si apoi sã nu mai încerce niciodatã sã se apropie de
ea. Sãtulã sã mã rãzboiesc cu ea, am cedat.
întrevederea a avut loc într-un paraclis al gineceului, o încãpere micutã, cu peretii din
alabastru si tavanul acoperit cu mozaic înfãtisând bolta cereascã. Indaro a adus-o în secr
et pe fiica mea. Era foarte înaltã, destul de voinicã, stângace, fãrã gratie. Nu mi-a trecut
prin cap sã o îmbrãtisez. De la prima vedere am constientizat cum se scurg anii, nu cã
m-as fi crezut tânãrã, dar avusesem pânã atunci impresia cã nu-mi trãdam vârsta, si mi-am dat
ama subit cã mã apropiam de cincizeci de ani.
Am întrebat-o pe Irina cum aflase de identitatea mamei ei. Indaro i-o dezvãluise atu
nci când s-a mãritat si, dacã solicitase o audientã, o fãcuse la sfatul tatãlui ei, cu care
coresponda, acel Pharas despre care o altã minciunã de-a lui Indaro mã fãcuse sã cred cã era
mort. Asadar, primul meu amant trãia.
Un val de nostalgie, de urã, de dragoste m-a cuprins. Mã clãtinam atât de tare, încât am fos
t nevoitã sã mã sprijin de perete, a cãrui piatrã rece m-a înviorat. Am întrebat-o cu severit
te pe Irina ce voia. Nu avea tot ce-si putea dori ? Nu-i dãdusem totul ? Mi-a rãspun
s printr-un torent de reprosuri, conchizând cã nu mã va ierta niciodatã cã am lãsat-o sã crea
cã e orfanã. Ochii mici si rãi care mã fixau mi-au adus aminte de mama si detestam aceas
tã amintire. Am înteles cã, dacã-si pãrãsise provincia, nu era nici de frica persilor, nici

din dragoste filialã, ci pentru a fi recunoscutã ca fiicã a împãrãtesei si pentru a obtine o
pozitie demnã de rangul ei. Am încercat sã-i explic cã era imposibil ca ea sã rãmânã la Cons
tinopol sau la Palatul Sfânt. Dacã n-o faci pentru mine, mãcar fã-o pentru fiul meu, însã îm
hipui cã nu stii cã esti bunicã", mi-a aruncat ea. Ba da, stiam, îl chema Anastasius si
tocmai împlinise nouã ani. Avea pãrul blond, ondulat, ochii cãprui-deschis, o frunte joa
sã. Era un copil linistit si afectuos, un elev silitor, care vorbea deja latina în a
farã de greacã. M-a privit uluitã, descoperind cã acolo, în fundul îndepãrtatei sale Caria, s
afla sub supravegherea mea si cã le cunosteam existenta în cel mai mic detaliu. Poa
te cã n-o arãtam, dar nu puteam fi acuzatã cã nu mã interesa soarta lor. Aceastã femeie masi
vã era exact contrariul fiicei pe care mi-as fi dorit-o, dar poate cã ar fi fost alt
fel dacã ar fi primit dragostea maternã, totusi rãmânea carne din carnea mea. Trebuia sã mã
adun rapid si sã-mi arãt fermitatea dacã nu voiam sã mã las înecatã într-un sentimentalism pe
re l-am evitat toatã viata. Vei obtine tot ce ceri, i-am declarat eu, dar cu o sing
urã conditie: sã pleci imediat, sã pãrãsesti Constan-tinopolul si sã nu te mai întorci niciod
tã."
 Pãstreazã-ti cadourile! a scrâsnit ea.
 Totusi, pânã acum, ti-au prins foarte bine, i-am întors-o eu.
Furioasã, simtind cã pierduse partida, a pãrãsit încãperea fãrã o privire, fãrã un salut. N-a
zistat nici un minut în plus. Gâfâiam, sudoarea îmi curgea pe fatã si o migrenã nemiloasã îmi
rângea tâmplele în menghinã. Am poruncit ca o escortã de onoare sã o însoteascã pe fiica mea
tru a mã asigura cã va trece Bosforul chiar în aceeasi zi si se va întoarce cât mai curând în
provincia ei.

Zvonul existentei Irinei si al vizitei sale s-a scurs în afara zidurilor Palatului
Sfânt. De aici legenda rãspânditã de Germanus si Passara cã mi-as fi fãcut fiica sã disparã.
daro s-a pierdut în scuze, s-a încurcat în explicatii si m-a implorat sã-i iert minciuni
le. Poate cã, la urma urmei, nu gresise prea tare, dar abia reuseam sã o ascult. Min
tea mea era în altã parte. Pharas era încã în viatã în acest oras, nu departe de mine, si ami

tirile amare mã sufocau. Pharas putea suporta, dupã atâtia ani, rãzbunarea mea. Dar pute
am face una ca asta tatãlui fiicei mele, mai ales dupã ce am vãzut-o? Cât despre ideea d
e a-l revedea, nu voiam ca un bãrbat urâtit si îmbãtrânit sã-mi murdãreascã vechea imagine pe
re o pãstram despre el si, pentru a îndepãrta tentatia, peste chipul întunecat si frumos
al tineretii lui am suprapus figura luminoasã si zâmbitoare a lui Ruderic. Abia atu
nci am plâns, fãrã sã stiu dacã pentru cele douã iubiri moarte sau pentru Antiohia, al cãrui
ung martiriu era detaliat în rapoarte.
Persii nu erau barbari nici pe departe. Jefuiau, furau, masacrau nu în dezordine,
ci metodic si numai la ordinele ofiterilor lor. Marele Rege nu lãsa nimic în voia întâmp
lãrii: dupã ce orasul a fost golit de comori, a poruncit sã fie ras de pe fata pãmântului,
în acest fel, din pricina lui, Antiohia care strãlucise atâtea secole în istoria lumii
nu mai exista. Rarii supravietuitori, deportati în strãfundurile Persiei, în provincia
cea mai aridã, au fost siliti sã construiascã alt oras, cãruia Chosroes i-a dat numele
victimei sale... îmi închipuiam, copilãreste, cã, dupã o asemenea catastrofã, destinul nefas
t va înceta sã ne chinuiascã si cã furtuna se va opri. Mã înselam, cãci valul de vesti proast
nu pãrea încetinit de nimic si fiecare zi ne aducea o înfrângere, pierderea unei fortãret
e, cãderea unui oras. Mi se întâmpla sã mã întreb dacã nu stârnisem furia divinã si mã

gândeam în zadar ce am fi putut sãvârsi pentru a-L ofensa pe Dumnezeu, în toatã aceastã perio
dã, n-am încetat sã-l admir pe lustinian. Antiohia fiind stearsã de pe hartã, hotãrâse nu num
i sã recucereascã terenul pe care fusese asezatã, ci si sã o reconstruiascã mai frumoasã, ma
i mãreatã ca înainte. Nici o zi, nici o clipã n-a pãrut obosit, nici mãcar slãbit. Nu era con
ins de victoria finalã, cãci nu manifesta nici optimism, dar nici pesimism, se multu
mea sã guverneze constiincios, metodic. Datoritã acestei atitudini ne sustinea si pe
mine, si pe colaboratorii nostri. Ne împiedica sã disperãm. Nu renunta sã se batã cu Chos
roes si în vis se gândea doar la revansã si l-a rechemat pe Belizarie în tarã pentru a pre
gãti urmãtoarea campanie în Orient.
împreunã cu statul sãu major, generalissimul a revenit la Constantinopol, si Ruderics-
a întors între zidurile orasului. Mã sfâsia tentatia de a-l chema la palat si de a-l rev
edea. Cu toate acestea, nu puteam si nu trebuia. Nu aveam sã renunt la sacrificiul
fãcut si nici nu voiam, dupã ce l-am fãcut sã sufere din pricina ei, sã-i dezvãlui nestator
nicia mea. Zilele treceau, rezistenta mea slãbea si mã rugam lui Dumnezeu ca Belizar
ie sã plece cât mai iute din capitalã. De fiecare datã când se deschidea usa camerei mele,
tresãream ca si cum ar fi trebuit sã aparã Ruderic, uitând cã era, practic, imposibil, în d
upã-amiaza aceea, când balamalele de argint s-au rãsucit în tâtânile lor, nu m-am putut abti
ne sã nu tresar; dar în locul tânãrului ofiter a intrat o vãduvã. Era Antonina, îmbrãcatã în
doliu. A vãrsat un suvoi de lacrimi, scotând gemetele cele mai patetice. Din aceastã
tânguialã funebrã reiesea cã amantul ei, Theodosius, o pãrãsise. Am linistit-o si am rugat-o
sã-mi povesteascã totul.
Curtezanul fugise din Constantinopol pentru a se

închide într-o mãnãsti; . Asadar, fusese atins dintr-o datã de gratia divinã ? am întreoat eu
Antonina afirma contrariul. Ce motiv îl împinsese atunci sã-si caute salvarea în religi
e ? S-a pierdut într-o însiruire de minciuni, pânã când am silit-o sã mãrturiseascã adevãrul,
se din nou sã hohoteascã si, printre sughituri, mi-a mãrturisit cã tânãrul Theodosius contin
uase sã o copleseascã, însã ea ceruse prea mult de la el si, în pofida tineretii sale, îsi p
ierduse puterile. Epuizat dupã atâtea servicii vitejesti, buimãcit, îsi gãsise salvarea în f
ugã. Antonina jura cã o sã moarã de durere. Catastrofele care scuturau imperiul nu însemna
u nimic în comparatie cu drama pe care o trãia. Mi-am înãbusit un hohot de râs si, într-un f
el, i-am fost recunoscãtoare, fiindcã, fãrã sã-si dea seama, mã înveselea în momentul în care
eam cel mai mult nevoia. Inspiratia mi-a suflat sã o sfãtuiesc sã cearã ajutorul sotului
ei. Am înteles din reactia ei cã se întreba dacã nu cumva îmi bat joc de ea, dar m-a pãrãsit
seninatã. A reusit sã-l convingã pe Belizarie cã pierduse în Theodosius colaboratorul ce!
mai fidel, prietenul cel mai fermecãtor si cã era necesar sã facã totul pentru a încerca sã-
l recupereze. Belizarie s-a conformat imediat, cu graba care îl caracteriza, si a
cerut o întrevedere cu noi, nu pentru a vorbi despre rãzboi, ci despre tânãrul ale cãrui s
ervicii îi erau indispensabile, sustinea el, implorându-l pe împãrat sã-l cheme înapoi, lust
inian, neîntelegând nimic din afacerea aceasta, m-a lãsat pe mine sã-i dictez cum sã proce

deze. La îndemnurile lui, Theodosius a acceptat sã iasã din mãnãstire. Antonina, regãsindu-s
i amantul datoritã sotului ei, nu mai putea de fericire si cel mai perfect menaj în
trei s-a refãcut ca în trecut. Mãcar a existat o femeie fericitã în perioada aceea de nefe
ricire.

Capitolul 15

T
oate aceste evenimente dramatice îmi deturnaserã atentia într-atât încât neglijam sã cercetez
viata de zi cu zi. Schimbarea avusese deja loc atunci când mi-am dat eu seama, imp
erceptibilã pentru toatã lumea, dar semnificativã pentru mine. Apãrea un punct asupra cãru
ia lustinian insista, altul, asupra cãruia nu era de aceeasi pãrere cu mine, o favoa
re minusculã pe care refuza sã mi-o acorde, de altfel din cele mai întemeiate motive p
osibile. Aceastã fisurã, o micã zgârieturã la suprafata bunei noastre întelegeri, a fost suf
icientã pentru a mã alerta. Asadar, încrederea pe care mi-o arãtase, încredintându-mi sarcin
a de a le scrie persilor, nu fusese decât o momealã. Se folosise de mine pentru cã mã cr
ezuse utilã, ca sã-si dea seama, de altfel, cã se înselase. Pericolul mã pândea, si amenința
rea îmi invada viata cotidianã, loan din Cappadocia era hotãrât sã mã elimine, iar eu eram h
otãrâtã sã-l împiedic s-o facã. Duelul a început, inexorabil, pânã la moarte.
Fãrã a mã astepta la vreun rezultat, l-am luminat pe împãrat asupra golurilor din administ
ratia favoritului sãu si asupra nemultumirii generale pe care o stârnea. Evitând sã ment
ionez necazurile personale, am fãcut apel la bunul lui simt politic, la dorinta lu
i de a aduce fericire popoarelor sale, pe care ministrul, în numele lui, le fãcea ne
fericite. Asa cum mã asteptam, am auzit rãspunzându-mi-se cã loan din Cappadocia era gen
iul cel mai capabil al timpului sãu.

Atunci, strategia mea s-a desfãsurat mai insidios si am încercat sã-i trezesc lui lust
inian bãnuielile în privinta ambitiilor favoritului sãu. O clarvãzãtoare îi prezisese cã va p
rta vesmântul lui Augustus, suveranul care a întemeiat imperiul. Sigur cã va deveni el
însusi împãrat, nu ezita sã se dedea la incantatii magice pentru a grãbi acest moment bin
ecuvântat. Noaptea, la el acasã, se îmbrãca în mare preot si-i ruga pe demoni sau pe câini sã
l învesteascã cu puterea supremã, lustinian, oricând dispus sã ciuleascã urechea la asemenea
zvonuri, a rãmas de data aceasta surd. Mi-am dat seama atunci în ce mãsurã nu mai eram
nici prima, nici cea mai puternicã. Bineînteles, lustinian mã iubea la fel ca pe vremu
ri, dar nu mai eram eu ochii lui, cãci vedea prin altcineva, nu mai eram eu urechi
le lui, cãci asculta de un altul. N-am avut de ce sã caut mult timp motivele acestui
dezastru. Un altul în afarã de mine descoperise secretul cel mai intim al împãratului:
slãbiciunea lui. loan din Cappadocia îl domina pe lustinian atât de mult, încât acesta nu
se mai putea desprinde de influenta lui.
Atunci am fost nevoitã sã mã tocmesc cu caracterul meu. Pânã atunci, în toate împrejurãrile,
stisem drept înainte, fãrã ezitãri, fãrã sã cedez, poate fãrã milã si fãrã scrupule. Pentru p
fost silitã sã mã resemnez. Am fost obligatã sã fiu tot ce nu fusesem niciodatã înainte, adic
scunsã, rãbdãtoare si vicleanã. Cu toate acestea, câmpul meu de manevrã rãmânea extrem de mãr
, în fata încãpãtânãrii lui lustinian de a-si absolvi favoritul, mi-am dat seama cã era prea
ziu pentru a-i dezvãlui rãzboiul ucigas pe care îl ducea împotriva mea. Cât despre ideea d
e a mã descotorosi de el într-un mod mai expeditiv, era atât de bine pãzit, încât nici nu pu
team visa la asa ceva. loan din Cappadocia era atât de neîncrezãtor în

II

privinta mea, încât nu gusta decât mâncãrurile preparate în fata lui. Noapte si zi, mii de gã
zi îl apãrau si, în ciuda precautiilor lui, informatorii îmi raportau cã avea somnul tulbu
rat mereu de cosmaruri în care se vedea înjunghiat de vreun mercenar pe care i-l tri
misesem eu. Spaima lui devoratoare nu mã consola nici un pic, din moment ce câstiga
teren de la o zi la alta. si cea mai micã tentativã se întorcea împotriva mea. lustinian
începea sã mã priveascã cu ochi neîncrezãtori, iar ruptura s-a lãrgit fãrã încetare.
Cu rãcealã, cu disperare, asteptam momentul în care avea sã devinã o groapã, apoi o prãpastie
pe care n-o mai puteam depãsi, împãratul era, practic, învãluit. Riscam ce putea fi mai rãu,
dar sub nici o formã nu trebuia sã-i arãt spaimele mele. Deja Curtea se întorcea subtil
, suav, dinspre mine. Anticamera mea era mereu plinã, dar, cu toate acestea, mai p
utin ca de obicei, încã exista o gloatã de solicitanti, dar numãrul acestora se diminua

de la o zi la alta. loan din Cappadocia avea multi dusmani, însã acestia socoteau cã,
o datã descotorositi de mine, le va fi cu atât mai usor sã facã acelasi lucru cu el. Sim
team cã-mi fuge pãmântul de sub picioare, dar, dacã cedam nelinistii, eram pierdutã. Cu mi
ntea rece, mi-am concentrat toate puterile pentru a descoperi cea mai micã fisurã în z
idul reprezentat de adversarul meu.
Fiara nemiloasã avea totusi o inimã, bine ascunsã sub viciile si crimele sale, o inimã p
e care o pãstra doar pentru unica lui fiicã, Eufemia, o adolescentã proaspãtã, fermecãtoare
si naivã, bucuria si mândria lui. Antonina, rãmasã la Constantinopol dupã plecarea lui Bel
izarie si a statului sãu major în Rãsãrit, s-a împrietenit cu tânãra, îi fãcea vizite sau o i
pe la ea aproape în fiecare zi. A profitat de absenta

tatãlui, plecat în inspectie în provinciile din Est, cãci acesta, bolnãvicios de bãnuitor, s
-ar fi putut arãta neîncrezãtor fatã de o prietenã a împãrãtesei.
într-o zi, având chef de confesiuni, Antonina n-a ezitat sã-i facã Eufemiei cele mai gra
ve destãinuiri. A început prin a pomeni adânca nemultumire pe care o simtea fatã de sotu
l ei, Belizarie. Cucerise Africa, Italia, Mesopotamia, îmbogãtise neîncetat imperiul c
u prãzile sale de rãzboi, pentru a nu primi în schimb decât cea mai neagrã nerecunostinta.
si-a vãrsat amarul, ajungând sã critice aspru puterea si pe cei care o detineau. Pent
ru Eufemia care, stiind-o pe împãrãteasã dusmana tatãlui sãu, o detesta, cuvintele ei erau c
a mierea. Foarte încântatã, a întrebat-o nevinovat pe Antonina de ce îndura Belizarie atâtea
nedreptãti când avea toatã armata pe mânã. O loviturã de stat într-un câmp de luptã îndepãrt
a nici o sansã de reusitã, a replicat Antonina, dacã nu exista chiar în capitalã un aliat
solid si puternic.
Imediat ce s-a întors tatãl ei, Eufemia s-a grãbit sã-i repete aceste discutii, încântarea a
fost mai puternicã decât neîncrederea. Dacã Belizarie si armata îsi uneau fortele cu ale
lui, era sigur cã va pune mâna pe coroanã. A trimis-o sã-i spunã Antoninei cã ar fi fericit
sã se întâlneascã a doua zi. Antonina s-a crispat, înnebunise, ce naiba? Tot orasul colcãia
de spioni ai împãratului si împãrãtesei; întrevederea lor ar iesi la ivealã imediat si ar tre
i o multime de suspiciuni. Dar, adãugase ea, trebuia sã plece în câteva zile sã i se alãture
sotului ei pe front si avea sã înnopteze într-o casã izolatã pe care o detinea în împrejurim
. Ministrul ar putea sã se întâlneascã acolo cu ea fãrã nici un pericol. Acest exces de prec
autie i-a plãcut lui loan din Cappadocia, asigurându-l cã avea de-a face cu o femeie s
erioasã.
"   în noaptea convenitã pentru întâlnire, s-a dus cât mai

discret posibil la casa cu pricina, luând cu el doar câteva gãrzi. Antonina îl astepta,
singurã, în grãdinã. S-au gãsit doi aliati. S-au recunoscut doi complici. S-au înteles din v
reme asupra mijloacelor si asupra scopului si cu cea mai bunã dispozitie au pus la
punct complotul lor. loan din Cappadocia a promis tot ce a cerut Antonina si a
jurat solemn sã-si foloseascã toate puterile pentru doborârea împãratului si a împãrãtesei, î
entul acela, din tufele din împrejurimi au iesit doi bãrbati. Erau Narses si unul di
ntre aghiotantii lui. S-au nãpustit asupra favoritului, care a început sã strige dupã aj
utor. Gãrzile lui au sosit în goanã. Soldatii lui Narses, pãrãsindu-si ascunzãtorile, au apãr
t pretutindeni. A urmat o bãtãlie în toatã regula, cu lovituri si rãni. în încãierare, minist
a reusit sã fugã si, revenit în vitezã în oras, a alergat sã se refugieze la Sfânta Sofia.
Pânã atunci, împãratul refuzase sã creadã în vinovãtia lui, chiar si atunci când se dãduse de
licitând o întrevedere cu Antonina. Avusesem cele mai mari dificultãti sã-l conving sã acc
epte stratagema noastrã. Cu o zi înaintea întâlnirii fatale, cuprins de un incredibil ac
ces de afectiune, l-a sfãtuit insistent pe loan din Cappadocia sã nu se ducã în casa Ant
oninei. Fãrã sã se mai mire cã stãpânul lui era la curent cu modul în care îsi petrecea timpu
iber, n-a dat nici o atentie avertismentului sãu. Cuvintele lui trãdãtoare, apoi fuga
lui i-au deschis ochii, în cele din urmã, împãratului si mi-au îngãduit sã cer destituirea lu
imediatã.
A doua zi, Sfânta Sofia a fost martora unei scene uluitoare, pe care am poruncit m
ai multor persoane sã mi-o povesteascã, atât de tare mã ungea la inimã. Biserica era înconju
ratã de forte armate care nu lãsau pe nimeni sã iasã, dar permiteau sã intre oricui voia. în
interior, cãlugãrii îl

tineau aproape cu forta în genunchi pe loan din Cappadocia, în vreme ce unul dintre ei îl tundea, iar preotii, vizibil îngroziti, murmurau rugãciuni. Spectatorii nu-si re veneau din soc. Era acelasi loan din Cappadocia care chiar în ziua precedentã se împãuna în culmea puterii... îi înscenasem pedeapsa chiar în interiorul refugiului pe care si-l alesese; obiceiul cerea ca ministrii cãzuti în dizgratie sã se cãlugãreascã... de bunãvoie s u cu forta. Grãbiti sã termine cât mai repede, preotii îl dezbrãcaserã pe ministru si se pre gãteau sã-i punã rasa, când si-au dat seama cã aceasta lipsea. Au început sã ridice bratele s re cer, sã se agite, sã se insulte reciproc si chiar sã înjure într-un mod foarte nepotriv it unor fete bisericesti, în cele din urmã, l-au zãrit pe cãlugãrul paznic al comorii cate dralei, care se tinea deoparte, cu ochii lãrgiti de fricã. Cu riscul de a-l lãsa în piel ea goalã, i-au smuls sutana de dimie si i-au pus-o lui loan din Cappadocia. seful guvernului, stãpânul imperiului dupã Dumnezeu si împãrat, nu mai era decât cãlugãrul loan. Oracolul avusese dreptate sã-i spunã cã într-o zi va purta haina lui Augustus, cãci acesta era numele paznicului comorii.

Am lãsat grija de a-i numi un succesor pe seama împãratului, care l-a ales pe Theodatu s, un înalt functionar cu reputatie excelentã.

Obtinusem victoria dupã lupte grele. Satisfactia mi-a fost totusi umbritã de blândetea pedepsei acordate dizgratiatului. împãratul, ca si cum ar fi fost în continuare vrãjit, s-a multumit sã-l exileze nu departe de Constanti-nopol, la Cizic, înapoindu-i o ma re parte din bunurile pe care 'a început i le confiscase. Acestora li s-au alãturat roadele furturilor pe care loan din Cappadocia avusese prudenta sã 'e ascundã si car e i-au permis sã trãiascã pe picior mare. Nu

rãzbunarea îmi inspira regretele, ci prudenta. Fostul favorit îsi pãstra viata, averea s i libertatea. Dar el dovedise cã era capabil de orice... pânã la a dori sã o elimine pe îm pãrãteasã si sã-l înlocuiascã pe împãrat.

Preocupãrile mele au fost date peste cap într-o zi din primãvara anului 541, când am afl at cã în Orient, unde ostilitãtile reîncepuserã, trupele noastre cuceriserã fortãreata Sisaur non. Unde mai era si aceastã Sisauranon? Bineînteles, împãratul stia. Cât despre mine, m-a m repezit la hartã. Sisauranon era situatã în teritoriul persan. O fortãreatã modestã, un lo c de mâna a doua, poate, dar prima noastrã reusitã. Era un semn, un simbol, si-mi amin tesc cã am strigat de bucurie la aflarea vestii.

Pentru aceastã campanie, îmi scria Ruderic în raportul lui, Belizarie i-a chemat pe to ti aliatii nostri. S-a dus chiar sã-l scoatã din ascunzãtoare pe un anume Harith Ghass anidul, un mic rege indigen care se purta cu o mare fidelitate fatã de imperiu si Biserica... monofizitã. Aliatii de teapa lui nu valoreazã prea mult Belizarie I-a tr imis în teritoriul persan într-o misiune de recunoastere, în fruntea celor douã mii de c avaleri ai sãi. Harith a stiut asa de bine sã-i convingã pe ofiterii care îl însoteau de a propierea unei masive armate inamice, încât acestia s-au retras fãrã a cerceta mai depar te, în felul acesta, arabul a putut sã punã mâna linistit pe toatã regiunea si sã-si însuseas singur întreaga pradã de rãzboi. Generalissimul i-a adresat reprosuri pentru purtarea lui, pe care acesta a avut insolenta sã le conteste.

Cu toate acestea, datoritã informatiilor acestui aliat bizar, armatele noastre au putut atinge Tigrul. Am obtinut de

la împãrat sã-i acorde lui Harith titlul de patrician. Ce dacã Belizarie dezaproba aceas tã rãsplatã ?

Regele persilor, încrezãtor si sigur de victorie, îsi înaintase prea mult trupele. Despãrt it de ariergardã, îsi lãsase regatul fãrã apãrare. Armatele noastre au crezut cã întreaga Asi se afla la mila lor. în momentul în care se pregãteau sã se nãpusteascã asupra prãzii oferit , au primit deodatã ordinul de a face cale întoarsã. Belizarie întrerupea campania în plinã reusitã. O epidemie bruscã îl împiedica sã continue ofensiva. Acestea erau explicatiile cãro ra împãratul le dãdea crezare. Asta era ceea ce îmi afirma Ruderic în scrisorile sale si c eea ce refuzam sã cred.

îndoielile mele au fost confirmate în scurt timp de minciunile înnebunite ale Antonine i. Ca sotie devotatã, se hotãrâse sã i se alãture lui Belizarie pe front. Bineînteles, îl lua

e si pe Theodosius, dar îl lãsase, prudentã, la Efes. tãranul urâcios de Photius, fiul ei
din prima cãsãtorie, reusise de data aceasta sã-si convingã tatãl vitreg de ghinionul sãu. s
i Belizarie, grãbit sã o facã sã dea socoteealã, galopase, pur si simplu, în calea ei, dupã ce
le-a poruncit trupelor sale o repliere strategicã". Victoria totalã asupra Marelui Re
ge n-avea decât sã astepte altã ocazie!
Pentru prima datã de la cãsãtoria lor, i-a rezervat Antoninei o primire glacialã. Aceast
a, deja încercatã, a aflat cã amantul ei, Theodosius, fusese rãpit, fãrã sã se stie nici de c
ne, nici de ce. Am primit de la ea cereri patetice de ajutor si am vrut sã-i doved
esc cã, dacã mã slujea bine, avea dreptul la recunostinta mea netãrmuitã. Convinsã cã Photius
se afla în spatele disparitiei misterioase a lui Theodosius, am poruncit sã fie ares
tat, adus la Constantinopol si azvârlit în temnitele Palatului Sfânt. Pentru a-l face
jnai maleabil, am poruncit sã fie biciuit ca un sclav de rând.

Credeam cã durerea îi va dezlega limba. Spre surprinderea mea, acest bãrbat fragil si
cu sãnãtate subredã a dat dovadã de o rezistentã neasteptatã. Torturat, a refuzat sã dezvãlui
scunzãtoarea în care îl tinea prizonier pe Theodosius. Atunci am ordonat, pur si simpl
u, torturarea slugilor lui care au vorbit îndatã... Eu aveam grijã sã-mi fac fericitã o pr
ietenã, în vreme ce împãratul se ocupa de repararea greselilor comise de sotul ei.
Marele Rege al persilor avea pãrtile lui bune. A oprit imediat ostilitãtile când a auz
it clinchetul aurului: era suficient sã audã câteva monede ciocnindu-se pentru a lãsa ar
mele jos. Douã mii de livre de argint au permis orasului Hierapolis din Siria sã sca
pe de ce putea fi mai rãu. Pentru o mie de livre, a renuntat la asediul Dârei. Din c
ontrã, Berrhoea, neputând plãti cele patru mii de livre de argint cerute, a fost cucer
itã si arsã. Locuitorilor din Edessa le-a propus sã-si rãscumpere prizonierii pe care îi c
apturase cu un an înainte din Antiohia. întreg orasul s-a stors si s-a scremut, de l
a prostituate pânã la tãranii din împrejurimi, în cele din urmã, Marele Rege a consimtit pol
iticos sã treacã din nou 'granita... pentru cinci mii de livre de aur si un tribut a
nual de cinci sute de livre...
La întoarcerea lui Belizarie în Constantinopol stiam de-acum la ce sã mã astept, într-adevãr
, Antonina a apãrut din nou în fata mea, deghizatã în vãduvã, cerându-l pe Theodosius al ei s
jurând cã prefera sã se omoare decât sã rãmânã despãrtitã de el. Dragã prietenã, i-am zis,
oate din durerea ei, un giuvaer nepretuit a cãzut ieri în mâinile mele, o minune pe ca
re nimeni pe lume n-a avut-o niciodatã. Dacã te încântã, mi-ar face plãcere sã te las sã-l ad
i." t

Desi îsi plângea amantul cu lacrimi de sânge, Antonina nu-si pierduse pasiunea pentru
tot ce strãlucea. Curiozitatea fiindu-i stârnitã, m-a implorat sã-i arãt achizitia mea. M-
am prefãcut cã ezit, am fãcut pe misterioasa, pentru a o aduce în culmea nerãbdãrii, apoi m-
am ridicat si m-am dus în fundul încãperii. Am tras o draperie si în spatele ei a apãrut T
heodosius în persoanã. Datoritã indicatiilor slujitorilor lui Photius, gãsisem locul în ca
re era tinut Theodosius si poruncisem sã fie adus la Constantinopol în cei mai mare
secret, pentru a-mi pregãti surpriza. Antonina a alergat la amantul ei, care stãtea în
picioare, cu o mutrã stânjenitã, l-a strâns la piept mai sã-l sufoce, apoi a cãzut la picio
arele mele si mi-a strâns genunchii atât de tare încât era sã cad. S-a ridicat pentru a se
nãpusti la amantul ei, apoi s-a întors sã se agate de tunica mea, numindu-mã salvatoare
a ei, stãpâna ei, binefãcãtoarea ei.
Mai rãmânea sã-i împac pe cei doi soti, cãci am fost întotdeauna o adversarã feroce a divortu
ui, împãratul, la îndemnurile mele, a binevoit sã discute cu Belizarie si, prin grija me
a, menajul s-a refãcut pentru a treia oarã. Mã gândeam cã mã pot culca pe o ureche, când aces
Theodosius pentru care mã strãduisem atât a murit, dupã o boalã scurtã. Mã pregãteam sã fiu
atã de un suvoi de lacrimi. Antonina a manifestat într-adevãr durerea cea mai arzãtoare,
dar mi s-a pãrut cã mai degrabã voia sã fie consecventã cu ea însãsi. De fapt, n-am simtit-o
prea afectatã. Poate cã se sãturase de distractia Theodosius...
Aceste valuri linistindu-se, m-am întors la problemele mai grave. Nu dusesem o lup
tã aprigã împotriva lui loan din Cappadocia pentru a-l vedea înlocuit de un neputincios
notoriu. Un singur om mi se pãrea apt sã relanseze la apã nava statului, care, ca de o
bicei, lua apã prin toate pãrtile:

Barsyme. Anii lui de colaborare cu loan din Cappadocia îl familiarizaserã cu afaceri
le publice, îmi dovedise loialitatea lui, iar originile umile ne garantau fidelita
tea lui. Mintea îi era atât de iute, atât de strãlucitoare, atât de plãcutã, încât uitam de u
 lui iesitã din comun, nu mai observam capul acela prea mare pentru corpul sfrijit
, gura mare plinã de dinti lungi, prost însiruiti, limba aceea cu care îsi umezea tot
timpul buzele si din care plescãia ca o broascã.
lustinian, înduplecat de argumentele mele, l-a numit prefect al orasului.
Credeam cã pusesem mâna pe un ministru abil. Am descoperit însã un vrãjitor. Banii intrau în
 valuri în vistieriile statului, de regulã goale, precum si în cuferele private ale împãra
tului si împãrãtesei. Pentru a rãspunde acuzatiilor, recunosc cã fura. Dar ce ministru, ce
 apropiat al puterii n-a furat? Sora mea, care nu rata nici o ocazie sã-mi dovedea
scã slugãrnicia ei în chip de afectiune, nu recurgea la comisioane, în numele influentei
 pe care si-o atribuia sau pe care presupuneau altii cã o are? Iar Arsenius, credi
nciosul meu Arsenius, nu bãga la buzunar sume frumoase pentru fiecare recomandare
? si chiar curajoasei Indaro, cu inima mare, nu i se întâmpla si ei sã-si rotunjeascã ve
niturile cu câte o spagã pe care i-o înmânau solicitantii dornici sã-si vadã cerintele îndepl
nite mai repede ?
împãratul si cu mine am hotãrât sã tãiem ghearele aristocratiei. Pentru a reduce influenta a
cestor „mediocri", a refuzat sã le usureze taxele si i-a lãsat sã se îngroape în datorii tot
 mai mari. Din spirit de democratie, le-am îngãduit oamenilor de rând sã aibã acces la fun
ctiile rezervate altãdatã numelor mari si am creat unele noi. De aceea s-au înmul-
248

tit „gloriosii", „magnificii", „clarissimii", „ilustrissimii", „alesii" si alte titluri cu
 care se îndopase pânã atunci doar nobilimea.
Dintr-o datã, denunturile s-au dublat. Dacã primeam un cadou de la seful vãmilor imper
iale ale Strâmtorii, imediat acesta era denuntat pentru piraterie, iar noi eram ac
uzati cã am fi complicii lui. Dacã porunceam sã fie confiscate baloturile de mãtase vândut
e de negustori peste pretul fixat, imediat eram înfieratã cã as fi deturnat stocul în fo
losul meu. Nu s-a sustinut cã eu l-as fi sustinut pe falsificatorul acela vestit n
umit Priscus, care imita perfect semnãtura defunctilor bogati si, dupã moartea lor,
confectiona contracte de împrumut în favoarea lui ?
„Mediocrii" mi-au imputat cã nu m-am sãturat niciodatã de putere si cã m-am întins ca o patã
e ulei în tot imperiul. Cât despre împãrat, au vãzut în el pe nimeni altul decât pe diavolul
eîncarnat. L-au citat pe cãlugãrul acela care, chemat în audientã sacrã, se oprise paralizat
 de groazã în usa sãlii, cãci vãzuse pe tron un bãrbat cu chipul Satanei. Au împins mârsãvia
 invoca mãrturia mamei împãratului. Prietenilor ei cei mai intimi ea le-ar fi destãinuit
 cã primise, cu nouã luni înainte de nasterea fiului ei, vizita diavolului si imediat
dupã aceea a rãmas însãrcinatã... Diavolul! Sãrmanul lustinian!
Aceastã revoltã suscitatã de administratia severã, dar eficace a lui Barsyme ne silea sã n
e sprijinim si mai mult pe partizanii nostri, îndeosebi pe Albastri, care, de la N
ika, ne sustinuserã întotdeauna. Dar de la o vreme acestia se simteau trãdati de împãrat,
din pricina unui incident pe care l-au considerat o insultã gravã adusã factiunii lor.
 Guvernatorul orasului Tars reusise, prin pretentiile lui, sã-i exaspereze pe locu
itori, printre care numerosi Albastri, în cursul unei ceremonii publice, mai multi
 au vrut sã-si manifeste nemultumirea si au
249

avut proasta inspiratie de a-l ucide pe scutierul sãu, care încerca sã-l apere. Aresta
ti, ei fuseserã gãsiti vinovati si executati, în ciuda indulgentei sale binecunoscute
fatã de Albastri, împãratul, voind sã-si dovedeascã nepãrtinirea totalã, confirmase sentinta,
fãrã sã-si dea seama cu adevãrat cã în felul acesta îi provoca pe partizanii nostri. Mie îmi
enea sarcina de a remedia situatia... cu ajutorul lui Barsyme. Dacã îl adusesem în fru
ntea guvernului, era pentru binele imperiului, pentru odihna împãratului si pentru a
-mi executa docil planurile. Sosise ocazia de a-l pune la încercare.
A început prin a-mi detalia circumstantele acelei afaceri penibile din Tars. Am într
ebat dacã guvernatorul, atât de sever cu Albastrii, apartinea partidei Verzilor, într-
adevãr, asa era, mi-a confirmat Barsyme.

— Cum îl cheamã ?
— Calinicus.
— Este acelasi Calinicus care e fiul lui Dessius, fratele sefului soldatilor din E
pir?
— Chiar acela.
— Sã fie tras în teapã pe mormântul Albastrilor pe care i-a executat.
— Maiestate, dar comandã o cetate a imperiului. Trebuie un ordin personal de la împãrat
.
— Este acelasi Calinicus a cãrui familie a avut o proprietate în afara zidurilor Cons
tantinopolului, nu departe de Sfânta Mãria a Izvorului ?
— Asa cred, Maiestate, dar nu vãd...
— N-are rost sã vezi, multumeste-te sã te supui poruncilor mele.
— Ce-o sã zicã împãratul, Maiestate ? Calinicus se bucurã de încrederea lui.
— Ori el, ori tu vei fi tras în teapã, alege! am strigat
250

scoasã din fire.
Barsyme a fãcut o grimasã foarte asemãnãtoare cu scãlâmbãielile cimpanzeilor din menajeria pa
atului, cu care, de altfel, semãna uimitor de mult. Atunci am stiut cã neinspiratul
Calinicus va avea soarta pe care i-o alesesem.
Am avut grijã sã nu-i dezvãlui lui Barsyme amintirile care rnã asaltau ascultându-l. Sunt
fetitã, fug de-acasã, iatã-mã în afara zidurilor orasului, alerg peste câmpuri pânã la incint
astã a unei proprietãti magnifice, mã cocot între douã creneluri, copiii se joacã în grãdina
unatã, mica Eudoxia se apropie de zidul care mã adãposteste. Mã zãreste, îmi întinde pãpusa e
fratele ei o dojeneste, o îmbrânceste, pãpusa cade si se sparge. Fratele o amenintã pe i
ntrusã: „Dispari de-aici, jegoaso, sau sclavii mei te vor biciui." încã îi aud vocea, îl che
ma Calinicus. si dupã atâtia ani, gãsise mijlocul de a se oferi rãzbunãrii mele. Cu toate
acestea, dacã îl condamnam la o soartã atât de teribilã n-o fãceam pentru a alunga un cosmar
din copilãrie, ci pentru cã politica îmi dicta sã dau un exemplu, împãratul îi defavorizase
e Albastri, împãrãteasa îi pedepsea pe Verzi, iar echilibrul era restabilit.

Capitolul 16

iuma s-a ivit în inima mlastinilor din Pulusium, pe valea Nilului, l-au dat naster
e aerul umed si stãtut, apele în care putrezeau lesurile animalelor si tulpinile de
lotus. S-a întins rapid pânã în Siria, apoi, din provincie în provincie, a vizitat granite
le rãsãritene ale imperiului. Am crezut cã locurile îndepãrtate vor fi scutite. Insulele c
ele mai izolate, muntii cei mai inaccesibili au fost atinsi. Unele orase care au
scãpat de epidemie la trecerea ei si ai cãror locuitori îsi închipuiau cã scãpaserã au fost
ovite de o a doua vizitã a nãpastei. Parcã însusi vântul transporta veninul subtil.
Constantinopolul simtea înaintarea nemiloasã a rãului, refuzând sã admitã însã cã l-ar putea
a. Farul universului era invulnerabil. Metropola artelor, a luxului, a plãcerilor
era protejatã. Orasul Domnului va fi apãrat prin miracole... si locuitorii continuau
sã se distreze, sã cheltuiascã, sã râdã fãrã griji.
Epidemia s-a abãtut aproape surprinzãtor la sfârsitul primãverii anului 542 si s-a împrãstia
t cu viteza fulgerului, în câteva zile, numãrul victimelor a crescut în ritm ametitor. C
ei care începeau sã verse sânge mai puteau trece noaptea, însã cei al cãror trup se acoperea
de pustule negre nu mai aveau de trãit decât câteva ore.
Confuzia si dezordinea sporeau fãrã încetare. Sclavii rãtãceau lipsiti de stãpânii lor; stãpâ
are fuseserã obisnuiti toatã viata sã fie serviti de altii se trezeau cu un
252

singur slujitor care sã-i ajute, chiar când erau bolnavi sau muribunzi. Imobilele, g
rupuri întregi de case rãmâneau fãrã nici un locuitor. Strãzile, de regulã atât de însufletit
au golit cu desãvârsire. Oamenii rãmâneau închisi în casã, pentru a-si îngriji sau pentru a-s
lânge rudele. Constan-tinopolul a devenit un oras mort. Administratia fiind parali
zatã, toate serviciile publice au încetat sã mai functioneze. Aprovizionarea a fost într
eruptã. Morile si brutãriile si-au închis portile. Foametea a însotit în scurt timp moarte
a. Aparitiile s-au înmultit. Multi au vãzut înãltându-se în fata lor demoni, înainte de a fi
oviti de boalã. Unii îi vedeau în vis si, imediat ce se trezeau, simteau primele simpt
ome. Altii îi auzeau pe acesti demoni strigându-i pe nume si atunci se baricadau în sp
atele mai multor usi, fiind convinsi cã ciuma venise peste ei si refuzau sã le mai d

eschidã apropiatilor. Sperau sã scape în felul acesta de demoni, de contagiere, din pãca
te fãrã succes. Supravietuitorii au alergat în biserici. Zi si noapte umpleau sanctuar
ele, rugându-se, implorând, sau se spovedeau si se pregãteau de moarte.
La palat, eram tinuti la curent cu situatia, orã de orã. împãratul îsi pãstra sângele rece, d
r eu stiam cã pentru el fiecare moarte era o nouã ranã, o nouã suferintã. Eu însãmi eram epui
atã si, totodatã, sfâsiatã de durere. Nu mai puteam nici sã mâncãm, nici sã dormim. Aveam imp
ia cã ne batem sau mai degrabã cã ne zbatem în fata unei fantome insesizabile, omnipreze
nte, care lovea fãrã încetare pretutindeni în imperiu. Sub povara acestui sentiment îngroz
itor, insuportabil de neputintã, tineam sã ducem o viatã cât de cât normalã, însã trezirea di
eata, îmbrãcatul, îndeplinirea gesturilor zilnice cereau de fiecare datã un efort-Angoas
a ne anchiloza pe toti. Viata de la palat era comp|et dezorganizatã. Bineînteles, nu
mai erau ceremonii, audiente
253

solemne si cu atât mai putin banchete. Linistea surprindea cel mai mult în aceastã loc
uintã imensã, atât de sonorã de regulã, atât de plinã de murmur, si aceastã liniste apãsatã d
ntãri îmi sporea angoasa.
si apoi erau cei pe care nu-i mai revedeam, curtenii, membrii guvernului, pânã la eu
nuci, gãrzi si slugi; cel care cu o zi înainte sau doar cu câteva ore mai devreme era
acolo nu mai apãrea. Nimeni nu punea întrebãri. Nu se vorbea despre ei, nu li se pomen
eau numele, fiecare îsi vedea de treabã, întrebându-se cine va fi urmãtorul.
într-o dimineatã, în camera mea, în timpul toaletei, unul dintre eunuci a început sã se clat
ine. Mi se pãruse cã avea o expresie ciudatã, dar cine mai dãdea atentie unor asemenea a
mãnunte? Nefericitul s-a rãsucit pe cãlcâie, apoi s-a prãbusit, cu ochii scosi din orbite.
O limbã enormã, violacee îi iesea din gurã, îl sufoca. Femeile, ceilalti eunuci se dãduserã
iva pasi în spate. Pentru nimic în lume nu l-ar fi ajutat, nu l-ar fi atins, într-un e
fort nemaipomenit de a-mi înfrânge lasitatea, m-am aplecat asupra bolnavului si am p
us mâna pe fruntea lui care ardea de febrã. Am simtit nu atât fricã, cât un dezgust înfiorãto
, de neînvins, involuntar, pe care mi-l reprosam si pe care mi-era teamã sã-l arãt... în c
ele din urmã, au sosit ajutoarele pentru a lua bolnavul. Cãrãtorii l-au înhãtat brutal pe
sãrmanul meu eunuc. Mânecile lui lungi, albe, se târau pe jos si capul îi tresaltã mecanic
. Mi-am ferit privirea, înfioratã.
Mortii, mult mai numerosi decât viii, puneau probleme urgente, împãratul s-a ocupat în p
rimul rând de ei. Din moment ce nu mai existau destule brate pentru a-i îngropa, ace
stia se descompuneau în case, pe strãzi, în piete. Printr-o ironie a sortii, anul acel
a a adus una dintre verile cele mai toride pe care le suportasem vreodatã. Cãldura a
ccelera
254

procesul de putrefactie si sporea mirosurile pestilentiale. Nu puteam lãsa cadavre
le sã se înmulteascã la nesfârsit.
împãratul l-a însãrcinat atunci pe Theodorus, marele referendar al Curtii, cu o misiune
de curãtare, în ciuda pericolului, a acceptat cu un curaj exemplar. A strâns voluntari
si s-a dus în oras, sã sape gropi peste tot. Nimeni nu mai avea putere sã tinã slujbe d
e înmormântare. Cadavrele erau aruncate în gropi, îngrãmãdite unele peste altele, în scurt ti
p, acestea n-au mai fost suficiente: gropile comune s-au umplut toate pânã la refuz,
iar numãrul mortilor crestea atât de repede cã nu mai era timp sã fie sãpate altele noi.
Problema devenise crucialã. Ne înhãmasem cu totii, inventând solutiile cele mai nebunest
i, pentru a face sã disparã câteva mii de cadavre pe zi.
în cele din urmã, unul dintre noi, nu mai tin minte cine, a sugerat o initiativã pusã în p
racticã imediat: scoaterea acoperisurilor tuturor meterezelor Galatei, pe partea c
ealaltã a Cornului de Aur si, de sus, aruncarea cadavrelor în interior, nu conteazã cu
m, cât mai repede. Când se umplea un turn, acoperisul era sigilat. Curând toate turnur
ile au fost pline. Atunci au fost chemati noi voluntari, însãrcinati sã care cât mai mul
te cadavre pânã pe falezã si sã le arunce în Bosfor, în speranta cã vor fi duse de curenti de
arte de Constan-tinopol. împãratul a mers pânã la a-i invita pe sefii Albastrilor si ai
Verzilor ca sã-i roage sã încheie un armistitiu. Acestia au consimtit. Cele douã factiun
i rivale, s-au unit în numele mortilor si se putea vedea imaginea neobisnuitã a unui
Albastru cãrând cadavrul unui Verde si invers.
împãratul a vrut, de asemenea, sã reteze rãul din rãdãcinã, l-a convocat în capitalã pe cei m

ni medici ai imperiului, a improvizat laboratoare în anexele palatului, a fãcut rost
de cadavre... n-a fost greu, grãdinile erau ticsite...

si practicienii le-au disecat, le-au analizat, au experimentat zi si noapte.
Dupã ce ne-au lãsat sã ne perpelim mai mult de douã sãptãmâni, n-au putut decât sã-si mãrturi
rplexitatea. Unii bolnavi, initial scutiti de ciumã, mureau brusc, altii, atinsi s
i condamnati, supravietuiau, desi nu li se mai dãdea nici o sperantã. Acelasi tratam
ent aplicat mai multor persoane dãdea rezultate diferite, în concluzie, nu s-a gãsit n
ici un remediu, nu s-a putut recomanda nici o mãsurã de precautie si, dupã pãrerea medic
ilor, boala nu intra în domeniul ratiunii umane. Ciuma parcã a profitat de aceastã nep
utintã. si-a îndoit pofta devoratoare, fãcând si mai multe victime. Spre Rãsãrit, orase între
i, si nu putine, au fost complet depopulate, în Apus, recoltele putrezeau pe câmpuri
fiindcã nu mai avea cine sã le recolteze. La Con-tantinopol ajunsesem la saisprezec
e mii de morti pe zi, adicã numãrul total al fortelor noastre armate în Italia si, mai
târziu, când epidemia s-a potolit în sfârsit, numãrul victimelor a urcat la trei sute de
mii.
Aceste cifre, oricât de impresionante ar fi, nu pot da nici o idee despre nenoroci
rea pe care o trãiam, în fata atâtor morti, în fata acestei tragedii pe care o suferea înt
reg poporul, mã cuprindea groaza. Listele macabre care-mi erau aduse zilnic rãsunau
fãrã încetare în capul meu, pânã aveam impresia cã vãd piramide, grãmezi, munti de cadavre în
du-se în fata palatului; si ce sã mai spun de îngrijorarea legatã de cei dragi, de privi
rile aruncate pe furis pentru a-i observa pe apropiati, pentru a depista unul di
ntre semnele acelea pe care învãtasem cu totii sã le recunoastem, în fine, cel mai rãu, fr
ica pentru sine, acel sentiment care pune în permanentã un nod în gât si ziua, si noapte
a. Acesta ne epuiza, ne storcea putinele forte rãmase, si, în

plus, trebuia sã ni-l ascundem din pudoare, pentru a nu-i lipsi ne ceilalti de ult
ima lor fãrâmã de curaj.
Toamna a sosit si, brusc, epidemia s-a oprit o vreme, începusem sã credem cã rãul trecus
e când, într-o dimineatã, împãratul s-a trezit cu febrã, o febrã atât de .neînsemnatã, atât d
nici pulsul, nici pielea nu o trãdau; si totusi, stia si el, stiam si eu. Era ati
ns de ciumã, în aceeasi searã, glandele i se umflaserã considerabil, îndeosebi dupã urechi s
i la subsuori, în timpul noptii, febra a crescut îngrozitor si a trecut de la letarg
ie la delir. A doua zi, apãruserã buboanele, acele buboane înspãimântãtoare de care întreg un
versul învãtase sã se teamã si care însemnau aproape inevitabil moartea. Exista o slabã, foa
rte slabã sansã de a scãpa. Dacã buboanele rãmâneau doar în stadiul de a se umfla si de a sup
ra, bolnavul mai avea o sperantã de a fi salvat, dar, dacã urmau sã se întãreascã si sã se us
ce, moartea venea în cel mult cinci zile. lustinian avea gâtul atât de umflat cã nu pute
a înghiti nimic, riscând, ca atâtea alte victime, sã moarã de foame. Din fericire, firea l
ui frugalã îl învãtase sã se multumeascã cu foarte putinã mâncare. Nu plecam de la cãpãtâiul
noaptea, nici ziua. în cea mai mare parte a timpului îl tineam de mânã, ca si cum as fi
vrut sã-i transmit vitalitatea mea. Ba îngenuncheam în fata icoanelor si mã rugam din to
ate puterile, ba mi se întâmpla sã mã revolt împotriva lui Dumnezeu. Oscilam între disperare
si, uneori, o lucire de sperantã, încercam sã-mi ascund slãbiciunea si a fost nevoie ca
el sã-mi pomeneascã de câteva ori numele în delirul lui ca sã izbucnesc în hohote.
Demnitarii veneau sã-mi cearã ordine si eu nu stiam ce sã le rãspund, ceea ce de altfel
nu mã preocupa prea

tare. In oras se aflase cã împãratul era contaminat sj pretutindeni domnea consternare
a. Oamenii baricadati în case de frica rãului si-au pãrãsit adãpostul si au venit la palat
sã astepte vesti. Cinci zile s-au scurs, cinci zile pe care le-am petrecut suprav
eghind respiratia lui lustinian... cinci secole. Apoi, într-o bunã dimineatã, bubele m
i s-au pãrut mai moi si mai putin umflate. Dupã-amiazã, febra a scãzut putin. Viata triu
mfa.
Ieseam din infern. Dar în ce stare! M-am speriat când m-am vãzut prima datã într-o oglindã.
Zile la rând nu avusesem deloc grijã de mine. Pãrul meu cãdea tern si lins, ochii erau c

ufundati în chipul descãrnat si cenusiu. Mergeam încovoiatã, ca o bãtrânã. Sufletul meu era s
el îmbãtrânit. Oboseala, îngrijorarea uscaserã totul. Nu mai eram decât o carapace goalã. Er
m incapabilã sã actionez, sã vorbesc, sã gândesc, sã simt ceva. si totusi, aceastã încercare,
a mai grea din viata mea, nu fusese inutilã, pentru cã aceastã lungã cufundare în suferintã
mã purificase de cea mai micã îndoialã pe care as fi putut-o avea în privinta dragostei me
le absolute si a necesitãtii misiunii mele. Fusesem la un pas de a-mi vedea putere
a prãbusindu-se si opera dispãrând. Dar ce însemna asta în comparatie cu frica pe care o s
imtisem pentru lustinian ? Probabil cã nu l-am iubit niciodatã mai mult ca în zilele a
celea în care a luptat împotriva mortii. Dupã ce m-am temut pentru viata lui, am stiut
cã nu mã mai poate înfricosa nimic, nici mãcar propria moarte.
Grijile si incertitudinile nu m-au pãrãsit însã, cãci rãmãsese foarte bolnav si foarte slãbit
esi era perfect lucid, de-abia putea vorbi. Cum ar fi fost capabil sã-si asume din
nou îndatoririle functiei sale? Atunci, în soaptã, m-a rugat sã accept sã guvernez. Bineînt
eles, nu-l puteam

refuza. Am fost silitã sã plec de la cãpãtâiul lui ca sã mã adâncesc în dosare, sã primesc de
, sã iau hotãrâri, sã dau ordine. Pe deasupra, trebuia sã afisez în fata tuturor încredere de
linã în fortele proprii, îi simteam scrutându-mã pentru a ghici adevãrata stare de sãnãtate a
tului. Deseori în viatã jucasem teatru, dar întotdeauna de bunãvoie si pentru a-mi duce
planurile la îndeplinire, însã de data aceasta eram nevoitã, în ciuda vointei, sã mã prefac s
ninã, bine dispusã, încrezãtoare, desi spaima mã rodea pe dinãuntru. A fost momentul în care
-am simtit cel mai singurã în viatã. Ruderic îmi lipsea dureros de mult. Ar putea pãrea pa
radoxal cã-mi era dor de amant la cãpãtâiul unui sot atât de drag. Aveam, pur si simplu, n
evoie de optimismul si vioiciunea unuia pentru a compensa lipsa celuilalt.
Nu aveam aproape pe nimeni care sã mã ajute. Epidemia îi decimase pe ministri si pe înal
tii functionari. Desigur, Barsyme si Narses mã asistau, dar nu erau suficienti pen
tru câte probleme aveam. Am fost silitã sã apelez la nou-veniti, strãini de afacerile st
atului. De la cãsãtoria noastrã, lustinian mã tinuse la curent cu politica, dar nu cunos
team mecanismele administratiei si functionarea diferitelor servicii. M-am confr
untat si cu crize internationale. Pentru prima datã am auzit vorbindu-se de Totila
, noul rege al gotilor, îndepãrtatul urmas al Amalasunthei. Profitând de ravagiile fãcut
e de ciumã în rândurile armatelor noastre si de neputinta împãratului, a pus mâna practic fãr
uptã pe aproape toatã Italia, în scurt timp, imperiul n-a mai rãmas decât cu Roma si Raven
na. Atunci, Totila a cerut sã negocieze cu mine, convins cã, în pozitia mea precarã, voi
accepta un pact. Am refuzat în numele demnitãtii imperiului... cu toate riscurile s
i amenintãrile pe care le implica un asemenea rãspuns.

în toatã aceastã perioadã, n-am avut alt sprijin decât învãtãturile pe care mi le dãduse demu
tul, îmi repetase deseori cã mai bine este dusmanul binelui. M-am mãrginit, asadar, sã f
ac ce-mi stãtea în puteri, fãrã a încerca imposibilul.
Tot el mã învãtase cã, pentru a încheia o operã, nu era neapãrat necesar sã întocmesti planur
l mai important este sã începi sã muncesti. Atunci, când cel mai dramatic hazard m-a ase
zat pe neasteptate în fruntea imperiului, i-am urmat sfatul. Contrar ideilor împãmânteni
te, cred cã o femeie trãieste mai bine în miscare decât în inactivitate. Astfel, activitat
ea a devenit singurul meu leac împotriva migrenelor care mã chinuiau de la începutul a
cestei grele încercãri. Nu munceam pentru mine, ci pentru împãrat si pentru imperiu. Nu
puteam da gres.
în acest rãstimp, lustinian nu-si revenea. Petrecea ore întregi apatic, absent, uneori
cu crize de delir. Slãbiciunea extremã a organismului sãu ne fãcea sã ne asteptãm în orice c
ipã la un nou atac de ciumã care i-ar fi fost fatal, cãci epidemia nu fusese încã opritã. At
unci s-a rãspândit brusc zvonul mortii sale. Nu cred cã Ia originea lui s-au aflat rea
ua intentie, intriga sau minciuna deliberatã. Era vorba mai degrabã de una dintre ac
ele nãscociri neîntemeiate care trebuie atribuite, pur si simplu, gustului pentru dr
amã de care dã mereu dovadã poporul nostru. Cei mai multi se încãpãtânau sã considere cert ce
ce persoanele autorizate dezminteau, martorii jurau cã vãzuserã ceea ce nu se întâmplase n
iciodatã, altii aduceau acele detalii inventate de la un cap la altul care sunã cred
ibil. Aceastã campanie întâmplãtoare a dat nastere unei agitatii incontrolabile. Auzind
fãrã încetare cã eram bãnuitã cã ascund moartea lui lustinian, îmi simteam curajul tot mai su

zit. Cu atât mai mult cu cât,
260

cu acest prilej, spectacolul lasitãtii umane s-a desfãsurat în toatã splendoarea lui. Ac
easta nu se etala deschis. Mai rãu, se rãspândea pe ascuns. Oamenii ne evitau, refuzau
sã vinã sã ne vadã, sã lucreze pentru noi, si asta sub cele mai felurite pretexte. Privea
u cu totii viitorul ca si cum împãratul ar fi fost deja mort. Hienele dãdeau târcoale su
ccesiunii imperiului, împãratul, lovit pe neasteptate de boalã, neavând un urmas desemna
t, speculatiile s-au dezlãntuit în voie, la fel intrigile. Ruda lui cea mai apropiatã
rãmânea vãrul, Germanus. El si sotia lui erau mult prea inteligenti pentru a-si manife
sta în vreun fel sentimentele sau ambitiile, îsi pãzeau cel mai mic gest, fiecare cuvi
ntel. Au împins ipocrizia pânã la a veni la Palatul Sfânt pentru a afla ultimele noutãti.
Cu ei n-avea rost sã mã prefac optimistã sau amabilã, l-am primit asezatã pe tron, îmbrãcatã
ochia de vrãjitoare" din mãtase albastrã ca noaptea. Coroana mea grea încrustatã cu smaral
de, safire, diamante, cu ciucuri lungi din perle le-a reamintit cã eu eram stãpâna. Au
cerut imperios sã-l vadã pe lustinian si nu i-am putut refuza. Ar fi repetat în stânga
si-n dreapta cã îl sechestrasem sau, mai rãu, cã era mort.
Am intrat în marea camerã circularã, camera noastrã, unde îl mutasem încã de la începuturile
ii. Linistea si calmul domneau în încãperea pe care o tineam permanent în semiîntuneric pe
ntru a-i linisti ochii iritati. S-au apropiat de patul mare în care atipise. Germa
nus si-a înclinat silueta înaltã. Arborase o minã de circumstantã si sprâncenele încruntate î
ccentuau asemãnarea cu lustinian. Passara, de data aceasta tãcutã, a lãsat capul într-o pa
rte, cu un aer trist. A avut chiar îndrãzneala de a vãrsa câteva lacrimi. Spun îndrãznealã pe
tru cã, în spatele atitudinii dezolate, simteam speranta lor hidoasã. Nu pe lustinian îl
contemplau,
261

ci coroana pe care si-o închipuiau aproape de mâinile lor. Asteptau cu nerãbdare clipa
în care sã-l îngroape pe împãrat, sã mã alunge, sã ne fure locul.
Am îngenuncheat lângã pat, am luat mâna pe care lustinian o lãsase sã atârne, am sãrutat-o, a
, fãrã sã-i privesc, le-am spus: „Nu e mort, n-o sã moarã. Acum plecati!" Nu-i urasem niciod
atã atât de tare si, în mod curios, sentimentul acesta a actionat ca o loviturã de bici.
De altfel, aveam nevoie de asa ceva în mijlocul atâtor furtuni.
în acel moment, unul dintre ofiterii mituiti de Arsenius ca sã ne tinã la curent cu st
area de spirit a armatei a sosit din Orient. De fapt, pentru a preveni orice ata
c inopinat al Marelui Rege, pãstram trupe însemnate la granite, împãratul îl trimisese pe
Belizarie sã le comande. Dupã performantele cu. care ne rãsplãtise generalissimul, mã îndoia
m de eficacitatea acestei precautii. Ofiterul nostru ne-a informat cã zvonul morti
i împãratului ajunsese pe front si se împrãstiase cu viteza fulgerului. Imediat au apãrut
soapte, speculatii, bombãneli. Anumiti ofiteri, în loc sã strângã rândurile si sã rãmânã vigi
fata dusmanului, s-au pus pe intrigi, urzind planuri de viitor. Unii au declarat
cã nu vor accepta niciodatã un nou împãrat numit fãrã asentimentul lor. De fapt, nu aveau n
ici un pic de încredere în mine si voiau sã se asigure cã nu voi pune pe tron pe vreunul
dintre protejatii mei.
Informatorul nostru rãmãsese convins cã aceastã stare de spirit, deloc întâmplãtoare, era rez
ltatul unei conspiratii urzite de anumiti ofiteri superiori ostili în secret. Cine
erau acesti sefi militari dispusi sã ne înjunghie pe la spate? Sprijinindu-se pe pr
etinsa disparitie a împãratului, acestia mã insultau, îmi negau autoritatea cu care fuse
sem învestitã, profitau de faptul cã împrejurãrile aduseserã pentru moment o femeie la puter
e pentru a resuscita vechii
262

demoni ai rãzboiului civil. Unul singur ne putea spune numele lor: ofiterul care t
ocmai ne dezvãluise existenta acestei conspiratii. Arsenius stia sã-si aleagã oamenii,
cãci informatorul nostru, dupã ce s-a înapoiat la armata din Orient, a reusit în scurt
timp sã ne avertizeze cã unul dintre principalii vinovati era generalul Bouses, înlocu
itorul cumnatului meu în Armenia, în care nu avusesem niciodatã încredere.
L-am convocat imediat la Constantinopol, apoi l-am invitat sã-mi facã o vizitã în ginece
u, sub pretextul de a-mi da raportul si de a primi instructiuni. De-abia ajuns în
fata mea, i-am repetat discutiile subversive pe care le purtase, am poruncit sã fi

e arestat si l-am azvârlit într-o temnitã subteranã. Poruncisem, din moment ce-si închipui
se cã vede prea departe, ca celula sã rãmânã permanent cufundatã în întunericul cel mai negru
, din moment ce vorbise prea mult, ca nici unul dintre paznicii sãi sã nu-i mai vorb
ească vreodatã. Avea sã rãmânã închis astfel vreme de doi ani, dupã care, cuprinsã de milã, l
berat. Dusmanii mei au afirmat cã, atunci când a iesit din temnitã, ajunsese de nerecu
noscut si orb, si cã sãnãtatea lui era compromisã pentru totdeauna. Simple exagerãri! îl ped
epsisem aspru, dar nu mi-a pãrut rãu, pentru cã nu i-am iertat niciodatã pe cei care se
bizuiserã pe moartea lui Iustinian.
Informatorul nostru ne dãduse de înteles cã exista aproape sigur un alt ofiter superio
r care mânuia din umbrã sforile conspiratiei. L-am hãrtuit pentru a-i descoperi identi
tatea. Am fost siliti sã asteptãm mai multe sãptãmâni apoi, într-o bunã zi, Arsenius mi-a adu
 un bilet anonim care nu continea decât un singur nume...
Uneori, am avut încredere în cei de care se fereau toti si alteori n-am crezut în cei în
 care aveau toti încredere.

Aproape întotdeauna timpul mi-a dat dreptate. Sunt înzestratã cu o intuitie misterioasã?
 Din contrã. Am observat mereu oamenii cu un alt instrument în afarã de inteligentã, l-a
m privit printr-un strat foarte subtire, cel al iubirii mele pentru împãrat.
Sunt foarte exigentã cu prietenii sau colaboratorii mei. Nu-i pot suporta în preajmã d
ecât pe cei în care cred. si dacã sunt exagerat de neîncrezãtoare, o fac pentru cã principal
a mea îndatorire constã în a apãra un om. El are plãcerea de a-si dãrui încrederea, eu sunt o
ligatã sã o mãsor fãrã încetare, pentru a-l proteja.
Toate acestea pentru a spune cã numele rãsunãtor al lui Belizarie scris pe bilet de in
formatorul nostru nu m-a uimit. Era posibil ca generalissimul sã trãdeze, ca acest bãr
bat care îi datora totul împãratului sã se întoarcã împotriva lui, ca sub pretextul de a da p
terea armatei sã urmãreascã de fapt coroana, smulgând-o de pe fruntea binefãcãtorului sãu mur
bund ? Da, toate acestea erau posibile si îmi vedeam, în sfârsit, justificatã repulsia p
e care o simteam pentru el.
L-am convocat si pe el la Constantinopol, sub acelasi pretext ca pe Bouses. Rege
nta îl chema la raport pe seful armatei.
Guvernarea ridica destule probleme unei femei. Nefiind decât regentã provizorie, si
nu împãrãteasã de drept, oamenii nu m-ar fi vãzut cu ochi buni dacã foloseam sãlile de recept
e si cabinetele împãratului. Rãmâneam, asadar, izolatã în gineceu, unde nu puteam primi, con
form obiceiului, decât bãrbati alesi la intrare, intimi, si nu multimea cãreia împãratul îi
permite sã se apropie. Trebuia sã guvernez prin intermediari. Foloseam ca încãpere de lu
cru biblioteca gine-ceului, pe care mi-o amenajase împãratul si în care nu pusesem, pr
actic, niciodatã piciorul, îngrãmãdisem într-un

colt pretioasele manuscrise pe care împãratul le adunase cu atâta dragoste pentru mine
. Am aruncat pe rafturi edictele, rapoartele si corespondenta. Pe cât de strict or
donate îmi tineam vesmintele si accesoriile, pe-atât de dezordonate erau documentele
 statului. Spre deosebire de împãrat, urãsc hârtoagele, nu-mi place sã citesc, nu-mi place
 sã scriu. Am nevoie sã vãd oameni, sã le vorbesc, sã-i ascult. Datoritã contactului uman mã
nformam si luam decizii.
L-am primit, asadar, pe Belizarie în bibliotecã si i-am declarat încã de la intrare cã lua
sem hotãrârea sã-l înlãtur de la comandã. M-a întrebat din ce motiv, cu vocea lui surdã si cu
ea rostire foarte înceatã care mã lãsase întotdeauna sã cred cã nu-l prea ducea mintea. Stãte
fata jiltului meu, calm si drept, masiv, tânãr pentru vârsta lui, superb cu platosa si
 coiful de aur, cu mantia si penele rosii.
— De ce, generale ? Pentru cã ai conspirat împotriva împãratului.
— N-am rostit nici un cuvânt, n-am fãcut nici un gest împotriva împãratului, pentru care mi-
as da viata. Dar este adevãrat, Despina, cã mi-am exprimat neîncrederea în privinta dom
niei tale, cãci asa am considerat necesar.
— Uiti, generale, cã împãratul si împãrãteasa sunt una si aceeasi persoanã. Atacând-o pe una,
aci si pe cealaltã.
Apoi I-am anuntat cã îl condamnam la arest la domiciliu.
— Dacã îti dau o pedeapsã atât de blândã, tinând cont de greseala ta, o fac de dragul prieten
 pe care împãratul ti-a dovedit-o cu atâta credintã si a celei pe care am simtit-o dinto

tdeauna pentru sotia ta, Antonina...
Vãzându-l rãsuflând usurat, mi-am dat seama cât de încordat fusese pânã atunci. Belizarie nu
tea face sã tremur. Chipul acesta plin, cu trãsãturi regulate, înconjurat

de bucle lungi, blonde, trupul acesta mare, musculos, cu bratele si picioarele g
oale, aceastã masivitate aparentã acoperea o vulnerabilitate pe care o descopeream a
cum. Dacã l-as fi imitat pe împãrat, care îndrãgea aluziile la antichitatea pãgânã, as fi zis
usi Apollo se afla în fata mea.
Pentru prima datã de la boala împãratului îmi îngrijisem tinuta, îmi fãcusem timp sã mã coafe
machiez, sã aleg o tunicã pe care nu o mai purtasem de mult, purpurie cu benzi late
verticale din aur, împodobite cu flori, îmi aruncasem pe umeri un voal alb brodat cu
cercuri din aur si purtam perle, doar perle, siraguri de perle. Mã întrebam ce moti
v mã împinsese la toate aceste pregãtiri. E adevãrat cã mã emotiona ideea de a-l revedea pe
bãrbatul acesta care era, în sfârsit, sub puterea mea, dupã ce mã sfidase atâta vreme. Const
iinta îndurãrii mele mi-a atenuat ura si am avut un acces de nostalgie:
— Totul ar fi putut fi altfel între noi, generale, i-am mãrturisit eu.
— Desi esti foarte frumoasã, Despina, n-am fost niciodatã atras de tine, mi-a rãspuns e
l.
L-am urât pentru dispretul lui. Mã obliga sã-i precizez cã îl iubeam pe lustinian si cã legãt
rile la care mã referisem erau numai de naturã politicã. Hotãrât lucru, avea sã mã dezamãgeas
t timpul.
— Bineînteles, am reluat eu, impunitatea ta are un pret si I-am fixat la douã sute sai
sprezece mii de solidi de aur.
A întrebat cu rãcealã de unde îmi închipuiam eu cã va gãsi o asemenea comoarã, mai mare decât
urul statului. La care am replicat:
— Aceastã comoarã, cum o numesti tu, generale, nu este decât o micã parte din furturile ta
le. N-ai decât sã scotocesti în prada de rãzboi pe care ai strâns-o de la

vandali în Africa, de la goti în Italia si pe care ai pãstrat-o ilegal pentru tine.
Mi-a rãspuns cã tot ce avea câstigase cinstit. Spusese asta cu fermitatea convingerii
si cu emfaza virtutii. Mi-am dat seama atunci cã era convins de adevãrul vorbelor sa
le si de integritatea sa.
* si-a mestecat o vreme cuvintele, apoi m-a întrebat de ce urmãresc sã mã rãzbun pe el.
— Pentru cã ai vrut sã-l împiedici pe împãrat sã mã ia de sotie, pentru cã ai încercat sã-i a
icirea, pentru cã, aflã si tu, generale, aceastã fericire eu i-am dãruit-o.
— Dar ai adus nefericirea imperiului. Târfã ai fost, Despina, târfã esti si-acum, dar de
data asta cu un singur client, imperiul, îi iei banii si-l pãrãsesti.
La drept vorbind, nu stiam cã Belizarie avea atâta spirit. Trebuie sã recunosc cã îl provo
casem pânã la limitã, ceea ce rui scuza totusi aceastã franchete cazonã, în-crâncenându-mã sã
esc, n-am ezitat sã apelez la armele cele mai viclene. Mi-am promis sã fiu sincerã în ac
eastã povestire, desi au existat momente ca acesta, care mi-au fost foarte penibil
e. Frustrarea si furia m-au fãcut într-adevãr suficient de slabã pentru a-i spune lui Be
lizarie:
— Poate cã am fost târfã, dar o târfã care a reusit. Tu, ca toti încornoratii din lume, ai da
gres.
Nu s-a clintit, dar I-am vãzut clipind, ca pentru a-si înfrâna lacrimile care-i veneau
în ochi. L-am simtit cãutân-du-si cuvintele pentru a-si formula rãspunsul:
— într-adevãr, Antonina mã însalã. stiu totul. Am suferit amarnic când l-a avut amant pe The
dosius. Dar am închis ochii pentru cã o iubesc si voi continua sã o iubesc pânã la moarte.
De altfel, si ea mã iubeste, în felul ei, iar tu, Despina, nu poti face nimic.

M-a coplesit rusinea. Pentru a nu mã recunoaste învinsã, l-am dat afarã.
Revolta din rândurile armatei din Orient fiind înãbusitã din fasã, nu mai visam decât sã renu
t la regentã, însã n-am putut s-o fac imediat. Am fost silitã sã admit inadmisibilul si sã s
uport rana intolerabilã adusã geniului: în urma bolii, mintea împãratului fusese atinsã mai
grav decât trupul. Mai multe luni dupã aceea, a dat dovadã de ezitare si nestatornicie
. De aceea am fost nevoitã sã-l înlocuiesc în continuare la conducerea statului.

Dusmanii mei nu vor întelege niciodatã cã nu voiam sã domnesc. Pentru mine, puterea nu îns
emna decât plãcerea de a o împãrti.
PARRTEA A TREIA

Capitolul 17
XV
In numele Domnului Atotputernic si al singurului fl Sãu Fiu lisus Hristos, prin Sfân
tul Duh, prin cei patru evanghelist!, prin sfintii arhangheli Mihail si Gavril,
jur sã-i slujesc cu credintã pe preapiosul si preasfântul lustinian si pe Theodora, so
tia Maiestãtii Imperiale." Prin aceastã modificare fãrã precedent a textului imemorial,
episcopii si magistratii, generalii, guvernatorii provinciilor si ceilalti funct
ionari depuneau de-acum jurãmântul si în fata împãrãtesei, asa cum fãceau înainte doar în fat
ului. Silueta mea a apãrut pe marele sigiliu împãrãtesc, alãturi de a lui. Prenumele meu f
igura alãturi de al lui pe basorelieful de consacrare a clãdirilor oficiale. Statui
de-ale mele au fost înãltate în mai multe orase, dintre care unele au fost botezate Th
eodora, Theodoriada, Theodoropolis. în acest fel, împãratul a vrut sã-mi omagieze regent
a. A fost prima decizie pe care a luat-o dupã ce s-a înzdrãvenit.
îl informasem treptat despre afacerile statului în timpul convalescentei sale. Atunc
i când, într-o bunã zi, si-a cerut dosarele, am stiut cã era vindecat si am cunoscut mul
tumirea intensã de a repune puterea în mâinile sale. Bucuria mea a fost atât de mare, încât
i s-a pãrut un moment potrivit pentru a-mi cere sã-l iert pe Belizarie. Nu fusese pe
depsit destul? m-a întrebat el. într-adevãr, nimeni nu îndrãznea sã-l viziteze pe dizgratiat
, nici mãcar apropiatii lui. Singurãtatea, lipsa de activitate îl afectau. Cãdea în
270

gândurile cele mai negre si avea crize din ce în ce mai lungi de descurajare. Strict
a supraveghere la care era supus, amenintãrile pe care si le închipuia planând asupra
lui îl schimbaserã mult. Convins cã risca sã fie asasinat în orice clipã de zbirii mei, gene
ralul cel mai impunãtor al imperiului devenise un bicisnic: „Poate cã îl rod remuscãrile",
i-am rãspuns împãratului care îmi descrisese acest tablou patetic. Atunci, schimbând tact
ica, mi-a arãtat scrisorile generalilor nostri care comandau armatele din Italia,
unde situatia se deteriorase dramatic, care cereau cu totii prezenta lui Belizar
ie, singurul capabil sã ne împiedice sã pierdem din nou peninsula.
— A fost un trãdãtor, a uneltit, si o stii si tu, Cezar, am obiectat eu.
— Poate, dar este singurul sef militar demn de acest nume pe care îl avem. A putut sã
se convingã cum se plãteste complotul. Sã-i mai dãm o sansã.
L-am lãsat pe împãrat sã se întrebe care-mi sunt intentiile, într-o dimineatã, I-am convocat
e Belizarie la Palatul Sfânt. L-am lãsat sã astepte mult timp în galeria solicitantilor
de la palatul Daphne. Aceiasi curteni care, pe vremuri, se dãdeau peste cap sã-i int
re în gratii îi întorceau ostentativ spatele. Altii nu s-au abtinut sã-i arunce grosolãnii
si sã-l insulte. L-am primit dur, cu sprâncenele încruntate, arborând aerul meu cel mai
sever. Se schimbase considerabil fatã de ziua aceea, cu câteva luni mai devreme, când
aproape mã emotionase. Unde erau atitudinea lui superbã, puterea trupului, frumuset
ea chipului la bãrbatul acesta slãbit, cu pielea flascã si gura întredeschisã ? L-am întreba
t dacã se caise si, încã o datã, i-am repetat crimele de care se fãcuse vinovat. Am exager
at atât de tare, încât a plecat de la mine convins cã aveam de gând sã-l trimit într-o
271

lume mai bunã. Ti interzisesem sã cãlãreascã; s-a întors acasã pe jos, însotit doar de câtiva
itori, în timp ce mergea, se uita fãrã încetare în spate, asteptând-se în orice clipã sã-i va
cigasi nãpustindu-se asupra lui. Ajuns la palatul sãu, s-a baricadat înãuntru, a petrecu
t toatã ziua tremurând din toate mãdularele, asudând cu picãturi mari, chinuit de cea mai
abjectã groazã. Orã de orã eram tinutã la curent cu starea lui. Seara, i-am trimis un mesa
ger care, ivindu-se în apartamentele lui private, i-a apãrut în fatã ca îngerul Judecãtii de
Apoi. Vãzându-l, Belizarie s-a repezit în coltul cel mai îndepãrtat al încãperii si s-a ghem
it acolo, în asteptarea loviturii fatale, lipsit de orice urmã de bãrbãtie, însã acesta s-a
mãrginit sã-i înmâneze o scrisoare de la mine. Abia a reusit s-o deschidã, atât de tare îi tr
murau degetele. Cuvintele îi dansau în fata ochilor si nu-i venea sã creadã ce citea. De
fapt, îl anuntam cã, pentru a rãspunde implorãrilor sotiei sale, binevoiam sã uit de acuz
atiile care îi fuseserã aduse, înapoindu-i functiile si averea. Conform aranjamentului

 pe care îl pusesem la punct minutios împreună cu Antonina, aceasta a apărut în pragul cam
erei lui. Usurarea sotului a fost atât de mare, încât s-a repezit la picioarele ei, mângâi
ndu-le, sărutându-le, proclamând că ea era viata lui, salvarea lui, jurându-i că de-acum nu
mai voia să fie decât umilul ei sclav.
împăratul dorise să-l trimită pe Belizarie comandant în Italia. Eu depusesem armele, renun
tând să-l propun pe Narses, care, după părerea mea, era mai convenabil. N-am vrut să tulbu
r armonia care domnea de la însănătosirea împăratului, îmi fusese suficient, înainte de a-i r
da favorurile mele, să-l transform pe erou în las.
Voisem, de asemenea, să aflu de partea cui era Antonina, despre care sotul ei afir
mase că îl iubeste si îl
272

sustine. Pentru a o pune la încercare, o însărcinasem să contribuie la terorizarea subti
lă si treptată a lui Belizarie, si se descurcase admirabil, repetându-i cele mai înspăimântăt
are zvonuri despre intentiile mele, prefăcându-se că se teme de planurile mele. Ea a f
ost cea care a propus stratagema finală, acea audientă de la care Belizarie a plecat
 convins că poruncisem uciderea lui. Gândindu-mă mai bine, această crudă mistificare avuse
se ca scop principal să-l readucă la o viată normală pe Belizarie si asta era ceea ce ur
mărise încă de la început Antonina. Dacă intrase cu inima usoară în planurile mele cele mai f
roce referitoare la sotul ei, o făcuse, în definitiv, pentru a-i recâstiga gratiile me
le. Belizarie avusese dreptate, Antonina îl slujea bine.
O văd încă ciripind, fâlfâind din gene, făcând pe proasta. La fiecare cuvânt îsi clătina păru
de un blond mai mult decât suspect, îsi agita cerceii lungi, îsi zornăia numeroasele brătări
 si coliere. Era convinsă că frivolitatea ei aparentă mă păcălise, că nu întelesesem nimic, c
ea că avusese ultimul cuvânt. Atunci i-am declarat că în semn de prietenie si recunostin
tă hotărâsem să-i ofer ce aveam eu mai pretios, rodul cărnii mele, într-un cuvânt, să-l căsăt
e nepotul meu, Anastasius, cu fiica ei, Ioana. A reactionat suficient de prompt
pentru a-si disimula sentimentele. S-a prăbusit la picioarele mele, acoperindu-mi
mâinile cu sărutări si lacrimi de emotie, repetându-mi că n-ar fi sperat niciodată la o onoa
re atât de neasteptată si la o bucurie atât de absolută. Bineînteles, a adăugat ea, cei doi
erau prea tineri pentru a se căsători si va fi nevoie sa mai asteptăm câtiva ani. N-am p
utut decât să fiu de acord. Mi se smulsese revenirea lui Belizarie. în schimb, am obti
nut de la lustinian permisiunea de a-mi invita nepotul la Curte si de a-l logodi
 cu fiica Antoninei, cea mai bogată mostenitoare din imperiu,
273

Eram de-acum în măsură să mărturisesc existenta lui Anastasius si să-l pregătesc pentru viito
ul strălucit pe care i-l aranjasem. Regenta îmi consolidase pozitia si nu mai aveam
dusmani suficient de puternici pentru a o zdruncina scotocind în trecutul meu. Nu
uitasem vizita din urmă cu patru ani a fiicei mele, nici reprosurile cu care mă copl
esise. Amintirile penibile de care era legată si însăsi personalitatea ei mă îndepărtau de e
a. însă de acest copil, de a cărui existentă mă învinuise că nici nu stiam, eram hotărâtă să
ar el rămăsese imun la miasmele care îmi otrăviseră relatiile cu familia. si apoi, portret
ul pe care mi-l descriau informatorii îmi plăcea.
Am trimis, asadar, un curier imperial în Caria pentru a-l aduce. Acesta s-a arătat f
oarte sârguincios, folosind căile postei imperiale si în scurt timp Anastasius a fost în
 fata mea. Hotărâsem să-l întâmpin înconjurată de toată Curtea, pentru a evita iesirile senti
tale. Nu era înalt, dar era bine clădit. Părea mai mare decât cei paisprezece ani ai săi,
deja un bărbat iesit din adolescentă. Nu era deosebit de frumos, însă părul blond si ondul
at, tenul mat, mostenit de la mine, si ochii limpezi care mă fixau cu curiozitate îl
 făceau atrăgător. Neîndoielnic, în înfătisarea lui exista ceva din Pharas, dar mai putin mes
hin, mai viril. Nu părea nici un pic descumpănit de ceea ce i se întâmpla. Totusi, doar
sosirea curierului imperial care îi cerea să vină la Constantinopol îi fortase pe părintii
 lui să-i dezvăluie rudenia cu împărăteasa. Până atunci nu stiuse nimic si, după cum mi-a măr
it, s-a întrebat care erau motivele acestei discretii, îi tinuse piept mamei sale ca
re se opunea acestei confruntări si venise să o vadă de aproape, cu ochii lui, pe acea
stă bunică atât de vestită. L-am pus să vorbească despre viata lui, cu toate că stiam aproape
totul datorită informatorilor mei. îsi ajuta
274

mama sã administreze fermele pe care le detineau si, desi devenise aproape liric p
ovestind despre agriculturã, subiectul nu mã pasiona în mod deosebit. Anastasius era u
n fermier înzestrat cu originalitate si aplomb, douã calitãti care îmi plãceau. Atunci când
i-am pomenit pe pãrintii sãi, i-am simtit reticenta fatã de mama lui, asa cum el a ses
izat dispretul cu care I-am interogat în legãturã cu tatãl lui. îl iubea pe acesta, dar st
ia cã era slab sub dominatia sotiei sale: Mama este cea care comandã", a repetat el.
Nu se plângea, constata.
L-am cazat nu departe de gineceu, într-un apartament din palatul Daphne. Am fost n
evoitã sã recunosc cã fiica mea gãsise mijloacele sã-i dãruiascã educatia cea mai aleasã, aco
 în fundul îndepãrtatei Caria. Cu toate acestea, intentionam sã o perfectionez. La sfatu
rile împãratului, I-am înconjurat de profesori remarcabili. Binevoise sã-l gãseascã încântãto
acest nepot prin aliantã cu care îi fãcusem o surprizã, îi aprecia, zicea el, îndrãzneala, fr
nchetea si, dupã ce l-a interogat, l-a declarat cult si inteligent.
în pofida tineretii sale, n-am vrut sãri înfrumusetez adevãrul privind viata si grijile
noastre. De aceea, evitând sã-l împovãrez cu prea multe informatii, i-am dat cursuri pol
itice pe viu. La putin timp dupã sosirea lui, întâmplarea mi-a furnizat ocazia de a-l
face sã cugete asupra unui capitol important.
Atât de mare a fost scandalul care a avut loc în hrisotriclinium, încât agitatia a ajuns
 repede la gineceu. Trimis de Belizarie, unul dintre generalii sãi, loan, însusi nep
otul lui Vitalian, sosise la Constantinopol. Conform obiceiului, venise sã-si aducã
omagiul împãratului în cursul unei audiente pur formale, în linistea totalã impusã de Prezen
ta Sacrã, a îndrãznit sã ridice vocea în fata domnului

uns de Dumnezeu, mostenitorul preotilor monarhi, Basileul superior Cezarului pãgân,
pentru a-l implora sã trimitã ajutoare armatei din Italia. Acestei blasfemii avusese
 insolenta de a-i adãuga afirmatia cã n-ar fi gãsit altã ocazie de a-i vorbi împãratului, al
e cãrui rapoarte erau trunchiate de ministri, lustinian, în mãrinimia lui, îl iertase, l
oan se avântase atunci într-un discurs care îl punea în gardã împotriva regelui gotilor. Tot
ila nu era un rege ca oricare altul, cãci stiuse sã-si câstige bunãvointa populatiei loc
ale, datoritã unei adevãrate revolutii, îi ademenise pe tãrani împãrtind marile proprietãti s
 suprimând corvezile, înrolase sclavii, eliberându-i. Negustorii si mestesugarii îi deve
niserã adepti pentru cã le amânase impozitele. Toatã Italia îl iubea pe Totila. La rândul sãu
 Belizarie, debarcând, lansase o proclamatie care nu trezise nici un ecou, chemând p
opulatia sã se supunã suveranului ei legitim, împãratul. Din contrã, la Roma, al cãrei guver
nator fusese pânã atunci loan, proclamatiile apãruserã pretutindeni, iscãlite de Totila, d
eclarând cã romanii nu aveau de ce sã se teamã de goti. Dusmanul avea complici peste tot
, soldatii nostri dezertau, garnizoanele se goleau, în Emilia, comandantul general
 rãmãsese, practic, fãrã efective, în Italia Centralã, gotii puneau mâna pe fortãretele noast
 lãsate fãrã apãrare. Motivul acestei dezordini era cã trupele noastre nu-si mai primeau s
olda, pe care Belizarie, într-un gest mãrinimos, se angajase sã le-o dea din propriul
buzunar. Dar apoi s-a jurat cã nu mai avea nici o letcaie, desi jefuise fãrã milã Sicili
a, Ravenna si alte locuri pe care le strãbãtuse, tratament care i-a aruncat pe itali
enii bogati în bratele gotilor, loan cerea întãriri si bani, iar Barsyme i-a rãspuns cã im
periul n-avea nici una, nici alta. loan a amenintat atunci cã imperiul va vedea Ro
ma cuceritã de Totila si de goti. Barsyme a

remarcat, pe bunã dreptate, cã, dacã Roma cãdea, atunci cãderea ei ar fi mult mai putin ca
tastrofalã decât cea a Milanului de-acum sapte ani, din care imperiul îsi revenise tot
usi. Atunci, loan s-a mâniat. Roma era simbolul imperiului, scena gloriilor noastr
e trecute, mostenirea sacrã. Pentru a apãra aceastã floare, trebuia sã topim aurul palat
elor si al bisericilor, sã strângem trupe din toate colturile tãrii. Argumentele lui n
u l-au impresionat pe ministru, atent la binele statului, loan a îndrãznit atunci sã i
nsinueze cã ura pe care se presupunea cã i-o purtam eu lui Belizarie ne împiedica sã le
trimitem întãriri, împãratul, mânios, l-a dat afarã.
La putin timp dupã acest incident, Germanus si Passara mi-au cerut o audientã, demer
s extrem de neobisnuit. Având de plãtit câteva polite vãrului împãratului, i-am pus sã vinã l
alat patru zile la rând înainte de a accepta sã-i vãd din nou. în loc sã execute proskinisis

, Germanus s-a multumit sã punã un genunchi în pãmânt în fata tronului meu, iar Passara a sp
art tãcerea protocolarã pentru a rosti cu voce tare: □Salutare tie, împãrãteasã!", neglijând
umeascã □Maiestatea Voastrã". Respectau vechiul ceremonial, neglijând modificãrile pe care
i le adusesem. Cereau binecuvântarea mea pentru logodna fiicei lor, Iustina. Acea
sta depãsise de mult vârsta obisnuitã a cãsãtoriei si pãrintii ei tocmai începuserã sã se îng
e în legãturã cu soarta ei când a apãrut un pretendent care, imediat, le-a câstigat simpatia
. Acesta era loan. Obiceiul cerea ca împãrãteasa sã-si dea spontan încuviintarea pentru ce
ea ce era doar o formalitate. Cum ? Aveam sã las averea acestor uneltitori ascunsi
, popularitatea acestor ambitiosi feroce, descendenta acestor aroganti sã se uneas
cã cu prestigiul si autoritatea unui tânãr general ? Am rãspuns cã originile lui loan nu-l
fãceau demn sã se uneascã
277

cu o nepoatã de împãrat, urmasã, în plus, a uneia dintre cele mai de vazã familii din Roma.
Passara, atât de mândrã de descendenta ei, în loc sã se simtã flatatã a avut îndrãzneala sã-m
□ Nimeni de rangul sãu n-a vrut-o pe fiica noastrã, iar împãrãteasa cunoaste motivele mai bi
ne ca oricine.
Pretindea prin asta cã antipatia mea pentru ea si sotul ei îi îndepãrtase de la fiica lo
r pe candidatii cei mai buni. Aceastã aluzie a avut darul de a-mi stârni mânia si, cu
un gest pe care obisnuiesc sã-l fac în asemenea împrejurãri, mi-am tras colierul cu atâta
nervozitate, încât i-a cãzut un smarald care s-a rostogolit pe podea, lovindu-se de pe
retele din marmurã.
□ Aceastã cãsãtorie nu trebuie sã aibã loc si nu va avea loc! am strigat eu.
Am vãzut uimirea, apoi furia întipãrindu-se pe chipurile lor, si în cele din urmã au execu
tat plecãciunile de iesire ca si cum m-ar fi sfidat.
si sfidare a fost. Fãrã a mai pierde vremea, loan s-a cãsãtorit pe ascuns cu Iustina si,
în aceeasi noapte, s-a îmbarcat împreunã cu ea spre Italia, pentru a se întoarce la postu
l sãu. Considerase prudent sã lase o oarecare distantã între mine si el. Nu puteam trece
cu vederea o asemenea nerusinare. Asasinatul mi s-a pãrut întotdeauna arma celor sl
abi si pot sã jur cã n-am poruncit nici unul. l-am aruncat în temnitã, i-am executat, i-
am fãcut sã disparã pe vinovati, dar, crimã, niciodatã, împotriva lui loan nu aveam, de altf
el, nici un cap de acuzare: înfruntarea vointei împãrãtesei pentru a se cãsãtori nu era sufi
cient ca sã-l târãsc pe îndrãznet în fata judecãtii. Cu toate acestea, trebuia sã-mi pãstrez
atia. Mult mai mult decât cruzimea mea, teama de aceastã cruzime era cea care îmi întãrea
puterea. N-am avut decât
278

sã mã folosesc de legenda mea. l-a fost usor lui Arsenius sã împrãstie printre apropiatii
lui Germanus si ai Passarei zvonul cã împãrãteasa hotãrâse uciderea lui loan, cã îi dãduse in
tiuni Antoninei, cã aceasta trebuia sã-l otrãveascã imediat ce ajungea în tabãra lui Belizar
ie. Aceste zvonuri, urzite cu grijã, s-au transformat în certitudine, au trecut mare
a si au ajuns la loan, care tocmai debarcase în sudul Italiei. Frica l-a fãcut sã calc
e strâmb si sã se ascundã. A continuat a se rãzboi cu gotii, dar unde voia el, refuzând ca
tegoric sã i se alãture lui Belizarie. Asadar, nu se supusese ordinelor, reputatia l
ui a avut de pãtimit si eu am primit o nouã confirmare a faptului cã manipularea minti
i omenesti era uneori o armã mult mai eficace decât otrava sau tãisul sãbiei.
Oricât de ascutitã ar fi fost intuitia mea, nu era infailibilã, si m-a trãdat atunci când
s-a pus problema înlocuirii lui loan. Bessas era un militar bãtrân, care slujise si su
b împãratul Anastasius. De la suirea lui lustinian pe tron, nu primise, practic, nic
i o avansare, ceea ce ar fi trebuit sã mã alerteze. La fel avertismentele lui Narses
. însã Bessas stia sã mã curteze, îsi sustinea neîncetat loialitatea fatã de noi. Nu afirma e
cã poartã întotdeauna în jurul gâtului, în chip de medalie pioasã, un solidus de aur, pentru
a avea tot timpul portretul împãratului la inimã ? Am gresit, cãci ar fi trebuit sã rãmân ins
nsibilã la aceastã nerozie. De data aceasta, am confundat linguseala, pe care o urãsc,
cu servilismul, care nu-mi displace deloc. Bessas a fost numit guvernatorul Rom
ei.
Dupã izbucnirea provocatã de loan, viata de la Curte îsi regãsise ritmul imuabil, rutinã p
entru noi, o noutate pentru Anastasius, pe care doream sã-l initiez în aceste taine.
De
279

aceea, a asistat la Adorarea Purpurii, la palatul Magnaure, în hrisotriclinium, co
nsideratã pe bunã dreptate cea mai frumoasã salã din lume.
Eu tronam alãturi de împãrat pentru a primi omagiile demnitarilor în mijlocul cupolei im
ense. Un Hristos gigantic, luminat prin saisprezece ferestre, amintea celor prez
enti cã împãratul avea puterea de la Dumnezeu. Fiecare dintre cei opt pereti, opt fiin
d cifra sacrã, era alcãtuit dintr-un soi de absidã semicircularã, cea situatã chiar în fata
intrãrii adãpostind dublul tron din aur încrustat cu pietre pretioase pe care ne aseza
sem. Douã acvile cu aripile desfãcute ne încadrau, si deasupra noastrã se înãlta un baldachi
n aurit, sustinut de patru coloane de argint. Atunci când draperia imensã din mãtase b
rodatã cu animale mitologice care masca intrarea în hrisotriclinium se înãlta ca prin fa
rmec, primul demnitar primit în audientã era imediat apucat de brate de doi eunuci d
e rang înalt. Acestia întruchipau îngerii, calicii albe ale nemuririi, într-o ierarhie s
trictã, care înconjurau gloria divinã, a cãrui formã muritoare era reprezentatã de bazileu.
Ca si serafimii, îti luau ochii cu mânecile lor lungi, albe si strãlucitoare ca niste
aripi si cu vocea lor limpede de castrati îsi înãltau imnul spre domnul de aur: Noi car
e simbolizãm în tainã heruvimii, noi cântãm psalmul de trei ori divin al Sfintei Treimi, c
are dãruieste viatã, si renuntãm la gândurile omenesti pentru a-l primi pe regele univer
sului." îl purtau literalmente pe sus pânã la tron pe cel ales, pentru a simboliza cã Ma
iestatea Sacrã era atât de redutabilã, încât nimeni nu se putea apropia de ea fãrã sã fie aju
, si acesta urca târându-se cele trei trepte de porfir din fata tronului, înainte de a
sãruta pãmântul, piciorul sau genunchiul împãratului, în functie de rang.
Ne tineam atât de tepeni, lustinian si cu mine, încât pãream pierduti în învelisul nostru de
giuvaeruri si brocarturi.

pieptul împãratului care se ridica imperceptibil pentru a respira misca din când în când n
estematele colierului care, prinzând lumina unei fãclii, arunca fulgere scurte, în jur
ul nostru, totul era tãcut si nemiscat. Membrii Curtii si ai Comitatusului erau to
t atâtea statui multicolore si sclipitoare. Cu coltul ochiului îl observam pe Anasta
sius urmãrind, uluit, desfãsurarea ceremoniei. Gesturile eunucilor care înaintau doi cât
e doi, aruncându-i pe demnitari la piciorul dublului tron, apoi îi ridicau si îi ducea
u de-acolo aveau precizia unor marionete, si repetarea lor mã hipnotiza. Mã gãseam, as
adar, într-o stare de ametealã când draperia a fost datã brusc la o parte. Atunci a intr
at, vizibil neinvitat, un cãlugãr foarte înalt si foarte slab care, din fundul sãlii, a
urlat:
 Am venit sã vã mustru, lustinian, si pe tine de asemenea, Theodora!
Toti s-au îndepãrtat ca atinsi de o groazã sfântã. A înaintat cu pasi mari cãtre tron. Tunica
lui era atât de cârpitã, atât de tocitã, încât cel mai sãrman nevoias ar fi preferat sã mearg
iat decât sã o îmbrace. Barba si pãrul nu erau decât o claie încâlcitã, care nu vãzuse un pie
niciodatã. Avea tenul înrosit de soare si chipul îi era marcat de numeroase pustule.
Cãlugãrul era înfiorãtor de murdar, putea îngrozitor. Dar era sublim, cãci Dumnezeu era în el
Era Marras.
Desi nu ne vãzusem din vremurile îndepãrtate ale adolescentei mele, I-am recunoscut im
ediat dupã ochi. Foarte înfundati sub sprâncenele stufoase, ardeau, strãpungeau ca sabia
credintei. Am coborât treptele tronului, m-am prosternat în fata lui, i-am sãrutat pi
cioarele înnegrite de jeg si i-am cerut umil binecuvântarea, împãratul a îngenuncheat si e
l în fata lui si a înclinat capul, ceea ce însemna cã usile palatului nostru erau oricând
larg deschise mesagerilor

Domnului. Marras a refuzat sã ne binecuvânteze atâta timp cât nu ne cãiam, cãci pãcatuisem pr
n trufie, prin neglijentã, printr-o credintã îngustã, prin lipsa noastrã de zel în a-L sluji
pe Domnul. Nu ezitase sã pãrãseascã seninãtatea pustniciei sale pentru a ne reprosa cã nu l
-am adus multumire lui Dumnezeu pentru mãrturia pe care ne-o dãduse despre puterea s
i bunãtatea Lui. Fãcea aluzie la cei Patruzeci de Mucenici. Cu multe secole mai devr
eme, patruzeci de legionari romani muriserã pentru credinta lor, fãrã ca poporul din C
onstantinopol sã gãseascã vreodatã locul în care au fost îngropati, însã, de curând, zidarii
serã la ivealã, dintr-unul din zidurile orasului, o ladã cu oseminte. O femeie din împre
jurimi, bolnavã de erizipel, s-a însãnãtosit îndatã ce le-a atins. Atunci se rãspândise zvonu

au fost descoperite moastele celor Patruzeci de Mucenici, însã noi neglijaserãm sã clãdim
un sanctuar la locul acestei minuni, pretinzând cã eram prinsi în treburile statului.
l-am promis lui Marras cã vom construi neîntârziat un sanctuar, cel mai frumos, cel ma
i bogat pentru a adãposti moastele, împãratul, voind sã se scuze, s-a ascuns în spatele Bi
sericii, care nu recunoscuse niciodatã osemintele ca fiind autentice. Acesta era u
n argument care îi putea fi adus lui Marras care stia, fiindcã „îi vorbea Dumnezeu" ? în f
uria lui sacrã, ne-a amenintat cu cele mai crâncene pedepse. „Om al Domnului, om al Do
mnului, ai milã de noi, ai milã de noi", numai asta puteam sã repet. Pradã disperãrii, am
poruncit sã fie adus sacul de aur, care era pãstrat întotdeauna în hrisotriclinium pentr
u eventualii solicitanti, si i l-am întins. Marras a luat gestul meu drept o insul
tã. Mi-a smuls aproape sacul din mânã si, apucând monedele de aur cu pumnii, le-a azvârlit
la picioarele tronului nostru. Aurul, rostogolindu-se pe porfir, a rãsunat strani
u în tãcerea încremenitã.

— Slujitorul Domnului nu vrea nimic de la tine, a tunat el, decât dacã înveti sã ai fricã de
Domnul, asta doar dacã esti capabilã de asa ceva.
încã o datã, îmi citea în suflet. Prea multã vreme fusesem sigurã pe mine însãmi. Prea multã
ocupasem numai de lucruri trecãtoare. Prea multã vreme uitasem sã mã cufund în mine însãmi, p
ntru a-mi cerceta constiinta.
împãratul nu era familiarizat, ca mine, cu limbajul pustnicilor din desert, acesti n
ebuni ai Domnului. A vrut sã-l linisteascã pe Marras si s-a avântat într-unul din acele
discursuri încâlcite pe care le rezerva negocierilor dificile:
— Cele mai mari binecuvântãri ale omenirii sunt darurile lui Dumnezeu, clerul si auto
ritatea imperialã, care au fost acordate prin gratia providentei. Nimic nu ne preo
cupã mai mult ca demnitatea si cinstirea clerului, cu atât mai mult cu cât acesta înaltã n
eîncetat Domnului rugãciuni din partea noastrã. Dacã clerul stie sã rãmânã nevinovat si plin
credintã în Dumnezeu si dacã autoritatea imperialã slujeste cu dreptate si devotament st
atul care îi este dat în grijã, se instaureazã o bunã întelegere fericitã, care va face sã pl
u lucruri bune peste omenire.
Marras nu s-a lãsat dus de nas si a rãspuns cu o voce morocãnoasã:
— în ziua în care Dumnezeu te va chema la judecata Lui, atunci vei avea de dat socotea
lã pentru tulburãrile la care îi supui pe adevãratii crestini...
Aceastã apostrofare i-a stârnit împãratului o furie neobisnuitã. De câteva zile îl supãra o d
re la genunchi, încât a provocat aceastã explozie care m-a luat prin surprindere si pe
care n-am putut s-o potolesc la timp:
— Voi sunteti cei care aduc tulburãri, a urlat el, voi sunteti cei rãzvrãtiti, si papa
are dreptate! Nu mai scoate nici

un cuvânt, pustnicule, tine-ti gura! Dacã ai dreptate, asa cum sustii, Dumnezeu îmi va
da un semn. Altfel, toti cei care îndrãznesc sã se ridice împotriva papei vor fi trimis
i la moarte!
Este adevãrat cã, în public, împãratul trebuie sã apere Biserica oficialã. Dar n-a fost prea
nspirat din partea lui sã-si închipuie cã un monofizit atât de convins precum Marras se
va lãsa impresionat de o asemenea amenintare.
— Pânã si îngerii din Ceruri îl urãsc pe al tãu papã, a replicat el, adevãratii credinciosi n
evoie de semne ceresti pentru a-si sustine credinta. Dar stai linistit, Dumnezeu
îti va trimite un semn, special pentru tine.
si, maiestuos, ne-a întors spatele si s-a îndreptat spre poartã, fãrã ca eu sã fi putut inte
rveni; frica, groaza mã transformaserã în statuie de sare.
A doua zi, junghiurile de la genunchi l-au chinuit pe împãrat, nelãsându-l sã se odihneascã
deloc. Acesta era semnul prezis de omul sfânt al desertului, împãratul a refuzat sã recu
noascã, a refuzat sã admitã cã e bolnav, a refuzat sã se îngrijeascã. Dormea si mânca mai put
muncea pânã la epuizare si rãmânea ore întregi în picioare cu ocazia ceremoniilor, fãrã sã a
e sã se aseze. Medicii s-au lãsat pãgubasi, iar boala lui s-a înrãutãtit, în scurt timp, n-a
ai putut sã-si pãrãseascã patul. Se contorsiona în asternut, fãrã sã-si poatã stãpâni urletel
re. Infectia de la genunchi a declansat o febrã atât de violentã, încât a început sã delireze
Trupul i s-a acoperit de eczeme, fata i s-a umflat, ochii i s-au acoperit de al
beatã, orbind temporar. Medicii, înnebuniti, îi dãdeau toate tratamentele care le trecea

u prin minte, unele mai ineficiente ca altele. Gineceul era întors pe dos. Curtea colcăia de zvonuri si începea să se astepte la ce putea fi mai rău. Nelinistea îi stăpânea pe toti... mai putin pe mine.

Marras îsi încălcase jurământul de a rămâne în desert până la moarte pentru a ne salva suflet nintate de pierzanie. Se putea, oare, ca păcatul nostru să se mărginească doar la întârziere a construirii unui sanctuar al celor Patruzeci de Mucenici ? Pentru ca el să fi co nsimtit la un sacrificiu atât de mare, trebuia ca greseala noastră să fie extrem de ma re. Nu mi-o dezvăluise, stiam. Trebuia să o descopăr singură, în adâncul constiintei mele. M arras voia să mă gândesc, să meditez...

însufletit de un spirit de tolerantă si de o dorintă de unitate, lustinian nu renuntas e niciodată la ideea de a apropia Biserica oficială si monofizitismul. Crezuse că-si v a putea împlini dorinta cea mai dragă atunci când tronul Sfântului Petru ajunsese să fie o cupat de un papă ales de noi. După atâtia ani petrecuti pentru punerea la punct a unei formule susceptibile de a face o minune, promulgase un edict numit al celor Tre i Capitole care, după părerea lui, constituia un credo acceptabil pentru cele două părti . Rămânea simpla formalitate de a-l pune pe papa Vigilius să-I contrasemneze. Din nefe ricire, adevărata lui fire a iesit la iveală, îsi vânduse sufletul pentru tiară, dar, imed iat după ce fusese ales, începuse să-i abandoneze viclean pe monofiziti, contrar jurămin telor pe care mi le făcuse. Atunci o trimisesem repede pe Antonina la Roma, pentru a-i reaminti promisiunile făcute. Degeaba. Ajuns papă, îsi închipuia că nu mai datorează ni mic nimănui. Cocheta chiar cu ideea de a lua noi măsuri de restrângere si combatere a e reziei". Aveam să asist cu bratele încrucisate la renasterea persecutiilor împotriva m onofizitilor cărora le eram datoare ? Aveam să-l las nepedepsit pe pontiful care îi trăd a ? Asadar, slăbiciunea mea era cea care venise Marras să mi-o reproseze.

A doua zi dimineată, împăratul a fost transportat cât mai discret posibil la pavilionul Perlei, unde am interzis accesul oricui, îndeosebi al doctorilor, în anul acela nu a vusesem încă plăcerea de a ne muta în această locuintă de vară ale cărui porticuri se deschid spre grădinile stufoase care ne ofereau răcoarea umbrei si a fântânilor. Situată mai depa rte, îmi permitea să-l ascund pe lustinian, căruia boala îi dăduse o înfătisare respingătoare entru că, dacă este permis să contempli un împărat muribund, este interzis să-l vezi distrus . Era un monstru chel, buhăit si bubos care horcăia în acest lux rafinat si somptuos a l camerei nuptiale cu bolta de aur sustinută de patru mozaicuri înfătisând scene de vânătoar e. Mi se rupea inima în fata acestei imagini a suferintei, dar abătusem această încercar e prin greselile noastre.

Am trimis pe cineva după Marras. Acesta a binevoit să răspundă rugămintilor mele. în picioar e, la capul patului lui lustinian, a contemplat îndelung îngrozitoarea sa operă si a s fârsit prin a murmura:

 Acum ai semnul pe care l-ai cerut, căci inexorabilă este dreptatea divină.

M-am aruncat la picioarele lui si i-am jurat solemn că monofizitii nu vor mai avea de ce să se teamă si că papa va înceta să-i amenintе.

Sfântul a poruncit să i se aducă lada care continea osemintele celor Patruzeci de Muce nici. Când a avut moastele în încăpere, a îngenuncheat si s-a rugat. Apoi a luat lada si a pus-o pe trupul împăratului inconstient. Imediat, a avut loc minunea. Mirul sfant a început să curgă din ladă, răspândind un parfum îmbătător. Cum îl atingea pe împărat, acesta usurat. A deschis ochii si s-a ridicat pe perne. Durerile i-au dispărut, si-a recăpăta t aspectul

obisnuit, era vindecat. Uleiul curgea atât de abundent, încât i-a udat complet cămasa de mătase purpurie pe care o păstrez si în ziua de azi ca pe o relicvă pretioasă.

în ziua următoare, lustinian a apărut perfect refăcut si câteva zile mai târziu si-a putut r elua activitatea ca de obicei.

Papa Vigilius avea obiceiul de a tine slujba în diferite biserici din Roma, prin r otatie, în ziua în care s-a dus la Sfânta Cecilia din Trastervere, biserica a fost încon jurată discret de un cordon de soldati. Imediat după împărtăsanie, guvernatorul orasului, Bessas, a poruncit fortarea usilor sanctuarului. A urcat la altar, a pus mâna apărată

de mãnusa de fier pe umãrul papei si i-a poruncit sã-l urmeze fãrã întârziere. Cei de fatã er
prea îngroziti pentru a-si da seama ce se întâmplã, ceea ce i-a permis lui Bessas sã-l rãpea
scã pe Vigilius din fata enoriasilor sãi. L-a târât pânã în port si I-a îmbarcat pe o triremã
 a ridicat îndatã ancora, îndreptându-se spre Sicilia. îi dictasem lui Arsenius ordinele p
e care trebuia sã i le dea guvernatorului Romei: Arestati-l pe Vigilius oriunde, ma
i putin în biserica Sfântul Petru, si aduceti-l la noi! Dacã nu vã conformati fãrã întârziere
ur în fata lui Dumnezeu cã vã voi jupui de vii!"
Speriat de aceastã amenintare, Bessas actionase exact la timp. într-adevãr, trei zile
mai târziu regele Totila, în fruntea armatelor gotilor, încercuia Roma si o punea sub
asediu. Vigilius ar fi fost atunci de neatins si chiar ar fi preferat sã cadã în mâinile
 celui mai feroce dusman al imperiului care, probabil, în ochii lui, era mai putin
 înfricosãtor decât mine.
Capitolul 18
In toamna aceea a anului 546 soarta Romei s-a agravat foarte repede. Orasul nu m
ai era apãrat decât de trei mii de soldati de garnizoanã, care nu erau suficienti pent
ru a apãra pe toatã lungimea lor meterezele, de altfel foarte deteriorate. Belizarie
 fugise sã îl elibereze si reusise sã ajungã la gura Tibrului, dar regele Totila, pentru
 a-l opri, înãltase pe fluviu poduri si turnuri din lemn ticsite de soldati de elitã s
i asezase în locuri strategice detasamente de arcasi goti foarte bine antrenati. F
lota lui tãiase înaintarea ariergãrzii, ceea ce ne împiedica sã trimitem întãriri. Din lipsã
provizii, ratiile locuitorilor Romei fuseserã reduse la minimum.
în lumina rece a rapoartelor, aceastã situatie îsi pierdea orice viatã. Mesagerii ne înfãtis
au fapte a cãror însiruire insensibilã acoperea realitatea arzãtoare în care mã cufundau scr
isorile lui Ruderic. Spionii tineau zilnic la curent statul-major al lui Belizar
ie cu starea orasului asediat. Ruderic se afla, asadar, în rândul din fatã pentru a ob
serva, pentru a mã informa, dar si, eventual, pentru a primi o sãgeatã sau o loviturã de
 sabie, în secret tremuram pentru el, si el tremura pentru romani:
Inamicul încercuieste complet fosta capitalã a imperiului, nelãsând sã intre nici mãrfuri, n
ici oameni, înãuntru domneste foametea. Doar bogatii mai pot gãsi ceva de mâncare, cãci un
 pumn de fãinã a ajuns la sapte monede

de aur, iar o bucatã de carne putrezitã la cincizeci de monede de aur. în fata acestor
 preturi, soldatii din garnizoanã, desi mor si ei de foame, preferã sã-si vândã ratiile. U
n amestec fãrã gust si nesãnãtos, alcãtuit din trei sferturi tarate si un sfert fãinã, a putu
 astâmpãra câteva sãptãmâni foamea sãracilor. Apoi s-au resemnat treptat sã se hrãneascã cu l
e cai, de câini, de pisici si de soareci. Acum au ajuns sã culeagã iarba si smulg pânã si
scaietii care cresc în crãpãturile ruinelor.
Situatia este atât de disperatã, încât numerosi locuitori înclinã sã predea armele. Numerosi
relati - avându-l în frunte pe diaconul Pelagius, care îl înlocuieste pe papa Vigilius,
care a pãrãsit în mod misterios orasul - se dedicã în totalitate enoriasilor lor si cheltu
iesc spre folosul acestora propriile averi. Se zice cã ar fi reusit sã ducã negocieri
secrete cu regele Totila pentru a-i preda orasul. Se povesteste cã un tatã de famili
e, nemaisuportând sã audã plansetele celor cinci copii înfometati ai sãi, s-a dus pânã pe mal
l Tibrului si acolo, acoperindu-si fata, s-ar fi aruncat în fluviu, în fata familiei
 si a poporului roman.
Unii locuitori dintre cei mai avuti au încercat sã fugã din capitala condamnatã, însã au fos
t prinsi si masacrati de soldatii inamici.
Cineva este totusi responsabil de aceastã foamete atroce, nimeni altul decât guverna
torul Romei. El este cel care a pus mâna, prevãzãtor, pe cantitãti însemnate de grâu adunate
 de clerul roman, pentru a le împãrti numai soldatilor sãi sau pentru a le vinde la pr
eturi exorbitante celor bogati. Populatia a aflat destul de iute, de aceea un co
rtegiu de fiinte scheletice, contaminate de boli, în ultimul stadiu de epuizare si
 disperare, a venit sã-l caute pentru a-i reaminti cã datoria stãpânului constã în a-si între
ine sclavii si pentru a-l ruga

umil fie sã se îngrijeascã de supravietuirea lor, fie sã le îngãduie sã fugã, fie sã poruncea
cutarea lor imediatã.

Netulburat, Bessas le-a rãspuns cã era imposibil sã-i hrãneascã, periculos sã-i lase sã plece
si ilegal sã-i ucidã pe supusii împãratului. Dar cererea lor i-a dat idei, cãci a început sã
dã, tot foarte scump si tot numai bogatilor, permise de iesire. Pentru a linisti p
oporul prea epuizat ca sã se mai revolte, dar care este încã în stare sã le deschidã gotilor
 portile orasului, proclamã zilnic sosirea iminentã a unor flote si armate imaginare
, himere în care nici locuitorii nu cred mai mult ca el...
Ruderic îmi spunea tot ce nu spuneau rapoartele. stiusem cã mã puteam bizui pe onestit
atea, pe luciditatea iui. Asta nu însemna cã Bessas nu era alesul meu, greseala mea.
 Nu-mi plãcea s-o recunosc, dar, una peste alta, în ciuda faptelor saie respingãtoare,
 nu era el responsabil nici pentru rãzboi, nici pentru asediu. Rolul sãu nociv se li
mita la accentuarea declinului unei situatii deja tragice. Am ales, asadar, sã nu
fac nimic, considerând cã în acest caz era mai bine sã mã încãpãtânez în gresealã decât sã-mi
iciunea, ceea ce nu m-a împiedicat sã stau în continuare ca pe ace. De aceea m-am înfior
at când Ruderic m-a anuntat cã în curând Belizarie va risca totul pentru o tentativã de el
iberare a Romei. Dacã generalissimul reusea sã salveze cetatea si, prin aceasta, sã st
eargã delictele lui Bessas, mi-am promis sã-i fiu recunoscãtoare pe viitor, l-am cerut
 iui Ruderic sã-mi trimitã noutãti printr-un curier special, adresat numai mie, cãci voi
am sã fiu prima care aflã de eliberarea Romei si a constiintei mele. Am smuls cu feb
rilitate sigiliul si am început sã-i citesc scrisoarea urmãtoare:
290

Belizarie n-a vrut sã mai astepte întãririle care întârziau. A hotãrât sã încerce o pãtrunder
sã elibereze orasul. Douã sute dintre navele noastre, încãrcate cu soldati, arme si muni
tii au urcat pe Tibru. Belizarie, cu jumãtate din armata lui, a înaintat în paralel pe
 tãrmul sudic. si-a implicat toate Jrupele, toate rezervele în aceastã actiune. N-a lãsa
t în spate, în tabãra imperialã, decât forte slabe, sub comanda aghiotantului sãu, generalul
 Isaac. Bessas nu s-a clintit. Bessas n-a fãcut nici o iesire. Bessas a rãmas la Rom
a. Belizarie a hãrtuii forte de zece ori mai numeroase. A câstigat teren. Flota lui
a rupt lanturile care barau Tibrul. Posturile de gardã au fost luate cu asalt. Arm
atele gotilor au fost prinse la înghesuialã. Belizarie nu mai avea în fatã decât podul de
lemn înãltat de regele Totila si puternic apãrat. stia cã, în elanul sãu, va doborî si acest
ltim obstacol. Apoi era Roma. Roma la îndemânã, fãrã nici mãcar un sir de soldati inamici ca
re sã-i apere intrarea. Nimic nu mai putea împiedica Roma sã fie salvatã. Din înaltul mete
rezelor, locuitorii garnizoanei urlau de bucurie.
Atunci un mesager care-si pierduse suflul de cât alergase l-a ajuns din urmã. Detasa
mentele de goti îi atacaserã si cuceriserã tabãra, îi luaserã prizonieri pe toti cei de-acol
o. Confruntat cu o alegere, care nu putea suferi amânare, a înteles cã Roma trebuia sã m
ai astepte. Era mai urgent sã-si recupereze tabãra, sã elibereze prizonierii, sã restabi
leascã legãtura cu ariergarda. A ordonat retragerea.
Nu, aceastã explicatie era inacceptabilã, nu voiam sã o admit. Ruderic pãcãtuia prin exces
 de loialitate fatã de seful lui, dar aveam alte surse de informare, pe care îmi plãce
a sã le consider mai veridice. Belizarie aflase cã sotia lui, rãmasã în tabãrã, se afla print
e prizonierii gotilor, l s-a
291

urcat sângele la cap si armata... a fãcut stânga-mprejur. Cucerirea Romei era mai puti
n importantã decât sotia lui. Aceasta demonstrase, de altfel, un curaj pe care mã bucu
ra sã-l recunosc. De fapt, gotii atacaserã atât de brusc si violent, încât ajunseserã imedia
t în inima taberei imperiale. Antonina, în cortul ei, auzise chiar de partea cealaltã
a peretelui din pânzã zgomotul sãbiilor. Sigurã cã avea sã fie capturatã, nu si-a pierdut sân
e rece si, hotãrâtã sã nu cadã vie în mâinile barbarilor, scosese fiola de otravã pe care o a
 tot timpul la ea si al cãrei continut îl oferise deseori altora. Se pregãtise sã moarã pr
ecum eroinele de pe vremuri. Atât doar cã n-a cãzut deloc prizonierã. Slaba garnizoanã lãsatã
de Belizarie avusese timp sã se adune si putuse, în ultimul moment, sã-i respingã pe ata
catori. Mesagerul fãcuse exces de zel enumerându-i pe prizonierii gotilor, iar Beliz
arie ar fi putut profita în continuare de avantajul pe care îl obtinuse în fata lui To
tila. Altãdatã renuntase la invadarea Persiei din urã fatã de Antonina, acum tocmai renu
ntase la eliberarea Romei din dragoste fatã de aceeasi Antonina. Ciudat si strãlucit
or exemplu al nestatorniciei bãrbatilor...
într-o zi de ianuarie a anului 547 împãratul a apãrut la micul dejun, pe care îl mâncãm întot

una singurã, si mi-a spus simplu: „Roma a cãzut... exact pe 17 decembrie". Se înclinase în
 fatã, deschisese larg ochii rotunzi, apoi îi închisese precum o bufnitã deranjatã de lumi
nã. Nu avusese niciodatã un aer atât de tineresc. Cu tonul cel mai detasat posibil, am
 remarcat cã aceastã cãdere a Romei nu era o surprizã pentru nimeni, din moment ce desti
nul ei fusese pecetluit de la esecul tentativei lui Belizarie. De altfel, import
anta ei strategicã si militarã era inexistentã, iar pierderea ei

era neînsemnatã din punctul de vedere al rãzboiului.
A fost de acord, dar a adãugat cã, pentru moralul oamenilor, lovitura era foarte gre
a. Aflase vestea în plin Comitatus. Se aflau acolo ministri însotiti de sefii lor de
 departamente, eunucii camerei sacre, seful soldatilor din Constantinopol, corni
tele servitorilor, usierii, secretarii care tineau procesul-verbal al sedintei s
upravegheati de pritniserius notarium, seful secretariatului guvernamental. Aces
te reuniuni sãptãmânale se tineau într-unul dintre locurile mele preferate, sala Iris, c
elebrã pentru stalactitele sale din lemn aurit. Acestea pãreau cascade de aur înfipte în
 aurul mozaicurilor. Partea de jos a peretilor si pardoseala erau din marmurã de C
aria, albã si aproape transparentã, care semãna cu cristalul.
Atunci când marele sambelan a anuntat cu voce tare cã Roma fusese ocupatã de goti, nu
s-a auzit nici un comentariu, nici o soaptã, protocolul interzicea aceste iesiri, în
sã lustinian vãzuse privirile tulburate, capetele plecate brusc, mâinile crispate pe s
pãtarele scaunelor, lacrimile care curgeau în tãcere pe chipurile acestor oameni. Eu u
na nu plângeam, fierbeam. Istoria dupã care era atât de înnebunit împãratul tocmai îi trãsese
palmã groaznicã. Dar tocmai asta era, istoria vãzuse si alti suverani, pentru care ase
menea evenimente erau ceva obisnuit, ceea ce-l învãta sã fie rãbdãtor. Eu nu eram îmbibatã de
istorie. Reactia mea era stârnitã de momentul în sine. si pe moment simteam o umilire
insuportabilã, pe care nici o explicatie nu mi-o putea usura. Prima putere a lumii
 era, asadar, atât de slabã încât se lãsa transformatã în ruine de cãtre acesti barbari ? Fãr
 spunem, lustinian si cu mine am cãzut de acord sã afisãm un calm care mi se pãrea cu atât
 mai dificil cu cât mã simteam responsabilã de dezastru. Cu toate acestea,

atitudinea lui Bessas, exemplul pe care îl dãduse, asa cum mi-a raportat Ruderic, m-
a ars ca un fier înrosit:
Roma a cãzut prin trãdarea anumitor soldati chemati sã o apere. Dupã ce s-au înteles cu go
tii, le-au deschis una dintre portile orasului. Inamicii s-au strecurat înãuntru cu
cea mai mare prudentã, asteptându-se la o ambuscadã, neputând sã creadã cã fusese atât de uso
Erau siguri cã puteau fi surprinsi în orice clipã de regimentele garnizoanei, conduse
de guvernatorul Bessas. însã îsi fãceau griji degeaba. Bessas si toti ofiterii fugiserã di
n orasul pe care nu-l apãraserã. si atunci când i s-a propus regelui Totila sã-i urmãreascã,
 acesta a replicat cã nici o imagine nu i se pãrea mai plãcutã decât cea a unui dusman pus
 pe fugã. Dupã un asemenea triumf pentru el si o asemenea rusine pentru noi, putea f
ace pe mãrinimosul. Atunci când diaconul Pelagus, înlocuitorul papei Vigilius, i-a cer
ut sã renunte la masacrarea romanilor refugiati în sanctuarul Sfântul Petru, le-a inte
rzis soldatilor sãi orice violentã si i-a amenintat cu cele mai crunte pedepse dacã se
 atingeau de virtutea vreunei femei sau fete. Câtã mãretie, câtã generozitate! Abil, Totil
a stie sã se facã plãcut populatiei, chiar si celei învinse.
Din câte-mi raportau agentii lui Arsenius, strãzile din Constantinopol se bucurau de
 animatia obisnuitã, pe care iarna n-o încetinea, însã fetele se lungeau, expresiile era
u grave, iar în taverne circulau pe ascuns detalii ale tragediei pe care Ruderic n
eglijase sã mi le povesteascã. Fãrã încuviintarea lui Totiia, soldatii lui puseserã mâna pe t
zaurul adunat de Bessas si îi jefuiserã metodic pe nobilii rãmasi în casele bogate. Prin
 orasul cucerit, fiii si fiicele senatorilor, ai cãror pãrinti fuseserã aruncati în temn
ite pentru a fi

rãscumpãrati, rãtãceau în zdrente pe strãzi, cersind o bucatã de pâine la poarta propriului p
t. „Ce rusine... Cum a putut imperiul sã cadã atât de jos ? Ce mizerie!" repeta poporul,
 exprimând aceleasi gânduri ca mine. Roma era un simbol. Emotia era mai puternicã decât
ratiunea. Eu eram singura care nu uita hazardul rãzboiului, în vreme ce poporul, hotãrât

sã gãseascã inexplicabilului un vinovat, prefera sã mã atace pe mine. Eu fusesem cea care
î! împinsese pe loan, ginerele lui Germanus, la rebeliune. Eu fusesem cea care opri
se transporturile de fonduri si întãriri generalissimului. Eu fusesem cea care sacri
ficase Roma pentru a transforma învingãtorul în învins. Domnia mea era un blestem pentru
imperiu. Atâtea semne o spuneau, cutremurele de pãmânt, epidemiile, inundatiile. Come
ta din 531 nu fusese ea mesagera catastrofelor ? Umilit, nefericit, poporul uita
sã fie rezonabil, devenea nedrept, mã lua drept tintã, pentru cã firea mea respingea ip
ocrizia si pentru cã, în loc sã trag sforile din culise, ocupasem prea mult timp centr
ul scenei, l se reprosa femeii care eram cã pângãreste rolul bãrbatului, cã-si atribuie o
autoritate pe care în realitate era departe de a o avea.
!-am propus împãratului sã-l sacrifice pe Bessas, sã-l târascã în fata tribunalelor, sã-l ped
eascã aspru. Nu numai cã a refuzat, ci i-a acordat rangul de patrician si i-a dat un
important comandament la granita cu Armenia. Din dragoste pentru mine, n-a vrut
sã-l contrazicã pe autorul numirii lui Bessas si din dragoste pentru propria politi
cã n-a vrut sã-i contrazicã pe semnatarul acestei alegeri, adicã pe el însusi. Pentru cã la
lustinian - aceasta era una dintre trãsãturile complexei sale mãretii - calculul impus
de suveran nu era niciodatã departe de sentimentul cãruia îi ceda bãrbatul.
.   295

Primãvara, nemultumirea nu se linistise încã si continua sã se extindã, fãrã o origine si un
cop bine definite. Lipsurile fãceau ravagii în capitalã, provocate de o recoltã proastã în E
gipt, grânarul imperiului. Ratia de grâu impusã de guvern provinciilor nu alunga ameni
ntarea foametei. Oamenii, majoritatea nevoiasi, dar si mestesugarii, micii funct
ionari au iesit în stradã, au spart portile brutãriilor, prãdând si jefuind. Printre ei se
aflau numerosi soldati care-si cereau zgomotos solda restantã. Dupã ce trecusem pri
n revolta Nika, un asemenea incident nu mã mai impresiona. Cu toate acestea, s-a r
epetat. Vreme de mai multe sãptãmâni, Constantinopolul a vãzut zilnic defilãri, adunãri, man
ifestatii. Apoi, într-o bunã zi, din corul vociferãrilor s-a înãltat un nume, cel al prefe
ctului orasului: „Moarte lui Barsyme!" striga multimea. „Moarte lui Barsyme!" a repe
tat a doua zi si în ziua urmãtoare. Nemultumirea, pânã atunci trosnind în toate directiile
, se fixase brusc asupra omului-forte al guvernului si îl învinuia pentru toate neno
rocirile imperiului. Acest mare maestru al vrãjitoriei, initiat în Siria natalã, pãmânt pr
imitor pentru artele oculte, o fermecase pe împãrãteasã si o silise sã cedeze în fata lui. A
cestea erau absurditãtile care circulau prin popor, continute în rapoartele pe care
informatorii personali ai împãratului i le înmânau lui Arsenius. Aceastã generozitate exce
ptionalã, în contradictie cu concurenta feroce dintre serviciile noastre de spionaj,
m-a uimit pânã i-am înteles semnificatia, lustinian gãsise aceastã metodã indirectã de a mã
inta cã sosise ceasul sã ne descotorosim de Barsyme, pentru cã, din cele mai vechi tim
puri, ratiunile de stat impuneau sacrificarea unui ministru a cãrui nepopularitate
risca sã se întoarcã împotriva suveranului, însã mie nu-mi pãsa de ratiunile de stat si am r
fuzat sã mã supun.
296

O învãlmãsealã m-a scos din meditatie. Mi-am auzit curtenii, strânsi în anticamerele mele, s
trigând în cor, cum cerea obiceiul: „Salutare, august, mereu august împãrat si Cezar. Salu
tare, Gothicus, Alemanicus, Franciscus, Germa-nicus, Vandalicus, Africanicus. Sa
lutare, Basileus, pios, fericit, ilustru, victorios, triumfãtor si mereu august...
!" A apãrut un cortegiu în perfectã ordine de ofiteri de gardã, crainici, secretari, pra
epositus, eunuci si castriensis. împãratul venea în urma lor, precedat de doi purtãtori
de tãmâie care îl înconjurau într-un nor mirositor. La fiecare pas, nestematele uriase de
pe coroana sa aruncau fulgere. A pãtruns singur în iatacul meu. Eunucii si doamnele
mele s-au prosternat cu fruntea în pãmânt, cu bratele si picioarele depãrtate. Sotul fãcea
, pur si simplu, o vizitã neanuntatã sotiei. Pãrea indiferent la aceastã pompã, ca si cum
n-ar fi contat, în ciuda acestei demonstratii, nu cãuta niciodatã sã mã impresioneze.
M-a întrebat cu blândete ce fãceam.
— Mã gândeam la tine, Cezar, si la ce as mai putea nãscoci ca sã-ti plac.
Cu un gest mi-am alungat oamenii si am rãmas singuri, împãratul a început prin a repeta
acuzatiile aduse iui Barsyme. Acesta nu le plãtea solda militarilor, suprimase pen
siile numite, consolatio, vindea sarcinile de stat celor care ofereau mai mult,

fãcea trafic cu grâne, practica vânzãri fortate de grâu putrezit si, bineînteles, din mitã, c
misioane si coruptie strânsese o avere fabuloasã, rod al jecmãnelilor sale nelegiuite.
Pentru a expune acest rechizitoriu, împãratul vorbea cu o voce suavã, aproape drãgãstoasã. M
ergea în sus si-n jos, oprindu-se des pentru a fixa vreun detaliu din mozaic de pa
rcã desenul sau culoarea acestuia l-ar fi uimit profund, l-am rãspuns cu un strigãt di
n inimã:
297

 Numai dusmanii mei au defecte. Pe cele ale prietenilor mei nu le vãd.
 Totusi, a insistat el, toatã mocirla asta se întoarce împotriva ta, Theodora, pentru cã
toatã lumea afirmã cã tu l-ai inventat pe Barsyme, tu l-ai creat, tu îl manipulezi.
 Calomniatorii se însalã, Cezar, cãci tu esti cel care l-a ales pe Barsyme. Ochiul tãi in
failibil a stiut sã descopere acest colaborator fãrã pereche, lipsit de orice altã ambit
ie în afarã de aceea de a-si sluji stãpânul. Tu te-ai dus sã-l cauti în mediul cel mai umil
si, cu sigurantã, din aceastã cauzã este atacat de aristocrati, de mediocri".
 îsi bat joc de mine, Despina, si repetã în dreapta si-ri stânga cã Barsyme are putere depl
inã asupra mea. Merg pânã la a lua în râs jurãmântul pe care l-am depus la încoronarea noastr
mi-am pus toate sperantele în providenta Sfintei Treimi. Aceastã Treime, spun ei, a
devenit un cvartet, de când Barsyme a ajuns providenta imperiului.
Asadar, lustinian voia sã scape de ministru pentru a nu i se mai reprosa cã acesta îl
are la mânã. si, cu toate acestea, nu se gândise niciodatã sã înlãture jugul pe care i-l impu
ese mai de mult îoan din Cappadocia, pentru cã la vremea aceea nimeni nu îndrãznea sã murm
ure sau sã insinueze ceva.
. Mã întreb, Cezar, dacã oamenii din popor care îl atacã pe Barsyme îsi dau seama de rãul pe
re si-! provoacã singuri. Bineînteles, Barsyme are defectele lui, fiindcã nimeni nu e
perfect. A fãcut greseli, a recurs de mai multe ori la metode nepotrivite, critica
bile în vremuri normale, dar care erau justificate de criza financiarã si pe care, p
e moment, am fost mai mult decât multumiti sã le acceptãm. Si cine a adoptat pentru pr
ima datã legile care-1 apãrã pe civil de soldat si pe contribuabil de stat? Cine a
298

publicat Carta contributiilor, repartizând impozitele cu dreptate ? Cine a muncit
mai mult ca orice alt ministru pentru binele poporului ? Asadar, tu vrei, Cezar,
sã ne întoarcem la regimul precedent, sã-i lãsãm pe oamenii mãrunti fãrã apãrare în fata fis
au a soldãtimii ?
împãratul dovedea în general o abilitate nemaipomenitã în negocierile cu diplomatii cei ma
i încercati, cu politicienii cei mai versati, dar nu stia sã discute cu o femeie. N-
a gãsit ce sã-mi mai rãspundã. Atunci a dat înapoi. M-a rugat sã accept ca Barsyme sã plece d
n guvern, pentru a mã proteja de criticile care îl asaltau, si a promis cã aceastã mãsurã va
fi provizorie.
 Atentie, Cezar, te cred pe cuvânt, am conchis eu.
Douã zile mai târziu, în zori, Barsyme a fost anuntat de demiterea lui. împãratul nu mã prev
enise. Ce conta, de altfel, din moment ce hotãrârea fusese deja luatã ? Asa cum prevãzus
em, adversarii mei s-au arãtat încântati cu totii. Toti vedeau în cãderea în dizgratie a min
istrului scãderea influentei mele. încã o datã, puterea pe care o exercitam asupra împãratul
ui a pãrut stirbitã.
în aceeasi searã, trebuia sã prezidez sãrbãtoarea Bru-maliilor. Dupã un obicei provenit din
strãvechea Antichitate, Albastrii si Verzii, uniti într-o armonie iesitã din comun, of
ereau acest spectacol de dansuri împãrãtesei. Acesta avea loc de obicei în curtea Phiale
s, numitã astfel datoritã celor douã mari fântâni care o împodobeau. Curtenii mei, în formati
completã, luaserã loc pe bãncile din marmurã: doamnele de onoare în vesminte aurii, eunuc
ii în alb, praepositus purtând colierele lor, gãrzile în uniforme rosii cu auriu, precum
si însotitorii, secretarii, crainicii. Din cauza anotimpului încã rãcoros, tronul de ma
rmurã fusese acoperit
299

cu blãnuri, îmi amintesc cã purtam o tunicã din brocart gros, formatã din pãtrate de aur încr
state în centru cu pietre semipretioase de toate culorile. Tortele înfipte la diferi
te înãltimi pe coloanele din jurul curtii rãspundeau celor tinute de dansatori într-una

din mâini, în vreme ce în mâna cealaltã agitau o semilunã din argint. Se îmbrãcaserã cu origi
e lor costume traditionale, în culori care alternau regulat, si cu pantaloni bufan
ti cu crãpãturi. Pe muzica veselã a fluierelor, evoluau încet în jurul fântânilor din care tâ
a apã coloratã.
în primul an, frumusetea de nedescris a spectacolului mã captivase, dar era lung si în
cet, si în seara aceea as fi dat orice ca sã fiu crutatã. Tremuram de frig, se lãsase no
aptea si aveam chef sã mã întorc în camera mea. împãrãteasa prezida singurã Brumaliile si sim
m lipsa împãratului. As fi vrut foarte mult sã-l vãd alãturi de mine. Cãderea în dizgratie a
ui Barsyme fiind obiectul tuturor conversatiilor, stiam cã eram observatã, scrutatã, cã
fiecare încerca sã-mi analizeze reactiile. Dar eram hotãrâtã sã nu las sã se vadã nimic. La m
ocul spectacolului, m-am multumit doar sã-i adresez neglijent, ca pentru a face co
nversatie, câteva vorbe Hilariei, marea maestrã, care stãtea în picioare lângã mine:
Vezi tu, rãsplata mea este afectiunea sotului meu. Este atât de rãbdãtor cu mine. îmi acce
ptã stilul dezordonat de a actiona. Nu-mi poartã picã pentru cã nu petrec suficient timp
alãturi de el. în fine, atunci când, crezând cã îi pot fi de folos, fac vreo gresealã, el mã
rtã...
Acesta a fost epitaful atotputernicului ministru. Hilaria, bãtrâna asta întepatã care nu
mã avea la inimã mai mult decât o aveam eu pe ea, s-a apucat sã repete peste tot în Con-s
tantinopol cã rnã supusesem umilitã deciziei împãratului.
Simteam tot mai mult nevoia unui refugiu. Asa cã am pãrãsit palatul Daphne, urmând aleea
acoperitã de mozaicuri

care serpuia printre stânci si arbori, am trecut pe lângã pavilioane închise, folosite p
e vremuri de alte împãrãtese, si am ajuns în coltul cel mai izolat al grãdinilor palatine
unde, în spatele tufisurilor, se ascundea pavilionul care poruncisem sã fie construi
t si pe care îl botezasem pavilionul Virtutii. Sfintii mei preferati, pictati pe f
resce, se însirau pe zidul garderobei din marmurã albã de Proconessus si aruncasem pe
jos mai multe straturi de covoare pretioase pentru a face podeaua moale, în camera
alãturatã, mozaicul de pe jos reprezenta o prerie înfloritã, iar draperiile albastre si
galbene acopereau peretii din porfir. Exista acolo si o capelã minusculã acoperitã de
o cupolã tuguiatã deasupra cãreia se înãlta o cruce mare din aur. Câte ore n-am petrecut ru
gându-mã în fata icoanei Sfintei Fecioare, mai mare decât natura, sau meditând în fata feres
trei deschise! întrucât nu-mi plãcea sã stau închisã, asteptam cu nerãbdare zilele frumoase.
a sosirea primãverii, mã asezam pe banca semicircularã din marmurã albã sculptatã, instalatã
fata pavilionului. Pe ea fuseserã asezate perne de brocart, ca sã stau confortabil.
Eunucii îmi aduceau pe platouri enorme din argint fructe, dulciurile mele preferat
e, acele prãjituri cu miere si fãinã de susan, struguri uscati, fructe confiate tãvãlite p
rin zahãr pudrã. Beam numeroase cesti cu ceai. îi priveam zbenguindu-se ceva mai depar
te pe adolescentii pe care îi adusesem ca tovarãsi de joacã pentru Anastasius. îi aleses
em dintre copiii înaltilor functionari, dar cãutasem si în familiile umile si merituoa
se despre situatia cãrora fusesem informatã. Nepoata mea, Sofia, fiica lui Comito, s
e afla printre ei, o blondã cu obrajii plinuti, mereu atentã sã-mi fie pe plac, la fel
de falsã si calculatã ca mama ei. Nepotul împãratului se alãturase si el trupei, acel Ius
tin cu un apetit bolnãvicios si cu reactii bizare. Bineînteles, în ochii mei de bunicã,
cel mai frumos, cel mai

destept, cel mai bun era Anastasius. Acesti tineri care se fugãreau, se agitau, se
strigau unii pe altii erau deja bãrbati si femei. De multe ori discutau linistiti
si, la umbrã, se formau perechi, în ei îmi gãseam linistea, în cinstea lor, scoteam la iv
ealã gratiile pe care eram acuzatã cã nu le-as fi avut niciodatã, îmi dezvãluiam blândetea, c
care mi se reprosa cã mã zgârcesc, pentru cã nu aveam de ce sã fiu neîncrezãtoare sau prefãc
în aceste prime zile frumoase, eunucii, distrati, urmãreau zborul insectelor, apoi d
ispãreau în spatele vreunui tufis pentru a trage un pui de somn pe câte o bancã. Doamnel
e mele, molesite, se lãsau dezmierdate de adierea vântului, mirosind câte o floare par
fumatã si visând la un amant. Din pãcate, eu nu cunosteam aceastã odihnã a sufletului, nu
o mai puteam cunoaste niciodatã, în preocupãrile mele nu existau clipe de rãgaz. Prezent
ul mã acapara, si trecutul mã obseda. Atunci îi chemam pe tineri. Acestia veneau în fugã,
le plãcea sã stea în preajma mea si sã mã asculte în timp ce le povesteam un capitol din ist

oria lui lustinian si a Theodorei. Contemporanii fãcuserã din mine un monstru sau o sfântã, dar în ochii generatiei lui Anastasius apãream deja ca un monument al istoriei. Nepotul meu se arãta cel mai silitor dintre toti. Nu se misca niciodatã de lângã tãblitele si pana lui pentru a lua notite în timpul povestirii mele. El mi-a dat ideea de a -mi derula firul memoriei.

Capitolul 19

Foarte repede, politica si-a reintrat în drepturi si sosirea papei ia Constantinop ol m-a silit sã întrerup aceste clipe de destindere. Vigilius cugetase suficient în st rãfundurile exilului sãu sicilian la neajunsurile încãpãtânãrii, împãratul era optimist: Ace e va fi doar o formalitate, cãci si-a învãtat lectia si va încovoia spinarea. De altfel, catolicii si monofizitii nu-! intereseazã prea mult. Dragul de papa Vigilius nu u rmãreste decât sã-rni reintre în gratii. si stie cã singurul mod în care o poate face este sã ratifice cele Trei Capitole. Este primul care sustine celor din jur cã asta e Idee a mea fixã." De la cãderea Romei, pentru care eram consideratã responsabilã, si de la de cãderea lui Barsyme, mã tinusem intentionat deoparte. Aparentele erau salvate, împãratul îmi fãcea vizite si mã consulta ia fel de des ca înainte. Eu îi spuneam pãrerea mea, pe car e era liber sã o asculte, dar nu mai aveam nimic de spus în guvern si nici nu mai fãce am tot ce voiam.

în ciuda tolerantei sale, împãratul era departe de a-i sustine neconditionat pe monofi ziti. Cu toate acestea, cele Trei Capitole erau opera lui ideologicã, deveniserã obs esia lui, fãrã ca nimic sã-l mai poatã abate de la ea. si acest bãrbat, în general flexibil, se încãpãtânase. Din aceastã pricinã, îmi fãcea pe plac si, fãrã sã misc vreun deget, aveam rea operei vietii mele. Mã zbãtusem pentru ca monofizitii sã fie protejati, lãsati sã-si p ractice cultul

si chiar recunoscuti semioficial. si papa Vigilius venea aici pentru a semna rec oncilierea cu ei. Triumful meu se apropia. Era suficient sã astept, continuând sã nu i ntervin.

Dar o mânã de bâte si pumnale aruncate cu un gest dramatic de marele sambelan la picio arele mele avea sã mã sileascã sã renunt la aceastã neutralitate... Atunci când, cu câteva lu i mai devreme, cãlugãrul Marras, pe care nu ezit sã-l numesc deja sfântul Marras, reapãrus e în mod miraculos în viata noastrã, refuzase ospitalitatea pe care i-o oferisem la Pa latul Sfânt, preferând sã se instaleze într-unul din cartierele cele mai mizere ale capi talei. Zvonul privind aurul pe care îl cãpãtase de la mine se rãspândise în oras, adicã se cr dea din sursã sigurã" cã primise de la mine o sutã de saci cu aur.

într-o noapte, tâlharii au pãtruns în cocioaba pe care si-o alesese ca locuintã si i-au ce rut sã le dea averea, amenintându-l, în caz contrar, cã îl omoarã. Sfântul a rãmas perfect ca si a declarat cã, dacã ar fi avut vreun bãnut, n-ar fi trãit într-un loc atât de mizerabil. Tâlharii nu I-au crezut, au scos armele si s-au apropiat de el cu intentia de a-si pune amenintarea în practicã. Unul dintre ei l-a lovit zdravãn cu bâta. Atunci cãlugãrul l-a azvârlit dintr-o miscare la pãmânt, i-a luat arma si i-a înfruntat pe ceilalti sase tâlh ari. Dupã ce i-a ciomãgit bine pe toti sapte, i-a legat si i-a dojenit pentru cã nu-l crezuserã pe cuvânt, l-a tinut asa toatã noaptea, apoi, considerând cã fuseserã pedepsiti de stul, le-a dat drumul dimineata, multumindu-se sã pãstreze armele, pe care mi le-a t rimis mie ca amintire.

Ce chinuri, ce spaimã am tras auzind aceastã relatare! Decizia mea a fost luatã îndatã. Ni ciodatã nu vãzuse cartierul acela îngrozitor al Sfântului Vasile, în care nici mãcar politia nu intra, o asemenea desfãsurare de forte.

Toti locuitorii veniserã în fugã la trecerea interminabilului cortegiu de cavaleri scl ipitori si de care cu rotile de aur. Printre draperiile litierei din purpurã si au r, vedeam sirurile de cocioabe din scânduri putrezite din care apãreau familii în zdre nte, femei negre de jeg, copiii acoperiti de muste. Bãrbatii, cu expresii furioase , se tineau deoparte. Eunucii aruncau în trecere monede de aur asupra cãrora se nãpust eau ca niste fiare. si mi s-au umplut ochii de lacrimi, pe care le-am disimulat rãspunzând aclamatiilor.

Am ajuns la cea mai împutitã, cea mai subredã colibã, în care am intrat singurã, întunericul i duhoarea m-au izbit în fatã. M-am aruncat la picioarele sfântului Marras si l-am imp

lorat, pentru binele nostru al tuturor, sã accepte de-acum ospitalitatea mea. A bi
nevoit sã cedeze în fata argumentelor mele.
 Voi fi mai aproape de tine, a tunat el, pentru a te împiedica sã cazi în pãcat si pentru
a-ti reaminti care e datoria ta.
Poate cã sfântul voia mai ales sã supravegheze mai de aproape negocierile cu Vigilius,
ca sã ne îndrume, sã ne lumineze. Pentru cã, oricât de mistic ar fi fost, stia, de asemen
ea, sã vegheze la soarta fratilor sãi de credintã, l-am pus la dispozitie palatul Hosm
idas, care mã gãzduise la începuturile legãturii mele cu lustinian. Aceastã locuintã îmi era
ai scumpã ca oricare alta si doream ca acest cadou sã se bucure de toatã semnificatia
si importanta sa. în scurt timp, ascetul a transformat acest templu al luxului si
voluptãtii în mãnãstire si l-a umplut cu cãlugãri piosi asemenea lui. La început, Constantino
olul a privit cu neîncredere înãltarea acestei fortãrete a ereziei". Apoi, devotamentul înf
lãcãrat al cãlugãrilor monofiziti i-a atras pe curiosi, care au povestit la întoarcere cã n-
au vãzut niciodatã oameni atât de apropiati de Dumnezeu. Atunci, piosii au tras

si ei o fugã pânã acolo. Voiau sã-i cunoascã pe acesti sfinti despre care vuia tot orasul
si sã primeascã binecuvântarea lor. Printre vizitatori s-au înghesuit multi catolici car
e, tulburati de extraordinara atmosferã de credintã, s-au convertit la'monofizitism.
Dumnezeu marcase cu pecetea lui palatul Hosmidas.
într-o dimineatã, am auzit un trosnet rãsunãtor si înspãimântãtor, asemãnãtor vuietului unui
r de pãmânt. Apoi un nor de praf s-a înãltat pânã la cer, dinspre palatul Hosmidas. Ca în fie
are zi, o grãmadã de oameni, printre care destule femei cu copii, asistase la slujba
monofizitilor, si capela era ticsitã, însã, în momentul împãrtãsaniei, tot acoperisul se prã
ise brusc. Dintre ruine se ridicau urlete si probabil cã existau zeci de victime.
Au fost trimise imediat ajutoare pentru a-i salva pe nefericitii supravietuitori
. Am asteptat la gineceu, cu îngrijorare în suflet, sã aflu bilantul sinistru. Mesager
ul a sosit cu un zâmbet radios. Avusese loc o minune. Dupã ce au fost înlãturate toate p
ietrele, dupã ce au fost luate toate coloanele, toti cei care fuseserã striviti s-au
ridicat fãrã nici o zgârieturã, teferi si nevãtãmati. N-au fost nici morti, nici rãniti. Atu
ci si cei mai sceptici au deschis ochii, împãratul a declarat cã va plãti din banii lui
reconstruirea capelei si a vrut, pentru prima datã, sã se ducã la mãnãstire. Am fost feric
itã sã-l însotesc.
Marea salã de receptie în care îl ascultasem într-o searã pe Belizarie avertizându-l pe lust
inian sã se fereascã de mine fusese transformatã în capelã provizorie. Paraclisul meu, und
e îmi plãcea atâta sã stau, servea drept refectoriu. Apartamentele fuseserã împãrtite în chil
Afarã, în curti, sub porticuri, se înghesuiau colibe din lemn acoperite cu paie.

Acolo trãiau cei mai bãtrâni, ilustrii anahoreti care stiuserã sã refacã în jurul lor desertu
pe care îl pãrãsiserã. Cinci sute de cãlugãri se înghesuiau în fostul palat, în mijlocul mur
ui rugãciunilor si al psalmodierii imnurilor sfinte, stãteau cãlugãri cu bãrbi albe, prost
ernati la piciorul altarelor. Nimic din aceastã locuintã nu amintea de dragostea uma
nã cãreia îi slujise drept paravan. Totul sugera dragostea divinã care ardea aici ca nicãi
eri în altã parte. si împãratul s-a extaziat în fata acestui mare si minunat desert al sfin
tilor", cum l-a numit el.
Am fost fericitã sã constat cã, în ciuda reticentei pe care o manifestase, nu regreta cã a
venit. L-am dus în fiecare chilie ca sã împartã smirnã cenobitilor si sã le cearã sã se roag
entru el. într-una din ele, în locul unui octogenar îngenuncheat si morocãnos, s-a trezi
t în fata unui bãrbat înalt, frgmos, cu pielea întunecatã, cu ochii migdalati, drapat în vãlu
i imaculate brodate cu aur si purtând un turban greu alb, care îi accentua tinuta no
bilã a capului. Era printul Harith, din tribul ghassanizilor, acel suveran al dese
rtului cunoscut pentru isprãvile sale din timpul campaniei din anul 540 împotriva lu
i Chosroes, pe care îl rãsplãtisem cu titlul de patrician. De atunci continuase cu zel
sporit sã îi înfrunte pe vesnicii nostri dusmani, persii. Convertit, nu de cãlugãrii cato
lici, care refuzau sã pãrãseascã siguranta oraselor, ci chiar de îndrãznetii monofiziti care
botezaserã deja Yemenui si Etiopia, Arabia si Nubia, precum si îndepãrtatul regat Aks
um, venise la Constantinopol ca sã cearã sã i se trimitã un episcop monofizit care sã-i co
nducã Biserica. La audienta împãratului, cãruia îi adusese omagiile sale de vasalitate, pr
otocolul îi interzisese sã vorbeascã. Regretându-mi neputinta de a-i satisface emotionan

ta cerere, îi promisesem sã-i aranjez o întrevedere, latã cã aveam ocazia, lustinian a bin
evoit sã nu se arate surprins si l-a ascultat cu amabilitate
307

pe printul nisipurilor, sesizând imediat miza imensã a propunerii. Dacã acceptam sã-i dãm
satisfactie, îl câstigam pentru totdeauna de partea noastrã, pe el si pe triburile sal
e. Refuzându-l, puteam provoca o rupturã, transformând acest punct de acces al imperiu
lui, pânã atunci zãvorât, într-o bresã de care persii aveau sa profite imediat, împãratul si-
uat angajamentul de a-i transmite papei rugãmintea ghassa-nidului, imediat ce va s
osi. Fãrã îndoialã, Vigilius va accepta, în interesul imperiului.
O sãptãmânã mai târziu, am asistat de pe terasa gineceului la un spectacol care m-a întors în
timp cu unsprezece ani. Pontiful a debarcat în portul privat al Palatului Sfânt, încon
jurat de o pompã nemaipomenitã, asemãnãtoare celei care sãrbãtorise odinioarã sosirea predece
orului sãu, Agapetus, care ardea de-atunci în flãcãrile iadului. Atât doar cã astãzi buna înt
gere înlocuia intransigenta, si Vigilius nu numai cã i-a oferit mâna pentru a-i- fi sãru
tatã patriarhului Menas, catolic convins care trecuse la monofizitism, ci, în plus,
I-a ridicat pe acesta din genunchi pentru a-l îmbrãtisa. Hotãrât lucru, exilul sãu în Sicili
a îl fãcuse mult mai flexibil.
A doua zi, s-a deschis prima conferintã la palatul Magnaure. Construitã pe vremea împãra
tului Constantin, aceastã clãdire pãstra vechiul stil al Imperiului Roman. Sala de reu
niune era rotundã, cupola fiind sustinutã de coloane groase din marmurã, probabil smul
se din templele pãgâne. Marmure rare, în diferite culori, acopereau peretii. Lumina zgâr
citã care se strecura prin micile deschizãturi ale boltii crea impresia de cavou. De
altfel, candelabrele de argint fuseserã tinute aprinse în permanentã. Cei doi stãpâni ai
lumii, înconjurati de consilierii lor, erau asezati fatã în fatã pe
308

douã tronuri din fildes sculptat, împãratul, asa cum conveniserã, i-a cerut lui Vigilius
sã subscrie declaratiei celor Trei Capitole. Vigilius nu numai cã a refuzat categor
ic, dar I-a si excomunicat numaidecât pe patriarhul Menas si pe orice prelat bãnuit
cã ar încuraja monofizitismul. Apoi s-a ridicat, iar împãratul a fãcut la fel. S-au înclinat
unul în fata celuilalt, dupã care papa s-a retras.
lustinian si-a întrerupt brusc relatarea. Venise la sfârsitul dupã-amiezei ca sã-mi expu
nã... dezamãgirea lui. S-a instalat tãcerea. Eu îl observam. Se gândea intens. Bãrbia îi iesi
e în fatã, sprâncenele groase aproape se uniserã din cauza încruntãrii si, semn de maximã con
entrare, se uita putin crucis. Aveam sã ne împiedicãm, cu un papã aflat la picioarele no
astre, de aceleasi obstacole pe care le-am întâlnit la Agapetus, si apoi la Silveriu
s ? L-am întrebat pe lustinian:
 N-ai afirmat tu, Cezar, cã Vigilius va fi ascultãtor? La urma urmei, nu tu l-ai fãcut
papã ? Din ce motiv si-a uitat promisiunile ? Chiar n-ai nici un indiciu privind i
ntentiile lui ? Cum e posibil sã nu fi bãnuit nimic?
Foloseam în ziua aceea tactica mea obisnuitã. Puneam de douãzeci de ori aceeasi întrebar
e. Ceream detalii imposibil de precizat. Intentionat, încercam sã-l încurc pe împãrat în rãsp
nsuri si sã-l fortez sã se contrazicã. Doream sã piardã firul ca sã înteleagã, în sfârsit, cã
complicele lui Vigilius. A încercat sã-l apere pe papã pentru a se proteja pe el însusi
:
 Dacã Vigilius ar respecta întocmai dorintele tale, atunci ar stârni furtuna în sânul cler
ului sãu. Poate cã ar urma o schismã, cu atât mai mult cu cât, înainte de a sosi la Constant
inopol, a primit nenumãrate mesaje de la episcopii din Africa, din Sardinia, Milan
o, Alexandria, Patras, Salonic,
309

care l-au prevenit de riscurile oricãrei indulgente fatã de monofiziti. Dacã îi fortãm mâna,
riscãm sã-l vedem detronat si înlocuit de un papã mult mai putin inflexibil.
în ziua urmãtoare, împãratului i s-a pãrut o manevrã abilã sã-l delege pe Narses sã-mi povest
doua întrevedere cu papa. Demnitatea, integritatea, dar si fermitatea lui mã împiedic
au sã mã supãr pe e!... Narses a venit când luam masa, singurã ca de obicei, într-una din ce
le mai elegante sãli ale gineceului, rotundã, cu peretii acoperiti în întregime de mozai
curi reprezentând frunzisuri, care dãdeau impresia cã mã aflam în mijlocul unei pãduri.
Eunucii degustãtori si eunucii paharnici mã serveau, iar apetitul îmi era gâdilat de însir

uirea de caviar, ouã fierte moi, suncã, anghinare, peste, ied umplut si ceapã, în mijlocul acestor mâncãruri luxoase, se gãsea, servitã în splendida argintãrie imperialã, hrana sãracilor, pe care nu încetasem niciodatã sã o apreciez: supa de ceapã, macroul uscat si brânza de caprã. Spre deosebire de împãrãteasa Eufemia, care nu putuse mânca niciodatã altfel decât cu degetele, eu mã foloseam de o lingurã de agat cu mâner de aur. Considerând mâncãrurile insuficient de picante, adãugam deseori piper si condimente, tinute în recipiente din cristal de stâncã sculptate în Egipt. Clondirele din sticlã însemnatã cu vulturul bicefal aurit contineau un vin dulce de Samos pe care multi îl considerã scârbos, dar pe care eu îl preferam oricãrei bãuturi si pe care slujitorii mi-l turnau într-o cupã din aur frumos lucratã. Sã-mi fie iertat cã mã complac în enumerarea acestor rãsfãturi, însã din moment ce ac este interzisã simpla lor pomenire, la care îmi lasã gura apã, este una dintre putinele plãceri care mi-au mai rãmas.

împãratul, din câte zicea Narses, insistase din nou în dimineata aceea ca papa sã contrasemneze declaratia celor

Trei Capitole. Colocviul s-a desfãsurat în latinã, limba oficialã a imperiului si a Bisericii, pe care, de altfel, împãratul o stãpânea mult mai bine decât papa, care pãstrase un puternic accent grecesc. Brusc, Vigilius renuntase la limbajul perfid si la stilul mieros care îi erau caracteristice. S-a crezut suficient de puternic pentru a-l ameninta pe lustinian:

 Sunt hotãrât sã-i dobor pe toti cei care încurajeazã erezia, cu atât mai dãunãtori cu cât e cei mai apropiati de tronul imperial si alesii intimitãtii tale. Prin urmare, voi excomunica, indiferent de rang sau de sex, pe oricine îti toarnã în inimã otrava monofizitã.

Dupã afrontul adus de demiterea lui Barsyme, dupã învinuirea care-mi era adusã pentru cãderea Romei, mai trebuia sã suport si excomunicarea din partea unui papã pe care eu îl crea sem" ?

 Bastardul dracului! am urlat eu, mãturând cu un gest cupele, clondirele si platourile care s-au zdrobit de podea.

Vassilissa iubitã de Dumnezeu îsi amintea brusc cã fusese fiica poporului pentru a scuipa aceastã injurie de mahala la adresa urmasului Sfântului Petru, sfântul nostru pãrinte, papa. N-am putut, mãrturisesc, sã-mi stãpânesc reactia si, de altfel, Vigilius merita pe deplin acest epitet. De aceastã datã, mi-am vãzut eunucii renuntând la legendara lor stãpânire de sine pentru a-si acoperi fata cu mânecile lungi, albe. M-a amuzat reactia lor, furia mea s-a calmat pe loc, dar m-am ferit s-o arãt.

 Pieriti din fata mea, toti, mai repede! am urlat din nou, fãrã sã ridic capul.

Praepositus, usieri si doamne s-au cãlcat în picioare la usi, grãbiti sã fugã de mine. Narses a iesit în urma lor, cu un aer grav. Au rãmas doar eunucii care asigurau servirea mesei, nestiind prea bine ce sã facã.

Afarã cu totii, altfel vã trag în teapã! am mormãit eu, zburãtãcindu-i de-acolo.

Rãmasã singurã, am alergat la o usã din bronz, atât de micã încât de-abia se vedea în perete. ras de sub tunicã o cheie si am deschis-o. Tavanul era atât de jos, încât am fost nevoitã sã mã aplec pentru a trece. Am intrat prin spatele apartamentelor mele într-un labirint a cãrui existentã era cunoscutã de foarte putinã lume si cãruia nu-i stia nimeni planul, încãperi mici, sufocante, prãfuite, pustii alternau cu coridoare scurte înguste. Am bãtut încetisor la o usã. N-a rãspuns nimeni. Atunci, am apãsat usor clanta si am intrat într-o cãmãrutã minusculã, austerã si aproape goalã, într-un colt, câteva icoane foarte mari, în fara ardeau candele si fãclii, formau un fel de paraclis. Asezat direct pe pãmânt, un bãtrân cu barba albã, în haine de cãlugãr, medita fãrã ca intrarea mea sã-i întrerupã gândurile pio îngenuncheat alãturi de el, mãtãsurile mele împrãstiindu-se ca o corolã în praful de pe jos.

 Sfinte pãrinte..., am început eu.

  Fii binecuvântatã, fata mea! a rãspuns bãtrânul fãrã sã deschidã ochii, apoi buzele lui au uat sã sopteascã rugãciunea tãcutã.

Era patriarhul Anthimus. De unsprezece ani, lumea întreagã îl cãutase în zadar pe cel pe care-l sustrãsesem rãzbunãrii unui papã si slãbiciunii unui împãrat, oferindu-i adãpostul cel inviolabil din oras, gineceul împãrãtesei. Mi-am deschis inima în fata bãtrânului patriarh:

Vigilius mã amenintа, voia sã mã excomunice si, în cuvinte poate prea crude, i-am spus
ce gândeam despre papã. Anthimus nu s-a miscat, pãrea cã nu mã aude. Când am terminat, a des
chis totusi ochii, a fixat o clipã candoarea lor albastrã asupra mea si mi-a zis:
312

— Furia nu este un sfetnic bun. Linisteste-te! Uitã de urã pentru a gãsi o solutie. Dacã t
e rogi, Dumnezeu te va lumina asupra a ceea ce ai de fãcut. Adapã-ti forta în convinge
rea cã te zbati pentru adevãrata credintã si atunci vei învinge.
Simpla convingere va fi de ajuns ? Mi-am îngãduit sã-i amintesc cã Vigilius, prin trãdarea
si intransigenta lui, risca sã nimiceascã toate eforturile noastre pentru a întinde u
mbra crucii asupra lumii.
— Adu-mi-l în noaptea aceasta pe cãlugãrul Marras, mi-a poruncit Anthimus. si acum, fata
mea, lasã-mã!
A depãrtat bratele si a intonat cu voce tremurãtoare un psalm. Când m-am retras, linis
tea îmi coborâse în suflet.
în noaptea aceea, la ora la care împãrãtesele timpurilor trecute îsi primeau amantii, mi-a
m întredeschis usa pentru a-l lãsa pe Arsenius sã intre, însotit de Marras. Nu voisem sã înc
redintez nimãnui altcuiva grija acestei misiuni. Acesta urmase un itinerar de pasa
je pustii, culoare pãrãsite, terase izolate pe care acest iubitor de taine le cunost
ea pe dinafarã. Dupã ce au ajuns, am preluat initiativa si l-am condus pe cãlugãr. tinea
m o tortã ale cãrei flãcãri fãceau umbrele sã danseze, miscau peretii, înviorau linistea dens
i jucau pe satinul întunecat al tunicii mele largi. Usa lui Anthimus era deschisã. N
e astepta, luminat foarte vag de candelele icoanelor, în picioare, foarte înalt, des
cãrnat, cu barba lui lungã, rãritã, îsi pusese peste rasa de cãlugãr o etolã brodatã cu cruci
e pe care timpul o tocise. Era întruchiparea claritãtii, a maiestãtii, a umilintei.
în fata patriarhului, ermitul, înalt si el, însã murdar si împutit, arzând de focul lui Dumn
ezeu, era întruchiparea misticismului. Cãlugãrul a vrut sã sãrute mâna patriarhului,
313

care a schitat gestul de a îngenunchea, fiecare i-a cerut celuilalt binecuvântarea,
unul respectând rangul celuilalt, altul aducându-si omagiile sfinteniei celui dintâi.
Apoi Anthimus, cu o mânã pe care nu o bãnuiam atât de puternicã, I-a pus pe Marras sã îngenun
heze în fata lui. Aîntins mâna pe crestetul zburlit si, cu voce tunãtoare, a început:
— Prin gratia puterilor învestite în mine de Dumnezeu, îti poruncesc, pãstor al credintei.
Mergi unde te cheamã providenta! împrãstie cuvântul divin si înmulteste-i pe slujitorii D
omnului...
Minunatul text cãpãta contur în limba greacã, pe care sufletul nostru o foloseste pentru
a comunica cu Dumnezeu, în locul acelei latine rezervate jargonului functionãresc.
Patriarhul Anthimus îl numea pe Marras episcop si, trimitân-du-l la Harith Ghassanid
ul, îl împuternicea sã numeascã la rândul sãu alti episcopi si preoti. Reînvia clerul monofiz
t în momentul în care acesta era în pericol sã disparã din pricina intransigentei unui ticãl
os. Trecea peste fosta lui excomunicare, îl trimitea la plimbare pe papã cu tot cu B
iserica lui oficialã, fãcându-i neputinciosi prin aceastã atitudine. Doar virtutea si pi
etatea iui îl putuserã împinge la un asemenea curaj, la care eu n-as fi îndrãznit niciodatã
sã visez. A aruncat în vasul de tãmâie câteva boabe de rãsinã al cãror fum aromat a urcat spr
arras. N-au fost nici brocarturi împodobite, nici mitre cu diamante, nici coruri,
nici concerte de orgã, nici cortegii de diaconi pentru a-l cinsti pe noul episcop.
A fost doar împãrãteasa, pentru a lumina drumul care-l ducea din ascunzãtoarea patriarh
ului în umila lui chilie.
A doua zi, nu fãrã o umbrã de sfidare, l-am pus la curent pe împãrat. Reactia lui, deloc s
urprinsã când i-am dezvãluit prezenta lui Anthimus la gineceu în toti acesti ani, m-a co
nvins
314

cã stia deja, desi nu-mi fãcuse niciodatã vreo aluzie sau vreun repros. Cât despre unger
ea lui Marras si trimiterea lui în Arabia, m-a felicitat cãlduros. Politicianul era
foarte multumit sã-i vadã pe „ereticii" de o pietate prea tipãtoare plecând din capitalã si
purtându-si zelul altundeva decât între zidurile care-l gãzduiau pe papã. Acesta putea de-
acum sã se încãpãtâneze cât voia în fata împãratului, sã refuze sã semneze cele Trei Capitole
prinsesem vitezã.

In anul 547, dupã o iarnã deloc bogatã în distractii, locuitorii Constantinopolului au întâm
pinat cu bucurie sosirea diverselor ambasade. Dornici de un spectacol de calitat
e, s-au înghesuit sã vadã trecerea strãinilor.
La palat se fãceau pregãtiri de zile mari, iar trimisii regelui Totila defilau de la
pavilionul Chalke pânã la palatul Magnaure între douã siruri de militari, cu drapelele
multicolore în vânt.
între timp, în sala numitã metatorion, împãratul îsi pusese tinuta protocolarã. Picioarele îi
seserã înfãsurate în panglici de purpurã, se încãltase cu pantofii rosii împodobiti cu vultur
e aur. Peste cãmasa lui din in alb brodat cu aur la gât si la mansete îsi pusese o tun
icã purpurie, ornatã cu o bandã latã de aur, brodatã cu motive geometrice si pãsãri, prinsã p
mãr cu o agrafã încrustatã cu nestemate si perle imense. Alte perle de dimensiuni iesite
din comun, diamante, smaralde, rubine sclipeau pe coroana lui cu ciucuri.
Apoi se dusese sã ia loc în sala centralã a palatului Magnaure, o adevãratã catedralã cu tre
i nave despãrtite de coloane si luminatã de sapte candelabre gigantice.
La un semn, draperiile imense de mãtase întinse deasupra portilor din bronz au fost
trase. Orgile au început sã cânte, însotind corurile celor douã factiuni, Albastrii si Ver
zii, care înãltau osanale suveranului. Asezatã lângã ei, îi priveam

pe goti înaintând, înalti, blonzi, cu ochii albastri, cu expresii feroce, faptul cã trãiau
în Italia de mai multe generatii nu îmblânzise duritatea nordicã a acestor nobili, a ac
estor militari. Contemplându-i, mã gândeam la unul dintre ei care lupta în îndepãrtata Itali
e, plãtind astfel pretul iubirii unei împãrãtese. Bãrbile lor lungi se desfãceau peste plato
sele lucrate grosolan, iar gotii agitau cele mai grele sãbii pe care mi-a fost dat
vreodatã sã le vãd. înconjurau un personaj binecunoscut si familiar în imperiu, diaconul
Pelagius. înlocuindu-l pe papã dupã rãpirea acestuia, intervenise în favoarea romanilor pe
lângã Totila care, cucerit de personalitatea lui, îi încredintase misiunea diplomaticã la
Constantinopol.
Ambasadorii au pãsit pe covoarele persane pânã la tronul orientat spre est si înãltat pe s
ase trepte. Un platan cu frunze de aur îl umbrea, cu pãsãri de aur cocotate pe ramuri.
S-au prosternat de trei ori în locurile indicate cu cercuri de porfir si au atins
pãmântul cu fruntea, apoi împãratul le-a poruncit sã se ridice.
Abia atunci diaconul Pelagius a transmis mesajul cu care fusese însãrcinat. Regele T
otila accepta sã uite trecutul si sã-si îngroape înflãcãrarea rãzboinicã pentru cã nu-si dore
pacea, o pace ocrotitã si de împãrat. Evocând toti anii în care bizantinii si gotii trãiserã
perfectã armonie, dorea sã fie considerat ca un fiu de cãtre împãrat, oferindu-i alianta
gotilor, supusii sãi.
Desi mãrinimia regelui barbar mã umilea si mã exaspera, conditiile pe care le oferea m
i-au trezit speranta, atât de neasteptat de generoase erau. Omul care tinea Italia
la mila lui propusese sã ne redea suzeranitatea acesteia, împãratul, în pofida expresie
i impenetrabile, probabil cã tremura de bucurie. A început prin a rãspunde cu ocolisur
ile de rigoare:

 Imperiul îmbrãtiseazã natii cucerite dincolo de Adriaticã si care ating hotarele
Etiopiei si ale Persiei. Domnim peste saizeci si patru de provincii si nouã sut
e treizeci si cinci de cetãti. Domeniile noastre sunt binecuvântate de naturã datoritã a
vantajelor pãmântului, situãrii geografice, climatului, si progresele artei omenesti s
-au rãspândit neîncetat de-a lungul tãrmurilor Mediteranei, pe malurile Nilului, de la T
roia anticã pânã la Teba egipteanã...
A conchis cã imperiul voia si cãuta pacea, însã nu accepta sã trateze decât cu un egal. Pela
gius, vechi cunoscãtor al Curtii noastre, a înteles cã împãratul nu binevoia sã negocieze cu
gotii si a luat din nou cuvântul. Regele Totila îl împuternicise sã anunte cã respingerea
conditiilor sale ar duce imediat la distrugerea Romei, masacrarea senatorilor e
i si invadarea Iliriei. Cuvântul Sacru a rãsunat iar:
 Generalissimul nostru, Belizarie, se bucurã de puteri depline de plenipotentiar s
i cu el trebuie dusã orice discutie privind problemele din Italia.
împãratul îsi bãtea joc de goti: stãpânul universului n-avea puterea de a trece peste genera
lissimul sãu ? N-am avut plãcerea de a afla reactiile ambasadorilor, cãci împãratul a fãcut
de trei ori semnul crucii, ceea ce însemna cã audienta se încheiase. Maestrul de cerem

onii a înaintat si a rostit cu voce rãsunãtoare ritualul keleusate, cuvânt care înseamnã por
nciti", dar, în realitate, vrea sã zicã în mod clar plecati". Gotii s-au retras cu mâinile î
crucisate pe piept, mergând cu spatele, asa cum cerea protocolul...
împãratul refuza sã recunoascã un regat barbar clãdit pe provinciile smulse imperiului pe care jurase solemn sã-l reîntregeascã. Mai trebuia sã aibã si mijloacele de a le recuceri, însã nu mai avea decât o armatã decimatã, demo-

ralizatã, învinsã, armament insuficient, aprovizionare inexistentã si tezaure goale. Tru
fie? Credintã? Inconstientã ? Sau concepuse vreo tacticã secretã despre care nu-mi fãcuse onoarea sã mã informeze ?...
Banchetul oferit câteva sãptãmâni mai târziu în cinstea lui Izdah Gushnasp, ambasadorul Mare lui Rege al persilor, a fost cu sigurantã sãrbãtoarea cea mai somptuoasã pe care am vãzut-o. Demnitari de tot soiul, nobilissimi, fiorentissimi, clarissimi si minentissim
i, în total douã sute douãzeci si nouã de invitati - numãr traditional - luaserã loc în jurul celor nouãsprezece mese din triclinium. Pe servetele de purpurã se etala vestitul se
rviciu din aur masiv comandat de împãrat, ale cãrui vase si platouri celebrau victorii
ie, iar farfuriile purtau efigia lui sculptatã. Nenumãrate candelabre de argint, sus
pendate cu lanturi din acelasi metal, îsi reflectau lumina pe marmura multicolorã de pe zidurile cimentate cu un material asemãnãtor aurului înghetat. Mesele erau aranjat
e în semicercuri în jurul celei prezidate de împãrat. Invitatii nu erau asezati, ci tolãni
ti în paturi, dupã traditia romanilor -ceea ce mi se pãrea extrem de inconfortabil, în v
reme ce Passara, demnã urmasã a matroanelor antice, stãtea cu o gratie invidiatã de fiec
are comesean.
La aceste ocazii solemne uitam de linguri si furculite, pentru a mânca cu degetele
, ca în vremurile antice. Rânduielile acestui banchet îsi trãgeau originile din Roma imp
erialã si, cu aceastã ocazie, voi povesti toate amãnuntele, pentru a-i pãstra mãrturia, cãci obiceiurile imperiului nostru, atât de tânãr si totodatã atât de bãtrân, se schimbã repede.
Atunci când a apãrut împãratul, invitatii au plecat capetele si si-au acoperit ochii cu mâneca. Maestrul de ceremonii l-a condus pe suveran la locul sãu, la masa de

treisprezece persoane, numitã si a Apostolilor, pe care o prezida - altã evocare a p
reasfintei scene - în calitate de isapostolos, adicã egal al apostolilor.
Primul fel de mâncare, gustãri reci - caviar, mãsline, peste cu sos, salate si alte ap
eritive - prezentate pe mese mobile, a fost servit în sunetul a douã orgi acompaniat
e de douã coruri. Au urmat, în pauzã, dansurile executate de trupele Albastrilor si al
e Verzilor, acrobatii, pantomimã. în timp ce se trecea la mâncãrurile calde, peste, cãrnur
i si vânat, un cãlugãr a citit cu voce tare predicile Sfântului loan Hrisostomul. în perma
nentã, împãratul avea grijã ca ambasadorului sã-i fie date cele mai alese bucãti, iar neferi
citul îsi petrecea jumãtate din timp ridicându-se sã multumeascã pentru terpnos, adicã pentr
u delicatesã.
Printr-o abatere neobisnuitã de ia protocol, lustinian dorise sã fiu si eu prezentã si mã rugase sã împart asternutul cu ambasadorul, atât pentru a-l cinsti pe reprezentantul unei tãri-prietene, cât si pentru a-i cerceta intentiile. Persanul pretindea cã venis
e sã discute despre anumite puncte ale tratatului semnat în urmã cu doi ani între imperi
u si regatul sãu, însã aceastã explicatie nu i se pãruse foarte convingãtoare lui lustinian.
în timp ce ambasadorul mã acoperea cu linguselile înflorite pentru care este renumit poporul sãu, eu îi studiam curioasã tinuta. Tunica scurtã peste pantalonii strânsi pe glez
ne mi s-a pãrut ridicolã, iar boneta conicã dãdea capului sãu aspectul unei cãpãtâni de sfecl
zahãr. Cât despre barba ondulatã si parfumatã, semãna cu mesa unei curtezane perverse la o
rgia unui carnaval. Din contrã, bijuteriile - agrafe si coliere extrem de fin cize
late si lucrate în diferite nuante de aur - mãrturiseau un rafinament surprinzãtor. Ar
tificiile erau inutile cu acest oriental întortocheat, asa cã l-am întrebat verde în fatã care era scopul misiunii sale.

 Consolidarea pãcii dintre imperiu si Persia, mi-a rãspuns el.
 Atunci, de ce ati vrut sã luati, în trecere, si frumosul nostru oras Dara ? i-am aru
ncat eu.

într-adevãr, ni se raportase acest incident bizar în cursul cãruia un ambasador, în calea
lui, încercase sã cucereascã un oras apartinând suveranului la care trebuia sã se ducã.
— Eu sunt cel care trebuie sã se plângã de autoritãtile din Dara, care n-au autorizat intr
area între zidurile lor a suitei noastre, pe care mi-am dorit-o numeroasã pentru a-l
onora pe împãrat.
Rãspunsul lui exprima cea mai autenticã indignare. I-am rãspuns cu diplomatie:
— Experienta ne împinge la o neîncredere exageratã poate la adresa regelui Chosroes si a
slujitorilor sãi.
Obtinusem la rândul meu o victorie si am rãmas tãcuti pentru a degusta capodoperele bu
cãtãriilor palatine.
în timp ce înfuleca, ambasadorul arunca priviri dese în directia diaconului Pelagius,
invitat si el.
— Sper din toatã inima, mi-a zis el, arãtându-mi-l pe ambasadorul regelui gotilor, cã neg
ocierile voastre se desfãsoarã multumitor.
— Nici cã se putea mai bine, într-adevãr.
— Sunt nelinistit doar din pricina pãcii care, repet, este singura noastrã grijã.
— Dacã imperiul doreste sã-si stabileascã preeminenta, nu înseamnã cã se va re
urge la arme.
— Fãrã îndoialã, imperiul este cea dintâi natie a lumii... pânã la granita persanã.
Nu m-am putut stãpâni sã nu râd, fiindcã îmi plãcea sã mi se rãspundã cu aceeasi monedã. Dar,
convinsã cã persii minteau în continuare, îl bãnuiam pe ambasador cã voise sã cucereascã Dara
cã era încântat de disputa noastrã cu gotii. Am înteles în momentul acela cã prezenta lui la
Constantinopol, în acelasi timp cu ambasadorul lui Totila, nu era întâmplãtoare.
Când s-a dat semnalul, toti invitatii s-au ridicat si au bãut din vinul de Nafpaktos
în sãnãtatea împãratului. Dupã ablutiuni, au fost aduse prãjiturile, tartele, bomboanele si
inul de Chios, în timp ce jonglerii indieni si acrobatii chinezi îsi executau numere
je si erau arãtati monstrii umani. Fructele, venite din toate regiunile imperiului
, au fost servite la sfârsit, pe platouri cu trei etaje din aur, atât de mari si de
grele, încât nici un sclav nu putea sã le care si trebuia trase pe mãsute rulante de la
o masã la alta. Ca încheiere a acestor agape, i-au fost aduse împãratului pâinea si vinul
simbolice, pe care le-a consumat cu gesturi sacramentale, inspirate din Cina cea
de Tainã.
La plecare, împãratul m-a însotit pânã în camera mea si i-am împãrtãsit impresiile despre amb
r.
— Nu vreau nici sã-i cedez, nici sã-l rãnesc, a observat el, nici sã las firul, nici sã-l
rup. îmi trebuie timp, doar timp. Dumnezeule, dã-mi timp, a repetat el cu o tristet
e sincerã, care m-a intrigat suficient de mult ca sã nu-l mai întreb ce o provoca.
lustinian nu stia cum sã-l retinã pe persan fãrã ca acesta sã-si dea seama, cum sã-l adoarmã
entru a câstiga acest timp pretios dupã care tânjea.
— Dãruieste-i dezmãturi, I-am sfãtuit eu.
Ca toti strãinii, ambasadorul mi s-a pãrut încântat de ideea cã se gãsea în cetatea cea mai î
atã, cea mai amuzantã, cu moravurile cele mai libere din univers. Gusturile sale, di
n câte îmi dãdusem eu seama, înclinau
spre locurile de pierzanie, lustinian a sugerat numele câtorva dintre curtenii sãi c
are l-ar fi putut duce pe ambasador în casele plãcerii. M-am dovedit convingãtoare:
— Lupanarele sunt prea sofisticate, Cezar. Persanul vrea sã descopere mocirla în care
nici unul dintre cunoscutii tãi n-a pus piciorul vreodatã; lasã-mã pe mine sã-i fiu cãlãuzã p
intermediar si îngãduie-mi sã-i întocmesc harta bucuriilor. Asa va fi prea epuizat ca sã
negocieze si prea vrãjit ca sã se gândeascã la plecare.
în timp ce, spre binele statului, eu mã avântam pe urmele unui trecut uitat, spinoasa
chestiune a religiei a revenit în centrul atentiei.

Capitolul 20

Intr-o bunã dimineatã, una dintre nebunele acelea bântuite de Dumnezeu care rãtãcesc pe st
rãzi si trãiesc din mila lumii s-a cocotat pe o piatrã mare din apropierea Portii de A
ur si a început sã prezicã viitorul. Gloata, mereu curioasã, s-a strâns în jurul ei. Femeia,
pradã paroxismului sau delirului, a prezis cã în trei zile marea, iesind din matcã, se
va înãlta într-un val monstruos, cufundând Constantinopolul, imperiul si întreg universul.
Credulitatea poporului nostru fiind mare, oamenii, panicati de profetie, s-au nãpu
stit în biserici, s-au prosternat în fata altarelor, rugându-se, implorând, împãrtãsindu-se s
asteptând catastrofa. Desi ministrii au ridicat din umeri, iar curtenii si-au bãtut

joc de întâmplare, eu am deslusit în asta un semn. Poate cã nu al unui nou potop, într-ad
evãr, cele trei zile s-au scurs fãrã sã ne trezim sub apã. Dar era de netãgãduit cã Dumnezeu
a sã ne pedepseascã. Care era greseala noastrã ? îi ofeream adãpost Antihristului. Cine er
a Antihristul ? Papa Vigilius.

Se apropia Sãptãmâna Mare. Pentru a aduce omagiu ticãlosului, în ciuda ostilitãtii sale, împã
ul a hotãrât cã Pastele va fi sãrbãtorit la 1 mai, dupã calendarul catolic, si nu la 8 mai,
dupã calendarul alexandrin, pe care îl urma Biserica noastrã. Protestele mele, mustrãril
e clerului nostru, furia poporului n-au folosit la nimic. Pentru a ne arãta dezapr
obarea, locuitorii Constantinopolului cu mine în frunte
am început ostentativ postul Pastelui cu o sãptãmânã înaintea papei. Faptul cã împãratul se a
de la traditia noastrã cea mai veche mi-a întãrit convingerea cã Vigilius, în cinstea cãruia
fusese comisã aceastã grozãvie si care probabil o sugerase, trebuia neutralizat pentr
u a evita cataclismele în serie.

A început Sãptãmâna Mare. Dimineata si dupã-amia-za, asistam la slujbe interminabile si su
perbe. Zilnic, alãturi de împãrat, vizitam bãtrâni, infirmi, orfani. Prezidam banchetele o
ferite clerului. Ascultam concertele date de corul imperial, împãrteam cadouri, fãceam
turul paracliselor din palat, tronam la cele douã mari defilãri de prosternare ale
demnitarilor.

în Vinerea Mare, aveam la palat ca unicã hranã doar douã mere si scortisoarã, pe care împãrat
l le împãrtise cu o zi înainte. Cu toate acestea, mãretia nemaipomenitã a slujbei de la ca
tedrala Sfânta Sofia m-a ajutat sã uit de asprimea acestui regim. Am intrat ultimii,
prin pasajul care comunica cu Palatul Sfânt, împãratul a luat loc la amvon, tribuna a
ceea unde fusesem încoronati, în vreme ce eu am urcat, urmatã de doamnele mele de onoa
re, la strana care îmi era rezervatã la galerie. Luxul etalat de Curtea în haine de sãrbãt
oare, bijuteriile uluitoare, splendoarea podoabelor clerului, brocarturile albas
tre, roz sau galbene, luminate de sutele de mii de fãclii înfipte în candelabrele de a
ur si în lustrele din argint, ofereau privirii cele mai sclipitoare reflexe. Ritur
ile complicate care se desfãsurau în nori de tãmâie, frumusetea celestã a muzicii corale s
i a orgilor mã fermecau. Ochii, gândurile îmi urcau spre serafimii care împodobeau coltu
rile cupolei fenomenale si spre imensa imagine a Pantocratorului, cu expresia înfr
icosãtoare si, totodatã, binevoitoare, judecãtor sever si daruitor al vietii vesnice.
Comunicam cu el, îi vorbeam. Ti povesteam cã la începutul domniei, orbitã de putere, nu
m-am atasat decât de aparente. Alergasem dupã un prestigiu superficial. Abia mai târzi
u, când m-am angajat sã apãr credinta, mi-am cãutat mântuirea prin intermediul acestei cau
ze mãrete. si totusi, nu vocatia mã împinsese s-o fac. Doar sentimentele mã pregãtiserã sã în
nt acest câmp de bãtãlie, împrejurãrile îmi deschiseserã calea si eram mai pregãtitã ca oricâ
t din toate puterile pentru salvarea Bisericii, a Bisericii noastre, l-am cerut
lui Dumnezeu sã mã ierte de pe-acum pentru ceea ce eram pe caie sã comit pentru preamãri
rea gloriei Lui.

Momentul solemn al slujbei sosise. Am urmat în procesiune, în jurul bisericii, epita
phio, reprezentarea lui Hristos mort, cadavru brodat cu realism în mijlocul arabes
curilor de aur pe fond de catifea purpurie, împãratul era primul care îngenunchea la f
iecare oprire, stãpânul lumii voind sã afirme cã el nu însemna nimic în fata trupului tortur
at al Domnului nostru, Mântuitorului nostru.

Atunci când, dupã sase ore la bisericã, m-am întors la gineceu în mijlocul noptii n-a fost
pentru a mã culca. Datoria mã chema la o altã liturghie, care nu se putea desfãsura decât
în aceastã zi mai sfântã ca oricare, în care se reamintea înmormântarea Fiului lui Dumnezeu.
Am iesit iar afarã, urmatã doar de Indaro. Pe scãri cunoscute numai de mine, am ajuns în
grãdinile palatului. Aerul, în noaptea aceea de primãvarã, pãstra cãldura, miresmele si ves
elia zilei. Nu recunosteam drumul decât dupã desenul mozaicurilor de pe alei. Am aju
ns la pavilionul Virtutii, refugiul meu. Am intrat în capelã, la drept vorbind cel m
ai armonios dintre sanctuare. Patru coloane de marmurã delicat lucrate sustineau o
cupolã minusculã. Zidurile erau
pictate în întregime cu fresce si un mozaic din marmurã multicolorã împodobea pardoseala.
Icoanele în care erau înfãtisati Sfânta Fecioarã, Hristos si sfintii erau îmbinate într-un ic
nostas din marmurã.

Barsyme mã astepta. De la cãderea sa în dizgratie, îl primeam cât mai discret posibil, pen
tru a nu stârni bãnuieli. Aveam nevoie de sfaturile lui. în noaptea aceea, îsi pusese o
capã din catifea neagrã, brodatã cu semnele zodiacului si cu embleme astrologice din a
ur. Doi acoliti, sirieni ca si el, îmbrãcati în robe lungi, negre, îl încadrau. Au ars tãmâie

 mai multe vase, înãltând nori de fum în care se amesteca o aromã necunoscutã, la prima impr
esie neplãcutã, dar ademenitoare si foarte ametitoare. Indaro a aprins lumânãrile din fa
ta icoanelor, apoi a desfãcut un flacon de ulei sfintit si a picurat lichidul în jur
ul fiecãruia dintre noi. Apoi a trasat cu acelasi ulei câte o cruce pe fruntile noas
tre. Acolitii au început atunci sã se rãsuceascã în loc, mai întâi încet, apoi din ce în ce m
pede, când scotând strigãte guturale, când murmurând cuvinte neinteligibile. Cu bratele ri
dicate, cu ochii dati peste cap, semãnau cu douã corole negre monstruoase întoarse cu
capul în jos. Barsyme, în picioare între poarta regalã si iconostas, a început sã cânte. Aces
 bãrbat atât de urât avea cea mai frumoasã voce de bas pe care mi-a fost dat s-o aud vre
odatã. De la o limbã care mi s-a pãrut a fi ebraicã a trecut la greacã. Chema un demon pãmânt
an, dându-i toate titlurile si apelativele, îl insulta, îl implora, îl soma, purta un ad
evãrat dialog cu el. S-a oprit brusc si a privit drept în fatã, ca si cum ar fi vãzut o
arãtare, înainte de a-si relua discursul straniu. Discuta, se mânia, cerea ajutorul lu
i Dumnezeu si al sfintilor. stiam cã acest demon trãia în marele sarcofag din marmurã al
bã împodobit
cu mãsti si figuri magice pe care îl dezgropasem când am construit pavilionul Virtutii
. Atunci poruncisem sã nu se atingã nimeni de el si sã-l lase în mijlocul tufelor înflorit
e, cãci cunosteam existenta puternicului si a înspãimântãtorului sãu ocupant.
Barsyme intonase unul dintre imnurile slujbei de Vinerea Mare care se încheiase cu
 putin timp înainte. Demonul se apropia, înger cu aripi negre, trup fãrã formã si fluid pr
ecum un nor, entitate hrãnitã cu fum si sânge, cãpetenie peste zece mii de rãzboinici, dupã
ierarhia infernalã. Indaro urmãrea scena cu ochii scosi din orbite, surescitatã si tot
odatã îngrozitã. Nu îndrãznea sã se miste, sprijinindu-se de perete atât de tare, încât pãrea
sã se topeascã în el si sã disparã. Ochii lui Barsyme mi se pãreau rosii, la fel de rosii ca
 rubinele enorme încrustate în colierul sãu de mare preot, îl sustineam cu toatã forta min
tii, cu toatã energia, cu toatã vointa mea.
Deodatã, Indaro, scotând un urlet, a arãtat cu degetul tremurãtor fereastra. O formã gigan
ticã si întunecatã o acoperea. Era un câine negru, monstruos, gata sã sarã. O duhoare insupo
rtabilã de mortãciune s-a împrãstiat în capelã. Demonul pe care îl chemam venise, l-am porunc
t, prin vocea lui Barsyme, sã intre în corpul papei Vigilius, sã-i devoreze toatã vointa
 si sã-l facã sclavul docil al vointei mele. Indaro continua sã urle si sã se zbatã ca o a
pucatã. Simtea energiile emise de demon sub forma unor viermi care i se târau pe tot
 corpul. Ne implora sã-i luãm de pe ea. Barsyme s-a apropiat de ea, i-a atins usor f
runtea cu degetul mare si imediat a încetat sã strige si s-a calmat. Apoi a stins ca
ndelele si a rãsturnat fãcliile. Am rãmas în întunericul cel mai deplin, în tãcerea cea mai a
cã nu stiu câtã vreme. Atunci când, în cele din urmã, Indaro a aprins o lumânare,
nu mai era nici urmã de demon, nici urmã de Barsyme, nici urmã de acoliti. Mi-am dat s
eama cã duhoarea dispãruse si ea, iar în capelã domnea din nou mirosul inconfundabil de
tãmâie rece.
Douã zile mai târziu, la slujba de înviere, cea mai mare sãrbãtoare a anului nostru religi
os, patriarhul Menas a fost cel care, din pragul Sfintei Sofia, a anuntat multim
ii de crestini cã Iisus înviase. Papa nu putuse sã vinã, desi data acestei ceremonii fus
ese mutatã special pentru el. Suferea de slãbiciuni ciudate, lesinuri, rãtãciri care îi ne
dumereau pe medici si îl împiedicau sã se arate.
Mi s-a povestit cã un cãlugãr exorcist fusese chemat sã încerce sã scoatã din trupul papei sp
ritul rãului care îl bântuia, într-o sedintã deosebit de violentã, Vigilius se contorsionase
 pe pardoseala de marmurã, sfâsiindu-si hainele, zgâriindu-se pe fatã, smulgându-si pãrul, p
entru ca în cele din urmã sã-si piardã cunostinta. Mãcar stia ce fel de boalã îl lovise si po
te cã bãnuia cine era autoarea. Demonul materializat de Barsyme punea în practicã întelege
rea pe care o încheiasem cu el. însã puterile infernale, o datã descotorosite de lanturi
le lor subpãmântesti, lovesc adânc în memorie, în strãfundul inimii, fãrã milã.
în dimineata de Pasti, am primit o scrisoare scurtã de la Antonina, trimisã de la Rave
nna. Mã anunta în cuvinte alese de moartea lui Ruderic. Nu cãzuse în luptã, asa cum si-ar
fi dorit, ci murise în urma unei simple febre, o febrã stupidã.
Am primit aceastã veste fãrã emotie, cãci îmi pierdusem capacitatea de a mã înduiosa, însã am
tineretea frântã, viitorul pierdut, viata distrusã poate din vina mea. îmi era greu sã-mi în
chipui forta, veselia, vitalitatea lui reduse la un cadavru teapãn. Poate cã puteril
e de dincolo au avut
nevoie de o victimã pentru a-mi pune planurile în aplicare. O victimã nevinovatã si tânãrã, a
est bãrbat care ducea cu el în mormânt o parte din mine. Dacã trebuia sã ofer un sacrifici

u atât de scump, fie si o parte din propriul trup, fie, acceptam sã plãtesc pretul pen
tru a vedea adevãrata Bisericã triumfând. Desi devenisem imunã la rãnile vietii, la atacur
ile trãdãtoare ale sentimentalismului, am petrecut totusi ziua de înviere într-o stare n
efireascã. Am cãzut în nostalgie. M-am plimbat prin colturile cele mai îndepãrtate ale mem
oriei mele... La venirea serii, mi-am fãcut un capriciu, de dragul amintirii.
Dupã ce m-am culcat, femeile si eunucii s-au retras. M-am trezit, mi-am pus o tuni
cã de in cafenie, fãrã nici o broderie, si un voal lung, negru. Cine altul decât Arseniu
s m-ar fi putut însoti acolo unde hotãrâsem sã mã duc ? A fost recunoscut de santinele, ca
re l-au lãsat sã treacã. Ca tãrãncile, tineam capãtul voalului între dinti, ascunzându-mi ast
o parte din chip pentru a nu putea fi recunoscutã. Am iesit din palat si am luat
carul lui Arsenius pânã la forul lui Theodosius, de unde ne-am continuat drumul pe j
os.
Era prima datã când mã plimbam fãrã curteni în jurul meu si fãrã gãrzi care sã mã apere, în s
de sãrbãtoare, gloata mã înghesuia, mã îmbrâncea si mã ametea. Arsenius trebuia sã mã sustinã
ad. Am recunoscut cu greu cartierul începuturilor mele. Apãruserã case noi, si strãzile
se lãrgiserã. Datoritã împãratului, acum erau curate si luminate. Teatrul în care îmi etalase
talentele fusese distrus, în schimb, clãdirea dãrãpãnatã în fundul cãreia îsi avea vizuina v
rea Photini se tinea încã în picioare, nu stiu prin ce minune. si, cel mai important,
taverna Mãgarii Paradisului încã exista. Decorul rãmãsese
intact, dar proprietarul se schimbase. Mi-a aruncat o privire lungã, temãtoare, de p
arcã femeia micutã acoperitã în vãluri îi amintea de o figurã infernalã si poate cã asa si er
senius si cu mine ne-am asezat în capul mesei lungi la care obisnuiam sã stãm împreunã cu
tovarãsii nostri de desfrâu. Taverna era ticsitã si mesenii se înghesuiau în jurul nostru.
Familii si cupluri respectabile, ca al nostru, se simteau în largul lor, cãci ora c
hefliilor încã nu venise. Fetele însã erau deja acolo, acele Zoe, Verina, Berina, Placid
ia care îsi cãutau clienti asteptau disperate. Trei sau patru dintre ele îl înconjurau p
e ambasadorul persilor, Izdah Gushnasp, pe care n-am fost surprinsã sã-l descopãr în loc
ul acela. Doi curteni de-ai împãratului, vizibil extenuati, îl însoteau. Una dintre fete
mi s-a pãrut mai dezghetatã, mai vioaie decât celelalte, îsi strânsese pãrul într-o coadã gr
în care înfipsese o floare rosie, asa cum fãceam si eu la vârsta ei. Ambasadorul o rema
rcase si el. Aceastã întoarcere într-un trecut obscur mã obliga fãrã sã vreau sã mã intersect
cãile politicii, l-am fãcut fetei un semn cu mâna sã se apropie. Intrigatã, s-a supus. O
chema Tecla. Pretinzând cã vreau sã câstig un pariu, i-am cerut sã-l provoace la confident
e pe ambasador si sã obtinã de la el adevãratul motiv al sosirii lui la Constantinopol
. Era vizibil beat si nu trebuia sã fie prea greu sã-l faci sã vorbeascã. La vederea aur
ului pe care i-l ofeream, fata a fãcut ochii mari si în fundul pupilelor i s-a aprin
s o sclipire de lãcomie, în scurt timp, a dispãrut împreunã cu Izdah Gushnasp.
Fãrã sã înteleg motivul, melancolia noptii aceleia, a locului aceluia mi-a pus un nod în gât
. M-a coplesit un acces neasteptat de tristete. Uram taverna aceasta si am înteles
cã o urasem întotdeauna. Arsenius si-a dat seama de înnegu-rarea mea bruscã, începuse a pãlã
rãgi cu vecinii nostri de
la masã si ne prezentase drept negustori din Niceea veniti sã vadã cum se petrec lucru
rile în capitalã:
— si Theodora asta care nu se gândeste decât sã-si cumpere rochii si bijuterii, a început
el.
— Nici un cuvânt împotriva Theodorei noastre, l-a întrerupt un bãcan, în vreme ce sotia lui
ne fixa cu ochi furibunzi.
în ciuda loviturii de picior pe care i-am tras-o pe sub masã, Arsenius stia cã eram am
uzatã si mai ales curioasã, asa cã a continuat:
— îsi cam dã aere împãrãteasa noastrã, nu prea se gândeste la popor.
— Taci, altfel îti trag un pumn în gurã. Theodora îsi dã aere doar cu aristocratii. E de-a n
oastrã, iubeste poporul si poporul o iubeste.
Un cãlugãr gras, rubicond, care se ghiftuia ceva mai încolo a adãugat si el:
— Theodora noastrã e o sfântã. Fãrã ea, adevãratii credinciosi ar fi decimati, îi datorãm cu
viata. Blestemat sã fii dacã o critici!
Arsenius s-a scãrpinat pe nas, cu capul în castronul de supã, prefãcându-se contrariat. Eu
eram emotionatã pânã la lacrimi. Oamenii acestia mã sustineau atunci când mã clãtinam, mã în
si-mi confirmau principala mea îndatorire. Descurajarea mi s-a risipit, îmi arãtaserã ca
lea. Datoritã lor puteam continua fãrã ezitãri si fãrã slãbiciuni. Desi nu voiam sã recunosc,
nisem la Mãgarii Paradisului ca sã-mi iau adio de la trecutul meu. Nu stiam cât timp îmi

mai acorda viitorul, dar mãcar eram hotãrâtã sã-l folosesc cât mai bine.
întrucât Arsenius atrãgea atentia si ostilitatea vecinilor nostri prin discutiile sale
, n-am vrut sã mai zãbovim acolo. Am pãrãsit discret taverna si mergeam repede pe strãdutã

când am auzit în spatele nostru zgomot de pasi. Tecla alerga sã ne prindã din urmã. Nu voi
a sã piardã aurul pe care i-l promisesem. Norocul ei, pentru cã eu aproape uitasem. Pr
ofitând de moleseala de dupã acuplare, îsi atinsese scopul. Trebuie sã spun cã ambasadorul
persan era foarte beat, iar ea îi lãudase performantele sexuale, mijloc infailibil
de a obtine orice de la un bãrbat, lucru pe care si eu îl stiam la fel de bine ca ea
. Apoi îi lãudase îndelung inteligenta,; spiritul. Persanul se umflase în pene ca un cur
can înainte de a mãrturisi: Nici nu stii câtã dreptate ai. Sãrmanii bizantini, se cred mai
destepti ca altii si îi dispretuiesc pe strãini, l-am lãsat sã creadã cã am venit aici ca pr
ieten, dar am venit sã închei o aliantã cu dusmanii lor..." Fata si-a cerut scuze cã n-a
putut afla mai multe. Cu toate acestea, îsi merita pe deplin aurul. Am schimbat c
u Arsenius o privire îngrozitã. Persanul negocia o aliantã în numele stãpânului sãu cu ambasa
orii regelui Totila. Contrar celor întâmplate în anul 539, de aceastã datã Chosroes era ce
i care preluase initiativa unei apropieri de goti. Dar, la fel ca în trecut, imper
iul risca sã fie prins într-o menghinã. Nu mai aveam nici o clipã de pierdut.
Am alergat mai degrabã decât am mers pânã la carul lui Arsenius si ne-am întors în galop. Er
a ora sase dimineata, usierul deschidea portile mari din bronz. Arsenius m-a însot
it pânã la palatul Daphne. M-am repezit, fãrã sã mã schimb, direct la cabinetul unde stiam cã
l voi gãsi pe împãrat. Era deja asezat de o orã în fata dosarelor sale. tinuta mea neobisn
uitã n-a pãrut sã-i stârneascã interesul si a avut bunãtatea sã observe cã-mi stãtea foarte b
L-am anuntat de alianta iminentã dintre persi si goti. Aceastã noutate a pãrut sã-l amuz
e copios. A schitat zâmbetul acela larg si nevinovat care-i dãdea atâta farmec:

Prea târziu, a strigat el bucuros, am fost cu un pas înaintea lor. Un curier a venit
în mijlocul noptii sã mã anunte cã Belizarie a recuperat Roma.
Oscilam între uluire si bucurie. Nu mai simteam nici oboseala, nici somnul si l-am
bombardat cu întrebãri. Mi-a rezumat încântat evenimentele ultimelor sãptãmâni din Italia si
felul acesta am aflat înaltele fapte de arme ale adversarilor mei.
De luni de zile, loan, generalul rebel, strãbãtea în lung si-n lat sudul peninsulei, s
trângând trupe si recucerind provincie dupã provincie din mâinile gotilor.
Stãpân al Romei, regele Totila nu-i mai putuse suporta insolenta, îsi îndreptase armatel
e spre Sud, nu fãrã sã goleascã mai înainte orasul. Populatia a fost mutatã la tarã si îsi as
se forte considerabile pentru a preveni orice eventual atac al lui Belizarie. lo
an îl lãsase pe Totila sã se afunde în Sud pânã în inima provinciilor nesupuse si abia atunci
cepuse sã-l hãrtuiascã. în acest context, un detasament mãrunt de trupe de-ale noastre, pr
intr-o victorie nesperatã, a recuperat Spolete, în nordul Romei. Totila, întelegând dint
r-o datã cã intrase într-o capcanã, a abandonat imediat Sudul pentru a se repezi în Nord.
Prea târziu! Pe drum, a aflat cã Belizarie, respingând fortele comasate împotriva lui, i
ntrase în Roma. A schimbat iar directia, s-a nãpustit spre fosta capitalã si, declansând
un asalt furios împotriva meterezelor, aceasta a esuat. Belizarie avusese timp sã o
repopuleze, sã o fortifice si detinea controlul total.
lustinian nu-mi spusese nimic despre manevrele secrete ale armatei din Italia ca
sã mã crute de suferinta unui esec. Simtise cât mã costaserã cãderea Romei si învinuirea car
îmi fusese adusã. Delicatetea lui mã coplesea, îmi

curgeau lacrimile si n-am încercat sã mi le stãpânesc. Mi-a fugit putin gândul la Ruderic,
care n-avea sã asiste la acest triumf pe care-si-l dorise din toatã inima.
Când m-am întors la gineceu si am deschis ferestrele ca sã las sã intre dimineata aceea
glorioasã de mai 547, am zãrit în depãrtare marile bãrci imperiale care-l transportau pe a
mbasadorul persan cu suita sa pe malul celãlalt al Bosforului. Informat de recucer
irea Romei la întoarcerea din noaptea lui de dezmãt, întelesese cã împãratul, câstigând timp
adormindu-l cu plãceri trupesti, trãsese sforile cu grijã si în tainã. Chosroes nu mai dor
ea sã se alieze cu un învins si împãratul relua negocierile dintr-o pozitie de fortã. Furi
a persanului fusese atât de mare, încât a plecat spre Ctesiphon cu o grabã grosolanã.

Rãsturnarea de situatie i-a dat împãratului ocazia de a-l lovi pe Bessas, fostul guver
nator al Romei, care contribuise la cãderea ei. A fost destituit din postul de com
andant în Armenia, i s-a retras rangul, proprietãtile i-au fost confiscate si a fost
alungat într-un cãtun îndepãrtat, pe tãrmul Pontului Euxin. N-am intervenit, pentru cã îsi m
rita soarta.
întrucât Belizarie tocmai îndeplinise, dupã pãrerea tuturor, cea mai glorioasã faptã a lui, e
a timpul sã grãbesc logodna fiicei sale, Ioana, cu nepotul meu. Dacã erau prea tineri
pentru cãsãtorie, mãcar puteam favoriza de pe-acum o dragoste copilãreascã ce se putea tra
nsforma într-o bunã zi în iubire.
într-o dupã-amiazã, am aranjat o întâlnire pe nepregãtite la pavilionul Virtutii. Spre marea
mea uimire, Ioana mi-a plãcut de la prima vedere, în pofida vârstei fragede, formele
ei încântãtoare erau deja cele ale unei femei, înãltimea micã era compensatã de faptul cã-si
ea

capul foarte drept si de alura mândrã mostenitã de la tatãl ei. Nasul era usor încovoiat,
iar ochii aurii, larg deschisi, aveau o privire directã si cãlduroasã. Sub curtoazia p
e care mi-o arãta, vorbea cu o rezervã pe care o atribuiam timiditãtii. Am trimis-o la
tinerii care se distrau si care au primit-o foarte bucurosi. Cu coltul ochiului
am observat cã Anastasius se arãta foarte interesat de ea si probabil cã reciproca er
a valabilã, cãci am auzit-o râzând des si fãrã falsitate.
Peste douã zile, când împãratul a venit în camera mea sã luãm micul-dejun, a scos din buzunar
un pergament si, fãrã nici un cuvânt, mi l-a înmânat. Era declaratia celor Trei Capitole, în
josul cãreia se întindea cu cernealã violet iscãlitura mult-asteptatã: VIGILIUS PONTIFEX
MAXIMUM. Papa o aprobase chiar în dimineata aceea. Nu numai cã cedase, dar acceptase
, de asemenea, sã se împace cu Menas, patriarhul Constantinopolului, si sã-i ridice ex
comunicarea. Drept singurã favoare ceruse ca vestea sã rãmânã secretã pânã îsi va putea convi
relatii, pentru a da o aparentã de unanimitate deciziei.
împãratul se prefãcea cã aceastã schimbare spectaculoasã de atitudine era ceva perfect norma
l. Cu atât mai bine dacã explicatiile logice erau multumitoare pentru spiritele îngust
e, împãratul îmi oferise recucerirea Romei, în schimb eu îi ofeream declaratia celor Trei
Capitole, însã n-avea sã afle niciodatã cã eu eram autoarea. Monofizitismul era încã o datã s
at, si Dumnezeu voise sã se întâmple prin grija mea. Nu mã bucuram de triumf. Mã asteptau
alte îndatoriri.
în euforia acestor succese multiple, i-am cerut împãratului favoarea de a-l înlocui pe c
ornitele darurilor sfinte, loan. De când venise sã mã anunte de sosirea papei Vigilius
, sursã a atâtor necazuri, eram convinsã cã ne purta

ghinion. Nu îndrãzneam nici sã mã apropii de el, nici sã-i vorbesc. De fiecare datã când îmi
a papucul la ceremonia de adorare a purpurii, îmi atingeam frenetic amuletele si m
edalioanele sfintite. Toatã Curtea îi cunostea reputatia si trãia în aceleasi chinuri ca
mine. împãratul a binevoit sã-mi onoreze cererea si m-a rugat sã-l ajut sã aleagã un înlocui
or pentru loan. Aici le rezervam o surprizã celor care vorbeau de faptul cã mi-as fi
pierdut influenta.
O datã pe sãptãmânã avea loc, în marea salã de audiente hrisotriclinium, ceremonia proskinisi
, menitã sã le permitã demnitarilor si functionarilor proaspãt numiti sã primeascã însemnele
unctiilor lor. în dimineata aceea, defilarea pãrea sã nu se mai sfârseascã, monotonia cere
monialului devenea tot mai greu de suportat, oamenii nu mai erau atenti când print
re curteni s-a stârnit un freamãt. Cine înainta sustinut de cei doi praepositus de ser
viciu ? Cine se arunca la piciorul tronului ? Cine altul decât dizgratiatul, omul
cel mai nepopular al imperiului, întunecatul vrãjitor, hotul diabolic, pretinsul ama
nt al împãrãtesei: Barsyme în persoanã.
 în numele Tatãlui, al Fiului si al Sfântului Duh, maiestatea mea, prin gratia divinã, te
înaltã în functia de comite al darurilor sfinte! a proferat împãratul.
si i-a întins colierul de aur, marca rangului sãu, pe care I-a primit cu mâinile acope
rite de mâneci, pentru ca maiestatea sa sã nu fie pângãrit atingându-i pielea. Apoi, noul
ministru a înaintat spre un altar mobil pe care si-a depus colierul, capelanul pal
atului I-a binecuvântat, dupã care i I-a dat înapoi.
Nu voisem sã-i cer împãratului sã-i înapoieze lui Barsyme prefectura orasului, postul cel

mai important din administratie. Fiind comite al darurilor sfinte, în locul

ghinionistului loan, va sti la fel de bine sã influenteze guvernul, întoarcerea lui
a fãcut valuri la Curte si în capitalã. Totusi, nu era cazul sã fie prea uimiti, lustini
an nu se putuse lipsi niciodatã de un spirit puternic alãturi de el. Altãdatã, acesta er
a loan din Cappadocia, spre nefericirea imperiului si a mea. Astãzi era Barsyme, s
pre binele nostru al tuturor. O victorie nu mã lãsa sã mã linistesc. Abia câstigasem pe ac
est front, când am îndurat o înfrângere pe altul, ceea ce confirma zicala cã exercitiul pu
terii se rezumã la o succesiune monotonã de suisuri si coborâsuri.
N
Capitolul 21
ici o zi nu trecea fãrã sã mã bântuiascã fantoma lui loan din Cappadocia, favoritul infernal
de puternic pe vremuri. Nici o zi fãrã sã mã cuprindã teama cã împãratul îl va chema înapoi.
Atunci când episcopul frigian din Cizic fusese asasinat în plinã zi în for, vãzusem în aceas
tã nelegiuire atroce, care îngrozise foarte mult oamenii, ocazia de a mã descotorosi p
entru totdeauna de monstru.
Trimisesem imediat la locul crimei o comisie de anchetã. Alesesem cu grijã fiecare m
embru, loan din Cappadocia, exilat la Cizic, era la cutite cu episcopul asasinat
, dupã cum stia toatã lumea, asadar, comisia stia bine ce asteptam de la ea. Cum s-a
u întors, am vrut sã aud raportul.
Presedintele comisiei a povestit cã imediat dupã ce a ajuns l-a întemnitat si l-a bici
uit pe principalul suspect. Mãrturisise ? Nici în ruptul capului, îi interogaserã pe com
plicii sãi ? Refuzaserã sã vorbeascã. Nu putuserã strânge destule dovezi împotriva lui pentru
a-l incrimina.
Comisia crezuse cã mã va multumi condamnându-l pe suspect la biciuire. Desigur, simtis
em o mare satisfactie la ideea cã fostul dictator, atât de spilcuit, atât de voluptuos
, fusese bãtut ca un tâlhar josnic. Dar nu ajungea nici pe departe, l-am acoperit de
insulte pe incapabili si i-am alungat. Sã dea Domnul ca împãratul sã nu profite pentru
a-si ierta favoritul. Stârnisem un pericol care-mi putea fi fatal.

Atunci, Dumnezeu mi-a trimis un semn. De fapt, am primit vesti de la Marras. De
când îi trimisesem episcopul pe care îl ceruse, Harith Ghassanidul se dovedise cel mai
zelos apãrãtor al hotarelor noastre, însã noul pãstor nu-si limitase la nomazii desertulu
i actiunile cu care mã tineau la curent cãlugãrii rãmasi la palatul Hosmidas si pe care îm
pãratul prefera sã le tinã pentru el. Vultur singuratic, la a cãrui eliberare din colivi
e contribuisem si eu, sfântul Marras cãlãtorea cu viteza fulgerului, deghizat în cerseto
r, ascuns de adeptii sãi, pentru a evita prea marea curiozitate a autoritãtilor. Zbu
ra în felul acesta din oras în oras, întinzându-si aripile protectoare peste Siria, Egip
t, Armenia, Asia Micã, Rhodos, Cipru. Resuscita o credintã muribundã, restabilea ierar
hia clerului ei, poruncea peste treizeci de episcopi si mii de preoti si diaconi
. Anthimus, cãruia îi povesteam toate isprãvile sale, avea dreptate sã spunã cã Marras „fãcea
eotia sã curgã ca un fluviu lat în întreg imperiul".
Biserica oficialã a început sã protesteze, iar Vigilius, papã schimbãtor, si-a alãturat voce
a ipocritã celor ale intransigentilor, împãratul, la rândul sãu, s-a crezut obligat sã-i facã
pe plac si a pus recompensã pe capul sfântului Marras. Dar probabil cã, în adâncul inimii,
spera ca bãtrânul sã scape. Dumnezeu îl veghea. Marras a dejucat toate capcanele: „Nu e a
sta dovada cã Dumnezeu însusi îl apãrã ?" a observat Anthimus. Era semnalat într-o zi aici, în
tr-o zi acolo, mereu în miscare, neobosit, neschimbat în setea lui de Dumnezeu, afla
t fãrã încetare „pe cãrarea dreptãtii", cum zicea Anthimus. Minunile erau nenumãrate, învia m
ii, exorciza posedatii, prezicea viitorul si, datoritã lui, adevãrata credintã se rãspânde
a în lumea întreagã „precum cel mai delicat parfum", dupã cum frumos s-a exprimat bãtrânul pa
riarh.

Vigoarea si fermitatea lui mi-au dat un exemplu, înainta drept spre scopul sãu, fãrã a p
ierde timpul, si isprãvile lui m-au fãcut si mai nerãbdãtoare sã izbândesc. De câteva zile mã
iam în zadar, în dimineata aceea întrebasem de douãzeci de ori dacã venise Arsenius. în cele
din urmã, a apãrut, fãrã suflu, gâfâind:

— Au mãrturisit? am tipat eu.
— Unul refuzã sã vorbeascã, celãlalt a cedat.
— Vreau sã-l ascult, hai sã mergem! am hotãrât pe loc. l-am poruncit unuia dintre notarii
mei sã ne urmeze. Ne-am înfundat în partea aceea a gineceului, cea mai
izolatã, cea mai nestiutã, care adãpostea retragerea tainicã a patriarhului Anthimus. Er
am departe de luxul si rafinamentul pentru care era renumit palatul Daphne. Culo
arele coteau deseori în unghi drept, prost luminate de câteva ochiuri de sticlã în tavan
. Am coborât pe o scarã îngustã în spiralã pânã la subsol, în fata noastrã se deschidea un pa
tit, lung, larg si drept, cu pãmânt bãtãtorit pe jos. în dreapta si în stânga, se însirau usi
oase, zãvorâte grosolan, strãpunse de câte o vizetã micutã - usi de celule, în fundul galerie
sinistre, una dintre usi era întredeschisã. Se auzeau gemete de durere. S-a vorbit
mult despre catacombele de sub Palatul Sfânt, nebãnuite, de negãsit, unde împãrãteasa, cu ce
a mai mare discretie posibilã, întemnita, tortura, îi fãcea sã disparã pe cei care nu-i erau
pe plac. Multã vreme m-am gândit sã ascund acest secret, dar nu mai pot pãstra mult tãcer
ea, în numele sinceritãtii cu care mi-am promis sã scriu aceste memorii, pentru a le f
ace credibile. Am deschis pânã aici portile trecutului meu, ale inimii mele, ale pal
atului meu. Mai rãmâne s-o întredeschid pe cea a subteranelor.

încãperea în care am pãtruns era foarte mare. Mesele etalau o varietate extraordinarã de i
nstrumente de torturã. Din plafon atârnau lanturi si scripeti. Trei sau patru cãlãi s-au
ridicat la intrarea mea. Cu un gest le-am poruncit sã uite de prezenta mea. si-au
reluat activitatea, aranjând si curãtând metodic instrumentele. Pe mese erau întinsi do
i bãrbati dezbrãcati, însângerati, plini de rãni, care gemeau întruna. Probabil erau tineri.
Erau complicii lui loan din Cappadocia la uciderea episcopului din Cizic, trans
ferati aici la ordinul meu. în ciuda spectacolului atroce si a mirosului insuporta
bil, m-am apropiat de unui dintre ei si m-am aplecat asupra chipului acoperit de
sudoare si sânge:
— Mãrturiseste cã loan din Cappadocia a poruncit asasinarea episcopului din Cizic.
Durerea si epuizarea îl împiedicau sã rãspundã. Am asteptat rãbdãtoare sã-si recapete suflul.
si am repetat întrebarea. Bãrbatul n-a reusit decât sã clatine din cap într-o miscare ce s
e voia fermã si... negativã.
— Tãiati-i mâna dreaptã, am poruncit, ca sã învete ce înseamnã sã se înhãiteze cu asasinul un
Bisericii.
Apoi m-am întors cãtre celãlalt bãrbat, care pãrea într-o stare ceva mai bunã. Auzise ce soar
astepta pe tovarãsul sãu. Când l-am interogat, a soptit fãrã sã respire cã într-adevãr loan
appadocia aranjase asasinarea episcopului din Cizic. l-am poruncit notarului pe
care îl luasem cum mine în acest scop sã noteze mãrturia lui, pe care l-am obligat sã o re
pete. De-abia putea vorbi, l-am lãsat timp sã articuleze. Am asteptat linistitã sã ajungã
la capãtul penibilei sale mãrturisiri. Apoi am poruncit sã i se taie mâna, ca si celuila
lt.
Prizonierul si-a strâns destulã fortã pentru a protesta cã Arsenius îi promisese cã-l va gra
tia si îl va rãsplãti pentru

o mãrturie care l-ar incrimina pe loan din Cappadocia. Dacã nu suferea acelasi trata
ment ca acolitul sãu, i-am explicat lui Arsenius, se va crede cã I-am corupt, iar mãrt
uria lui va fi suspectã.
în acest decor nedemn de mizerie, bestialitate si oroare, împãrãteasa, cu brocarturile,
mãtãsurile si bijuteriile sale, oferea un contrast izbitor. Eram constientã de acest l
ucru, dar nu-mi pãsa. Spectacolul suferintei umane m-a miscat întotdeauna si cu toat
e acestea imaginea acestor bãrbati tineri, torturati înfiorãtor, mã lãsa nepãsãtoare. Viata o
eneascã nu mai conta din momentul în care stãtea în calea planurilor mele, adicã a mãretiei
imperiului, a gloriei adevãratei religii si, bineînteles, a împãratului, încãpãtânarea acesto
bati, care refuzau sã depunã mãrturie împotriva lui loan din Cappadocia, risca sã aibã urmãri
incalculabile, asadar, trebuia înfrântã prin orice mijloc si cât mai iute. Nu-i mai vede
am ca niste fiinte umane, ci ca dusmani ai poporului, ai copiilor mei, care nu a
veau dreptul la menajamente si scrupule. Ratiunea de stat, atât de des îndreptatã împotr
iva mea, nu stia ce este mila. Aveam de ales între douã cãi incompatibile. Omenia stârne
a dragostea, însã mãretia întipãrea figurile în istorie. Eu o îmbrãtisasem pe cea de-a doua.

Le-am aruncat în fatã senatorilor din comisie mãrturia complicelui lui loan din Cappad
ocia. N-au îndrãznit sã protesteze si au încovoiat spinãrile în timp ce eu pronuntam sentint
a: —Poruncesc sã-i fie confiscate imediat posesiunile pe care am avut pânã acum slãbiciune
a sã i le lãsãm! Va pãstra doar hainele de pe el si va fi îmbarcat pe prima navã ce pleacã sp
e Alexandria, îl condamn la exil pe viatã în orasul Antinoe, în Egiptul de Mijloc! Cãpitan
ul navei însãr-

cinate sã-l escorteze îl va debarca la fiecare escalã si-l va obliga sã-si cerseascã pâinea,
pentru ca poporul sã-l vadã pe omul acesta tremurând si întinzând mâna pentru un bãnut!" N-a
avut nevoie sã-i iau viata lui loan din Cappadocia. împãratul, chiar dacã si-arfi dorit
în secret, n-ar fi chemat niciodatã lângã el un ucigas.
,/
Victoria mi-a lãsat un gust amar în gurã, la fel ca pierderea entuziasmului. Ca sã mi-l
regãsesc m-am refugiat în pavilionul Virtutii, în mijlocul tinerilor, prietenii mei. P
oate cã nu-mi vor rãmâne prieteni, fiindcã, de la o zi la alta, erau tot mai putin adole
scenti si tot mai mult adulti. Mi-era suficient sã-i vãd pe Anastasius si pe Ioana l
a umbra vreunui platan, mânã în mânã. Asezatã pe banca mea preferatã, înconjuratã de chiparos
esfãtam urmãrindu-i pe furis.
O miscare în depãrtare, în grãdini, mi-a atras atentia. Cortegiul împãratului serpuia printr
e arbori. Printre trunchiurile seculare defilau tunici de toate culorile, albast
re, verzi, galbene, roz, robele albe ale capelanilor, umbrelele de soare rosii c
u franjuri aurii sub care se adãposteau demnitarii, lustinian mergea atât de repede,
încât mantia sa de purpurã fâlfâia în urma lui si diamantele de pe coroanã sclipeau ca o frâ
rã de soare. La apropierea lui, tinerii s-au prosternat, ca niste flori uriase îmbob
ocite în mijlocul aleilor de mozaic, pe terasele de marmurã si în luminisuri. Nu le-a
dat atentie si s-a protãpit în fata mea. în ciuda puterii sale de disimulare, am deslu
sit în privirea lui o sclipire de furie si animozitate. Fãrã îndoialã, aflase de soarta pe
care i-o rezervasem fostului sãu favorit. N-am plecat ochii si ne-am sfidat un ti
mp.
Apoi, cu vocea încordatã, dar având grijã sã nu fie auzit de cei din jurul nostru, mi-a ar
uncat:

— Asadar, ti-ai obtinut victoria, Theodora.
— Care nu este a mea, ci a ta, Cezar.
— Totusi, mi-ai stârnit nemultumirea.
— De aceea sunt gata sã suport consecintele. Poti sã mã repudiezi, sã mã exilezi, sã mã azvâr
emnitã, dar nu-mi voi renega faptele si voi fi întotdeauna fericitã cã am putut actiona
spre binele tãu.
L-am simtit tulburat de sinceritatea mea si convins de fermitatea mea. Sentiment
ele pe care le-a citit în ochii mei l-au emotionat, s-a destins si cu voce tare m-
a întrebat ce fãceam.
— Mã pregãteam sã le povestesc prima noastrã întâlnire acestor tineri lacomi de istorie, am
puns eu.
Atunci le-a poruncit acestora sã se apropie si, regãsindu-si bunãtatea, li s-a adresat
:
— împãrãteasa îmi va îngãdui ca azi sã vã fiu eu profesor de istorie în locul ei.
Chipul lui pãrea luminat de o strãlucire interioarã. Mintea îi cãlãtorea în trecutul pe care,
cu voce blândã, a început sã-l povesteascã tânãrului sãu auditoriu captivat:
— N-am uitat nimic din aceastã scenã, ca si cum s-ar fi petrecut ieri, seara în care împãrãte
sa mi-a apãrut în fata ochilor. Silueta ei înclinatã peste vârtelnitã se încadra în fereastrã
ta o rochie modestã de in si un vãl alb. Avea genele lungi plecate asupra lucrului.
O fixam intens, sperând cã va ridica ochii. Afãcut-o si m-a vrãjit în aceeasi clipã, încã sun
rãjit. Din prima zi si pânã acum împãrãteasa n-a încetat sã mã sustinã. Din ea îmi trag forta
asuma responsabilitãtile care apasã asupra mea. Asa cum spune si prenumele ei, e dar
ul pe care mi l-a trimis Dumnezeu...
îl ascultam uimitã, încântatã. Straniu lustinian, deconcertant lustinian. într-o clipã, gata
si lanseze fulgerele

împotriva mea, în urmãtoarea, închinându-mi cel mai frumos imn pe care l-a adresat vreun bãr
bat unei femei. Era modul lui de a-mi arãta cã îsi schimbase pãrerea sau, pur si simplu,
dispozitia, cã accepta pierderea lui loan din Cappadocia si poate chiar cã o aproba
, în acest fel mi s-a confirmat temeinicia actiunilor mele si am fost absolvitã pent
ru cruzimea mea. Iubirea lui lustinian spãla sângele pe care îl vãrsasem pentru el. Am v
rut sã-mi exprim recunostinta, comentând la rândul meu prima noastrã întâlnire:
□ La vremea aceea, nu eram decât o vrabie în mijlocul unui nor de vrãbii. El, printul, n
epotul împãratului, el era phoenixul care zbura sus, printre culmile apropiate de Du
mnezeu. Dacã n-ar fi coborât el sã mã învete sã zbor, n-as fi fost niciodatã în mãsurã sã con
nunatul, magnificul, imensul. De aceea nici viata mea, nici inima mea nu-mi apar
tin. Tot ce sunt, tot ce am, tot ce gândesc tot ce simt apartine împãratului. El a înãltat
o bisericã pe locul umilei locuinte în care vietile noastre s-au intersectat si s-a
u unit. Eu as fi construit nu unul, ci zece sanctuare pe locul acestei minuni ca
re mi-a transfigurat viata.
Când Anastasius a împlinit optsprezece ani, l-am numit silentiar, functie care const
a, la audientele imperiale, în a veghea ca participantii sã respecte tãcerea, în ciuda p
ozitiei sale inferioare, vedea deschizându-i-se în fatã poarta onorurilor care aveau sã-
l conducã rapid în Senat si chiar mai sus. îndepãrtând lunga listã a candidatilor de familie
bunã, am stârnit geloziile si ranchiuna □mediocrilor", ceea ce nu m-a surprins deloc.
Din contrã, reactia nepoatei mele, Sofia, m-a uimit prin violenta ei. La sosirea
lui la Curte, ea îl întâmpinase cãlduros pe Anastasius, devenindu-i prietenã nedespãrtitã. Cu
toate acestea, s-a dat peste cap

sã-i împiedice nominalizarea. Poate din gelozie, l s-a plâns mamei sale, iar aceasta a
ajuns pânã la a-l aborda pe lustinian, care mi-a repetat cuvintele ei, probabil pen
tru a mã face sã mã rãzgândesc. Degeaba, cãci promovarea lui Anastasius era o etapã necesarã.
într-o dupã-amiazã, i-am primit pe Anastasius si pe Ioana în capela minusculã a pavilionul
ui Virtutii, pentru cã locul acela sfânt era convenabil pentru ceea ce aveam sã le spu
n. sirurile de fãclii erau aprinse în fata icoanelor, parfumul de tãmâie plutea în aer, ra
zele de soare pãtrundeau prin ferestrele înguste pentru a lumina figura, mâna, vesmântul
vreunui sfânt, creând atmosfera potrivitã. Le-am dezvãluit celor doi adolescenti cã, în urmã
cu patru ani, pãrintii Ioanei si cu mine hotãrâsem sã-i cãsãtorim. De atunci asistasem la at
ractia ior unul pentru celãlalt, apoi la înflorirea ei. Ajunseserã la vârsta cãsãtoriei, iar
eu eram mai mult decât fericitã sã binecuvântez aceastã unire. Anastasius, stiam, visa la
Ioana. Figura lui extaziatã o spunea. Ioana îl voia pe Anastasius ?
□ Nu!
Rãspunsul tâsnise, aproape doborându-mã de uimire.
□ Cum nu ?
□ Nu mã voi cãsãtori cu Anastasius.
□ Nu esti îndrãgostitã de el ?
□ Ba da, sunt îndrãgostitã, a mãrturisit ea aproape tipând, cu vocea înecatã de plâns.
□ Atunci, de ce nu vrei sã te cãsãtoresti cu el ? Tãcere.
□ îti iubesti mama, Ioana ? A scos un mic □da" timid.
□ Iti iubesti tatãl ?
De data aceasta, rãspunsul a fost un □da" direct si clar.

□ Pãrintii tãi doresc aceastã uniune, ai trece peste vointa lor ?
Tãcere.
□ Si eu vreau aceastã cãsãtorie si am stiut sã-i conving pe unii mai cãposi ca tine.
Tot tãcere. Cu lacrimi în ochi, a rãmas neclintitã. Nu-i întelegeam atitudinea, nu-i ghice
am motivele. Adolescenta aceasta era singura fiintã umanã care mi se opusese vreodatã;
dacã trãia încã, era pentru cã îmbãtrânisem. Anasta-sius se tufiise de tot, se sufoca de rus
, ar fi vrut sã intre în pãmânt. Vãzând inutilitatea prelungirii acestei scene incredibile,
i-am expediat pe amândoi.
l-am scris scrisoare dupã scrisoare Antoninei, în Italia. Flatatã de perspectiva acest
ei cãsãtorii, mãcar ea va sti sã-si sileascã fiica sã accepte, încetineala curierului, cãruia
ua câteva sãptãmâni sã plece si sã se întoarcã, mã exaspera, iar rãspunsurile Antoninei mã de

: afirma cã nu are altã dorintã decât aceastã uniune, dar tinea cu orice pret sã asiste si e
a si mã implora sã astept venirea ei pentru a o pune în practicã. Am somat-o sã vinã cât mai
epede. S-au scurs aproape douã luni înainte sã-i primesc scuzele. Se vedea nevoitã sã rãmânã
ri de sotul ei, care avea nevoie de ea în Italia.
în cele din urmã, mi-a stârnit suspiciunea sau mai degrabã aceasta s-a concretizat si mã p
regãteam sã insist, sã-i constrâng pe Belizarie si Antonina sã-si tinã promisiunea, când zvon
rile care începuserã sã circule mi-au atras atentia. Acestea mã acuzau cã doresc o cãsãtorie
restigioasã pentru nepotul meu pentru unicul motiv cã voiam sã-i deschid calea spre tr
on. Trebuia sã mã grãbesc sã dezarmez neîncrederea împãratului. Am preluat initiativa, propun
u-i sã-l aleagã ca urmas pe nepotul lui, Iustin.

Anastasius, la drept vorbind, ar fi fost un mostenitor mult mai convingãtor decât bãia
tul acesta gras cu ochi rãtãciti, supus uneori unor crize bizare, dar îl preferam de o
mie de ori pe Iustin lui Germanus; însãsi ideea cã i-ar putea urma la tron lui lustin
ian mã scotea din minti. Am obtinut în schimb ca urmasul desemnat sã ia de sotie pe ne
poata mea, Sofia. Aceastã blondã plinutã ascundea o ambitie feroce si un caracter impe
rios. Mãritând-o cu mostenitorul tronului, îl protejam pe Anastasius, asiguram transmi
terea sângelui meu viitorilor suverani si, în sfârsit, aceastã monofizitã declaratã va sti sã
mi continue opera si sã vegheze asupra adevãratilor crestini. Imperiul s-ar întelege p
erfect cu un cuplu precum Iustin si Sofia, chiar dacã nu le puteau semãna prin nimic
predecesorilor lor. De altfel, puteau exista urmasi dupã lustinian... si Theodora
?
Amãrãciunea mea împotriva Antoninei era mare, cãci mã înselase atât de mult, încât îmi luase
timp sã-mi dau seama. Mã priva de cea mai frumoasã victorie a mea. Nu mã îndoiam cã perspect
iva de a o vedea pe frumoasa ei Ioana cãsãtorindu-se cu nepotul meu îl revolta pe Beli
zarie si cã doar sfârsitul dizgratiei sale îi putuse smulge promisiunea unei asemenea
uniuni, între sotul ei si mine, Antonina îl alesese încã de la început pe cel dintâi, îl înse
e, dar nu încetase sã-l sustinã, cu atât mai mult cu cât pretindea cã mã slujeste pe mine. In
rase în planurile mele de cãsãtorie pentru a le contracara mai bine. îsi sacrificase tru
fia de a fi soacra lui Anastasius pentru iubirea conjugalã. Poate cã ea a fost cea c
are a lansat aceste zvonuri absurde privind intentia mea de a-l urca pe Anastasi
us pe tron, pentru a împiedica aceastã cãsãtorie nedoritã, în orice caz, ea era responsabilã
entru refuzul brutal al Ioanei, care îl fãcuse pe nepotul meu melancolic cum poate f
i un îndrãgostit de optsprezece ani.

Starea lui de spirit corespundea cu a mea si, în loc sã-i ascult confidentele, cum a
r fi trebuit, l-am pus sã le asculte pe ale mele. Tot trecutul meu mi-a defilat pr
in fata ochilor si mi-am fãcut socotelile unei vieti întregi. Câstigasem pariul din ti
neretea mea: evadasem din mocirlã. Reusisem în ochii tuturor aproape imposibilul. Da
r toate coroanele de pe lume nu aveau cum sã steargã rãnile copilãriei mele. împrejurãrile mã
fãcuserã asa cum eram, experientele nefericite îmi uscaserã treptat inima, care ajunsese
precum fructul acela întãrit, înnegrit, putrezit de soarele prea puternic. Mã mai tinea
m încã pe picioare doar din datorie. Gândeam ca o femeie, dar actionam ca un bãrbat, mai
încãpãtânatã chiar decât un bãrbat. Clãdisem un sistem pentru a-mi satisface pofta de putere
îi devenisem prizonierã, de aceea m-am refugiat în aparente. stiam cã nu mã puteam bizui
pe nimeni. Atunci îmi croisem propria singurãtate, care mã costa scump. Ajunsesem la u
n soi de disperare si, pentru a o combate, continuam sã functionez ca un trup fãrã suf
let. Nu mã mai puteam opri din a manipula, a întreprinde, a hotãrî, desi pierdusem sensu
l acestei miscãri perpetue.
Simteam cã Anastasius nu-mi întelegea nefericirea. Femeia cea mai bogatã, cea mai pute
rnicã, cea mai vestitã din lume nu putea fi dezgustatã de viatã. Am vrut sã-i explic motiv
ele, dar, pentru a face asta, trebuia sã-i povestesc toatã viata mea, nu sã evoc doar
câteva frânturi. Am hotãrât, asadar, sã-i dictez amintirile mele. înainte de a fi mostenitor
ul averii, îmi va mosteni memoria:
Totul a început într-o searã când, bãtutã de niste pãrinti nedemni de acest nume, am fugit.
tã, umilitã, m-am trezit în alt loc în care am fost silitã sã învãt din nou sã mãnânc, sã trã
de alti infami. Am fost nevoitã

sã mã zbat iar si iar pentru a-mi afirma demnitatea sau ce mai rãmãsese din ea dupã atâtea z
ile de umilire. Din aceastã cãlãtorie la capãtul noptii, din aceastã recoltã de amãrãciune am
târât sã-mi fac o grãdinã, pe care o voi planta dupã plac, în care fiecare tufis, fiecare cop
c va reprezenta o parte din mine, care am fost lovitã, rãnitã, înselatã, trãdatã, dar pe care
o voi face sã înfloreascã prin mândrie. Pentru fiecare lacrimã vãrsatã voi vedea desfãcându-s
loare triumfãtoare, în acest cimitir, în fata acestui mormânt care se va deschide în curând
pentru mine, adunându-mi lacrimile, voi numãra mãtãniile vietii mele. Primul bob minuscu
l a crescut, s-a dezvoltat, a dispãrut si la sfârsit l-am regãsit în tine. De-acum s-a înc
his cercul...
Toamna mi-a stârnit pofta de a petrece câteva zile la Hiera, palatul de recreere pe
care îl construisem pe malul asiatic al Bosforului, nu departe de gura Pontului Eu
xin. Fãceam cãlãtorii frecvente acolo, pe care curtenii le detestau, bãtându-se totusi în sp
eranta de a fi chemati. Se plângeau de dificultãtile de aprovizionare în ceea ce numea
u ei o gaurã uitatã; se temeau de capriciile mãrii, deosebit de imprevizibilã si de peri
culoasã în aceste locuri si, mai ales, ca toti constantinopolitanii, le era frica de
Porfirion, un cetaceu monstruos ascuns în apele noastre, care de cincizeci de ani
apãrea, dispãrea, îi teroriza pe cãlãtori si scufunda navele.
l-am invitat pe Anastasius, cu mai multi prieteni, si pe Ioana, pentru a le demo
nstra cã pot uita de ranchiuna împotriva unei fete atât de fragede. M-au însotit pe trir
ema imperialã împodobitã cu purpurã si aur, cu pânzele purpurii brodate cu vulturi imensi
aurii, de un lux si un confort neobisnuite.
Cãlãtoria a fost mult întârziatã de numeroase opriri, pe

care le porunceam imediat ce vedeam o mãnãstire, o institutie care se bucura de prot
ectia mea, un sat ai cãrui locuitori înghesuiti la mal mã aclamau de departe, pentru a
le lãsa timp oamenilor sã împartã daruri în monede grele si zornãitoare din partea mea.
Fãcusem mai mult de jumãtate din drum, când o barcã desprinsã de pe mal a venit sã ne anunte
o stire care mi s-a pãrut o întâmplare extraordinarã. Porfirion tocmai fusese capturat.
Am apãrut pe punte, pentru a afla toate amãnuntele. Marea linistitã atrãsese în Bosfor un
banc de delfini. Porfirion, nãpustindu-se spre ei, i-a ucis si i-a devorat pe câtiv
a. Altii au fugit în amonte pe râul Sangarius. Porfirion i-a urmãrit, apropiindu-se pe
riculos de mult de uscat. S-a împotmolit în nãmol, a încercat sã se desprindã si n-a putut.
S-a zbãtut furios, nereusind decât sã se afunde si mai mult. Apoi, refluxul I-a lãsat fãrã a
pã, prizonier în noroiul care s-a uscat.
Am vrut cu orice chip sã vãd monstrul. Nava s-a îndreptat spre Sangarius si a aruncat
ancora în gura râului. Bãrcile au fost lansate la apã si toatã Curtea m-a urmat pânã la uscat
Fãrã sã-mi fac griji, mi-am înghesuit broderiile de aur si catifea în vas si mi-am tras p
oalele minunat brodate ale tunicii. tãranii din vecinãtate, pe care nu-i alungaserã gãrz
ile, aplaudau de mama focului. Eram încântatã. M-am rãsucit încet în jurul cetaceului alb ma
rmorat cu negru care, cu cele patruzeci si cinci de picioare lungime si cincispr
ezece picioare lãtime, mi s-a pãrut într-adevãr monstruos. tãranii îi dãduserã nenumãrate lov
de topor, dar, pentru a da gata un asemenea munte, trebuia mai mult. Sângerând din
toate pãrtile, transat de viu, monstrul încã respira, fiindcã din când în când mai tresãrea.
plusem de sânge, indiferentã la aceastã oroare. Dupã ce vãzusem oameni torturati, un anima
l în agonie nu mã mai impresiona.

L-am cãutat pe Anastasius printre curtenii zguduiti, care afisau acelasi sânge rece
ca si mine, ascunzându-si dezgustul si greata, si l-am interpelat:
— Probabil cã esti uimit de curiozitatea mea fatã de Porfirion, dar, vezi tu, monstru
l acesta sunt eu.
L-am lãsat putin sã digere aceastã introducere înainte de a continua:
— Timp de ani de zile a înfricosat atâta lume si, cu toate acestea, vezi cât de vulnerab
il este acum. E strãpuns, rãnit, mãcelãrit de oameni, asa cum am fost si eu, asa cum sun
t în fiecare zi atacatã de dusmanii mei. A fost defãimat si cu toate acestea se dovede
ste a fi foarte util. Priveste-i acolo jos pe tãranii aceia care îi iau carnea pentr
u a se ghiftui cu ea sãptãmâni întregi. si atunci când va fi mort, cei care l-au blestemat
cel mai mult vor fi siliti sã admitã cã hrana pe care le-a adus-o atâtor înfometati e un

dar al providentei. Exact ca si la mine, atunci când într-o zi, curând, voi muri, îmi vo
r fi recunoscute meritele si voi fi binecuvântatã. Deschide bine ochii, Anastasius,
monstrul acesta este bunica ta.
în loc de palat, am vrut ca Hiera sã fie o vilã mai mare, cu peristil si colonade în sti
l rustic. Suita mea, prea numeroasã, locuia în pavilioane împrãstiate în parc, adevãratã pãdu
udatã de numeroase izvoare, împodobitã cu copaci foarte mari si cu câmpii înflorite care s
e întindeau pânã la tãrmul mãrii.
Cu ocazia acestui sejur, invitatii au fost atât de numerosi, încât Anastasius si Ioana
s-au instalat în douã camere minuscule învecinate, în hambarul unui pavilion izolat, ma
i degrabã o cabanã, care nu avea la parter decât o camerã de odihnã pentru plimbãretii rãtãci
Cât despre prietenii lui Anastasius, ei au fost instalati foarte departe de acolo
. Acesti tineri nu veniserã la Hiera pentru a tine

companie generatiei bãtrâne si pentru a se sacrifica protocolului. Asadar, le-am int
erzis sã mã viziteze si nu le-am cerut decât sã se distreze si sã fie fericiti. Sclavii le
aduceau lui Anastasius si Ioanei hrana cea mai delicioasã si vegheau la confortul
lor în mii de moduri ingenioase, în fiecare zi, Arsenius îmi povestea faptele si gest
urile lor. Fãceau plimbãri lungi în pãdure, se scãldau în Bosfor, visau pe terasã... se vedea
foarte putin cu prietenii lor.
într-o searã, Ioana nu s-a întors în camera ei si a rãmas peste noapte în cea a lui Anastasi
us. Mãcar vinurile savuroase pe care le alesesem pentru ei si afrodiziacele care p
oruncisem sã le fie puse în mâncare nu fuseserã inutile. S-au arãtat si mai putin decât înain
e si si-au ascuns iubirea în adâncul pãdurii, ca cerbii. Câteva zile mai târziu, i-am surp
rins, un eunuc mituit de Arsenius indicându-mi locul unde se aflau. Urmatã doar de cât
eva doamne, m-am îndreptat spre ascunzãtoarea lor atunci când, pentru prima datã, mi-am
dat seama cã nu mai puteam îndoi piciorul si cã mã clãtinam usor. Pe moment, prea fericitã cã
le protejasem povestea de dragoste, n-am dat atentie acestui amãnunt, în parc se înãlta
un mic templu rotund, fãrã acoperis, datând de dinaintea construirii palatului. Gardur
i vii, foarte înalte si foarte dese, îi fereau de privirile altora. M-am apropiat fãrã z
gomot si i-am gãsit pe tinerii amanti într-o înlãntuire drãgãstoasã. La vederea mea au sãrit
s, rusinati si totodatã radiosi. I-am linistit:
— Lãsati-vã inima sã vorbeascã. Supuneti-vã ordinelor ei, profitati de hotãrârile ei. Eu nu v
deranjez.
Ostentativ, îi iertam si îi încurajam.
A venit ora întoarcerii si am pãrãsit Hiera, ca de fiecare datã, cu pãrere de rãu. în timp ce
vasul se îndepãrta de tãrm, i-am primit pe Anastasius si pe Ioana sub baldachinul de pân
zã

de unde, întinsã pe perne, îmi plãcea sã respir aerul marin.
— Acest sejur, le-am zis eu, mi-a confirmat cã tu, Anastasius, o iubesti pe Ioana,
si mi-a dovedit cã ti s-a rãspuns cu aceeasi iubire. Nu mai rãmâne decât sã vã consacrati sen
imentele.
— Nu voi fi sotia lui Anastasius. latã cã Ioana o lua de la capãt.
— Nu întelegi, copila mea, i-am rãspuns cu vocea cea mai blândã din lume, decizia aceasta
nu tine de capriciile tale. Ai devenit amanta lui, ai trãit cu el sub ochii întregii
Curti. Esti atât de compromisã, încât nici un bãrbat nu o sã te mai vrea. Ori te mãriti cu A
astasius, ori vei trece drept o fatã cu reputatia pãtatã. De altfel, stiu cã, în ciuda ref
uzului care ti-a fost impus, îti doresti sã te cãsãtoresti cu nepotul meu. în realitate, a
m lucrat doar pentru fericirea ta.
N-aveam totusi de gând sã o las pe Antonina sã mã considere imbecilã si sã scape basma curatã
Anastasius pãrea la fel de descumpãnit ca Ioana. Cu toate acestea, îl avertizasem. Or
icât de uscatã as fi fost, nu mã puteam abtine sã nu manevrez.

Capitolul 22

Iarna s-a abãtut asupra imperiului si în anul acela sãnãtatea mea nu a mai rezistat. Am în
ceput sã sufãr de febre frecvente si simteam o slãbiciune persistentã, inexplicabilã. Chin
uitã de arsuri la stomac, mi-am pierdut apetitul robust. Din slabã am devenit schele
ticã. Am avut întotdeauna oroare sã fiu bolnavã si cu atât mai mult sã vorbesc despre asta.
Am poruncit pãstrarea secretului absolut asupra stãrilor mele de rãu. Am comis o eroar

e, căci zvonurile cele mai extravagante au început să bântuie prin capitală. Se sustinea,
de exempiu, că loan din Cappadocia, din fundul exilului său egiptean, aranjase să mi s
e toarne în mâncare o otravă fără leac. La palatul lui Germanus si al Passarei, se afirma
că boala mea era doar o prefăcătorie, inventată pentru a-l înduiosa pe împărat si a-l conving
să-l adopte pe nepotul meu, Anastasius.
Viata mea de Curte s-a domolit. Acordam mai putine audiente si ieseam foarte put
in. Apropiatii si curtenii au considerat potrivit să arboreze mine de circumstantă.
Vorbeau cu voce joasă, mergeau în vârful picioarelor, împăratul mă întreba vag si rapid cum m
imt si se multumea cu un răspuns linistitor si evaziv, recomandându-mi să-i ascult pe
doctori, ale căror sfaturi nu le urmase nici el niciodată. Se prefăcea că nu vede nimic,
dar îsi scurta vizitele la gineceu. Pentru a-si ascunde disperarea, bărbatii îsi caută
salvarea în fugă. Avusesem întotdeauna grijă de aspectul meu, cerând

"tUPT^B
ca acesta să fie impecabil în orice împrejurări, dar acum mi se întâmpla să petrec zile între
tinută neglijentă, luând ca unică măsură de precautie păzirea strictă a usii. Doar nepotul m
Anastasius avea dreptul să mă vadă. în acest fel, mi-am găsit timp să-i dictez povestea viet
ii mele. Cufundarea în trecut nu mă consola pentru prezent, dar evocarea înfătisării pe ca
re o avusesem îmi îngăduia să uit, fie si pentru o clipă, pe cea care îmi apartinea acum. Cu
toate acestea, nu-mi stătea în fire să mă pierd mult timp în amintiri si inactivitate. Am
vrut să reactionez si, în martie, m-am întors la Hiera ca să schimb aerul. Dar vântul asc
utit înălta valuri care se spărgeau pe cheiul de marmură, copacii despuiati, norii negri
care alergau pe cer, lumina cenusie si linistea apăsătoare mi-au destrămat optimismul
si, întrucât curentii de aer care circulau în această locuintă de vară mă omorau, m-am întor
târziere în oras.
Durerile s-au agravat, împiedicându-mă în scurt timp să dorm. Atunci când, învinsă de oboseal
tram într-un soi de toropeală, cădeam pradă cosmarurilor înfiorătoare. Mă trezeam gâfâind, si
epuizată, si îmi trebuia o vreme ca să mă dezmeticesc. Călugării de la palatul Hosmidas au v
enit în camera mea să aprindă făclii binecuvântate si să împrăstie uleiuri sfintite. Doctorii
reci sau evrei, rămâneau convinsi că vechea mea boală de stomac îmi juca feste. Auzindu-i,
ai fi zis că un regim echilibrat m-ar fi pus imediat pe picioare. Nu-mi doream de
cât să le pot împărtăsi optimismul, căci mă simteam în deplinătatea facultătilor mintale. Spi
eu era ager, nerăbdător să muncească, lacom să rezolve probleme.
Pentru a scăpa de incertitudine, am chemat-o pe Photini, vrăjitoarea. Era foarte bătrână,
decrepită si neputincioasă. Am văzut-o sosind, cărată de doi eunuci, o grămadă

de mătăsuri înflorate si stridente, acoperită de o învălmăseală de podoabe de aur înnegrit. C
nu mai era decât o masă nedeslusită de păr si riduri. Ramolirea si obezitatea o împiedicau
să deschidă ochii. Eunucii au depus-o ghemuită la picioarele mele. M-am aplecat spre
ea. Duhnea a parfum ieftin de iasomie. Am întrebat-o cât mai aveam de trăit.
— O viată lungă, lungă, lungă..., a horcăit ea. Uimită, am vrut să stiu ce-mi rezerva viitoru
— După iunie nu mai văd nimic... nimic...
A clătinat din cap si lacrimile au început să-i curgă pe obrajii grasi. Am poruncit să fie
dusă acasă...
Nu mi-a fost deloc greu să-i interpretez viziunea. Viata lungă, foarte lungă care mă ast
epta... era viata vesnică. si dacă nu-mi putuse vedea viitorul decât în următoarele trei l
uni, însemna că mă pândea moartea. Sperasem totusi să am mai mult timp în fată. Nu mi-am putu
stăpâni un frison, m-a cuprins o senzatie neobisnuită, apoi am avut impresia că am ajun
s, în sfârsit, la destinatie. Tristetea de a-l părăsi pe împărat era compensată de o usurare
ntensă, absolută, îmi lăsam Casa în ordine. Pe toate fronturile, armatele noastre erau vic
torioase, îi băteau pe goti, îi înfrânau pe persi, îi respingeau pe slavi, îi zdrobeau pe mau
ii din Africa, în fine, episcopii, convocati de papă pentru a aproba cele Trei Capit
ole, votaseră cum trebuie, împăratul redase imperiului integritatea, unitatea si măretia
, asa cum jurase. Iar eu împlinisem ceea ce îmi dictaseră credinta si constiinta.
Ora despărtirii se apropia. Am vrut să o cunosc din timp pentru a fi încă în stare să dau ul
tima reprezentatie. Mî-am căutat mult timp o tinută în sala garderobelor. Petrecusem atâte
a ore fericite acolo, inspectându-mi regulat vesmintele si bijuteriile! încet, mi-am
dat seama de ccmorile

mele. Eunucii mi-au deschis cuferele mari cu cercuri din cupru lucrat si au scos
 tunicile, hlamidele, vãlurile, cãmãsile, sandalele si papucii din piele, aur sau colo
rate, încrustate sau nu cu giuvaeruri. Nu mã puteam sãtura de haine, se spune. Eram ac
uzatã cã aveam atât de multe încât nu aveam cum sã le port pe toate. Am fost într-adevãr coch
dar nu pentru un bãrbat, ci pentru un popor. Garderoba mea inepuizabilã era alcãtuitã di
n costumele de scenã ale unei împãrãtese. M-am adâncit în cuferele din fildes sculptat, desc
hise pe mese de argint, pentru a scoate brãtãrile împodobite cu flori si pãsãri din smalt,
 colierele încrustate cu medalioane grele din aur, diademele ornate cu camee, inel
ele, cerceii, centurile, crucile din aur filigranat. Nestematele mi se rostogole
au printre degete.
în ziua de 11 mai 548, cursele de care de la hipodrom sãrbãtoreau aniversarea întemeieri
i Constantinopolului. Dupã aceste luni îndelungate de izolare, am hotãrât sã asist. Ghicea
m agitatia veselã care domnea în oras. Cozile interminabile de spectatori se însirau l
a portile hipodromului, treceau pe sub porticurile acestuia si se scurgeau la ne
sfârsit pe treptele din marmurã albã. Nisipul parfumat cu care tocmai fusese acoperitã.
pista îmbãlsãma aerul. Detasamentele gãrzii imperiale îsi ocupau deja locurile, cu fanioan
ele si stindardele în mâini, pe stama, estrada situatã dedesubtul lojii imperiale. Viz
itiii carelor, dupã ce aprinseserã lumânãri în fata icoanei Sfintei Fecioare, si-au pus tu
nicile fãrã mâneci, si-au strâns centurile iate si si-au pus pe cap bonetele din argint
care le coborau pânã pe frunte, în scurt timp, aveau sã se suie în vehiculele ior, aliniat
e în spatele barierelor care le despãrteau de arenã.
Femeile mã învesmântaserã într-o tunicã foarte largã
358

din mãtase usoarã si vaporoasã brodatã cu fructe, flori si pãsãri de aur, precum si cu o man
tie lungã din purpurã cu galoane mari din aur. Deasupra acestei minuni strãlucitoare s
e ridica un cap de mort pe care mi l-am descoperit în oglindã, strâmbându-mã de dispret. S
ingurele semne de viatã rãmâneau pupilele; înfundate, ascunse, strãluceau ca lumina îndepãrta
a unui far. Dar nici sã vreau nu-mi puteam desfunda ochii din orbite, nu-mi puteam
 împlini la loc obrajii scofâlciti. Mi-am întins totusi pe fatã pudrã, rosu de buze si kho
l, si în scurt timp arãtam ca una dintre pãpusile acelea grotesti si naive care se vând în
 târguri. Am citit în privirea nepotului meu Anastasius dezaprobarea, oroarea si i-a
m explicat:
 Poporul mã va vedea de departe; cât despre curteni, ei mã considerã deja moartã.
Muribundã, poate, dar încã lucidã... asa voiam sã rãmân pânã în ultima clipã. Femeile mi-au p
chi perle mari cât oul de porumbel si mi-au petrecut în jurul gâtului un colier încrusta
t cu smaralde enorme. Mã temeam cã nu voi fi în stare sã mã misc sub greutatea lor si, când
mi-au asezat pe cap coroana irizatã cu picãturi de safir, ca sã mã pot ridica, mi-am încor
dat toatã vointa pentru a sãri în ajutorul muschilor mei slãbiti.
împãratul mã astepta în anticamerã.
 Esti frumoasã, Despina, mi-a zis când am venit spre el.
Aceastã minciunã mi-a smuls un surâs si mi-a insuflat energia necesarã. Am pornit la dru
m.
Cortegiul înainta încet, cu pasi cadentati, de-a lungul galeriilor, curtilor si pasa
jelor care duceau de la palatul Daphne la hipodrom. Gãrzile de corp, simfonie de a
ur si alb, ofiterii spãtarilor cu coliere de aur si nestemate, excubitorii,
359
w

cu totii uriasi înspãimântãtori, cu securile lor cu douã tãisuri, praepositus si cubicularii
, silentiarii si referendarii, mase de brocart multicolore, crainicii cu trompet
ele lor de argint, doamnele de onoare ne înconjurau, pe lustinian si pe mine. Mi-a
 trecut prin minte cã aceastã escortã ar fi putut fi cea a unui condamnat la moarte, înt
r-adevãr, am fost silitã sã mã opresc de mai multe ori, împãratul oprindu-se si el imediat,
imitat de multimea de curteni si gãrzi. Gâfâind, încercam sã recapãt suflul si sã nu cad. în
da temperaturii plãcute, îmi curgea sudoarea pe frunte, stearsã imediat de Hilaria cu
o batistã de mãtase. De fiecare datã îmi regãseam forta care mã pãrãsea sau mai degrabã mi-o
am. De fiecare datã o luam de la capãt. Nu mã întrebam dacã voi ajunge la capãt, stiam. Nici

nu-mi puteam închipui contrariul. Cursele nu puteau fi anulate.
Am urcat treptele mari din marmurã si, ajunsi sus, ne-am oprit iar. Atunci portile
imense din bronz s-au deschis foarte încet în fata noastrã. Valul de luminã crudã, vuietu
l multimii nenumãrate mi s-au urcat la cap precum cel mai ametitor drog. Am înaintat
în partea din fatã a kathismei. într-o clipã, s-a fãcut liniste deplinã. Cei treizeci de mi
i de spectatori s-au ridicat, plecând capetele si unindu-si mâinile într-un gest de ru
gã. împãratul, ridicând bratul, a binecuvântat multimea de trei ori. Mai întâi pe Albastri, î
reapta sa, apoi pe Verzi, în stânga, si, în sfârsit, pe poporul strâns în fata lui. Demnitar
ii, avându-l în frunte pe patriarhul Menas, au trecut unii dupã altii prin fata noastrã
si au fãcut câte o plecãciune adâncã înainte de a lua loc. Atunci când s-a asezat si ultimul,
lustinian a rãmas o vreme teapãn si nemiscat pe tronul de aur, înconjurat de eunucii l
ui cu; mâneci lungi, unii agitând evantaie din pene, altii purtând, sãbii, apoi s-a ridi
cat în picioare. tinând în mânã o bucatã de

stofã, a stat câteva secunde cu bratul întins în timp ce gloata îsi recãpãta suflul, apoi a l
t cârpa sã cadã.
în aceeasi clipã, barierele care blocau atelajele s-au ridicat, carele s-au nãpustit în
arenã si tãcerea a fost înlocuitã de un concert asurzitor de aclamatii si încurajãri. Toti s
pectatorii se ridicaserã în picioare, tropãind si vociferând. Chiar si împãratul si-a încorda
mâinile, a întins gâtul, chipul i s-a însufletit si |-am auzit mormãind în barbã încurajãri
u Albastri. Eu eram singura care nu participa la excitatia generalã.
L-am cãutat cu privirea pe nepotul meu, Anastasius. A venit sã se aseze pe treapta t
ronului meu. Graba lui m-a înduiosat.
 Memoriile mele nu sunt doar ale unei vieti, ci si ale unei epoci. Mãcar redã fidel c
uvintele mele. Pentru cã sunt complet sincerã. Dacã am hotãrât sã spun totul, am fãcut-o din
nestitate.
 Nu, Despina, din orgoliu.
îndrãzneala bãiatului m-a uluit. Am luat o figurã severã pentru a-i porunci sã se explice.
 Nimic din ceea ce ati fãcut în viatã nu v-a lãsat rusinatã, mi-a rãspuns linistit. Nu cuno
steti îndoiala. Nu cunoasteti vinovãtia. Aceasta este forta domniei voastre...
Mai rãu era cã acest sfruntat avea dreptate. Dragostea mea s-a întregit cu respect. A
simtit acest lucru si a îndrãznit sã mã întrebe ce am simtit în ziua aceea îngrozitoare a rev
ltei Nika, când stãtusem în acelasi loc, în fata multimii dezlãntuite care cerea moartea n
oastrã. Pânã atunci refuzasem sã-i mãrturisesc slãbiciunea mea.
 încercam sã par imperturbabilã pentru a-mi ascunde tremurul. Nu mã puteam misca,
eram paralizatã de fricã, îmi venea sã lesin...

O durere bruscã mi-a înfipt în pântece un cutit înrosit cu foc. l-am fãcut semn cu mâna lui A
astasius sã urmãreascã cursa, pentru cã nu voiam sã vadã .suferinta schimonosindu-mi trãsãtur
.
Cursa a treia se încheia. Din înaltul carelor lor usoare, conducãtorii tineau în mâini fra
iele cvadrigelor care pãreau cã zboarã. De fiecare datã când treceau printr-una din curbel
e strânse care marcau extremitãtile hipodromului, multimea scotea un vuiet surd, ca
acelea care anuntã seismele.
Strãinii nefamiliarizati cu obiceiurile noastre erau consternati în fata acestei gãlãgii
. Imperiul putea fi între pace si rãzboi, barbarii ne amenintau granitele, singura p
roblemã care agita întreaga populatie era sã afle cine câstigã: Albastrii sau Verzii. Neîndo
ielnic, acest spectacol tinea mai mult de nebunie decât de plãcere.
Când roata unui car s-a lovit de o piatrã si s-a spart, carul imediat urmãtor, încercând sã
evite ciocnirea, s-a zdrobit de peretele din piatrã. Cei din spate n-au mai avut t
imp sã se opreascã sau sã schimbe directia. S-au suit, practic, peste rãmãsitele celor din
fatã. într-o clipã, treizeci de cai si cvadrige s-au contopit într-o grãmadã însângeratã, în
ce treizeci de mii de spectatori s-au ridicat în picioare si au scos un singur str
igãt de groazã si plãcere. Cursa a trebuit sã fie întreruptã si oamenii hipodromului s-au re
pezit sã elibereze victimele din învãlmãseala de animale, oameni si bucãti de vehicule. La
trecerea cadavrelor cãrate pe tãrgi, m-am aplecat: Nu conteazã... sunt numai Verzi."
Din nou, durerea m-a înjunghiat, de aceastã datã atât de puternic, încât am simtit cã pãlesc
machiajul gros. Am închis ochii si m-am lãsat putin pe spate. Luptam împotriva lesinu

lui. Am urmãrit cea de-a patra cursã ca prin ceatã, pauza avea sã-mi permitã sã mã retrag. Du
obicei,
362

ne duceam în salonul din spatele kathismei pentru a lua masa cu apropiatii, în vreme
ce hipodromul se transforma într-o tavernã giganticã în aer liber.
împãratul mi-a dat mâna, pe care m-am sprijinit pentru a mã ridica încet, în picioare fiind,
m-am simtit atât de slabã, încât am rãmas cu fata spre multime, cu mâna pe cea a lui lustin
ian, paralizatã, împietritã, în acel moment, de undeva din fata kathismei, în ultimele rându
ri, o voce, una singurã, a strigat foarte tare: Trãiascã Theodora!", asa cum se strigã Trãi
scã Celes!" sau Trãiascã Kutzes!", pentru vizitiii care câstigã o cursã. Atunci tot hipodrom
l, Verzii si Albastrii laolaltã, a urlat într-un singur glas: Trãiascã Theodora! Trãiascã Th
odora!", ceea ce nu se mai vãzuse niciodatã.
Ghicise oare poporul cã împãrãteasa avea sã se retragã, cã se hotãrâse sã nu mai asiste la cu
e dupã-amiazã ? Presimtise cã era ultima datã când aveam sã vin la hipodrom ? Aceste aclamat
ii au actionat asupra mea ca o loviturã de bici. Am coborât încet treptele tronului...
Imediat ce am trecut pe portile kathismei, imediat ce am iesit din vãzul poporulu
i, m-am prãbusit. Dacã nu m-ar fi prins împãratul, as fi cãzut. Coroana mi-a alunecat, s-a
lovit de pardosealã si s-a rostogolit din treaptã în treaptã într-un zãngãnit înfiorãtor. Pr
, fascinatã, cum se desfãceau si se împrãstiau nestematele, împãratul mi-a propus sã mã însot
ceea ce am refuzat:
 Nu, Cezar, esti dator poporului. Nu trebuie sã se îngrijoreze. Mã va ajuta nepotul meu
.
Anastasius m-a luat în brate si m-a cãrat pânã la apartamentele mele din palatul Daphne.
Cântãream ceva mai mult de patruzeci de kilograme.
Câteva sãptãmâni, nu m-am dat jos din pat, adunând cu greu o energie care mã pãrãsea. Mã maci
ltim
363

O durere bruscã mi-a înfipt în pântece un cutit înrosit cu foc. l-am fãcut semn cu mâna lui A
astasius sã urmãreascã cursa, pentru cã nu voiam sã vadã .suferinta schimonosindu-mi trãsãtur
.
Cursa a treia se încheia. Din înaltul carelor lor usoare, conducãtorii tineau în mâini frâie
le cvadrigelor care pãreau cã zboarã. De fiecare datã când treceau printr-una din curbele
strânse care marcau extremitãtile hipodromului, multimea scotea un vuiet surd, ca ac
elea care anuntã seismele.
Strãinii nefamiliarizati cu obiceiurile noastre erau consternati în fata acestei gãlãgii
. Imperiul putea fi între pace si rãzboi, barbarii ne amenintau granitele, singura p
roblemã care agita întreaga populatie era sã afle cine câstigã: Albastrii sau Verzii. Neîndo
ielnic, acest spectacol tinea mai mult de nebunie decât de plãcere.
Când roata unui car s-a lovit de o piatrã si s-a spart, carul imediat urmãtor, încercând sã
evite ciocnirea, s-a zdrobit de peretele din piatrã. Cei din spate n-au rnai avut
timp sã se opreascã sau sã schimbe directia. S-au suit, practic, peste rãmãsitele celor di
n fatã. într-o clipã, treizeci de cai si cvadrige s-au contopit într-o grãmadã însângeratã, î
ce treizeci de mii de spectatori s-au ridicat în picioare si au scos un singur st
rigãt de groazã si plãcere. Cursa a trebuit sã fie întreruptã si oamenii hipodromului s-au r
epezit sã elibereze victimele din învãlmãseala de animale, oameni si bucãti de vehicule. L
a trecerea cadavrelor cãrate pe tãrgi, m-am aplecat: Nu conteazã... sunt numai Verzi."
Din nou, durerea m-a înjunghiat, de aceastã datã atât de puternic, încât am simtit cã pãlesc
machiajul gros. Am închis ochii si m-am lãsat putin pe spate. Luptam împotriva lesinu
lui. Am urmãrit cea de-a patra cursã ca prin ceatã, pauza avea sã-mi permitã sã mã retrag. Du
obicei,
362

ne duceam în salonul din spatele kathismei pentru a lua masa cu apropiatii, în vreme
ce hipodromul se transforma într-o tavernã giganticã în aer liber.
împãratul mi-a dat mâna, pe care m-am sprijinit pentru a mã ridica încet, în picioare fiind,
m-am simtit atât de slabã, încât am rãmas cu fata spre multime, cu mâna pe cea a lui lustin
ian, paralizatã, împietritã, în acel moment, de undeva din fata kathismei, în ultimele rându
ri, o voce, una singurã, a strigat foarte tare: Trãiascã Theodora!", asa cum se strigã Trãi

scã Celes!" sau „Trãiascã Kutzes!", pentru vizitiii care câstigã o cursã. Atunci tot hipodrom
l, Verzii si Albastrii laolaltã, a urlat într-un singur glas: „Trãiascã Theodora! Trãiascã Th
odora!", ceea ce nu se mai vãzuse niciodatã.
Ghicise oare poporul cã împãrãteasa avea sã se retragã, cã se hotãrâse sã nu mai asiste la cu
e dupã-amiazã ? Presimtise cã era ultima datã când aveam sã vin la hipodrom ? Aceste aclamat
ii au actionat asupra mea ca o loviturã de bici. Am coborât încet treptele tronului...
Imediat ce am trecut pe portile kathismei, imediat ce am iesit din vãzul poporulu
i, m-am prãbusit. Dacã nu m-ar fi prins împãratul, as fi cãzut. Coroana mi-a alunecat, s-a
lovit de pardosealã si s-a rostogolit din treaptã în treaptã într-un zãngãnit înfiorãtor. Pr
, fascinatã, cum se desfãceau si se împrãstiau nestematele, împãratul mi-a propus sã mã însot
ceea ce am refuzat:
„- Nu, Cezar, esti dator poporului. Nu trebuie sã se îngrijoreze. Mã va ajuta nepotul me
u.
Anastasius m-a luat în brate si m-a cãrat pânã la apartamentele mele din palatul Daphne.
Cântãream ceva mai mult de patruzeci de kilograme.
Câteva sãptãmâni, nu m-am dat jos din pat, adunând cu greu o energie care mã pãrãsea. Mã maci
ltim

demers si am avut rãbdare pânã când mi-am strâns suficiente forte pentru a fi transportatã l
a biserica Sfintilor Apostoli. Se scurseserã unsprezece ani de când hotãrâsem sã fie const
ruitã. stiam cã tot imperiul vorbea despre ceea ce trebuia sã fie sanctuarul cel mai s
omptuos din lume. Fuseserã cheltuite sume fantastice. Se soptea cã numai coloanele c
orului, din marmurã cu vinisoare de aur adusã de caravane de la Hieropolis, erau ech
ivalente cu veniturile anuale ale Egiptului. De data aceasta, însã, cheltuielile fãcut
e în numele credintei nu fuseserã criticate, ci suportate ca un sacrificiu binecuvânta
t de Dumnezeu.
si acum regretam cã nu mã putusem ocupa de toate detaliile realizãrii ei si cã nu avuses
em plãcerea de a lãsa pasiunea mea pentru artã sã vorbeascã, însã as fi putut întreprinde ace
sarcinã grea fãrã ajutorul Vesniciei? Când nu mai aveam nici o letcaie în cufãr, într-o noapt
, Sfântul Andrei, Sfântul Luca si Sfântul Timotei, în cinstea cãrora clãdeam acest sanctuar,
îmi apãruserã în vis, spunându-mi: „Nu te necãji, Theodora, si nu-i cere bani împãratului lu
an. Mai bine du-te pe mal, aproape de cheiul Dexiocratus. Vei gãsi acolo douãsprezec
e urne pline cu monede de aur îngropate în pãmânt." A doua zi, când m-am trezit, i-am ascu
ltat pe Sfintii Apostoli si, în locul indicat, am gãsit comoara. Ca dovadã a minunii, în
loc sã aibã, ca de obicei, efigia unui împãrat, toate monedele erau bãtute cu chipurile S
fintilor Apostoli. Acest sanctuar purta pecetea Dumnezeului vesnic si era al meu
.
Plimbarea mea a pãrut sã agite tot Constantinopolul. O multime de care trase de catâri
le transporta pe femeile mele, nenumãrati demnitari veneau cãlare si gãrzile, pe jos,
au blocat timp de mai multe ore bulevardul Mesa. Tot orasul pãrea sã fi iesit în stra
dã ca sã mã vadã trecând, dar am tinut

; raperiile litierei trase. Voiam ca poporul sã pãstreze altã imagine despre mine, nu
cea a unei muribunde.
Am ajuns pe dealul din spatele Amastriamum, nu departe de vechile metereze ale împãr
atului Constantin. Am atins palisadele înalte din lemn care înconjurau santierul, fe
rind sanctuarul de privirile curioase. Exteriorul, foarte simplu, al cãrui singur
ornament era jocul subtil al cupolelor si motivele geometrice ale cãrãmizilor portoc
alii, nu lãsa intentionat sã se ghiceascã nimic din ceea ce se afla în interior, încã de la
intrare, impresia întreitã de spatiu, splendoare si luminã m-a captivat. Bogãtia decorat
iunilor nu avea pereche nicãieri în lume, mai mult ca sigur. Fiecare provincie a imp
eriului fusese pusã la treabã pentru a trimite materialele cele mai rare, piatra nea
grã striatã cu alb de pe Bosfor, marmura verde de la Karistos, din Grecia, piatra po
licromã din Frigia, porfirul din Egipt, marmura verde ca smaraldul din Sparta. Cea
din Isauria, rosie cu vinisoare albe, piatra galbenã din Libia, si onixul, jaspuL
. a cãror juxtapunere era o artã în sine, jocui de culori fiind un triumf al armoniei,
între cele douã coloane care, pe douã etaje, urcau pânã la cupole, atârnau lãmpi de aur. De
ltfel, aurul si argintul sclipeau pretutindeni. Nestematele strãluceau în aureolele
sfintilor, pe cruci, pe calicii si alte vase sacre. Safirele înãltau aripile serafim

ilor, iar rubinele, cotoarele cãrtilor de rugãciuni. Partea superioarã a peretilor si partea de jos a cupolelor erau acoperite cu cele mai delicate mozaicuri, dominat e de Hristos triumfãtor care ocupa centrul boltii înconjurate de apostolii Sãi si de F ecioara Mãria.
într-o zi, demult, împãratul îmi arãtase Sfânta Sofia, la sfintirea bisericii, si îmi jurasem sinea mea sã-i depãsesc perfectiunea, împãratul va rãmâne în istorie drept cel mai mare cons ructor. Numai în Constantinopol înãltase

douãzeci si cinci de biserici, la Efes si la Ierusalim catedrale, în fiecare provinc ie mãnãstiri. Toti sfintii din calendar au avut, datoritã lui, câte un sanctuar. Eu m-am multumit sã construiesc o singurã bisericã, dar e cea mai frumoasã din lume. Mãcar am dov edit, în lipsa altor realizãri, cã în numele Domnului eram capabilã sã creez o capodoperã fãr mãn, care va aminti posteritãtii de adevãrata Theodora. între timp, mã lãsa sã gust din vesni ia de care mã apropiam cu pasi repezi.
Pentru a le oferi o schimbare curtenilor care, nevãzân-du-mã o vreme, desluseau pe chi pul meu înaintarea bolii, am anuntat în culise cã sfintirea sanctuarului va avea loc l a sfârsitul anului, ceremonie la care mã bucuram de pe-acurn cã voi asista si pe care am descris-o îndelung si în amãnunt. Nimeni nu se îndoia cã zilele mele erau numãrate. Dar e u tratam moartea cu tactica pe care o aplicasem întotdeauna împotriva adversarilor m ei. Aceasta îmi punea bete-n roate, nu puteam sã o strivesc, asadar, mã prefãceam cã o ign or, îmi reamintea iminenta sa prin acele dureri care mã chinuiau de-acum mai sigur s i mai insistent decât cei mai buni cãlãi. Ajunsã la litierã, am închis draperiile ca si cum as fi tras cortina peste minunata tragedie a vietii mele.
POVESTIREA LUI ATiASTASIUS
Curiozitatea mã ademenise la Constantinopol, afectiunea pentru bunica mea, care si mteam cã sporeste de la o zi la alta, mã retinea în acest oras. Nu-mi inspira aceastã af ectiune decât pentru cã, spre deosebire de atâtia altii, mie nu-mi era fricã de ea, cãci, în ciuda sufletului ei chinuit, rãmânea dreaptã si generoasã. Veteranii Curtii m-au asigur at degeaba cã nu m-as fi împãunat atât dacã as fi cunoscut-o altãdatã, eram sigur cã mã aprec entru cã nu mã impresiona. A cristalizat în mine toate sentimentele avortate, amputate , înãbusite ale trecutului ei si aveam pentru acest monstru sacru, vestit ca neavând i nimã, un sentiment pe care nici mãcar mama nu mi-l insuflase. Contemporanii ei o con siderã încã centrul lumii, în vreme ce mie îmi apare deja ca o eroinã din trecut si, împletit cu filigranul idolului care si-a dorit sã ajungã, am tinut sã pictez portretul emotion ant al femeii.
Vizita la biserica Sfintilor Apostoli a stors-o pe bunica mea de ultimele puteri . De la o vreme mã pregãteam sã duc la bun sfârsit sarcina pe care mi-a trasat-o si, în ac ord cu dorintele ei, am apucat pana pe care ea nu mai putea sã o tinã. întoarsã la Palat ul Sfânt, s-a întins pe pat - toate audientele si angajamentele ei oficiale au fost anulate - si nu s-a mai ridicat decât pentru vizita zilnicã a împãratului. Uneori, era a tât de epuizatã, încât avea nevoie de mult mai mult timp pentru a se pregãti, însã era admira il fardatã, coafatã si împodobitã când îl primea pe lustinian. împãrtãseau ritualul lor

matinal al micului-dejun, desi ea nu se mai atingea de mâncãrurile servite. Discutau despre actualitatea politicã, fãceau schimb de noutãti. Totul pãrea normal, cu singura exceptie cã deveniserã deodatã extrem de formali unul cu celãlalt, numindu-se constant C ezar si Despina, de exemplu, pentru a nu se lãsa înduiosati. Restul lumii stia deja cã împãrãteasa era pe moarte, dar ei se prefãceau cã nu stiu cã aveau sã se despartã în scurt Theodorei i se ascundeau vestile care ar fi putut sã o contrarieze. Ofensiva noast rã în Calabria care bãtea pasul pe loc, garnizoana de la Roma care se rãsculase. Pierder ea Perugiei, cuceritã de goti. Faptul cã Belizarie, încoltit, ne-o trimitea sã cearã întãriri pe însãsi sotia lui, Antonina, asteptatã cu nerãbdare de toatã lumea, mai putin de mine, c are stiam ce o aduce în primul rând în capitalã. Mã temeam sã nu vinã sã distrugã ultima sper cãsãtoriei noastre, la care Ioana n-ar fi consimtit niciodatã fãrã încuviintarea ei. Credeam cã Theodora renuntase sã ne-o impunã când, într-o zi, ne-a chemat pe amândoi. Pierdutã în pa imens, printre cuverturile de purpurã, o gãseam din ce în ce mai micã si mai pipernicitã. Nu-si mai scotea roba neagrã de cãlugãritã si vãlul negru care-i înconjura gâtul si fata, ne d la vedere nici o suvitã de pãr. Cu ochii fixati în mozaicul religios de pe tavan, fãrã sã

ne privească, a vorbit cu voce înceată si apăsată:
 Am visat că murisem. Lângă mine, Ioana s-a înfiorat.
 Mergeam pe o plajă care nu părea să aibă sfârsit. Era o dimineată de primăvară, marea era c
erul era plin de mireasma florilor. Durerile mă părăsiseră. Mă simteam usoară. Curios era că
sistam la ce se întâmpla după moartea mea. Unii mă regretau, împăratul, închis în camera lui

lucru, plângea. Am ghicit că se simtea foarte singur. Altii se bucurau de moartea me
a: mediocrii". Iar pe voi vă vedeam căsătoriti si vă aflaserăti fericirea... Să stiti că ave
puterea de a transforma visul în realitate... Căsătoriti-vă înainte ca eu să mor... Grăbiti-v
pentru că nu mai am decât foarte putin timp... Vă implor, căsătoriti-vă, ca să pot pleca în p
...
Ioana, alături de mine, a izbucnit în plâns si, dornică să nu se daa în spectacol, a fugit d
in cameră.
împărăteasa a privit în jur si mi-a făcut cu ochiul, înainte de a-mi spune cu o voce mult ma
i vioaie:
 Dacă n-ar fi bunica ta, băiatul meu, nu te-ai căsători niciodată.
A zâmbit văzându-mă atât de năucit si a continuat:
 Doar nu-ti închipui că am vise atât de neghioabe. De ce crezi că se grăbeste Antonina să vi
aici? Esti uimit... Te gândeai că nu stiu de sosirea ei sau de problemele din Italia
. Dacă nu ti se spune nimic, nu înseamnă că nu stii nimic. Această cerere de întăriri e doar
n pretext... Trebuie s-o iau la rost pe Antonina.
Privirea i s-a pierdut si a schitat un surâs melancolic, foarte rar la ea:
 Vreau să mă împac cu Belizarie. N-ar fi tinut decât de el, dar ce mai contează trecutul...
Această căsătorie, desi el o respinge, este felul meu de a-i întinde o ramură de măslin. Ac
eastă fericire, la care eu n-am avut acces niciodată, o vor cunoaste copilul meu s
i copilul lui, împreună.
A căzut inertă între perne. Tocmai îmi dăduse un minunat exemplu al vivacitătii sale, al sir
eteniei si hotărârii sale, si am admirat-o că, în pragul mortii, nu se dezmintea.
Cu toate acestea, nu voiam, nici pentru a-mi împlini dorintele, să o însel în felul acel
a nedemn pe cea pe care o iubeam.

Ioana mă astepta în grădină. Am strigat-o, gata să-i dezvălui adevărul despre acest vis atât
oportun al bunicii mele. S-a întors, cu fata scăldată în lacrimi. Am alergat la ea. înaint
e să pot deschide gura, s-a aruncat în bratele mele:
 Nu spune nimic, nu e nevoie. N-as fi crezut că femeia aceasta îngrozitoare va reusi
vreodată să mă facă să plâng. si totusi, a reusit. Anastasius, mă mai vrei ?
Puteam să o refuz ?
A doua zi, am găsit iatacul împărătesei ticsit de curteni încremeniti, eunuci pierduti, me
dici înnebuniti si călugări îngenuncheati. Ea se odihnea perfect nemiscată, cu ochii închisi
, mâinile încrucisate pe piept, tenul galben ca al unei moarte. Cu toate acestea, încă r
espira si probabil că m-a zărit, căci mi-a făcut un semn imperceptibil cu mâna. Am îngenunch
eat lângă asternutul ei.
 Mă prefac că sunt inconstientă, mi-a soptit ea, că să fiu lăsată în pace. Altfel curtenii o
repete că sunt din ce în ce mai bine, crezând că mă păcălesc; doctorii or să mă silească să
adă de medicamente care nu folosesc la nimic, iar preotii îsi vor scrânti limba promitân
du-mi paradisul, dar eu stiu mai bine decât ei dacă ajung acolo.
 Vă îndoiti ? m-am mirat eu.
 De ce m-as îndoi ? îl iubesc pe Dumnezeu si L-am slujit. N-am îndrăznit să-i răspund că Dum
eu nu era
împăratul. M-am mărginit să-i spun că Ioana si cu mine ne hotărâserăm. La această veste, a sc
un zâmbet slab:
 în sfârsit! a soptit ea. Să sărbătorim căsătoria acum, imediat! a strigat brusc, spre ului
anturajului sau.
A vrut să cheme pe loc un preot, să trimită pe cineva după Ioana, să ne fie martor, să grăbea
că ceremonia, l-am respins oferta. Nu ne vorn căsători decât peste câteva

săptămâni. Nu voiam ca acest Belizarie să creadă într-o ultimă lovitură a vechii sale inamice

xcitatia ei s-a potolit. Deja durerea îsi reintra în drepturi, în ochi i-au apãrut lacri
mi. Aceastã manifestare de slãbiciune, atât de neasteptatã la ea, m-a sfâsiat. A înteles:
 Pleacã, nu vreau sã mã vezi suferind!
Ar fi trebuit sã o ascult, cãci victoria bolii asupra acestui spirit puternic, asupr
a acestui suflet neîmblânzit a fost hidoasã. Cu toate acestea, desi emotia lupta împotri
va unui dezgust involuntar, m-am întors în fiecare searã: simteam cã, din adâncul inconsti
entei în care se afla cel mai adesea, îmi ghicea prezenta si se agãta de ea.
Se stingea rapid si alterarea înfãtisãrii sale era impresionantã. Incapabilã sã se hrãneascã,
venise un schelet cu oasele vizibile pe sub pielea gãlbejitã. Rãmânea încovoiatã, cu silueta
 minusculã si neagrã asezatã pe marginea patului urias care pãrea o mare de purpurã. Din cân
d în când, iesea din apatie si deschidea ochii mari, plimbându-si privirea în toatã camera
. Strãlucirea acesteia pãrea sã devinã din ce în ce mai intensã pe mãsurã ce boala punea stãp
e trupul ei.
Uneori, adresa unui interlocutor invizibil frânturi de mãrturii în care înfloreau remuscãr
i, regrete pe care nu le notam, unele subiecte fiind doar între ea si Dumnezeu.
O ultimã datã si-a gãsit energia de a ne îndemna, iar cuvintele ei au provocat lacrimi cât
 se poate de sincere. Curtenii vedeau dispãrând o datã cu ea o epocã, a lor, însã aceastã fem
ie imperioasã, exigentã, durã stiuse sã inspire mai mult decât devotament, devotiune.
De când nu mai era capabilã sã se ridice, sã se îmbrace, sã se fardeze, sã se machieze, îl co
mnase pe împãrat sã nu mai treacã de usa ei. Acesta se închisese în

apartamentele sale pentru a-si ascunde durerea. Lucra zi si noapte la dosarele s
ale, izbucnind adesea în plâns. Starea îngrijorãtoare a sotiei îl împingea, totusi, sã treacã
ste interdictie, dar Theodora, din adâncurile toropelii ei, auzea aclamatiile care
-i întâmpinau venirea. Brusc, îsi regãsea o fãrâmã de vigoare si vocea ei fermã ajungea pânã
mera în care Iustinian tocmai pãtrunsese:
 Ziceti-i lui Cezar cã îi interzic categoric sã intre! Era pentru prima datã în istoria imp
eriului când cineva
îi poruncea împãratului, dar cine îi putea rezista Theodorei, chiar si lipsitã de forte ?
Cãzând la loc pe perne, am auzit-o murmurând:
  Nu mã va mai vedea decât când voi fi din nou frumoasã. Moartã, dar frumoasã.
împãratul s-a înclinat în fata vointei sale si a fãcut cale întoarsã, într-o soaptã abia perc
ilã, ultimele cuvinte ale împãrãtesei au fost cãtre Indaro:
 Vreau ca tu sã fii cea care îmi închide ochii... si nu mai plânge, te îmbãtrâneste...
Uitase oare cã prietena ei din primele zile era o bãtrânã, ea, care fãcuse atâta timp ca vârs
a sã-i fie uitatã de tot imperiul ?
îsi pierduse deja cunostinta când cãlugãrul Marras a venit sã-i aducã consolarea supremã. Sos
se tocmai din Siria, la fel de respingãtor si împutit ca de obicei. Tot Rãsãritul conver
tit la monofizitism era depus la piciorul patului împãrãtesei. De data aceasta, a pãrut
sincer emotionat si l-am auzit rostind:
 Mori în pace, Theodora, ai ajutat adevãrata Bisericã! în ciuda secretului absolut din ju
rul bolii împãrãtesei,
constantinopolitanii trimiseserã mai întâi la Palatul Sfânt cantitãti inimaginabile de amu
lete, pietre magice, icoane,

moaste, sticle cu apã sfintitã. Apoi veniserã si, zi si noapte, asteptau pe Augusteum.
 Depuseserã de-a lungul zidurilor Palatului Sfânt iconite ieftine în fata cãrora aprinse
serã lumânãri care pãreau sã înconjoare locuinta imperialã cu o trenã de luminite tremurãtoar
ere, poporul îngenuncheat se ruga.
Petrecusem douã nopti albe veghind-o pe împãrãteasã alãturi de Casa ei. Rugãciunile murmurate
de preoti, cãldura emanatã de fãclii, aroma tãmâii au fost mai puternice decât rezistenta me
a. Am atipit, sprijinit de un zid al anticamerei. Când m-am trezit, draperia din mãt
ase purpurie brodatã cu grifoni mari din aur fusese trasã peste cele douã porti mari d
in argint de la camera ei. Am înteles cã îsi dãduse ultima suflare. Era în zorii zilei de
29 iunie 548.
Când am revãzut-o pe împãrãteasã, se odihnea, îmbãlsãmatã, în sala mare de banchete, triclini
ouãsprezece perne, îi fusese scos vesmântul umil de cãlugãritã, pentru a fi îmbrãcatã cu roch
a mai somptuoasã. Era culcatã într-un cosciug de aur drapat în purpurã, încãltatã cu papuci b

ati cu aur si încoronatã cu cea mai bogatã diademã. Pe treptele catafalcului fuseserã asez
ate toate bijuteriile ei, pe care le iubise atât. Era, asadar, un munte de perle,
diamante, calcedonii, smaralde, rubine, hiacinte, ametiste, opaluri pe care se d
etasa admirabil profilul ei, nasul curbat, fruntea înaltã si dreaptã, bãrbia voluntarã. Ar
anjase din timp fiecare detaliu al înfãtisãrii sale si îsi regãsise frumusetea vremurilor
glorioase. De-acum împãratul putea sã o priveascã.
Sute, mii de torte ardeau, prinse de coloane în suporturi din aur si argint. Norii
de tãmâie se amestecau cu parfumul de iasomie si trandafir. Toti membrii Casei sale

' HI»!' !

voiau sã o cinsteascã si am vãzut defilând o lume întreagã pentru a-i aduce un ultim omagiu.
Patriarhul Menas, înconjurat de clerul sãu. Papa Vigilius, care fusese umilit atât, c
u episcopii lui. Senatul, pe care îl dispretuise. Patricienii de familie bunã, pe ca
re îi urase. Magistratii de care îsi bãtuse joc. Generalii pe care îi tratase ca pe nist
e subalterni. Curtea si guvernul pe care le dominase. Toti au îngenuncheat în fata c
osciugului si i-au sãrutat papucii de catifea.
Sofia si nepotul împãratului, Iustin, Germanus si Passara au venit si ei sã se reculea
gã. în cele din urmã, a apãrut si împãratul. Tremura, înainta cu pasi nesiguri, scuturat de h
hote de plâns, încovoiat de durere. Niciodatã pânã atunci nu mã gândisem la vârsta lui, dar,
tru prima datã, mi-a apãrut asa cum era în realitate, un mosneag de saizeci si patru d
e ani. Urcând cu greutate treptele catafalcului, s-a aplecat peste trupul împãrãtesei, a
luat-o în brate si a strâns-o îndelung la piept înainte de a o aseza delicat la loc.
La un semn al marelui maestru de ceremonii, cãrãtorii imperiali au ridicat cosciugul
de aur. O datã format, convoiul lung si strãlucitor de demnitari a serpuit printre
clãdirile Palatului Sfânt. Atunci când, trecând pe sub bolta palatului Chalke, am iesit,
spectacolul m-a cucerit. Imensa suprafatã a Augusteumului nu mai era decât o mare d
e lume. Stindardele de purpurã fluturând pe catargele for delimitau itinerarul. Cler
ul conducea cortegiul de prelati bãrbosi îmbrãcati în brocarturi palide, iar diaconii pu
rtau cruci si icoane sfinte. Pãseam pe nisip auriu, inhalam fumul de tãmâie si parfumu
l de trandafiri. Imnurile psalmodiate de corurile imperiale erau întrerupte de url
etele femeilor. Cu pãrul despletit, în semn de doliu, acestea tipau, lesinau. Unele
voiau sã se arunce de la etaj, dar au fost împiedicate

de gloatã. Jos, pe strãzi, pe sub porticuri, de-a lungul colonadelor, bãrbatii, numai
bãrbatii, înghesuiti mai sã se striveascã unii pe altii, stãteau nemiscati, cu gura pecetl
uitã, însã pe chipurile multora dintre ei curgeau lacrimi tãcute.
Atunci, în timp ce înaintam încet si mã strãduiam sã-mi potrivesc pasii cu cei ai persoanei
din fata mea, m-am gândit la acest fenomen extraordinar. Vedeam un imperiu plângând ca
pe o sfântã pe o fostã curtezanã care nu se dãduse înapoi de la nimic. Trufia, demnitatea,
cruzimea si mãretia ei îi creaserã popularitatea. Disparitia ei descumpãnise poporul car
e, fãrã jugul ei de fier, se simtea pierdut, îmi spusese într-o zi cã i-a fost mamã, iar eu
mã îndoisem... ultimul meu omagiu a fost sã-i dau dreptate, îsi dorise sã fie înmormântatã în
iubita ei bisericã a Sfintilor Apostoli care, în lipsa unei ceremonii de sfintire, e
ra inauguratã prin funeraliile întemeietoarei sale.
Dupã slujbã, tinutã pe fondul orgilor si al recviemului, marele sambelan al Curtii s-a
apropiat de cosciug si a scos de pe capul cadavrului coroana sclipitoare pentru
a o înlocui cu o panglicã simplã din purpurã. Apoi, împãrãteasa a fost învelitã în lintoliu,
zã simplã albã, ci o stofã de aur, încrustatã cu cele mai frumoase giuvaeruri din tezaurul i
mperial. A fost ultima atentie pe care i-a dãruit-o împãratul sotiei sale, ultimul cad
ou al amantului pentru iubita lui. Apoi cosciugul a fost coborât încet în sarcofagul v
ast din marmurã pregãtit de mult sã o primeascã. Si, în vreme ce împãrãteasa Theodora dispãre
, marele maestru de ceremonii, într-o tãcere deplinã, a lansat de trei ori îndemnul: Du-t
e, împãrãteasã, îndepãrteazã-te de noi, intrã în somnul vesnic! Regele-regilor, suveranul tut
suveranilor te cheamã!"

Antonina a sosit câteva zile mai târziu si s-a grãbit sã rupã logodna mea cu Ioana, distru
gând dragostea noastrã si inima fiicei sale. Atitudinea ei mi s-a pãrut un semn. Fiind

cã de atunci totul s-a deteriorat fãrã încetare. Imperiul a rezistat doar cât a trãit împãrat
însã la ora la care scriu aceste rânduri, sub domnia nepotului sãu, Iustin Nebunul, dus
manii nu înceteazã sã-l devoreze, sã-l împutineze, ireversibil s-ar pãrea. Ceea ce-mi îngãdui
apreciez si mai mult privilegiul de a o fi cunoscut pe bunica mea. Poate cã gloria
imperiului n-a fost decât o iluzie creatã de ea, dar va traversa secolele mai sigur
decât imperiul însusi. Astfel încât atunci când va dispãrea, urmând soarta oricãrui imperiu,
va pomeni încã de întruparea lui cea mai însemnatã si se va repeta cã Bizantul a fost Theod
ora.

Informatii bibliografice

Sursa cea mai importantã, dacã nu singura despre Theodora, rãmâne cronicarul Procopius. în
timp ce scria, la ordinul lui lustinian, Cartea rãzboaielor si Tratatul edificiil
or, lucrãri închinate gloriei împãratului si împãrãtesei, ticsite cu toate acestea de informa
ii pretioase, el redacta în tainã Anecdota sau Istoria secretã, în care îi acuza pe lustin
ian si pe Theodora de cele mai rele nelegiuiri, la citirea cãrora trebuie sã tinem s
eamã, în mare mãsurã, si de calomnii.

Prelatii contemporani cu Theodora, Malalas în Cronicile sale, Evagrius în Istoria Bi
sericii, vorbesc foarte putin despre ea.

Spre surprinderea mea, am gãsit mai putine informatii decât mã asteptam la Charles Die
hl sau la istoricii mei preferati specializati în Bizant. Din contrã, lustinian al l
ui Robert Browning si Istoria bunului imperiu de Stein mi-au fost indispensabile
. Ilustrul Gibbon, în ciuda pãrtinirii sale, stie sã povesteascã un eveniment ca nimeni
altul.

Pentru amãnuntele epocii am consultat numeroase lucrãri, printre care citez Viata zi
lnicã în Bizant, de Walter, Imperial Byzantium, de Jones, Empire of f/ie New Rome, d
e Cyril Manzo.